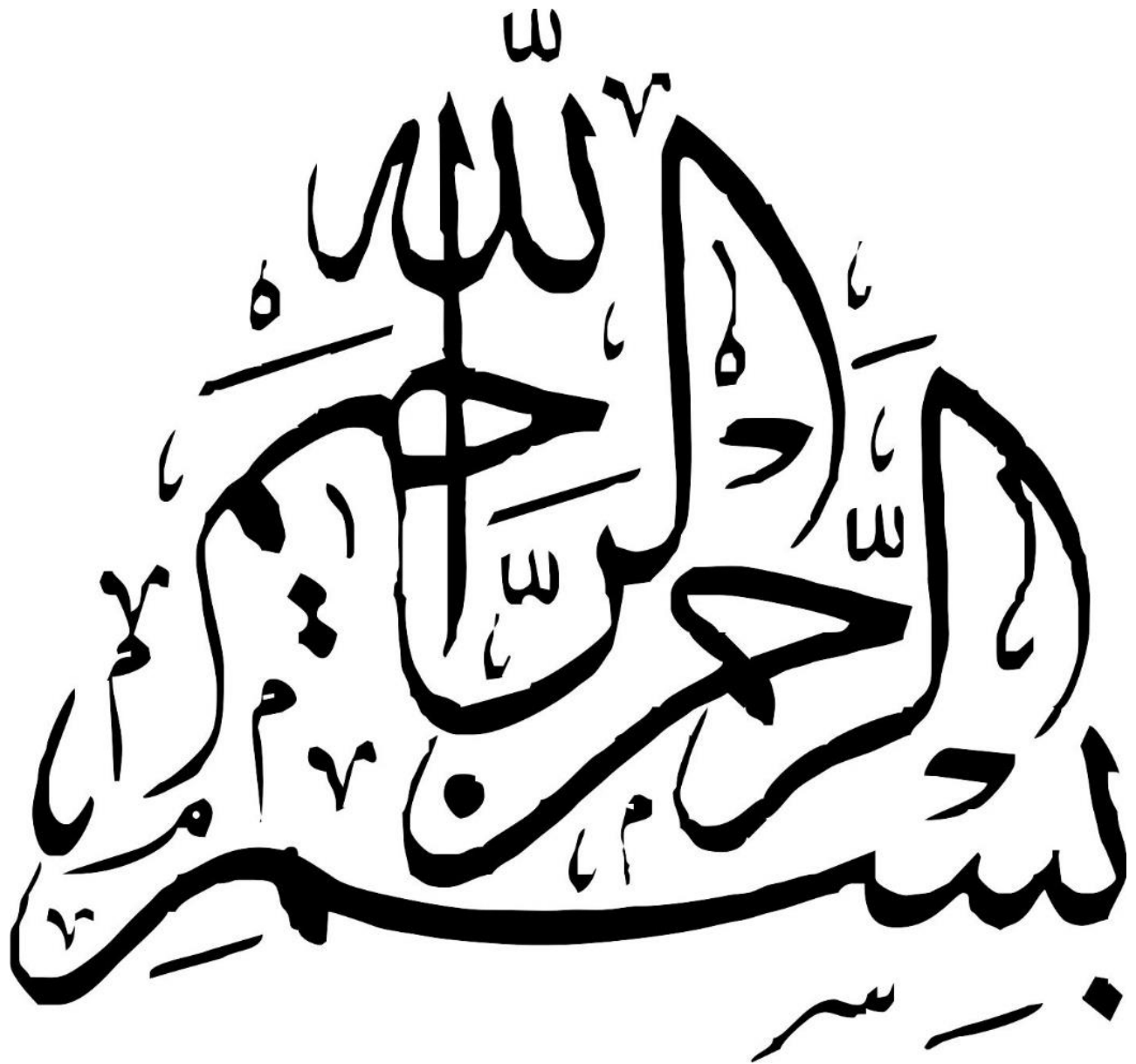

Ketabton.com

د کتاب پیژندنه:

|||||

د کتاب نوم: افغان جنگي جنايتونه (لاسوندونه)

راټولونکی: رحمت اريا

ژباړن: رحمت اريا

خپرندوی: بېنوا انټرنیټ پاڼه

تاريخي اسناد او لوی جنايتکاران

د ژباړونکي سريزه

په وروستيو وختونو کې د پخواني شوروي اتحاد د کمونېست گوند د مرکزي کمېټې او دهغه د سياسي او پوځي لوړپوړو چارواکو له ياددښت لېکونو څخه د پټو لاسوندنو له مخې پرونی لېرې شوی چې په افغانستان کې د شوروي اتحاد د لس کلنې ویرلرې او نېغې ښکېلوالې پټې کېسې راڅرگندوي. گڼ شمير کتونکي پر يوه غږ دي چې د شوروي اتحاد وروستنی جگړې په خپله په شوروي کې يو کورنی پرغزلرلی (خشن) خوځښت رامنځ ته کړ او پایله يې د دغه هيواد په درې وړې کېدلو واوښتله. هغه لاسوندي چې دلته وړاندې کېږي په افغانستان کې د شوروي اتحاد د جگړې د پېښلېک، د افغان د دولت د مرستې پرغوښتنو، د سرتېرو د لېرلو په تړاو د شوروي لومړنی غبرگون، په مرکزي کمېټې کې د دغې پالیسۍ د غندنې پر سر د يوې کوشنۍ ډلې بيرته راتاوېدنه او پرافغانستان د شوروي د يرغل پراړينو شېبورنا اچوي؛ همداشان دلته داسې لاسوندي وړاندې کېږي چې شوروي په لومړيو شېبو کې په پام کې درلودل د افغان مقاومت پروړاندې په افغان پوځ کې لومړی يوازې يو جگړه ييز ځواک په پټه ورگډ او بيا يې لمنه ورپراخه کړي؛ دلته به د شوروي پر پالیسۍ، د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د رژيم لومړنی نېوکې، او نور هغه لاسوندي را وسپړو چې شوروي خپل ځواک په څه ډول له افغانستانه بيرته په تېښته وايسته. د دغو ټولو لاسونديو پر يو ځای کولو، کولای شو په افغانستان کې د شوروي د جگړې له تجربې څخه ډير شيان ترلاسه کړو.

افغانستان ته د شوروي د سرتيرو د لېږد پرېکړه د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د سرمشرېزې ډلې او د سر وزير حفيظ الله امين او د وخت د کودتا پر مټ تش پر نامه ولسمشر نور محمد تره کي دغوښتنو له څو څوځله ټينگار اود روسانو له اوږدو سنجونو وروسته ونېول شوه. د ۱۹۷۹ کال د اوږي په اوږدو کې د مرکزي کمېټې لاسوندي څرگندوي چې د شوروي اتحاد مشران د سرتيرو لېږدولو ته زړه نه ښه کاوه او په بدل کې يې د هېواد پلورو خلقيانو او پرچميانو غوښتنو ته په ځواب کې د سرتيرو پرځای د پوځي توکو لېږد ته لېواله ول. خو کله چې امين د سپتامبر په مېاشت کې له ماسکو څخه د تره کي له راستنېدلو وروسته نوموړی د واک له گدی لېرې او پر بالښت سا وړ وايستله نو د امين لېونتوب ته د شوروي د مشرتابه غوږونه بوځ شول او ويې انگېرل چې گڼې سبا ورځ به له امين څخه يو بل سادات جوړ او امرېکې ته به مخه کړي. پرافغانستان باندې د يرغل په تړاو د شوروي د پوځ په منځ کې دننه له پياوړي يوموتي هراړخېز غبرگون او مخالفت سره سره د شوروي د مرکزي کمېټې په منځ کې د يوې کوشنۍ ډلې غړو پرېکړه وکړه او خپله پرېکړه يې د يوه رابري مټه په توگه پر نورو غړو په وچ زور وړ ومنله. د ځمکني پوځ د پلي کولو په اړه د شوروي سوسياليستي جمهورتيونو د اتحاد د گډ پوځ ستر درستيزمار شال اوگراکوف او د هغه مرستيال ستر جنرال اخريموف په ټينگه خپل غبرگونونه څرگند کړل او په بدل کې يې د شوروي د موخو د ترلاسه کولو لپاره د ځولنې مهالو کوشنيو پوځي ډلگيو د پلي کولو وړاندېز وکړ.

شوروي له افغانستانه د لږ شمير اوڅارنو يامالوماتو پربنسټ د سرتېرو د لېرلو پرېکړه تر سره کړه. په پېښو کې د شوروي د را ښکېلو جنګياليو پروينا چې کې جې بي يوازې د پوځي څارکښو (جې آر يو) پر سرچينو ډاډ درلود او بس. او دا په څنگېزه توګه د کې جې بي د مشر يو ټي. اندروپوف د اغېزو د غبرګون د راپارونې څرګندويي کوي چې نوموړي د ګوند سکرتر جنرال بريژنيف ته چې د ۱۹۷۹ کال په اوږدو کې په مرګوني ناروغۍ اخته وو ، د مالوماتو د لېرېد د څارنې پاروالي په غاړه درلودله. له افغانستانه د کې جې بي ترلاسه شوي گزارشونه د داسې پياوړو ډنپورو بېرني انځورونه را انځوروي چې ګنې امين له سي اي اي سره لاس درلود اوله بله اړخه کې جې بي په سېمې کې د امرېکې د وړانکارو کړنو پر چټکتيا هم ټېنگار کاوه. (ولسمشر کارتر لا وختي د ۱۹۷۹ کال د جولای په مېاشت کې يو لارښود لاسلېک کړی وو او د امين او تره کي د رژيم مخالفينو ته يې د مرستې د غځولو لارښوونه کړې وه.)

د افغانستان ځمک انځور يا نقشه د شوروي اتحاد په ماغزو کې نه شوه ځاېدلای او نه دغه هېواد د شوروي د مشرانو په ايديالوجيکي جوړښت کې ځای پرځای کېدلای شوی. په افغانستان کې د شوروي د پښې رانښویدنه د شوروي د مشرتابه د کورنيو ټولنيزو مفکورو له بنسټه راپاڅېدلې وې چې له مارکسيستي ليننيستي دکتورينو څخه څرېوېدلې او په خواشېنۍ چې دغه څرېووالي د شوروي د مشرتابه سترګې ور ړندې او نه يې شوی کولای د يوې توکميزې ټولنې ريښتوني جوړښت په رڼو سترګو وويني. هغوی گروهن ول چې په نړۍ کې به داسې يو هيواد نه وي چې په هغه کې د سوسياليزم د زړيو د کرلو لپاره ځای نه وي ، د بېلګې په توګه د ګوند ايديالوجيست ميخايل سولوسوف او باريس پونوماريوف افغانستان ته د دويمې منګوليا په سترګو کتل. د پېښو او حقايقو دغسې انگيرنې او په انگېرنو کې د ډوبوالي ککړيو، پرافغاني ټولنې پرديو ناپيژاندل شويو ټولنيزو- اقتصادي نوښتونو په خپله زبرځواکوالي منلو ته لاره را پرانېستله ، د بېلګې په توګه د زبرځواکې ځمک- ويشنې نوښتونه او ريفورمونه .

شوروي پرېکړه کوونکو په افغاني ټولنه کې د اسلام پياوړې اغيزې په پام کې نه وې نېولې. د شوروي په دولت او پوهنتونونو کې يوازې څو تنه ول چې په اسلام کې يې کارپوهيزه پوهه درلودله. د مشرتابه لوړو کړيو ته د افغانستان په وګړو کې د هغوی د گروهنې او گروهنيزې تګلارې په اړه لږ مالومات ورکول کېدل. سياسي او پوځي مشران به هغه وخت هک پک شول کله چې افغانانو دوی ته د پانګوالۍ ضد او پرمختلونکي ځواک پرځای ، د بهرنيو يرغلګرو او " کافرانو" په سترګه کتل. له افغانستانه تر لاسه شوي گزارشونه د شوروي د پوځ او د سياسي کاپوهانو د يوې برخې په منځ کې "پراسلام د خبرتيا" د کار پر ودې څرګندونه کوي .

د افغانستان د خلق ډيموکراتيک ګوند هيڅکله يو يوموتي ګوند نه وو ، دغه ګوند د ټبرنيو او توکميزو کړنو د بېلوالي په لېکو کې ښوويديلی يو ګوند وو. سره له دې چې د خلق د ډيموکراتيک ګوند په هرې ګوندي او دولتي کړۍ کې د شوروي د سلاکارانو يوه ستره او ښکروړه شمېره لېدل کېدله خو د "خلق" او "پرچم" د ډلو کورنيو شخړو او ستونزو د ماسکو لپاره د اکر او حالاتو په څارلو او ننگونو کې ډيرې ستونزې را وپارولې. په افغاني ټولنې کې د توکميز کړکېچ سپک شمېرلو او د هغه په هيڅ نه بلل د ملي يووالي او پخلاينې د پاليسۍ د پاتې راتګ او ناکامۍ له

لاملونو څخه يو لامل گڼل کېږي. دغه گوند خپل ناولی او خونړی واک پر کودتا پيل کړ او بېرته پر کودتا را وپرخېد چې هغه هم د گوند له پلوه يو کورنی کودتا وه او ددغه گوند کرغېړنه واکمني پای ته ورسېدله .

په افغانستان کې جگړې د شوروي اتحاد پر کورنېو سياسي تگلارو پياوړې اغېزه وشپنېدله. د دغې جگړې يوه پياوړې اغېزه د کمونيست گوند د واک د گدی په ناقانوني کولو را وڅرخيدله . د شوروي په ملکي ټولنه کې د شوروي د پوځ ښکېل سرتيري د يوه هيواد په کورنيو چارو کې د لاسوهونکو په توگه گوښي او ورتل شول. پوځ د يوه نيواک گر ځواک په توگه و پيژاندل شو او خپله روحیه يې له لاسه ورکړه. د بشري حقونو نامتو پلکوي او د دولت مخالف اکاډيميسين آندري سخاروف په افغانستان کې د شوروي د پوځ پنده ترهگري په برالا وغندله. په منځنۍ اسيا کې په افغانستان کې د شوروي د پوځ د ښکېلوالي اسلامي ضد انځور د اسلامي بنسټپالنې لپاره د چټکې ودې لاره پرانېستله او ان دا چې په چينچنيا کې يې د خپلواکۍ غوښتنې غورځنگ را وپاراوه او دغو دواړو لاملونو نن د روسيې لپاره ستره ټېکاويزه ستونزه رامنځ ته کړې ده .

شورويان په لنډ وخت کې و پوهېدل چې دوی د افغانستان د مأموریت لپاره بشپړه تابيا او پراخه تگلاره په پام کې نه وه نېولې. د مأموریت لومړنۍ موخه د ښارونو او پوځي مرکزونو ساتنه وه ؟ او دا مأموریت ورو ورو له ساتنې په جگړې واوښت او د مأموریت خېټه د وخت په تېرېدلو لا نوره و پرسېدله. د شوروي د پوځ گڼ شمير سرتيري د زيرمې يا احتباط د دورې سرتيري ول او ټول يې افغانستان ته را ولېږل شول او دا په خپله دې ته نغوته کوي چې شوروي پوځ د ياغيانو پر وړاندې په ټول ځواک او توان په کار اچول شوی وو ځکه چې د پراخ پوځي دسپلين د نشتوالي او نه ډاډ له امله پرافغاني پوځ زړه نه تړل کېده .

شوروي پوځ په هېڅ ډول د گوريلايي جگړو روزنه نه درلودله. د سرتيرو رسمي دنده دا وه چې ملکي کسان د دولتي ضد کسانو له تيريو څخه وژغوري، په ريښتوني اړخ کې که څه هم شوروي سرتيرو ته ويل شوي ول چې د دوی دنده د ملکي وگړو ساتنه ده خو هغوی به هره ورځ له ملکي وگړو سره په جگړو کې را ښکېل شول او پایله به يې پرته له توپيره د ملکي وگړو په ټوليزې وژنې را وا وښتله. د گوريلايي جنگياليو د جوړښت د نيولو کړاونه (عمليات) به تل ناکامه ول او په څو څو ځله به په ورته سېمه کې تکرار شول ځکه چې مجاهدين او غازيان به غرونو ته په شا شول او کله به چې شوروي ځواکونه خپلو لښکرکوټونو ته را ستانه شول نو مجاهدين به بيرته خپلو کلبو ته راغلل. د افغانستان له ځمکني جوړښت سره د شوروي پوځي توکو، وسلو، شوبلو ، زغروالو گاډو او نورو له اړه سمون نه خوړ او په آسانۍ تر برېد لاندې راتلل .

همداشان شوروي لښکر د خپلو موخو په څرنگوالي کې په دوه وو کې پاتې ول او د موخو له ناڅرگندوالي ډير وکړېدل. د هغوی لومړنۍ موخه د افغانستان د خلق ډيموکراتېک گوند ساتنه وه ، خو کله چې لښکرې پرکابل ورننوتلې هغوی ته وويل شول چې د امين او د هغه د رژيم ټغر ورتول کړي. تر هغه وروسته د مأموریت مخه بلې

خوا ته واوښتله اولاسوندي څرگندوي چې د شوروي د مشرتابه سرمشريزې ډلې دا نه منل چې گڼې شوروي لښکرې دې د خلق ډيموکراتېک گوند لپاره په راپارول شوې کورنۍ جگړه کې ښکېل شي. شوروي هغه انگيرنې او خوبونه چې د شوروي د تش پر نامه لږو (محدودو) ځواکونو د نړيوالې "انترناسيونال" دندې د ترسره کولو تر نامه لاندې لېدل يوازې ايډيالوجيکي بڼه درلودله او تر همدغه نامه لاندې شوروي لښکرو ته ويل کېدل چې هغوی به په افغانستان کې له سوسياليستي انقلاب څخه ساتنه کوي خو د ډير لږ وخت په تيرېدا د جگړې په ډگر کې د را گير پاتې کېدلو سکالو له دغه خوب څخه څادر ليرې کړ .

د جگړې په هماغو لومړيو شېبو کې د شوروي د پوځ د مشرتابه سرمشريزو ډلو ته څرک ولگېده چې د افغانستان د شخړې لپاره هېڅ راز پوځي حل شتون نه لري. د ۱۹۸۰ کال په هماغو لومړيو کې د پوځ د بېرته را ايستلو سکالو په پام کې ونېول شوه او د سياسي حل د لارو چارو پر لټولو تېنگار کېده خو په دغه تړاو هېڅ راز پوځ گام پورته نه شو او پرته له دې چې د يوې رڼې او څرگندې موخې څرنگوالی روښانه شي د شوروي لږو او محدودو لښکرو شخوند وهل کېده او په افغانستان کې يې جگړه په ټول ځواک او وس پرمخ بېوله او هره ورځ يې افغانان په سرو وينو کې لمبول، زندانه ډک او تشېدل او پلېگونونه د غازيان او د خپلواکۍ د پتنگانو په سرو وينو سره کېدل. دغه ټولوژنه پرته له توکمېزه توپيره د هېواد په هر گوټ کې پلې شوه خو تر ټولو ډيره ستره خونړۍ وړانې يې په پښتون مېشتو سېمو کې تر سره کړه. يوه نا منل شوې انگېرنه وايي چې يوازې په دغو سېمو کې روسانو دومره وسله و کاروله چې په دويمې نړيوالې جگړې کې نه وه کارول شوې. روسانو د افغانستان د خلق د ډيموکراتېک گوند له واکمنو او څه نا څه له دوه نيم سوه زره پورته خونړي پوځي ځواک سره يو ځاي د افغانستان پر ټولو وگړو سرې خونړۍ مېچنې را وگرځولې او پرته له اتومي بم څخه نوره هر ډول پرمختللي وسله يې په هېواد کې وکاروله .

خو په افغانستان کې د شوروي د جگړې لومړني گزارشونه د افغانستان د غرونو او ځمکني جوړښت په څرنگوالي او بدوالي تېنگار کوي او شوروي لښکرو ورته په هېڅ راز چمتو والی نه درلود چې شوروي پوځي افسرانو څو څو ځله کټ مټ په ويتنام کې د امريکايانو د جگړې په شان ور ته گوته نېوله او له ټول مدرن تخنېکي ځواک او نړېوال زبرځواکې سره سره يې بيا هم له افغانانو سره ونه ټکول .

د افغانستان د خپلواکۍ سپېڅلو شهيدانو اورښتېنو ننگېالېو ته نړۍ په سلامي شوه

رحمت آريا

د شوروي پرسچينو ياددښت لېک

په افغانستان کې د شوروي د لاسوهنې په تړاو تر ټولو ستره او پياوړې سرچېنه د روسيې د ولسمشرۍ او د شوروي د دفاع د وزارت له آرشیفونو او د شوروي د سياسي مشرانو او پوځي بولندويانو له خپرو شويو سرچينو څخه را کتېږي. دغه سرچېنې په دغو څانگو پورې اړه لري: د شوروي سوسياليستي جمهوریتونو د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د غړو د غونډو لمېسنې "مُسودې" چې پر کال ۱۹۹۲ "ز" ولسمشر باریس یالتسین ورته په ټولنیزو خبري رسنیو کې د خپرېدا اجازه ورکړه، کې جې بي، د شوروي د پوځ د پوځي څارکښې ادارې ته له کابله تر لاسه شوي گزارشونه چې ډیري یې د افغان د جگړې د جنرال، جنرال الکساندر لیخانوفسکي له پلوه د یوې پراخې څېړنې په ترڅ کې د "کړېدلو افغانانو" د "زوروتیا" تر نامه لاندې خپاره شوي، یو شمېر سياسي لېکونه چې په افغانستان کې د شوروي د سفیرانو له پلوه د شوروي د بهرنیو چارو وزارت ته لېږل شوي او په آرشیف کې دي، د خبرو اترو د لړۍ هغه یاددښت لېکونه چې د سفیرانو او نورو مشرانو ترمنځ چې له افغان مخالفینو سره یې تر سره کړي او په ماسکو کې د معاصرو لاسوندو د ساتنې په مرکز کې ساتل کېږي، هغه څېړنیز لېکونه چې د مرکزي کمیټې او پوځي مشرتابه پرنامه لېکل شوي او هغه هم د معاصرو لاسوندو د ساتنې په مرکز کې ساتل کېږي. په افغانستان کې د شوروي د جگړې د وخت په دغو لاسوندو کې تر ټولو مهم لاسوندي د شوروي سوسياليستي جمهوریتونو د بهرنیو چارو د پخواني وزیر گریگوري. ایم، کرونيکوف او د شوروي د "محدودو؟" لښکرو د وروستني بولندوی جنرال باریس گروموف یاددښت لېکونه دي. په افغانستان کې د شوروي د ښکېوالي په تړاو یو شمیر اړین لاسوندي په انگریزي ژبه د ۱۹۹۶ ۱۹۹۷ په ژمي کې د ۸ ۹ گڼې په ترڅ کې د سرې جگړې د نړیوال تاریخ د پروژې په بولټین کې خپاره شوي دي.

له دغې لېکنې سره مل لاسوندي پراغانستان د شوروي د یرغل د پریکړې پرډیرو اړینو او مهمو اړخونو رڼا اچوي چې څنگه لښکري افغانستان ته ولېږل شوې او څنگه دغه "محدود قطعات" بیرته و ایستل شول.

ډیر پټ (کاملاً سري)

آرلېک "کاپي"

د کاري غونډي د لړۍ یاددښت لېک

خپرېدنه : ناشونې ده

د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې غونډه

۱۹۷۹ کال ، د مارچ ۱۷

د غونډې مشر: ملگری لیونېد ایلېچ برژنیف

د غونډې گډونوال:

وای . ډي . اندروپوف ، اې اې گرومېکو، الکساندر نیکلای کاسیگین ، اې وای پلیشي، کې یو چرنېنکو، ډي ایف اوستینوف ، پی ان دمیچییف ، بي ان پاني ماریوف ، ایم سي سولومینتیزیف ، ان اې تخنیکوف ، آی ډي کپیتانوف ، وي آی دول گیخ، ایم ډي زیمیانین ، کې ډي روساکوف ، ایم سي گرباچف

سکالو : د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د حالاتو خرابوالی او زموږ له پلوه شونې ځواب

کرلینکو : لیونېد ایلېچ [برژنیف] له موږ غوښتي دي چې په دغسې یوې یو ناڅاپه شپې کې د مرکزي کمیټې غونډه را وېلو او پیل یې کړو ؛ هغه به سبا زموږ په غونډه کې گډون وکړي او د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې د را پورته شویو حالاتو په اړه به خبرې اترې وکړو. حالات بېرني دي. ملگرو گرومېکو ، اندروپوف او اوستینوف یوشمیر وړاندېزونه راټول کړي او بشپړه ټولگه یې ستاسو ترمخ پرته ده. راځئ چې دغې سکالو ته له نېږدې وگورو او څرک ولگوو چې کومې لارې چارې ولټوو او کوم گامونه باید اوچت کړو. ښه به وي چې ټول یې د ملگري گرومېکو له خولې واورو .

گرومېکو: زموږ وروستیو اړیکو ته په کتلو سره چې موږ ته د پټو کېلونو له لارې له افغانستانه او همدا شان له پوځي سلا کار ملگري گریلوف او په سفارت کې د لنډ مهالي استازي /شارژدافیر ملگري الکسي یف څخه د تېلفوني کنفرانس له لارې تر لاسه شوي څرگندوي چې د افغانستان حالات په لنډ وخت کې کړکېچن شوي او په اوسني مهال کې د اله گولې زړه د هرات ښارگوټی دی .

موږ ټول له پخوانیو کېبل شویو مالوماتو څخه پوهیږو چې په هغه ښار کې د افغان پوځ اولسمه فرقه ځای پرځای وه او ټپکاو یې ساتلی وو ، خو اوسني مالومات وایي چې دغه فرقه ټوله په بل مخ اوښتې ده. د فرقی یو توپچي کنډک او یو پلی کنډک تللی او له یاغیانو سره یو ځای شوي دي. له پاکستانی خوا د وړانکارانو او ترهگرو یو شمیر ډلې سېمې ته راننوتلي دا ډلې نه یوازې روزل شوې بلکه د پاکستان ، چین ، امریکا او ایران له سرتیرو سره یوځای سیمې ته ننوتلې او په هرات کې وړانکارۍ کوي. وړانکارې ډلې د ایران او پاکستان له لارې د هرات ولایت سیمې ته ننوتلې

او له کورنیو انقلاب ضد ډلو سره یو ځای شوې دي. وروستۍ پېښې د مذهبي سخت دریځو له لورې تر سره شوې. د پرشاتګي "مرتجع" یاغي شوې ډلې مشران له مذهبي مشرانو سره په پراخ ډول تړاو لري .

د یاغیانو د شمیرې څرک لگول گران ښکاري ، خو زموږ ملګري وايي چې شمیر یې " په لفظي ډول " زرگونو ته رسیږي .

ستاسو پام تر ټولو اړین ټکي ته را اړوم او هغه دا چې نن سهار مې پر یولسو بجو د تره کي له مرستیال امین سره چې د بهرنیو چارو وزیر هم دی خبرې اترې وکړې خو نوموړي د افغانستان د حالاتو په اړه ان د غوږ بوځولو یوې کوشنۍ نښې ته هم ګوته ونه ښوله او په بل اړخ کې په یوې آسماني کرارۍ او ډاډ یې څرګنده کړه چې حالات پیچلي نه دي او هر څه د پوځ په څار او واک کې دي ، او دې ورته نورې خبرې . په بله وینا هغه څرګنده کړه چې د سپمې دریز د دولت تر بشپړ څار و واک لاندې دی .

کرلینکو : په لنډ ډول ، د امین گزارش ته په کتلو ویلای شو چې د افغانستان مشرتابه د دغو پېښو په تړاو هېڅ راز اندېښنه نه لري .

ګرومېکو: چورلټ همداسې ده. امین لا دا هم زیاته کړه چې د افغانستان حالات سرتړپایه سم دي. هغه وویل چې د والي تر لاس لاندې د یوې کوشنۍ پېښې گزارش ورکړل شوې او بس او د هیواد ټول والیان د قانوني دولت تر څنګ ولاړ دي . خوپه بل ریښتوني اړخ کې زموږ د ملګرو د گزارشونو پر بنسټ په هرات او په یو شمېر نورو سېمو کې حالات غوږ بوځونکي دي او یاغیان د دغوسېمو څار او اوک په لاس کې لري.

تر هغه ځایه چې پر کابل اړه لري، په کابل کې حالات کرار دي . د افغانستان لیکلې له پاکستان او ایران له کرښو سره تړلې دي ، یا پر بله وینا نیمایي تړلې دي . د افغانانو یوه غټه شمېره چې په ایران کې د کار کولو لپاره تللي ول له ایرانه شړل شوي او په ټولیز ډول د هغوی زړه وهل شوی او گڼ شمېر یې له یاغیانو سره یو ځای شوي دي.

د افغانستان لپاره د مرستو سنجونې د یوه وړاندیز په توګه ستاسو تر مخ پرته دي. باید پرې ور غبرګه کړم چې د هیوادني کرښو د ساتلو لپاره مو لس میلیونه روبله د نغدو پیسو په توګه هم په پام کې نیولې دي .

ترهغه ځایه چې په پاکستان پورې اړه نيسي ، بنسټیزه خبره دا چې پاکستان د ترهګرو لپاره یوه پخه سېمه ده او له هغه ځایه یاغیان افغانستان ته راننوخې ، اړینه وه چې د افغانستان چارواکو د یوه غبرګون په ترڅ کې په لیکلي توګه د پاکستان له غوږونو تیرکړي وای ، لنډه دا چې یوه لېکلې خبرتیا باید شوې وای. خو افغاني مشرتابه دغه کار نه دی کړی. او دا سړی هک پک کوي .

له امین څخه مې وپوښتل چې تاسو له موږ څه ډول کړنې "اقدامات" غواړئ؟ له هغه مې وپوښتل چې زموږ له پلوه څه ډول مرستو ته سترګه پر لاره یاست . خو امین بل وړاندیز نه درلود ، هغه په ساده ګۍ وویل چې زه په افغانستان

کې پرډیر ښه باور ولاړه سنجونه لرم او هغه مرستې چې تاسو له مورسره کړې دي ، مور به په یوه ښه درېز کې ودروي او زیاته یې کړه چې د افغانستان ټول ولایتونه د قانوني حکومت تر بشپړ څار او واک لاندې دي . ما له امېنه وپوښتل چې تاسو له گاونډیو هېوادونو او یا له کورنیو انقلابي ضد ستونزو څخه ویره نه لرئ؟ امین پر ډاډه راته ځواب راکړ چې نه ، او زیاته یې کړه چې رژیم ته هېڅ ډول گواښ نشته. په پای کې هغه نېکې هېلې د مرکزي کمیټې غړیو او لیونید ایلېچ برژینیف ته وړاندې کړې . او دا وې زما خبرې له امین سره .

له یوه لنډ وخته ښایي له دوه یا دريو ساعتو وروسته زموږ د ملگرو له لارې خبرراغی چې په هرات کې حالت کړکېچن دي . یوه کنډک ، څرنګه چې مخکې مې ورته گوته ونېوله توپچي کنډک پر خپلو سرتیرو مردکي و اورول او د دویم کنډک یوه برخه یاغیانو ته واوښتله . لنډه دا چې د اولسمې فرقې یوه برخه چې د هرات د ولایت د ساتنې پارزوالي لري دولت ته پالیاله ده او بس. زموږ ملگرو دا هم زیاته کړه چې د یاغیانو نوې ډلې چې په ایران او پاکستان کې روزل شوي دي ښایي سبا پر هرات یرغل وکړي .

نیم ساعت وروسته موږ له خپلو ملگرو خبر تر لاسه کړ چې ملگري تره کي د پوځي چارو لوی سلاکار ملگری گریلوف او شارژدافیر ځان ته رابللي . له تره کي سره هغوی پر کومو اړخونو خبرې وکړې؟ هغه له شوروي اتحاد څخه د پوځي او خوراكي توکو او پوځي اوزارو غوښتنه وکړه او دغو غوښتنو په هغو لاسوندو کې غبرگون موندلی چې موږ مرکزي کمیټې ته وړاندې کړی دي. د پوځي توکو په تړوا باید ووايم چې تره کي د خبرو په ترڅ کې په گړندی توگه د ځمکني او هوايي پوځ اړتیا ته هم گوته ونېوله. دا په دې مانا ده چې د ځمکني ځواک پلي کولو او هوايي ځواک دواړو ته د اړتیا غوښتنه شوې ده .

زما په اند ، موږ باید افغانستان ته د مرستې له خپل لومړني بنسټيز وړاندېز څخه کارپیل کړو او باید دا ونومونو چې : موږ په هېڅ ډول حالاتو کې نه غواړو افغانستان له لاسه ورکړو. موږله شپیتو کالو راهیسې له افغانستان سره په سوله کې ژوند کړی. او که موږ افغانستان اوس له لاسه ورکړو نو هغه به د روسې پر وړاندې را تاو شي ، او دا به زموږ په بهرني سياست کې یو ډیر پرېکنده پړشا تگ وي . څرګنده ده چې په دغه منځ کې یو شی بنسټيزې سنجونې ته نغوته کوي او هغه دا چې که پوځ د وگړو تر څنګ ولاړ وي ، نو خبره په بشپړ ډول بله ده ، دویم دا چې که پوځ د قانوني حکومت ملاتړ ونه کړي ❖ او دریم دا چې که پوځ د دولت پر وړاندې پاڅون وکړي ، او په پای کې یې زموږ پر پوځونو را واوړي ، نو خبره به لا پسې پیچلي شي. موږ د ملگرو گریلوف او الکسي یف له خبرو پوهیږو چې د مشرتابه په منځ کې دریزاو روحیه د ملگري تره کي په گډون په بشپړ ډول خپل ته نه ده رسېدلې .

اوستینوف : زموږ مشر پوځي سلاکار ملگري گریلوف او په افغانستان کې زموږ شارژدافیرملگری الکسي یف له تره کي سره ول . ما د ټیلفون له لارې له ملگري گریلوف سره خبرې وکړې هغه راته وویل چې د افغانستان مشرتابه د حالاتو له څرنګوالي څخه په اندېښنه کې دي او په ځانگړې توگه د هرات حالات ښه نه دي ، او دې ورته د پکتیا

حالات هم د اندینې وړدي. د خبرې تر ټولو بد اړخ دا دی چې د فرقې دنده د هرات ساتنه وه او فرقه بې اغیزې وه، او په داسې یوه وخت کې د فرقې بولندوی په هوایي ډگر کې کښېني په بله وینا نوموړی هلته پناه وړي او دولت ته له پالیالو کنډکونوڅخه دهېڅ یوه کنډک د کړنو بولنده نه کوي. باید تاسو ته ووايم چې سبا (د مارچ ۱۸) به د هرات ولایت ته د چاڼیزې کړاونو (عملیاتو) ډلې واستول شي .

موږ ملگري تره کي ته سلا ورکړه په هغو سېمو کې چې یاغیان راپورته شوي دي یو ځل بیا نورې ډلې واستوي . هغه په ځواب کې وویل چې دا به گرانه وي ځکه چې په نورو سېمو کې هم حالات ښه نه دي . لڼده دا چې هغوی له شوروي سوسیالیستي جمهوریتونوڅخه د ځمکنیو او پوځي مرستو د ځواب لویه هبله لري .

اندروپوف: هغوی هبله لري چې موږ دې پریاغيانو یرغل وکړو .

کرلینکو : که موږ خپل سرتیري هلته واستوو ، پوښتنه دا ده چې موږ له چا سره جگړه کوو . د یاغیانو پر وړاندې ؟ او یا د مذهبي بنسټپالو لویو ډلو پر وړاندې چې ټول یې مسلمانان او په منځ کې یې عادي وگړي په پراخه کچه ورگډ شوي له دې امله موږ به اړایستل شو چې د وگړو د غټې شمېرې پر وړاندې د جگړې دروند پېټی پر اوږو پورته کړو .

کاسیگین : د افغانستان د پوځ کچه او شمېره څومره ده ؟ څو فرقې لری؟

اوستینوف : افغانستان لس فرقې لري ، چې سل زره سرتیري کېږي.

اندروپوف : زموږ څارکښیزې اوڅارنې یا مالومات نغوته کوي چې له پاکستانه څه نا څه درې زره تنه یاغیان افغانستان ته ننه ایستل شوي دي . دا د جگړې د جنگیالیو غټه برخه ده مذهبي بنسټپالان د وگړو له منځه دي .

کرلینکو : که پاڅون ټولنیز وي ، نو د هغو کسانو ترڅنګ چې له ایران او پاکستانه راغلي او ټول یې ترهگر او یاغي دي ، نو پوځونه د افغانستان د ټولو وگړو په گډون د ټولنې له یوې سترې برخې سره په جگړه کې را ښکېل دي . او دا څرگنده ده چې هغوی مذهبي جنگیالي او د اسلام لاررویان دي .

گرومېکو: د دولت د پلویانو او د یاغیانو ترمنځ د تړاو خبره لا تر اوسه څرگنده نه ده. هر څه ته په کتلو د هرات پېښې توغمناکي را څرگنده کړه ځکه هلته له زرو تنو څخه ډیر وژل شوي دي خو له دې سره سره حالات لا رانه او روښانه نه دي .

اندروپوف : څرگنده ده هغه یاغیان چې افغانستان ته له سېمې څخه راننځي د کورنیو یاغیانو له پلوه ورته ښه راغلاست ویل کېږي او له افغانانو څخه به وغواړي چې له هغوی سره یو ځای شي.

کاسیگین: زما په اند د راتلونکي په پام کې نېول شوې پریکړې گارلېک " مسوده " دې له بنسټه سمه شي. تر ټولو لومړی مور باید د اپریل تر مېاشتې پورې د وسلو لېږد ، ونه ځنډوو ، او مور باید هر شی په همدغه مارچ کې پرته له ځنډه واستوو . دا لومړنی کار دی.

دویم دا چې مور باید په یوه ډول نه په یوه ډول د افغانستان مشرتابه ته د اخلاقي ملاتړ روحیه ورکړو، او د دغو گامونو د پلي کولو وړاندېز کوم: تره کي ته دې خبرورکړي چې مور د گازو د هرو زرو کیوبېک مترو بېه له پینځلس روبلو څخه پینځه ویشت روبلو ته لوړوو. د بیې په دغه لوړوالي به هغوی به د وسلو اونورو توکو د ترلاسه کولو په بدل کې د رامنځ ته کېدونکو لښکرتونو تشه ډکه کړي . زما په اند دغه وسلې دې افغانستان ته وړیا ورکړل شي او د څېړنو او ارزونې د ۲۵ په سلو کې بیې پوښتنه دې ورڅخه و نه شي .

ټولو: په یو غږ ومنله

کاسیگین: دریم دا چې مور باید ۷۵ زره ټنه خوراكي توكي هم ولېږو. زه گومان كووم چې پر دغې شمېرې دې له سره كتنه وشي او دغه شمېره دې سلو زرو ټنو ته لوړه شي. دا هغه گامونه دي چې زما په اند دې د پریکړې په گارلېک کې ورگډې شي او ورزیاته دې شي چې مور دغه مرستې د افغان د مشرتابه د روحې د پیاوړي کولو په موخې تر سره کوو. مور په دې ټېنگار چې ۶۰ کاله مو څنگ په څنگ په سوله کې ژوند کړی باید د افغانستان جگړې او ستونزې ته لومړیتوب ورکړو . څرگنده ده چې له ایرانیانو ، چینایانو او پاکستانیانو سره ستونزه او جگړه شتون لري خو له دې سره سره ایران د افغانستان له جگړې سره مرستې او ملاتړنې ته لیواله دی ، ایران ځانته موخې لري او تر ټولو اړین ټکی د ا چې ایرانیان ډیر مذهبي دي. او دا باید په پام کې ونیول شي. پاکستان به هم ورته گامونه اوچت کړي. د چینایانو په اړه د ویلو لپاره څه نه شو ویلای. په پای کې زما پر اند د خپلې پریکړې لیونتوب او پایلې باید په پام کې ونیسو چې مور به په پریکنده ډول د افغانی مشرتابه مرسته وکړو. هر گوره ما د تادیې او جبرې په تړاو لا وختي خبرې کړې او نه غواړم پر هغې بیا را تاو شم ، او د هغه ترڅنگ هغسې چې دلته په لیکلي ډول ویل شوي ، وړیا تادیات دي؛ او تادیات په وړیا توگه په نغدو او وړېدلای شي . هغه چې هر ډول وړیا نغدي پیسې وي مور به په هر حالت کې له هغو څخه څه تر لاسه نه شواي کړای .

اوستینوف: افغانستان ته د وسلو د لېږد د خبرلېک په گارلېک 'مسوده' کې چې هر څه ویل شوي ټول یې وختې (مخکې له پریکړې) افغانستان ته د لېږد لپاره چمتو او د دغو وسلو او توکو د لېږد چارې لا وختي تر لاس لاندې نېول شوي دي. له بده مرغه زه پوهیږم چې مور به د اپریل له مېاشتې مخکې د توکو لېږدونه وشو کولای که نه؛ دا به ډیره گرانه وي. زه وړاندېرکوم چې د وسلو د لېږدونې پریکړه دې همدلته همدا اوس ونېول شي. تر هغه ځایه چې د وسلو د بیې د ورکړې او تادیې خبره ده ، هغه به زه همدا اوس د گارلېک له مخه پاکه کړم .

کاسیګین : ټول په یوه غږ دي چې سر له سبا دې د وسلو د لېږد چارې پیل شي.

اوستینوف : سمه ده ، مور دا کوو ، او ډاډ به ترلاسه کړو چې دغه کارونه دې سر له سبا پیل شي .

کرلینکو: راځئ ملګري کاسیګین ته واک او دنده ورکړو چې د شوروي د سوسیالیستي جمهوریتونو د وزیرانو د شورا د پریکړې په ګارلېک دې چې پانې زموږ په مخ کې پرتې دي زموږ د خبرو اترو له تل څخه را وړاندې شوې سمونې ورګډې کړې او سبا به هغه د ګارلېک وروستنی بڼه مور ته راکړي .

کاسیګین : چورلټ . زه به سبا سهار دلته راسم او هر څه به ترسره کړم.

کرلینکو:مور باید د ډاډ د ترلاسه کولوو هغه لارې چارې هم وپلټو چې دغه پوځي توکي د مارچ په مېاشت کې واستول سي .

کاسیګین :لکه چې ملګري اوستینوف وویل د مارچ په مېاشت کې به د هر څه لېږل نا شوني وي ، نو ښايي د پاتې شويو توکو دوهمه برخه د اپریل په مېاشت کې واستول شي ، خو راځئ چې دغه دوهمه برخه دې ډیره کوشنۍ وي .

غواړم یوه بله پوښتنه راپورته کړم : تاسو هر څه چې وایاست ویې وایاست ، امین او تره کی دواړه د هېواد چارې له مور څخه پټوي . مور لا تراوسه په پرېکنده ډول نه پوهېږو چې په افغانستان کې څه پېښېږي . له حالاتو څخه د هغوی ارزونه څه ده؟ تر ټولو مخکې هغوی هڅه کوي چې حالات د یوه خوندور انځور په رنگ کې را څرګند کړي ، خو په ریښتوني اړخ کې مور په سترگو وېنو چې په هېواد کې څه تېرېږي. څرګنده ده چې هغوی ښه خلک دي ، خو په بل اړخ کې هغوی ستره معامله له مور څخه پټوي. لامل یې څه دی ؟ ګرانه به وي چې څه ووايم. زما پر اند مور باید هر څومره چې ژر کېږي له خپل سفیر آندری آریوویچ سره د دغې پوښتنې د ګډولو پریکړه وکړو. که څه هم هغه په عملي ډول دغه واک نه لري او نوموړی به هغه څه ونه کړي چې مور یې ورڅخه غواړو .

ددې ترڅنګ زه به د نورو پوځي کارپوهانو د لېږد خبره په پام کې ونیسم او هغوی ته دنده ور وسپارم چې څرک ولګوي په پوځ کې څه تیرېږي .

د هغه ترڅنګ به د یوې پراخې سیاسي پریکړې سکالو هم په پام کې ونیسم. ښايي د دغې سیاسي پریکړې ګارلېک به زموږ ملګري د بهرنیو او دفاع په وزارتونو او یا د کې جی بی د بهرنیو چارو په څانګه کې جوړ کړي. څرګنده ده چې ایران ، پاکستان او چین به د افغانستان پر وړاندې را تاوشي ، او هر څه یې چې په واک وي وېه یې کړي ، د افغانستان له قانوني دولت څخه به سرغړاوی وکړي او د کړنې به یې په هېڅ وشمیري. دلته پرمور ده چې د تره کي د رژیم سیاسي ملاتړ پراخ کړو. او روښانه ده چې کارتر به د افغانستان د مشرتابه پر وړاندې پایڅې را بد وهي .

که دا اړتیا پېښه شي چې مور خپل سرتیري پلي کړو ، له چاسره باید جګړه وکړو؟ هغه کسان چې د افغانستان داوسني مشرتابه پر وړاندې مقاومت وکړي څوک به وي؟ آیا هغوی ټول تر محمدي بیرغ لاندې راټول دي ، دیوې

گروهني وگړي دي ، او تر دغې گروهني لاندې د دوی گروهنه دومره پياوړې ده چې ټول په يوه مورچل کې د يوې موخې لپاره راټولېږي ؟ ماته داسې ښکاري چې موږ بايد له امين او تره کي سره د هغو تيروتونو او اشتباهاتو په تړاو خبرې وکړو چې دوی په داسې وخت کې د هغو د پېښېدلو لپاره اجازه وکړې ده. که رښتوني اړخ ته وگورو امين او تره کي دواړه تر همدا نن پورې هغه وگړي له چرو تيروي او وژني يې چې له دوی سره هم غږي نه دي. هغوی ټول مشران ووژل ، نه يوازی د "پرچم د ډلې" د لوړې کچې لوړپوړې مشران بلکه د منځنۍ کچې مشران يې هم ووژل . څرگنده ده چې د سياسي لاسوندي جوړول به گران کار وي ، لکه چې تل وایم له دريو ورځو مخکې به د هغه د جوړولو لپاره زموږ ملگري پرې په کلکه کار وکړي .

اوستينوف : دا ټول سم دي . هغه څه چې الکسي نیکولايوويچ وايي بايد ډير ژر تر سره شي .

گرومېکو: لاسوندي به ډير ژر چمتو شي.

کاسيگين : زه گومان نه کووم چې له افغان پلوه به پرموږ زموږ له خوا د سرتيرو د پلي کولو په تړاو زور واچول شي . راضي هغوی پرېږدو چې خپل ځانگړي پوځي ټولي جوړ کړي چې په ستونزمنو سېمو کې د ياغيانو د ټکولو وړتيا ولري .

اوستينوف : که وغواړو خپل سرتيري پلي کړو نو زما په اند په هېڅ يوه حالت کې دې زموږ پوځونه له افغان پوځونو سره په گډه چيرې نه ځي .

کاسيگين : موږ بايد خپل پوځونه تيارسئ کړو ، د هغوی د کار په تړاو دې پريوه کاريزه پيام، کار وشي او د ځانگړي استازي له لارې دې ور واستول شي .

اوستينوف : موږ د پوځي گام د اوچتولو لپاره دوه لارې په پام کې نېولې دي . د لومړۍ لارې په ترڅ کې به موږ په يوې ورځ کې ۱۰۵ (مه) هوايي فرقه په افغانستان کې پلې کړو او په کابل به کې يو پلي موټريزه کنډک بيا پلي کړو؛ د کرښې په اوږدو کې به ۶۸ (مه) فرقه ځای پرځای کړو ، او په کرښې کې به پينځمه موټريزه توپچي فرقه ځای پرځای شي. د دغې تابيا په رڼا کې به موږ د دريو ورځو په ترڅ کې چمتو اوسو چې سرتيري پلي کړو. خو تر ټولو لومړی به هغه سياسي پريکړې چې اوس مو پرې خبرې وکړې په پام کې ونيسو .

کريلينکو: ملگري اوستينوف سکالو په سم ډول را څرگنده کړه. موږ بايد په ياغيانو پسې متې رابډ وهو. او په سياسي لاسوندي کې دې دغه سکالو په روښانه او څرگنده ډول وويل شي.

د هغه تر څنگ موږ بايد له تره کي سره له زغمه کار واخلو؛ کله چې موږ لا اوس د پوځي ځواکونو د پلي کولو خبره تر څېړنې او خبرو اترو لاندې نيسو ، نودغه پوښتنه دې هم سرتري پايه په پام کې ونيول شي. د افغانستان له غوښتنې پرته موږ نشو کولای ځواکونه پلي کړواو موږ بايد دغه خبره د ملگري تره کي له غوږونو تيره کړو. او دا بايد د

ملگرب کاسیگین ملگری تره کی ته د کنفرانس په ترڅ کې نېغ پر نېغه ور یاده کړي. د هغه تر څنگ تره کی باید وپوهول شي چې خپلونو چلونو 'تاکتېکونو' ته بدلون ورکړي. وژنې، ځورونې او دې ته ورته نورې چارې باید په ډله ییز ډول باید تر سره نشي.

مذهبي سکالو، له مذهبي ټولنو سره تړاونه، په ټولېز ډول دین او دیني مشرانو ته دې ځانگړی پام او مانا ورکړل شي. دا د ټولېزې سکالو یوه تگلاره او پالیسي ده. تره کی باید په پریکړې ډول ډاډ راکړي چې د هغوی له پلوه ددغو ټاکل شویو تگلارو په پلي کولو کې سرغړاوی نه کیږي.

لاسوندی باید ژر تر ژره تر سبا پورې چمتو شي. موږ به له لېونېد ایلېچ سره د دغې تگلارې د پلي کولو په څرنگوالي کې هم سلا وکړو.

اوستینوف: موږ دوېمه چمتو شوې لاره هم لرو. له دغې لارې سره سم موږ په افغانستان کې دوه فرقې پلې کولای شو.

اندریوپوف: موږ باید د پرېکړې هغه گارلېک یا مسوده ومنو چې نن مو پرې خبرې وکړې، په پرېکړې کې د سماونو په تړاو دې د راتلونکو شمېرنو او سماونو لپاره وروسته خبرې اترې وشي. او د سیاسي پرېکړې په اړه موږ باید د سترگو په رپ کې چمتو اوسو ځکه چې له پاکستانه ډلې تپلې په راخوټېدو دي.

پونوماریوف: موږ باید د ۵۰۰ تنو په شا او خورا کې یوه ډله د کارپوهانو او سلا کارانو په کچې افغانستان ته واستوو. دغه ملگری باید په هغه څه ښه وپول شي چې وېې کړي.

اندریوپوف: د هرات په شا او خوا کې څه نا څه شل زره ملکي کسان دي چې په بلوا کې یې گډون کړی دی. د تره کی په تړاو خبره چې مخکې مو وکړه، موږ باید همدا اوس ورته لستونې پورته کړو. زه گومان کووم ښه به دا وي چې ملگری کاسیگین ورسره خبرې وکړي.

ټولو پر یوه غږ ومنله. ښه به دا وي چې ملگری کاسیگین دې ورسره خبرې وکړي.

اندریوپوف: موږ باید سیاسي وینا ته وروستی ښه ورکړو، په پام کې مو وي چې موږ ټول به د یرغلگرو پر نامه وپیژاندل شو، خو په پام کې مو وي چې د دغه کار په نه کولو، له هېڅ ډول اړوتې او خنډ 'قید او شرط' پرته به موږ افغانستان له لاسه ورکړو.

پونوماریوف: له بده مرغه د افغانستان په اړه ډیر شیان دي چې موږ پرې نه پوهیږو. ماته داسې ښکاري چې له تره کی سره دې د پرېکړې په ترڅ کې دغه ټولې راپورته شوې پوښتنې را وسپړل شي، او په ځانگړې ډول هغه پرېږدئ چې په ټولېز ډول له ټول هېواد او له پوځ سره د هیواد د حالاتو په اړه پراخه خبرې وکړي. هرگوره موږ وېښو چې پوځ یې سل زره جنگیالي لري او زموږ د سلاکارانو په مرسته له دغه پوځ سره ډیر شیان تر سره کېدلای شي. پرته له هغې

به يوازې همدغه شل زره ياغي جنگيالي بريالي شي. د ټولو په سر کې دې افغان ځواکونه اړين کارونه تر سره کړي او وروسته که په رښتيا اړتيا راپېښه شوه نو موږ به خپل ځواک ور پلي کړو .

کاسيگين : زه گومان کووم چې د وسلو لېږل اړين برېښي ، خو په دې اړوتي 'شرط' چې د ياغيانو په لاس کې پرېنوخې. که د افغان ځواکونو جوړښت ونړېږي نو لېږل شوې وسله به هم د ياغيانو لاس ته ولويږي. بله پوښتنه چې را پورته کېږي دا ده چې موږ به نړيوالو ته څه ځواب ووايو. که موږ په رښتيا وغواړو چې خپل ځواکونه پلي کړو نو ټولو دغو پوښتنو ته بايد لاره وموندل شي او موږ بايد هره خبره او هرڅه په ښه ډول سمبال کړو او بايد هرڅه په پراخه ډول را وسپرو. ښايي زموږ له پازوالو ملگرو څخه يو تن سېمې ته سفر وکړي چې د سېمې له حالاتو څخه پراخه او نېغ پرېنېغه جاج اخيستنه وکړي. دغه ملگري کېدای شي ملگري اوستېنوف يا ملگري اوگارکوف وي .

اوستېنوف : په افغانستان کې حالات کړکېچن کېږي. په دغه تړاو موږ بايد خبرې وکړو ، ماته د سياسي ارزونو له مخي داسې ښکاري چې موږ تر اوسه څه نه دي پيل کړي. له بلې خوا موږ ته ښايي چې د افغان د پوځ ټوله وړتيا ځانته څرگنده کړو. ماته داسې ښکاري چې په ما کې داسې شې نسته چې افغانستان ته ولاړ شم. زه پکې شک او شويان لرم. کېدای شي د دولت يو بل غړی هلته ورشي .

کاسيگين : ديمتري فيدروفووېچه! ته بايد هرو مرو ولاړ شئ. خبره دا ده چې موږ افغانستان ته د وسلو يوه لويه کچه لېږو او بايد ډاډه شو چې وسلې د انقلاب ضد وگړو لاس ته نه ورځي. موږ په افغانستان کې ۵۵۰ تنه سلاکاران لرو ، او هغوی بايد په پوځ کې د حالاتو په اړه خبر وساتل شي .

اوستېنوف : ان که زموږ له منځه يو تن هم ولاړسي د يوې يا دوه وو ورځو په ترڅ کې به څه ترلاسه نه کړي .

گرومېکو: زه گومان کووم چې له تره کي سره دې خبرې اترې اې ان کاسيگين يا ډی ایف

اوستېنوف پرمخ يوسي ، او ډيره شونې برېښي چې ملگري کاسيگين به دغه چاره تر سره کړي .

کاسيگين : مخکې له دې چې له تره کي سره خبرې وکړم بايد د ليونېډ ايليچ اجاره ترلاسه کړم. زه به سبا له ليونېډ ايليچ سره لومړې خبرې وکړم او بيا له تره کي سره.

اندروپوف : د دغې پرېکړې تر رڼا لاندې موږ بايد له لېونېډ ايليچ سره په پراخه توگه سپرته وکړو .

گرومېکو: موږ بايد د حالاتو د کړکېچن کېدلو په اټکلېنه کې پراخې خبرې وکړو. همدا نن زموږ له منځه د افغانستان له روانو حالاتو څخه څوک په سمه خبر نه دی . يوازې يو شې چې څرگند دی دا ده چې موږ نشو کولای افغانستان په دوه وو لاسونو دښمن ته وسپارو. د دغې موخې د ترلاسه کولو لپاره موږ بايد په ژوره واندو. کېدای سي د سرتيرو د لېږد خبره يوې خوا ته کېښودل شي .

کاسیگین: موږ ټول پر یوه غږ یو چې افغانستان به د دښمن لاس ته نه پرېږدو. له همدغه اړخه موږ باید د سیاسي لاسوندي (وینا-ژ) پر ټولو اړخونو کار وکړو- ټولې سیاسي لارې چارې باید په کار واچول شي چې افغان مشرتابه وکولای شي پر خپل ځان ډاډېنه ترلاسه کړي ، زموږ د په پام کې نېول شوېو مرستو تابیاو لپاره لاره پرانېزي ، او موږ ته په وروستي گام کې د اړتیا پراټکلبنې دې د ځواک د کارولو کړکۍ پرانیستل شي .

گرومېکو: زه غواړم پر یوه شي ټینگار وکړم او له ټولو غواړم چې په ځیرې په پام کې ونیسي ، او ټول باید دغې پوښتنې ته ځواب ولرو چې که حالات کړکېچن شي څه وکړو. تره کي خو لا وختي حالات د غوږ بوڅولو وړ بللي او امین له بله اړخه حالاتو ته له بڼې سترگې گوري. په لنډ ډول افغان مشرتابه زما په اند په ټول هېواد او په پوځ کې دننه د حالاتو له څرنگوالي څخه سمه جاج اخیستنه نه ده کړې .

پونوماریوف: افغان پوځ یوه پوځي کوتاه تر سره کړه زما په اند په دولت کې د کارپوهېزې پوهې تر رڼا لاندې کولای شي خپل دریز د هېواد په ساتنې کې څرگند او وساتي .

کرلینکو: لویه ستونزه دا ده چې د پوځ گڼ شمېر تکړه بولندویان او کارپوهان یا وژل شوي یا زندان ته اړتول شوي دي. او دغه کار پر پوځ ناوړه اغیزه پرې ایستلې ده .

گرومېکو: زموږ یو له ټولو لویو دندو څخه د پوځ پیاوړتیا ده چې زموږ له کار سره لوی تړاو لري. زموږ د کار ټوله برخه باید پر سیاسي مشرتابه او پوځ نېغه وي . د ټولو په سر کې باید ومنو چې افغان مشرتابه له موږ څخه د چلند یوه لویه برخه پټوي. د ځېنو نا څرگندو لاملونو له امله هغوی له موږ سره روڼ چلند نه کوي او دا لویه بدمرغي ده . اندروپوف: ماته داسې ښکاري چې موږ باید ټول سوسیالیست هېوادونه له دغه چلند څخه خبر کړو .

کرلینکو : موږ په پراخه په دغې اړه خبرې وکړې ، راځئ چې پایلې ته ځان نېږدې کړو .

پریکړه :

۱. ملگري کاسیگین ته دنده ورکول کېږي چې چې موږ ته را کړل شوی لاسوندي دې لا څرگند ، روڼ او روښانه کړي ، او ورکې دې د سل زرو ټنو خوراکو توکو د زیاتولو خبره ورزیاته کړي ، د گازو بېه دې له ۱۵ روبلو څخه ۲۵ روبلو ته لوړه شي ، او له لاسوندي څخه دې د سلنې ، نغدو پیسو او نور ورته وییکی لیرې شي .

۲. ملگري کاسیگین ته دنده ورکول کېږي چې له ملگري تره کي سره اړیکه ونیسي ، او څرگنده کړي چې هغوي د افغانستان له حالاتو څخه څه ډول ارزونه او جاج لري او موږ ته څه اړین دي چې تر سره یې کړو. له تره کي سره د خبرو په ترڅ کې ملگري کاسیگین ته دنده سپارل کېږي چې د مرکزي کمېټې د اوسنۍ غونډې د پام وړ ټکي له نوموړي سره گډ کړي .

۳. پرهغه دريم ټکي چې موږ دلته په مرکزي کميټې کې ورباندې خبرې وکړې دا دی چې ملگرو گرومېکو ، اندروپوف او پونيماريوف ته دنده سپارل کېږي چې د افغانستان په اړه دې د سياسي وينا پرچال چلند او د اندونو د راکړې ورکړې په تړاو کار وکړي .

۴. موږ بايد د بهرنيو چارو د وزارت له لارې له پاکستانه وغواړو چې د پاکستان دولت دې د افغانستان په سياسي چارو کې لاسوهنه ونه کړي .

۵. موږ بايد د افغانستان له پوځ سره د مرستې لپاره د ملگري اوسټېنوف هغه وړاندېز ته په يوه غږ شو چې زموږ په پوځي ډلگيو کې د ځواک د کارولو په اړه پر راپورته شويو ستونزو لاسبری ومومو .

۶. بايد خپل تر ټولو تکړه کارپوهان د کې جي بي او د دفاع د وزارت له لارې افغانستان ته ولېږو چې په افغان پوځ او په ټولپهزه ډول په ټول افغانستان کې د راپورته شويو حالاتو بشپړه ارزونه او څېړنه وکړ .

۷. زموږ د پريکړې په گارلېک کې بايد داسې آږوتي 'شرابط' ځای پرځای شي چې د افغانستان په کورنيو چارو کې پاکستان ، ايران ، چين او د امريکا متحده ايالات لاسوهنه کوي او دغه گارلېک دې د خپرولو لپاره چمتو او د دريمگرو هيوادونو د خپرونو له لارې دې خپور شي .

۸. ملگرو پونومارييف او زمياتين ته دنده ورسپارل کېږي چې د افغانستان په کورنيو چارو کې دې د ايران ، پاکستان ، چين او د امريکا د لاسوهنو په اړه لاسوندي راټول او له چمتو کولو وروسته دې د خپرونو له لارې خپاره کړي .

۹. کله چې موږ پوځ کاروو ، بايد د هغو تورو منلو ته چمتو اوسو چې نور هيوادونه به يې پرموږ د يرغلگرو په نوم را وټي .

۱۰. د دفاع وزارت ته به اجازه ورکړل شي چې د افغانستان او د شوروي د سوسياليستي جمهوريتونوسره په گډه پوله کې دې دوې فرقې پلې کړي .

په پای کې موږ ته اړېنه ده چې نور سوسياليست هيوادونه په دغه غونډه کې له وړاندې شويو وړاندېزونو او گامونو څخه چې په پام کې مو نيولي دي خبر کړو .

ملگرو! بل وړاندېز لری؟

ټول! و منل شو

کرېلینکو : زه به همدا اوس له ملگري چرنينکو سره اړېکه ټينگه کړم او هغه به له نيول شوې پرېکړې خبر کړم .

ټول! ومنل شوه!

کولای شئ دمه ونیسئ

کريلينکو : ما همدا اوس له ملگري چرنېنکو سره خبرې وکړې. هغه وويل چې را منځ ته شوي وړانديزونه ټول سم دي او نوموړی به ليونېد ايليچ له پرېکړې څخه خبر کړي .

راځئ چې ننۍ غونډه همدلته پای ته وروسو [غونډه پای ته ورسېدله]

[بله غونډه ❖ ژ]

کريلينکو : پرون مور ومنل چې ملگری اې ان کاسيگين به له ملگری تره کي سره اړېکه نيسي . راځئ چې ملگری کاسيگين ته غور شو .

کاسيگين: لکه څنگه چې پرون مو ومنل ، ما له ملگری تره کي سره د تيلفون له لارې دوه ځله خبرې وکړې. هغه زما تر غور راتيره کړه چې په هرات کې ياغي سرتيري هغه وگړي چاڼوي چې د دولت ملاتړي دي. په هغه ښار کې حالات پېچلي دي. د ملگری تره کي پروينا که د شوروي سوسياليستي جمهوريتونه په دغسې شېبې کې له مور سره مرسته ونه کړي ، مور واک نشو ساتلای .

د هغه ترڅنگ ملگری تره کي وويل چې ايران او پاکستان ياغيان سمبالوي او له ايرانه د راستنېدونکو افغانانو په جامو کې ايراني سرتيري افغانستان ته را اوښتي او سرغړونې او اله گولې يې راپارولې دي . په پای کې د افغانستان په يو شمېر ولايتونو کې په ځانگړي ډول د هرات په ښار کې د پېښو لږ يو څرگنده کړه چې له ځان سره يې ويروونکې پايلې رامنځ ته کړي دي. ملگری تره کي غبرگه کړه چې ستونزه به يوازې په يوې ورځ کې له منځه ولاړه شي. او که هرات له ولکې ووت نو ټوله خبره به پای ته ورسېږي .

وروسته بيا ما له هغه پوښتنه وکړه : په افغانستان کې په افغان پوځ کې سل زره تنه سرتيري دي او ټول يې په هرات کې ځای پرځای نه دي ؛ آیا هلته يوازې اولسمه فرقه ديره او ځای پرځای ده. آیا تاسو ته شوني نه ده چې څو فرقې جوړې او هرات ته يې واستوئ چې د دولت د ملاتړو مرسته وکړي؟ ملگری تره کي ځواب را کړ چې څو فرقې جوړېږي خو تر هغه مهاله چې فرقې رامنځ ته کېږي په هرات کې به دولت ته يو پاليله غنډ هم نه وي پاتې .

د پوځ د فرقو او غنډونو د جوړولو په اټکل کې هغوی ته ملاتړي ځواک د پوځي توکو، شوبلو او دپليو ځواکونه لپاره د زغروالو موټرونو په بڼه ور ورسېږي ، په دغه تړاو ما له هغه وپوښتل چې آیا تاسو د شوبلو د چلوونکو لږ لېک برابرولای شئ چې په ډگر کې ورڅخه کار واخيستلای شئ؟ هغه وويل هغوی د شوبلو چلوونکي نه لري نو له دې امله ملگری تره کي د تاجيکي شوبلو او زغره والو موټرو چلوونکو دغوښتنې وړاندېز وکړ چې د افغانانو په جامو کې دې افغانستان ته را واستول شي. ما ورته بيا ټينگار وکړ چې ملگری تره کي ، هيڅ داسې لاره نشته چې مور د خپل د پوځ ښکېلېدل د جگړې په ډگر کې پټ کړو ؛ دا به په لنډ وخت کې ټولو ته برېښده شي او د نړۍ خبريالان به دغه

خبره په ټوله نړۍ کې خپره کړې او و به وايي چې د شوروي شوبلې په افغانستان کې په جگړې کې ښکېل شوي دي . ما له هغه وپوښتل چې ، ملگری تره کیه ! د کابل د وگړو شمېره څو ده ؟ هغه په ځواب کې وويل چې يو مېليونو او دوه سوه زره تنه . بيا مې له هغه وپوښتل چې آيا تاسو ته به ناشوي وي چې د کابل له وگړو څخه د فرقې يوه برخه جوړه کړئ ، هغوی سمبال او په ورته ډول ورته وسلې ورکړئ چې د هيواد له نورو ولايتونو سره د مرستې جوگه شي ؟ دې پوښتنې ته په ځواب کې هغه وويل چې د هغوی د روزنې لپاره هيڅ څوک نسته .

بيا مې ورته وويل چې دا څنگه شونې ده چې څومره پوځي کارپوهان د شوروي د سوسياليستي جمهوريتونو په پوهنتونونو کې روزل شوي او له پخواني دولت څخه څومره نور پوځي کارپوهان د دولت تر څنگ درېدلي او تاسو هيڅ څوک نه لري چې نور سترتيري تاسو ته وروزي؟ بيا مې ورڅخه وپوښتل چې موږ له تاسو سره څنگه مرسته کولای شو؟ پرته له دې چې ملگری تره کی په خپله خبره پوه شي را ته يې وويل چې هيڅ څوک د دولت ملاتړ نه کوي . موږ په کابل کې کارگران نه لرو ، يوازې کسبگر لرو . د خبرو په ترڅ کې خبره بېرته پر هرات را واوښتله او وويل شول چې که هرات له لاسه ووځي نو د انقلاب ستونی هم پرېکېږي . په بل اړخ کې که هرات وژغورل شي نو انقلاب به وژغورل شي . دغه اټکليز اند ته په کتلو پر پوځ ډاډ ترلاسه کېږي او پر هغه زړه تړل کېدلای شي . خو د هېواد په هرگوت کې پاڅونونه را وپارېدل او پوځ ډير کوشنی دی او په هرگوت کې د پاڅون مخه نشي نيولای . ملگری تره کي يو ځل بيا ټينگار وکړ چې ستاسو مرستې ته اړتيا ده .

تر هغه ځايه چې په کابل پورې اړه لري موږ ته د نن ورځې د را رسېدلې ټېلگرام له مخي ښکاري چې حالات د ايران حالاتو ته ورته دي : شعارونه خپرېږي ، او وگړي ډلې ډلې راټولېږي . په ايراني او چينايي وسلو سمبال کسان له ايران او پاکستانه په غټو غټو شمېرو کې بيرته افغانستان ته راستنېږي .

کريلينکو : په هرات کې اولسمه فرقه نهه زره تنه جنگيالي لري . آيا دا به رښتيا وي چې يا فرقه لاس تر زني ناسته ده ، او يا دا چې د دولت له مخالفينو سره به يوځای شوي وي؟

کاسيگين : که څه هم د فرقې نورې څانگې نه دي ياغي شوې خو زموږ د مالوماتو پر بنسټ توپچي او يو پلي کنډک ياغي شوی ، ، پاتې برخې يې له دولت څخه ملاتړ ته دوام ورکوي .

اوستېنوف: تر هغه ځايه چې پر تاجيکانو اړه لري ، موږ جلا ځواک نه لرو [پاکه شوه]

کاسيگين : يوه هوايي ضد ليو چې په هرات کې پرته وه هغه هم ياغي شوه او ياغيانو ته ور واوښتله .

اوستېنوف: کله چې ما له امين سره خبرې وکړې هغه هم د ياغيانو د ټکولو لپاره د پوځونو د پلي کولو غوښتنه وکړه .

کاسیگین : ملگری تره کي گزارش راکوي چې د فرقي پاتې نيمایي برخه هم ياغيانو ته ور واوښتله او د فرقي پاتې کوشنې برخه به هم د دولت ملاتړ ونه کړي .

اوستېنوف: افغان انقلاب د خپلې پيل شوې لارې په اوږدو کې له سترو خېدونو سره مخامخ دی ، ماته امين د خپلو خبرو په ترڅ کې وويل چې د انقلاب ژغورنه او ساتنه يوازې يوازې پر شوروي سوسياليستي جمهوريتونو اړه لري او بس .

ستونزه څه ده ؟ څه پېښ سوي دي؟ ستونزه دا ده چې افغاني مشرتابه له اسلامي بنسټپالنې څخه هر اړخيزه ارزونه نه ده کړې . او د اسلام تر شعار لاندې ده چې سترتيري د دولت پر وړاندې د توپک خوله را تاووي ، ښايي د يوې کوشنې استثناً په منلو پاتې ټول وگړي پر دين گروهن وگړي وي . له دې امله ده چې هغوی له مور غواړي ملايې ور وټپرو او ياغيان په هرات کې ورته و ټکوو . امين پر نا ډاډه او نېمکه ژبه راته وويل چې د پوځ لپاره ملاتړ لا تر اوسه شته . او يو ځل بيا کټ مټ د ملگري تره کي په شان يې د مرستې غوښتنه وکړه .

کريلينکو: داسې برېښي چې هغوی پر خپل پوځ ډاډ نه لري . هغوی يوازې زموږ په يوه شي زړه ښه کوي چې زموږ شوبلې او زغره وال موټر بلل کېږي .

کاسیگین : د مرستو په تړاو د دغسې ژمنو د نوم پېژندنه په لږ لېک کې د هغو له منځه و راپورته کېدونکو پايلو ته بايد په کلکه پاملرنه وکړو . خبره په ډيره کلکه توگه د پاملرنې وړ ده .

اندروپوف : ملگرو ! ما دغه خبري په زغرده او ژوره توگه څيړلې او دې پايلې ته رسېدلای يم چې هغه کسان چې په افغانستان کې د پوځ پلي کولو ته زړه ښه کوي بايد له هغه څخه راپورته کېدونکو پايلو ته دې په کلکه او بيا هم په کلکه پاملرنه وکړي . مور ټولو ته څرگنده ده چې له سوسياليزم سره مخامخ کېدونکی افغانستان دې ته چمتو نه دی چې خپلې ستونزې په خپل سر حل کړي . د هېواد اقتصاد ډير وروسته پاتې دی ، د اسلام دين بر لاسی دی ، او په کلېو او بانډو کې نېردي ټول وگړي لمېسانده 'لېک لوستي' نه دي . مور د انقلابي حالاتو په تړاو د لينين له لارښوونو پوهېږو . د افغانستان د اوسنيو حالاتو په اړه چې اوس مور ورباندې خبرې کوو د انقلابي حالت په اډانه کې نه ځايېږي . له دې امله زه گروهن يم مور د افغانستان له انقلاب سره يوازې د خپلې شلگري 'نېزی' په مټ مرسته کولای شو او د ماتېدلو مخه يې نيولای شو او دا مور ټولو ته د منلو وړ نه ده . مور نشو کولای دغسې غښکه 'خطر' و منو .

کاسیگین : ښايي مور وکولای شو خپل سفیر ملگري وينوگاردوف د ايران سرويزر بازرگان ته ولېږو او له غوږه يې ور تېره کړو چې د افغانستان په کورنيو چارو کې لاسوهنه د زغم وړ نه ده .

گرومېکو: زه په بشپړ ډول د ملگري اندروپوف د خبرملاټر کووم او افغانستان ته زموږ د پوځ د لېږلو خبره غندم. د هغه هېواد پوځ د ډاډ وړ نه دی. له دې امله کله چې زموږ پوځ په افغانستان کې پلی شي نو د یرغلگر په سترگه ورته کتل کېږي. موږ د چا پر وړاندې وجنگېږو؟ په لومړي سر کې به د افغانانو پر وړاندې وجنگېږو او پر مخونو به یې مردکي و اوږوو. ملگري اندروپوف په سمه را څرگنده کړه چې د افغانستان حالات د انقلاب لپاره پاڅه نه دي. ټولې هغه هڅې به چې په وروستيو کلونو کې مو د وسلو د کچې د راټېټولو او دیتانت په تړاو کړي بې گټې شي او ډیر شيان به له لاسه ورکړو. څرگنده ده چې چین به یو ښه دریز تر لاسه کړي. ټول غیر ټلوال هېوادونه به زموږ پروړاندې ودریږي. په بله وینا له دغسې کړنې څخه به ویروونکې پایلې را وخوټیږي. د لیونېډ برژنیف او کارتر منځ غونډه به له منځه ولاړه شي، او دمارچ د مېاشتې په پای کې به د گیسکارډ دی ایستنگ (والري گیسکارډ دی ایستنگ له ۱۹۷۴ تر ۱۹۸۱ پورې د فرانسې ولسمشر - ژ) کتنه به تر پوښتنې لاندې ونیول شي. یو څوک خو دې پوښتنه وکړي چې څه به ترلاسه کړو؟ د افغانستان اوسنی دولت، د هغه وروسته پاتې اقتصاد، په نړیوالو چارو کې د هغه بې اغیزه ونډه. له بلې خوا که له قانوني اړخه ورته څېر شو موږ نشو کولای د سرتېرو د لېږد خبره په قانوني اډانه کې راوښکارو. د ملگرو ملتونو د چارتر پر بنسټ یو هیواد هغه مهال له بل هېواد څخه د مرستې غوښتنه کولای شي کله چې تر بهرني یرغل لاندې راسي او بیا موږ کولای شو خپل سرتیري ور واستوو. افغانستان خو تر بهرني یرغل لاندې نه دی راغلی. دا د دغه هېواد کورنۍ چارې دي، د انقلاب کورنۍ ستونزې، د وگړو د یو شمیر جگړه له بلې شمیرې سره. هېښنده خو دا ده چې افغانانو په رسمي ډول له موږ نه دي غوښتي چې موږ خپل سرتیري ورولو. په بله وینا اوس موږ د حالاتو هغه هېنداره گورو چې په هغې کې د هیواد د مشرتابه د کلکو تېروتنو له تل څخه کړکېچ را پارېدلی او مشرتابه اجازه ورکړې چې حالات د کړکېچ لوری ته ودرومي او پړه یې بیا هم په لوړ پوړو نه پریوزي او بل دا چې د وگړو ملاټر ورسره نسته.

کريلينکو: کله چې پرون مو پردغو سکالو خبرې کولې افغانانو له موږ څخه د سرتیرو د پلي کولو غوښتنه نه وه کړې؛ نن حالات پر بل مخ واوښتل. په هرات کې نه یوازې یو کنډک بلکه ټوله فرقه یاغیانو ته ور اوښتې ده. موږ ته له امین سره د پرون له خبرو څرگندېږي چې وگړي د تره کي د رژیم ملاټر نه کوي. آیا زموږ سرتیري به په رښتیا له هغوی سره هلته مرسته وکولای شي؟ په داسې حالاتو کې شوبلې او زغروال گادې نشي کولای هر څه وژغوري. زه گومان کووم چې موږ باید تره کي ته په برالا، څرگنده او پریکړي ډول ووايو چې موږ یوازې کولای شو ستاسو د کړنو ملاټر د هغو خبرو په اډانه کې وکړو چې پرون او نن مو پرې خبرې وکړې، او په هېڅ حالت کې موږ نشو کولای په افغانستان کې خپل سرتیري پلي کړو.

کاسیگین: کولای شو هغه دلته را وغواړو او ورته ووايو چې موږ به تاسو ته د خپلو مرستو کچه لوړه کړو خو نشو کولای خپل سرتیري در واستوو، ځکه چې موږ به نه یوازې ستاسو د پوځ پروړاندې چې اوس یاغي شوی او سترگې پر لاره دی، وجنگېږو بلکه ستاسو د ملکې وگړو پر وړاندې به هم په جگړه کې رانښکېل شو. زموږ لپاره به ډیرې

ناوړه پایلې ولري. د هېواد ټول پوځي ځنډونه به په لنډ مهال کې زموږ پروړاندې توپک را واړوي. او موږ ته هېڅ مثبتې پایلې نه را په برخه کوي .

اندروپوف: موږ باید په ډاگه ملگري تره کي ته ووايو چې د سرتيرو د پلي کولو له سکالو پرته موږ ستاسو هر راز مرستې ته چمتو يو .

کاسپگین: : کولای شو هغه دلته را وغواړو او ورته ووايو چې موږ به تاسو ته د خپلو مرستو کچه لوړه کړو خو نشو کولای خپل سرتيري در واستوو .

کريلينکو: د افغانستان دولت په خپله د حالاتو د کابو کولو لپاره تر اوسه هېڅ نه دي کړي . او د هغه ترڅنگ په پوځ کې سل زره جنگيالي لري. څه يې کړي دي؟ کوم ښه کارونه يې کړي ؟ څرگنده ده چې هېڅ يې نه دي کړي. ملگرو! خبرې ډيرې سر يې يو ، موږ افغانستان ته تر ټولو ډيره ښه مرسته ورکړېده .

ټولو! و منله

کريلينکو: موږ هر څه ورکړي دي. له هغه څه را په برخه شوي دي؟ د هغه په بدل کې موږ ته هېڅ نه دي را په برخه شوي . خبرې ډيرې سر يې يو ، دا دوی ول چې بې گناه وگړي يې په نه کړې گناه ووژل او ان دا چې د خپلو کړونو لپاره يې موږ ته دلېلونه را وړاندې کړل ، کټ مټ لکه هغه وخت چې د لېنين په وخت کې وگړي ووژل سول . اوس تاسو ورته وگورئ چې څه ډول مارکسيستانو مو وموندل .

د پرون په پرتله نن حالات بدل شوي . پرون ، لکه څنگه چې مخکې مې وويل موږ ټولو په يوه غږ ومنله چې موږ به پوځي مرسته کوو خو دغه خبره مو په ډير ځير وڅپړله او ډيرې لارې چارې مو په پام کې ونهولې ، د سرتيرو د پلي کولو پرځای د نورو لارو چارو د لټون په هڅه کې شوو. زه گروهن يم چې موږ دې خپل اندونه له ليونېد ايليچ سره گډ کړو چې ملگري تره کی ماسکو ته را وبلو او ټول هغه څه ورته په څرگنده ووايو چې موږ ټولو ورباندې په يوه غږ سلا کړېده .

ښايي دا سمه به وي چې موږ په ايران کې خميني اوبازرگان او پاکستان ته ځانگړې خبرتيا ور وليږو؟

اندروپوف: موږ بايد ملگري تره کی دلته را وبلو .

کاسپگین: زه گومان کووم چې له ليونېد ايليچ سره له خبرو وروسته ښه به دا وي چې يوه الوتکه نن کابل ته واستوو .

کريلينکو: ملگري کاسپگین دې له ملگري تره کي سره خبرې وکړي. که هغه وغواړي چې د ماسکو پر ځای په تاشکند کې پاتې شي نو ملگري ليونيو ايليچ به له هغه سره هلته وگوري .

گرومپکو: زه گومان کووم چې ښه به دا وي چې د سياسي وينا له چمتو کولو دې وروسته له ملگري تره کي سره خبرې وشي .

اندروپوف: موږ بايد د پاکستان او له ياغيانو څخه د هغه د ملاتړ په تړاو د لېکنو په خپرولو پيل و کړو.

اوستينوف: زما پر گومان موږ بايد د مرستو د ورکړې هغې لړۍ ته چې پرون پرې سلاشو ، دوام ورکړو .

ټولو! ومنله

اوستينوف: يوازينی شی چې پاتې کېږي دا دی چې موږ بايد د سترتيرو د ليرلو او پلي کولو خبره يوې خواته پريږدو .

کاسيگين : په لنډ ډول ، د سترتيرو د ليرلو له خبرې پرته د افغانستان د مرستې په تړاو موږ پل هېڅ شي ته بدلون نه ورکوو. هغوی بايد په خپله د دولت دننه او د لارو چارو د موندلو لپاره دې د پازوالۍ پيټې په خپله په خپلو اوږو پورته کړي. که موږ د هغوی لپاره هر څه وکړو ، د هغوی له انقلابه ساتنه وکړو ، نو هغوی ته د کولو لپاره څه پاتې کېږي؟ هېڅ! موږ په هرات کې ۲۴ تنه سلاکاران لرو. او موږ بايد هغوی له دغه ولايته را وباسو .

زميانين : تر کومه ځايه چې د تر لاسه نيولو شويو مرستو په تړاو تبليغاتي کمپاين ته نغوته کېږي موږ د افغانستان په اړه لېکنې چمتو کړې. همدا شان موږ د پاکستان او له ياغيانو سره د چين د پوځي مرستو په تړاو لېکنې چمتو کړي دي . موږ به نن د غه لېکنې په ورځپاڼو کې خپرې کړو .

ټولو! ومنله

چرنينکو: ملگرو! موږ بايد پرېکړه وکړو چې څوک ملگري تره کي ته بلنه ورکړي؟

کريلينکو: دا دې ملگري اې ان کاسيگين تر سره کړي . هغه ته دې تيلفون وکړي او هر ځای چې نوموړي غوره گڼي يا دې ماسکو يا تاشکند ته راوبلل شي .

[دغه غونډه د مارچ په اتلسمې همدلته پای ته ورسېدله]

برژنف : ملگرو! په افغانستان کې د پېښو له راپورته کېدلو سره سم زه پر هر څه خبرېدلېم ، ما ته د هغو په اړه ويل کېدل. ماته له امين سره د ملگري اې اې گرومپکو او د ملگري ډي ايف اوستينوف د خبرو خبر را کول کېده ، د هغو پېښو په اړه چې پرون رامنځ ته شولې او همداشان د ملگري اې ان کاسيگين د خبرو په اړه چې له ملگري تره کي سره يې کړې وې خبر راکړل شو .

ما ټول هغه لاسوندي لاسلېک کړل چې له مخې يې د پوځي اړينو مهماتو په گډون د ځانگړو توکو د لېږدونې چارې تر سره کېږي ، په هغو سکالو اړوند لاسوندي چې له مخې يې د اداري او سياسي چارو د سمبالولو سکالو تر سره کېږي لاسلېک شول ، او ملگري اې ان کاسيگين ته واک او دنده وسپارل شوه چې له ملگري تره کي سره اړيکه تېنګه

کړي ، او هغه لاسوندي مې هم لاسلېک کړل چې په ترڅ کې یې رسنیو ته د افغانستان د پېښې په اړه د لېکنو د خپرولو لاره پرانيزي . خبرې ډیرې سړې لنډ ، زما په اند ټولې هغه لارې چارې چې د شوروي د کمونیسټ گوند د مرکزي کمېټې د پریکړو په کارلېک کې د پیلنې "شنبې" په ورځ را غونډې شوې وې ، هغه لارې چارې چې د پیلنې او یوه نې "یکشنبې" په ورځ د غونډو په ترڅ کې منل شوې وې سمې دي .

اوس به راشو د هغې راپورته شوې پوښتنې اړخونو ته چې په افغانستان کې د راپاڅېدلو حالاتو په تړاو زموږ د پوځ بېرني گډون ته نغوته کوي . زه گومان کووم چې مرکزي کمېټې په څرگنده او سمه توگه ځانته روښانه کړه چې اوس هغه وخت نه دي چې زموږ پوځونه دې په افغانستان کې رابښکېل شي .

موږ باید ملگري تره کي او نورو افغان ملگرو ته څرگنده کړو چې په هیواد کې د هر څه د پلي کولو لپاره موږ ستاسو ترڅنگ د مرستې لپاره چمتو یو . خو په افغانستان زموږ د پوځونو ښکېلتیا به تر ټولو لومړۍ دوی او ورپسې موږ ته ستر تاوانونه را په برخه کړي . د دې ترڅنگ موږ باید د ملگرو اې اې گرومېکو ، ډی ایف اوستینوف ، وای ټی اندروپوف او اې ان کاسیگین گزارشونو ته غوږ ونیسو چې د هغو په اورېدلو به موږ د لارو چارو د لړۍ منلو ته وروستی ټکی کیږدو چې د افغانستان د ستونزې د هواری او د مرستو د پلي کولو لپاره یې وروستني کړي دي .

گرومېکو: نن موږ باید د افغانستان د حالاتو په اړه پر حساسې پوښتنې وغږیږو . موږ په هیواد کې د پېښو د پرمختگ لړۍ له نېرېدې څارلې او سفارتي کارکوونکو او سلاکارانو ته لارښوونې ورکړي دي . موږ ، که ووایم ، په سیستماتیک او پرله پسې ډول د ورځې په اوږدو کې په افغانستان کې له خپل استازي څخه پراخ او هر اړخیز مالومات تر لاسه کړي .

تر دغه نن پورې موږ څه په لاس کې لرو؟ په افغانستان کې په یو شمېر ولایتونو کې له ټولو مخکې په هرات کې د یاغیانو یوشمیر پاڅونونه راپارېدلې دي . دوی له کوم ځایه راغلي دي؟ هغوی د ایران او پاکستان له څارو څخه را استول شوي دي . هغوی ټول د ملگري تره کي د رژیم دښمنان دي . په افغانستان کې د پلي کېدلو پر مهال دغه دښمنان د دې لپاره چې خپل رښتوني مخونه پټ کړي افغاني جامې یې اغوستلې ، او شمېره یې لس گونو زرو ته رسېږي او سرونه یې په هرات کې را څرگند شوي دي ، بلوا گانو ته یې لمنه وهلې ، او موږ له هراته د دغسې گزارشونو رسیدلو ته سترگې په لار نه وو . هلته یوه دولتي فرقه سته او دنده یې د قانون او تېکاو ساتل ول . خو رښتیا دا ده چې د دولتي ځواکونو دغه برخه هم له یاغیانو سره یو ځای شوې ، مردکي و اورېدل او ډیره درنده مرگ ژوبله یې رامنځ ته کړه ؛ له زرو زیات کسان ووژل شول .

ما په افغانستان کې د را پورته شویو حالاتو په تړاو د هیواد د سروزیږ له مرستیال او د بهرنیو چارو له وزیر امین سره په هر اړخیزه توگه خبرې وکړې . سپېنه به یې ووایم چې په لومړیو کې له حالاتو څخه د هغه ارزونه زموږ اندېښنې را غلې کړې ، موږ د هغه د ارزونو تر اغیزو لاندې راغلو ، او بیا په ناڅاپه د امین سترگې پر بل مخ د وړانۍ

لور ته واوښتلې او په خپله يې وويل چې په هرات کې ټوله مېشته فرقه له سره تر پایه د ياغيانو خواته ور اوښتې. په هرات کې د پېښو د اخ او ډب له تود والي سره سم ملگري ديمتري فيدروويچ له امين سره خبرې وکړې ، او په پرېکنده او څرگند ډول يې ورته وويل چې د شوروي سوسياليستي جمهوريتونه دې په هرات کې خپل سرتيري پلي کړي. دا لکه د پوليسي داستان يوه ناول ته ورته کېږي چې افغان مشرتابه په ځانمنې غواړي دغسې يوه بژرکې "جدي" غوښتنه را پورته کړي .

له هغه وروسته ملگري اې ان کاسيگين له ملگري تره کي سره خبرې وکړې او هغه ته هم وويل شول چې په افغانستان کې حالات ډير بد دي ، او په هرات کې يې زموږ د ځواکونو د پلي کولو غوښتنه وکړه. له ايران او پاکستان سره دافغانستان دواړه گډې پولې پرانيستي دي. زموږ سلاکارانو هغوی ته د بېرنيو وړانديزونو لړۍ وړاندې کړه خو هغوی ور ته غوږ ونه نيو .

نن موږ د هرات په گډون گزارشونه تر لاسه کړل چې حالات په ټولېږډول بد نه دي : تر ټولومخکې دوه کنډکونه دولت ته پاليله پاتې شوي . دا چې درواغ دي که رښتيا زه څه ويلای نسّم خو دا هغه گزارشونه دي چې موږ ته را رسيدلي دي .

موږ بايد له ټولو بشپړو دلایلو سره وانگيرو چې نه يوازې په افغانستان بلکه د سېمې په گاونډيو دولتونو کې د چين په گډون ټولې پارونې د امريکا له خوا تر سره کېږي. او پټه دې نه وي چې چين ، پاکستان او ايران په دغو پېښو کې خپله ونډه تر سره کوي .

پرون له کابله يو شمېر زړه هڅوونکې گزارشونه ترلاسه شوي چې د دولت په ملاتړ يو شمېر لاريونونه وشول. خو لکه څنگه چې بايد وي په افغانستان کې د دولت دريز په څرگند ډول تر واک او څار لاندې نه دی .

طبيعي ده چې موږ د افغانستان د حالاتو په اړه له راپورته شويو ننگونو څخه مخ نه شو اړولای . خو زما گومان کوم چې موږ بايد خپل دريزونه او خپل سياستونه يوموتي کړو او خپله تگلاره د پېښې هرې خواته په کتلواو څېړلو پلي کړو. د بېلگې په توگه که موږ د ځواکونو د پلي کولو ويره ومنو خو پايله به يې دا وي چې د مثبتو ټکيو په پرتله به موږ ډير منفي ټکي وگټو. موږ لار اوښه نه پوهېږو چې د افغاني پوځ غبرگون به څه وي. که افغان پوځ زموږ ملاتړ و نه کړي او يا بې پرې او ناپېيلی پاتې شي ، نو پايله به يې دا وي چې موږ د افغانستان د نيواک لپاره تللي يو. د دغه کار په کولو به موږ خپلې بهرنۍ تگلارې ته د نه منلو سترې او پېچلې ستونزې را وکتوو. موږ به هغه لاس ته راوړنې چې په ډيرو خواريو مو ترلاسه کړي، بيرته له لاسه ورکړو ، د ساري په ډول ديتانت ، د دويم سالت خبرې به يوې خوا ته پريښودل شي ، هيڅ ډول تړونونه به لاسلېک نه شي (او که تاسو ښه ورته ځير شي دا زموږ د سياست تر ټولو ستر لومړيتوب دی) ، د ليونېډ ايليچ او کارتر منځ کتنه به ترسره نه شي، او ډير شک او شويان به وي چې

گېسکارډ دې ایستانگ به دلته راشي او له مور سره به وگوري ، او له لويديځي نړۍ په ځانگړې توگه له ايف آر جي سره زموږ اړیکې به درې وړې شي .

د افغانستان ستونزمنو حالاتو ته په کتلو سره سره ، مور نه شوکولای چې د سرتيرو په لېرلو سره په پېښه کې ښکېل شو .

هېښنده ده ، مور هېڅ نه پوهېږو چې افغانستان ولې له پاکستان سره دومره ځير چلند کوي او څرگنده ده چې پاکستان د افغانستان په چارو کې لاسوهنه کوي. پرون د افغانستان دولت يو انگرزوي (وينا) خپور کړ خو ژبه يې په بشپړ ډول پرېکنده نه وه .

مور افغانستان ته ستره مرسته ورلېږو. له دغې مرستې څخه به د افغانستان دولت په څه ډول گټه واخلي ، اټکل به يې گران وي ؛ د حالاتو رغاونه هم ستونزمنه ده. خو له دې سره سره مور نه شو کولای پر هغه د پای ټکې کېږدو. زه گومان کووم چې که افغان دولت خپل ځان په داسې يوه پياوړي دريز کې ځای پرځای کړي چې خپلې ټولې کړنې له يو بل سره په سمه همغږې کړي ، ښايي حالات ښه والي ته مخه کړي .

کاسيگين : ما پرون له ملگري تره کي سره دوه ځله خبرې وکړې . هغه وايي چې هلته هر څه درې وړې کېږي او مور بايد خپل سرتيري ور واستوو او په ټول افغانستان کې د هرات په شان حالات کړکيچن شوي دي. نوموړی وايي چې که هرات له لاسه ورکړو نو هر څه به له لاسه ورکړو. د هغه په اند د افغانانو په جامو کې پاکستان غټ شمير جنگيالي را ليرلي دي. د هغه د شميرنې پر بنسټ ۴۰۰۰ تنه دغسې کسان راليرل شوي دي. تر اوسه پورې د هرات په هوايي ډگر کې پينځه سوه تنه ځای پرځای شوي دي. ما ورڅخه وپوښتل چې په هرات کې ستاسو ترڅنگ څوک ولاړ دي؟ ملگري تره کي ځواب راکړ چې په بنسټيز ډول د هرات ټولو وگړو د مذهبي بنسټپالو خوا نيولې ده . هغه وويل چې په هرات کې يوازې له دوه سوه تردوه سوه پينځوس تنه دي چې د ټولو چارو سمبالتيا کوي. ما له هغه پوښتنه وکړه چې په هرات کې کارگران شته؟ هغه وويل چې هلته تر دوه زره تنو کارگران دي. ما له هغه وپوښتل چې ستاسو په اند آیا د هرات لپاره کومه هېله پاتې ده ؟ هغه په زغرده راته وويل چې هرات به سبا له لاسه ووځي ، خو تر دغه دمه زموږ په لاس کې دی .

هغوی د نويو ټولگيو د جوړلو په لټه کې دي چې هرات ته يې واستوي . د ملگري تره کي په اند هلته د نوي رژيم مخالفين په هره کچه او له هره اړخه له يو بل سره راټول شوي ، له يو بل سره به يو موټي سي او دا به د ده د دولت پای وي. هغه يو ځل بيا زموږ له سرتيرو څخه د مرستې غوښتنه وکړه. ما ورته وويل چې په اوسني وخت کې ستاسو وړاندېز ته ځواب نه سم درکولای. ما وويل چې مور دغه غوښتنه په ځېر څېرو ، مور به خپله ارزونه وکړو او بيا به تاسو ته ځواب درکړو .

تاسو گورئ چې د ملگري تره کي له خبرو اترو څخه په هېڅ ډول پېره وړه (حاصلخيزه) پايله را ونه ختله. هغه د هرات له راپرځېدنې خبره وکړه او زموږ د سرتيرو د پلي کولو غوښتنه يې وکړه. ما ورته وويل چې تاسو له مورڅه غواړئ ، تاسو غواړئ چې پوځي او سياسي گامونه په گډه راپورته کړو. تره کي راته وويل چې تاسو په خپلو الوتکو او شوبلو افغاني نښې ولگوئ او اجازه ورکړې چې له افغاني کرښې پر هرات را واوړي . ما ورته وويل چې دا به زموږ له خوا د شوروي د سوسياليستي جمهوريتونو له پلوه پرافغانستان يو نېغ پر نېغه يرغل وي .

ما له هغه وپوښتل چې آيا تاسو کولای شي له افغاني اړخه سرتيري ، د شوبلو او زغره والو گادو چلوونکي را و غواړئ (راجلب کړئ) ؟ هغه وويل چې دا به وشي ، خو ډير لږ به وي .

ما ورته زموږ له پريکړې څخه وويل چې موږ به تاسو ته پراخه هر اړخيزه مرسته در ورسپارو او نور سلاکاران او کارپوهان به در ولېږو .

په طبيعي ډول موږ بايد افغانستان د خپل ملگري دولت په توگه وساتو. پر هغه سربېره ، داسې ښکاري چې موږ بايد له پاکستان څخه د يوه گواښلېک له لارې وغواړو چې په افغانستان کې لاسوهنه د زغم وړ نه ده . د ايران په اړه دې هم ورته گام اوچت شي . پيغام بايد نېغ پر نېغه خميني او بازرگان ته وي . موږ بايد له ايران سره د ورته لاسوندو پر بنسټ راوړاندې شو .

ډيره ښه به وي چې له ايران او پاکستان سره کرښې وتړل شي .

ماته دا پرځای ښکاري چې موږ دې افغانستان ته يو تکړه او ښه سفير واستوو. د ملگري تره کي له خبرو داسې ښکاري چې دې ان لا تر اوسه نه پوهېږي چې څنگه او پرچا دولت وچلوي . هلته ډير سياسي کار اړين دی ، او د دغه په کولو به موږ يوازې دومره و کولای شو چې افغانستان د يوه متحد او ملگري هيواد په توگه وژغورو .

برژنيف : نن دې پاکستان او ايران ته لېکونه واستول شي .

اوستينوف : امين له ما سره پرون سهار خبرې وکړې . مخکې له دې چې له ليونېد ايليبيچ سره سلا وکړم ، هغه ته مې د پراخو هر اړخيزو مرستو په اړه وويل او ټينگار مې وکړ چې موږ به يې در وسپارو. امين وويل چې شوروي اتحاد زموږ پوځ بنسټيز او تر ټولو نېردي ملگري دی . بيا يې له ايران او پاکستانه سر ټکونه پيل کړه چې گڼې د چينايي سلاکارانو په لاس روزل شوي غټ شمېر وړانکاران د پاکستان د خاورې له لارې چې په چينايي وسلو او پوځي اوزارو سمبال دي د افغانستان د کرښو له لارې هيواد ته را استول کېږي .

په افغانستان کې د لويو ځمکوالو په پلوي کې ډير پياوړی مخالف ځواک ولاړ دي .

بيا يې خبره پر هرات را واړوله ، او د تره کي په شان يې له موږ د ټانکونو د ور لېږلو غوښتنه وکړه . ما هغه ته د ټاکل شويو مرستو په اړه وويل چې موږ به يې افغانستان ته د وسلو ، خوراکي توکو او مهماتو په توگه در ولېږو. هغه

وويل چې زموږ سترگې دغې مرستې ته نېغې وې ، خو هغه څه چې دوی يې په بېړنۍ توگه غواړي دا ده چې موږ خپلې شولې وړ واستوو .

برژنيف : د هغوی پوځ درې وړې کېږي ، او له موږ غواړي چې د جگړې ټول پيټې په خپله غاړه واخلو .

اوسټېنوف : موږ په افغان پوځ کې د کارپوهانو او ژباړونکو لويه شمېره لرو. ما امين ته وويل چې موږ به نور ژباړونکي درولېږو .

که د سکالو تل او ژورې ته ننوځم بايد ورغبرگه کړم چې موږ له افغانستانه هېڅ معلومات نه لرو، د کابل او هرات تر منځ هېڅ اړيکه نسته. هلته يوازې کوشنې برېښنا کوټ دي ، په پای کې ياغيانو سپمه ييز دولت نسکور کړ او غرونو ته وختل .

د هرات حالت نن نه تر يوه برېده ښه وو. دا يو آرام ښار دی. څرگنده ده چې موږ به هلته په بېړنۍ تخنېکي مرسته ولېږو. موږ به ددغو مرستو يوه ستره برخه واستوو. موږ د ترکستان په پوځي لښکرکوټ کې دوه فرقې او په مرکزي اسيا کې يوه فرقه جوړوو. موږ درې کنډکونه لرو چې د دريو ساعتو په ترڅ کې افغانستان ته رسيدلای شي خو زه يوازې دومره په تېنگاروايم چې موږ بايد د تيارسۍ په حال کې و اوسو. زه د نورو ملگرو په شان په افغانستان کې د سرتيرو د پلي کولو ملاتړ نه کووم. زه د افغانستان له لېکو سره په گډو پولو کې د تخنېکي تمريناتو د ترسره کولو او د فرقو او کنډکونو د جوړولو د اجازې وړاندېز کووم .

بايد ور غبرگه کړم چې افغان دولت ډيري سکالو (موضوعات) په ډيرې بې سپکه او ناسمې توگې تر سره کوي او په دغسې حالاتو کې زموږ د کارپوهانو لپاره ډيره گرانه ده چې ورسره کار وکړي .

اندروپوف : موږ د حالاتو د ستومنزتيا په پام کې نيولو سره بايد د لارو چارو د موندلو لپاره پريکړه وکړو چې څه وکړو. سربيره پر هغه حالات په خپله د ډاډ وړ ندي. موږ بايد پوه شو چې په افغانستان کې څه تيرېږي. دا ستونزه له مشرتابه سره ده . مشرتابه خپل ملاتړی ځواک په رسمېت نه پيژني او نه پوهېږي چې پر چا ملا وتړي. د بېلگې په توگه نن په کابل او هرات کې ستر لاريونونه وشول خو مشرتابه له هغه څخه په اړېنه توگه گټه پورته نه کړه . نه يوازې په پوځ بلکه په ټولې ډول په ټولنه کې ښونيزې او روزنيزې هڅې په ډيرې بې سپکه (ضعيفې) توگې سمبال شوې دي. هغوی خپل سياسي مخالفين زبندی کوي. څوک راډيو ته غوږ نه نيسي او خپرونې ډيرې بې سپکه دي. موږته اړېنه چې له هغوی سره د گرځندو اړيکتيايي توکو او راډيوگانو په برابرولو کې مرسته وکړو .

سره له دې چې امين ټول واک په لاس کې درلود خو يوازې پرون يې د اعلى سرقوماندان او د دولت د ټولو چارو د پازوال په توگه هم ومانه. دا هغه لاره ده چې غواړي په مشرتابه کې سياسي واک لا نور پراخه کړي .

زموږ له اړخه هلته موږ د گوند لپاره د لوی سلاکارملگري واسیلوف تر مشرۍ لاندې ډیر سلاکاران لرو. زما په اند هغه (امین) د دغه کار وړتیا نه لري او له حالاتو سره په بد ډول چلند کوي. زما په اند ښه به دا وي چې د مرکزي کمېټې یو شمیر فعالین هلته واستوو. ډیر سلاکاران هلته شته. همدارنگه د کي جي بي له څانگې څخه ډیر سلاکاران هلته ځای پر ځای دي .

تر هغه ځایه چې د ځواکونو د پلي کولو خبره ده ، زما په اند دا به موږ ته اړینه نه وي چې د دغسې یوه گام پورته کولو ته زړه ښه کړو. که سرتیري پلي کړو دا په دې مانا ده چې د وگړو پروړاندې به د جگړې پیتۍ پر اوږو واخلو، وگړي به له منځه یوسو او مردکي به پرې واوروو. موږ به یرغلگر سو او موږ د دغه کار د کولو اجازه نه شو ورکولای .

پونومارییف: موږ په شوروي اتحاد کې ۴۶۰ افغاني پوځي پرسونل لرو. دوی ټول روزل شوي پوځي کارپوهان یا کادرونه دي ؛ دوی باید افغانستان ته ولېږل شي .

اوگارکوف: افغانانو له موږ غوښتنه کړې چې د ۱۶۰ تنو افسرانو د روزنې چارې وړچټکې کړو .

اوستینوف : موږ باید له ملگري تره کي سره خبرې وکړو چې دغه کسان د کدرونو په توگه ور ولېږو .

کپتینوف : تر هغه ځایه چې د گوند ترلوی سلاکار ملگري واسیلوف پورې اړه لري ، هغه ښه سپری دی. هغه له موږ سره د مرکزي کمېټې د پلټونکي په توگه کار کړی او په دغو وروستیو وختو کې یې په بشکیرسک کي د گوند په ټولنیزې کمېټې کې د دویم مرستیال په توگه کار کړی دی . هغه ځوان او تکړه ملگری دی .

اوستینوف : زموږ ټول گوندي سلاکاران کاری وړتیا په بشپړه توگه نه لري او یوازې څو تنه یې دي چې دغه وړتیا لري ، گومان کووم پینځه تنه دي ، خو هر څه چې وي ، باید ژر تر ژره یې تر سره کړو .

کپتینوف : سمه ده ، او رښتیا ده چې موږ د ملگري واسیلوف تر مشرۍ لاندې پنځه تنه کاري او تکړه کسان لرو . خو اوس موږ د نورو نویو ملگرو د ټاکلو په درشل کې یو او هلته به یې واستوو .

برژینف : زه گومان کووم ددغو پینځو ورځو په ترڅ کې مو کومې لارې چارې چې څېړلې ، باید ومنو اولاسلېک یې کړو .

ټولو : ومنله

برژینف : اړینه ده چې زموږ تر څار لاندې وړ او ټاکل شوي ملگري پورتنۍ پریکړې په رغنده ، کلکه او په خولې توپولو پلي کړي او که د افغانستان په تړاو هر پوښتنه راپورته کیږي نو سیاسي بیروته دې وسپاري .

ټولو : ومنله

برژینف : پرمه دغه بنسټ موږ پریکړه کوو چې :

سبا د مارچ شلمه نېټه ملگری تره کی راوبلو
خبرې اترې به ملگری، اې ان کاسیگین، اې اې گرومېکو او ډی ایف اوستین پرمخ یوسي.

ټول : ډیرنښه

له دغې پریکړې سره سم ، غونډه پای ته ورسیدله

سرچینه:

{ Storage Center for Contemporary Documentation (TsKhSD), Moscow; Fond 89, Prechen 25,
Dokument 1, Listy1 , 12-25}

دالکسي کاسيگين او تره کي تيلفوني خبرې

د الکسي کاسيگين او د افغان ولسمشر نورمحمد تره کي ترمنځ د تيلفوني خبرو اترو لېکل شوې بڼه ۱۹۷۹ کال د مارچ ۱۷ يا ۱۸ [نوبت: د سپمې د واټن پرېنست او د وختونو په پام کې لرلو سره د مارچ ۱۷ او ۱۸ دواړه يوه نيټه رانغاړي] [؟ ژ]

ژباړه: رحمت آريا

کاسيگين: له ملگري ترکي پوښتم چې دافغانستان د اکر يا حالت په تړاو مالومات راکړي .

تره کي: د افغانستان حالت مخ پر وړاندو دی

کاسيگين: تاسو په هرات کې د کارگرو، د ښار د اوسېدونکو، کوشنيو پانگوالو او سپين گريوانو کارگرو په منځ کې ملاتړ لری؟

تره کي: د وگړو له پلوه فعال يا کارنده ملاتړ نسته. ښارد شيعه ډلې تر شعارونو لاندې راغلي او وايي چې د کفارو په لارپسې مه خۍ او زموږ لار غوره کړی. دغو ډنډورو او شعارونو حالت تر اغيزې لاندې راوستی .

کاسيگين: آيا هلته د کارگرو شمير ډير دی؟

تره کي: ډير لږ. د ۱۰۰۰ تر ۲۰۰۰ تر منځ

کاسيگين: له حالاتو څخه جاج اخيسته مو څنگه ده؟

تره کي: موږ ډاډه چې ميرڅی به نوي ډلگي جوړکړي او د يرغل لمنه به پراخه کړي

کاسيگين: تاسې ځواکونه نه لری چې هغوی ډرې وړې کړي؟

تره کي: کاشکې مو درلودای

کاسيگين: ددغې ستونزې په تړاو څه وړاندېزلی؟

تره کي: موږ غوښتنه کړې چې تاسو د عملي او تخنیکي مرستو لری. د وسلو اوسرتيروپه گډون راوغځوی .

کاسيگين: دا ډيره پيچلې ستونزه ده.

تره کي: ايران او پاکستان د ورته تابيا يا پلان پرېنست زموږ پروړاندې کارکوي. له دې امله که تاسو پرهرات يو پريکنده يرغل وکړی نوزموږ انقلاب به وساتل شي .

کاسیگین: ټوله نړۍ به د سترگو په رپ کې پرې خبره شي. یاغیان د راډیو گانوگرځنده لېږدونکې دستگاوي لري او دهغه گزارش به نیغ پر نېغه نړۍ ته ورکړي .

تره کي: ما له تاسو د مرستو د غځولو غوښتنه کړې

کاسیگین: موږ باید ددغې لانجې په اړه خپلوسلا مشورو ته دوام ورکړو. تاسو د ایران له پرمختلونکي غورځنگ سره اړیکه لرئ؟ ورته نه شی ویلای چې چې د امریکا متحده ایالات ستاسو اود هغوی گډه دښمنه ده؟ ایرانیان له امریکا سره ټینګه دښمني لري او په پای کې کولای شو دغه خبره د پروپاګند یا تبلیغ په توګه وکارول شي. تاسو زموږ له اړخه د څه ډول سیاسي بیانيې یا په بهرنیو چاروکې د څه ډول سیاسي ګام د اوچتولو لپاره سترګې پرلاره یاست؟ د تبلیغاتو له اړخه، ددغې پوښتنې په اړه ستاسو اند (نظر) څه دی؟

تره کي: پروپاګند باید له عملي مرستو سره ملګري وي. زه وړاندیز کوم چې تاسو پر خپلو شوبلو او الوتکو افغاني نښې ولګوئ او هیڅ څوک به پرې پوه نشي. ستاسو سرتیري کولای شي د کوکچې او کابل له لوري پرمخ ولاړسي. زموږ له انده هېڅ څوک به پرې پوه نسي. هغوی به داسې وانګیري چې ګڼې دا دولتي ځواکونه دي .

کاسیگین: زه نه غواړم چې تا ناهیلی کړم خو ددغه کارپلي کول به ناشوني وي. د دوه ساعتوپه ترڅ کې به ټوله نړۍ پوه شي. هرڅوک به ډنډورې پورته کړي چې ګڼې شوروي اتحاد پرافغانستان یرغل وکړ. که موږ د الوتکوله لارې شوبلې او اړین مهمات او دتویونو جوړې شوې ګولۍ درولېږو تاسو د دغو وسلو د کارولو لپاره کارپوهان موندلای شئ چې دغه وسلې وکاروي؟

تره کي: زه دغې پوښتنې ته د ځواب وړتیا نه لرم. شوروي سلا کاران کولای شي دغې پوښتنې ته ځواب ووايي .

کاسیگین: په شوروي اتحاد کې په سلګونو افغان افسران رزول شوي دي. دوی ټول څه سول ؟ چیرې دي؟

تره کي: دهغوی ګڼ شمیر مسلمانان دي. موږ نشو کولای پر هغوی زړه وټرو ، موږ پر هغوی ډاډ نلرو .

کاسیگین: که موږ شوبلې د الوتکو له لارې د سترګوپه رپ کې درولېږو تاسو نسئ کولای تر ۵۰۰۰۰ (پنځوس زرو) سرتیري راټول کړئ؟ څومره خلک راټولولای سئ؟

تره کي: بنسټ یې یوازې د منځنۍ دورې د ښوونځیو د ډیر عمر خاوندانو اولږ شمیر کارگرانو څخه جوړېدلای سي. په افغانستان کې د کارګر کښه یا طبقه ډیره کوشنۍ ده او ډیروخت غواړي چې هغوی و روزو. خو موږ به د اړتیا پرمهال اړین ګامونه اوچت کړو.

کاسیگین: د الوتکو او چورلکود بیا رغاونې لپاره موږ پریکړه کړېده چې په بیړه تاسوته پوځي توکي او اوزار درولېږو. همداشان موږ پریکړه کړې چې تاسوته سل زره ټنه خوراکي توکي درولېږو او دهر مترمکعب پرسرد ګازوبیه له ۲۱ ډالرو څخه ۳۷ ډالرو ته لوړه کړو .

تره کی : دا ډیره ښه ده ؛ خوراڅه چې لومړی د هرات په اړه خبرې وکړو. شوروي اتحاد ولې نه شي کولای ازبک، تاجیک او ترکمنان په ملکي جامو کې رالویږي؟ هېڅ څوک یې نه شي پیژندلای. هغوی ټانکونه چلولای شي او مور له دغو ټولوتوکمونوڅخه په خپل هېواد کې کسان لرو. پریږدئ چې هغوی افغاني جامې واغوندي او په وسلو یې افغاني ښې ووهی چې هېڅ څوک به یې ونه پیژني. زموږ له انده دا ډیر آسانه کاردی. ایران او پاکستان چې دغه کار وکړنو تجربه یې درلودله اوداڅرگندوي چې دا آسانه کار دی هغوی لا وختې په زباد ورسوله چې دغه کار څنگه ترسره کیږي .

کاسیگین: څرگنده ده چې تاسو ته دغه ستونزه له ساده کارڅخه لا ساده ښکاري. دا یوه نړیواله او پیچلې سیاسي ستونزه ده خوله دې په تېرېدنې او نه په پام کې نیولوسره موربه یوځل بیا سلا او مشوره وکړو او بیا به درسره خبرې وکړو .

تره کی: مورته د هوا له لارې د پلي ځواک موټرونه راولیږئ .

کاسیگین: تاسو داسې کسان لرئ چې هغه وچلولای شي؟

تره کی: موربه د ۳۰ تر ۳۵ موټرانو لپاره چلونکي ومومو.

کاسیگین: هغوی د ډاډ وړدي؟ آیا هغوی له موټرانوسره یوځای دښمن ته نه اوړي؟ ددې ترڅنگ زموږچلونکي پر ژبه نه پوهیږي.

تره کی: مورته له موټروسره یوځای داسې چلونکي راولیږئ چې زموږ په ژبه خبرې کوي، لکه ازبک او تاجیکان

کاسیگین: ماله تا دهمداسې یوه ځواب هېله درلودله. موږ اوستاسوملگري یو اوزموږستاسودواړو پرگډو اوږو د گډې مبارزې گډ پیتی پروت دی او له یوبل سره باید نیغې اوسپینې خبرې وکړو. اوهرڅه باید دهمدغې گډې مبارزې د سیوري تابع وي .

[د لومړي پانې پرلمنلېک پرلاس لېکل شوې یوه کرښه لېدل کېږي: د مرکزي کمیتي د سیاسي بیورو په ناستې کې ملگري کاسیگین ددغو خبرواترولېکل شوې ښه دمرکزي کمېټې دسکرترانوترمخ ولوستله]

[سرچېنه: ماسکو، په روسیې کې دروسیې ټلویزیوني ځانگې (دځانگړودوسیو) پروگرام]

ژباړه : رحمت آریا

جولای ۲۰۰۸

نورمحمد ترکی په مسکو کې د سیاسي بیرو په پټه غونډه کې

دمخکنیو لاسوندو لنډیز :

ژباړه: رحمت آریا

جولای ۲۰۰۸

۱۹۷۹ز کال د مارچ په مېاشت کې شوروي مشرتابه په هرات کې د راپارېدلې بلوا له امله چې خوتنه شوروي سلاکاران د بلواکوونکو په لاس پکې ووژل شول، له ډیر ستونزمن اکر یا حالت سره مخامخ وه اوداسې برېښېدل چې اوضاع دواکمن گوند خلق دڅارله ولکو څخه د وتلو په حال کې ده. افغان مشرتابه له شوروي پوځ څخه د بېرنيو مرستې غوښتنه وکړه. په ټولېزډول یوازې په ۱۹۷۹ ز کال کې افغان مشرتابه له ۲۰ ځله څخه زیات د مرستو غوښتنه کړې وه. د ټیلفون له لارې له تره کي سره دخبرو په ترڅ کې الکسي کاسیگین په ډاگه کړه چې شوروي به پوځیان ورو ونه لیږي او تره کی یې وهڅاوه چې په سیمه ییزو وگړو خپله ملاوټې په ځانگړي ډول دهرات په ولایت کې دې پرولتاریا په خوځښت راولي او له هغوی دې کار واخلي، دا په خپله څرگندوي چې شوروي مشرتابه دافغان وگړو په اړه بشپړمعلومات نه درلودل(پرولتاریا، صنعتي کارگران دي او دسوسیالیستي انقلاب بنسټیزه ځواک جوړوي او په افغانستان کې له اړه پرولتاري ځواک شتون نه درلود). د مرکزي کمیټې د سیاسي بیرو دڅانگې غونډه په بېرني- توگه راولبل شوه چې د هرات اکر ترڅېرني لاندې ونیسي دغونډې د گډونوالو په منځ کې څرگند اختلافات لېدل کیږي: په داسې حال کې چې د سیاسي بیروغړي افغانستان ته د سرتیرو له لیږلو سره مخالف ول، یو شمیر یې په همدې حال کې ټینگار کاوه چې (مورافغانستان له لاسه نشوورکولای). وروسته له څېړنو اوسنجونو غونډ پای ته نیردې شوه او د مرکزي کمیټې عمومي منشي لیونید ایلچ برژنیف دغونډې لنډیز راوسپړه او ویې ویل چې اقتصادي اوپوځي مرستې به سره له مهماتو او سلاکارانو چمتو شي خو سرتیري به افغانستان ته ونه لېږل شي. مخکې مو ولوستل چې غونډې پریکړه وکړه چې تره کی به ماسکو ته راولي اودشوروي ددریز په اړه به یې ښه پوه کړي. تره کی راولبل شو او دهغه په سفريوازي دسیاسي بیرو غړي خبر ول او بس [دهمدغه لاسوندي په پای کې تره کی په خپله دغې خبرې ته نغوته کوي]. مخکې له دې چې تره کی له برژنیف سره وگوري هغه دسیاسي بیرو له یو شمیر غړو سره گوري او دغه لاسوندي په پراخه توگه دهمدغې غونډې خبرې څرگندوي. دا غونډه دومره پټه وه چې ان افغان ژباړونکي له تره کي سره نه وو او شوروي پښتو ژباړونکي غونډې ته رابلل شوي ول. ددغې لاسوندي وروستنی برخه ډیره هک پک کوونکې ده او دنباغلو لوستونکوپه ځانگړې توگه دافغانستان د پښو سیاسي شنونکو پام ورته را اړوم.

پای

۱۹۷۹ز کال دمارچ په ۲۰ د الف.نون کاسیگین، الف.الف.گرومیکو، د.ف.اوستینوف، ب.ن. پوني ماریوف او ن. م. تره کي ترمنځ مخامخ خبرې - ماسکو

د لاسوندي پیل

د شوروي د کمونیست گوند مرکزي کمیټې ته د لیږلو تابع

(عمومي دفتر، لومړۍ څانگه) شمیره پ ۴۹۹

د شوروي د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې اصلي او علی البدل غړو ته دې وویشل شي

ډیر پت (کاملأ سري)

ځانگړې (خاصه) دوسیه

د لاسوندي سرلیک :

د الف.نون کاسیگین، الف.الف.گرومیکو، د.ف.اوستینوف، ب.ن. پوني ماریوف او ن. م. تره کي د خبرو ریکارډ (نوټ)

[نوټ: دغه لېکنه دغونډې گډونوالو نه ده لېدلې]

۱۹۷۹ز کال دمارچ ۲۰

الف.نون کاسیگین: سیاسي بیروپرمور په ډاډ کولو مورته واک راکړی چې له تاسو سره د ټولو هغو پوښتنو په اړه خبرې وکړو چې تاسو یې د نظریاتو د تبادلې لپاره اړین بولی. لکه چې مخکې مې تاسوته وویل له ل.الف. برژنیف سره ستاسو غونډه په ۱۸-۱۸،۳۰ (وخت-ژ) کې په پام کې نیول شوې ده .

لومړی مې باید تاسو ته د خبرو د پیل وړاندیز کړای وای خو لدې چې ستاسو له پلوه لومړنۍ مهمه پوښتنه راپورته شوېده غواړم له همدغه ځایه زموږ د نظریاتو څرنگوالی تاسو ته ووايم او بیا به په ځیرتاسو ته غوږ ونیسو .

لومړی غواړم ټینگار وکړم چې شوروي اتحاد او دافغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت ترمنځ ملگرتوب پرته له قید او شرطه دی، په ځېنولنډو وختونو کې د نظریاتو اختلافات ول خو نه داوردو وختونو لپاره. مور تاسو ته مرستې درکړي او غواړو دمرستې لړۍ وغځوو او د خپلو ټولو هغو دښمنانو په وړاندې وجنگیږي چې نن او په راتلونکي کې له تاسو سره جگړه کوي .

موږ ستاسو په هېواد کې د حالاتو د پرمختگ په اړه په ځیر خبرې کړې، مور له تاسو سره دمرستو ټولې لارې چارې لټولې دي چې زموږ د ملگرتوب او له دواړو هېوادونو سره به په اړیکو کې گټورې پایلې ولري. ښایي ستاسو په هېواد

کې دراپورته شويو ستونزو په اړه د حل ډيرې لارې چارې وي، خو تر ټولو ښه لاره دا ده چې د نړيوالو په سترگو کې ستاسو د دولت واک او صلاحيت خوندي پاتې وي، غواړو ستاسو اړيکې له گاونډيو هېوادونو سره خړې پرې نه شي اوستاسو د هيواد نړيوال دريځ ته تاوان ونه رسپري .

مور بايد دهغو حالاتو پرمختگ ته اجازه ورنکړو چې پربنسټ يې تاسو دهغو په کابو کولو کې لا تر اوسه نه ياست بريالي شوي او په پای کې دحل لپاره مو بهرني سرتيري راغوستي دي. غواړم د ويتنام بيلگه راوړاندې کړم. دويتنام ولس له امريکا سره دجگړې دروند پيټې پورته کړاو دا دی اوس د چين له يرغل سره لاس اوگريوان دی خو هېڅ څوک ويتناميان د بهرنيو سرتيرو په بلنې او کارونې نه تورنوي. ويتناميان په ميرانې له خپلې خاورې څخه د بهرنيو لاس اچوونکو په وړاندې ساتنه کوي.

زورگومان کوو چې ستاسو په هېواد کې پريمانه پوځي ځواک شته چې د انقلاب ضد کسانو په وړاندې ودرېږي. يوازينی اړتيا دا ده چې هغوی يوموتي يې کړئ اونوي پوځي جوړښت رامنځ ته کړئ. د تلفوني خبرو په ترڅ کې مور اوتاسو دنويو پوځي ډلگيو د جوړولو په اړه خبرې وکړې، په ياد ولری چې پوځي چمتوالي او د روزنې لپاره ډير وخت ته اړتيا شته. خو ان همدا اوس تاسو بشپړ او پريمانه ځواک په لاس کې لری چې د اوسني اکر يا حالت دکابو کولو وړتيا لري. يوازينی اړتيا دا ده چې په سمه توگه تر سره شي. راځئ چې د هرات بيلگه راواخلو. په لومړيو کې داسې ښکاريده چې هر څه به درې وړې سي، دښمن ټيگ مورچلونه جوړکړېدي او ښاربه د انقلاب ضد ډلو زړه جوړ سي. خو کله چې تاسو رښتونی نوښت په لاس کې واخيست نو تاسو وکولای شول چې هر څه تر خپل واک او څارلاندې راولئ. مورهمدان سهار په ۱۱ بجو خبر تر لاسه کړ چې د هرات پوځي ښارگوټی چې د اووه لسمې پلې فرقې د ياغيگريوه برخه وه له هوايي بمباريو وروسته دکندهار دشوبلو په مرسته د هوايي ليوا دپاراشوت ځواک له خوا بيرته ونيول شو. دولت ته پاليله ځواکونه سيمه خوندي کوي او له دغې بريا څخه په گټه اخيستی لا پرمخ درومي .

زموږ په نظر، په اوسني وخت کې زموږ دنده دا ده چې ستاسو دفاع په څو نړيوالو پيچلو پيچوموکې وکړو. موربه له تاسو سره تر شونې کچې په ټول وس مرسته وکړو، تاسو ته به وسلې او مهمات درولېږو، خلک به در واستوو چې د کورنيو او پوځي ستونزو په هوارولو کې تاسو ته گټور وي، کارپوهان به درواستوو چې ستاسو پوځ دنويو پرمختلليو وسلو په عملياتي کارونه کې و روزي او پوځي ماشينري چې د درلېږلو په درشل کې ده. دافغانستان پر خاوره باندې زموږ دپوځ پلي کول به نړيواله ټولنه را وښه کړي او ډيرې ناسمې ځواکيزې پايلې به را وزيږوي. که داسې وسي نو نه يوازې به له پانگوالو هېوادونو سره سوزنه رامنځ ته سي بلکه په خپلو منځو کې به هم ستونزې را پورته سي. زموږ گډ دښمن شيبې شماري چې شوروي پوځونه به کله دافغانستان پر خاوره باندې پښه کښيښږدي. دابه هغوی ته هم پلمه په لاس ورکړي اوستاسو دښمنان به هم دافغانستان پر خاوره باندې پلي شي. زه يوځل بيا د سرتيرو دپلي کولو پرغوښتنې په ټينگار را تاوېږم او وايم چې مور دغه غوښتنه له څو اړخونو په ځير خپلې ده؛ مور ددغه گام ټول اړخونه په ډير پام او ځيرشاربې اوزبېښلې او دې پايلې ته رسيدلې يو چې که زموږ سرتيري درهم شي ستاسو

دهېواد اکرياحالت به سم نه شي، هغه به له بده پسې بدتر سي. هېڅ څوک انکار نه شي کولای چې زموږ سرتيري به نه يوازې دبهرنيوتارا کگروپه وړاندې وجنگيږي بلکه ستاسو دوگرو له يوې ځانگړې برخې سره به هم لاس اوگريوان شي. اوخلک دغسې شيان بخبيلای نه شي. ددې ترڅنگ کله چې زموږ سرتيري له سرحدې لېکي واوړي نو دسترگو په رپ کې به چين او نورټول تيري کوونکي ستاسو له دښمنانوڅخه ټينگ ملاتړ وکړي .

موږ دې پايلې ته رسيدلي يو چې داوسني وخت حالاتو ته په کتنې، تر ټولو اغيزمنه مرسته چې له تاسو سره يې کولای شوداده چې موږ پر گاونډيو هېوادنو باندې خپل سياسي فشار ډير اوتاسو ته څوارخيزه پراخه مرسته درکړود سرتيرو دپلي کولوپرځای به له دغې لارې ډيرې گټورې لاس ته راوړنې تر لاسه شي. موږ بشپړ داډ لرو چې ستاسو اوزموږ له خوا د سياسي لارو چارو په کارولو کولای شو پر دښمن بری ومومو. موږ او تاسو لا مخکې خبرې کړې وې چې افغانستان دې له ايران، پاکستان او هند سره په اړيکو کې له سره کتنه او کار وکړي او ټولې هغه پلمې دې له منځه يوسي چې پر دغو اړيکوناوره اغيزه شيندي. زموږ له خوا ، موږ د ايران او پاکستان مشرانو ته دوه لاسوندي ليرلي او هغوی ته مو په ډير ټينگار ويلي چې دافغانستان په چارو کې دې لاسوهنه ونه کړي. پرته لدې چې ددغه کار پيټې ستاسو پراوړو در واچوو پازوالي يې موږ اخلو. دا دهغوخبرو تومنه وه چې موږ غوښتل دملگرو په توگه يې له تاسو سره د سپينو اوڅرگندو خبروپه توگه گډې کړو .

ن.م. تره کی : زه له تاسومندوی يم چې د شوروي د دولت دريز مو راته په پراخه توگه چې ما پرې د خبرو کولو ليوالتيا درلودله څرگند کړ. زه هم ستاسو دملگري په توگه سپينې او مخامخ خبرې کووم. موږ هم په همدې باوريو چې په افغانستان کې رامنځ ته شوې ستونزې دې د سياسي لارو چارو له لارې هوارې شي اوپوځي گامونه دې د سياسي لارو چارو د پلي کولو لپاره څگنېزيا فرعي اړخ وگڼل شي. په سياسي ډگر کې موږ شميرلي گامونه پورته کړي او ډاډه يو چې دوگرو ډيرکي يا اکثریت زموږ ترڅنگ دريږي. په راډيو کې زما له راڅرگندېدلو يوه ورځ وروسته چې ما د هرات د وضعې ماهيت او تومنه پکې په ډاگه کړه دهېواد په هرگوت کې ۱۰۲ لاريونونونه تر سره شول اولاريون کوونکو د خميني د کړنوپه غندنه کې شعارونه ورکړل. موږ په دې هم خوښ يو چې زموږ د پوځ يوه برخه چې له ياغيانوسره يوځای شوې وه ، وسلې پرځمکه کښېښودلې .

زموږ له اړخه غواړم ټينگار وکړم چې زموږ دهيوادونو اړيکې د دوه اړخيزو ديپلوماتيکو اړيکو له کچې پورته اړيکې دي. دا اړيکې دپارکيزې يا طبقاتي مبارزې اوزموږ دگډې ايډيالوجۍ اوسياست پربنسټ ولاړې اړيکې دي. زموږ په هېواد کې ستاسو دهېواد په شان دولت دکارگرو او بزگرو په لاس کې دی چې داتوکراتانو او ځمکوالو له منگولو څخه يې اخيستی دی. زموږ انقلاب زموږ دپارکيز يا طبقاتي دښمن غبرگون را پارولی دی. موږ انقلابي گامونه اوچت کړي دي ، د ځمکوالو په پورونو کې دډوبو بزگرانو خپلواکول، بې ځمکو بزگرو ته د ځمکو ويشنې اونورو دافغانستان دوگرو په منځ کې ددولت دريز لاخوندي او پياوړی کړ او دپاکستان او ايران له وگړو مو مثبت غبرگونونه ترلاسه کړل. دغو گامونو په دغو هېوادونو کې په شا تلونکي ارتجاعي ځواکونه را وپارول اوزموږ دهېواد پروړاندې يې د

ورانکارو د عملیاتو ودې ته لا پراختیا ورکړه، پروپاگندونه او ډنډورې یې پیاوړې شوې او زموږ هېواد ته یې د ترهګرو په رالیږلو پیل وکړ. زموږ په وړاندې یې ډنډورې پیل کړې او موږ یې د بې دینو او مرتدو په نومونو یاد کړو. بیا یې موږ د نورو غیر اخلاقي گناه گانو په تور تورن کړو. موږ په هېواد کې د بښخود آزادی په اړه بښخو ته پرتیمین دریز ورکړی او پاکستانی ډنډورچیانو له دغې آزادي څخه پاروونکې ډنډورې جوړې کړې دي. کله چې موږ د ځمکو د اصلاحاتو د ریفرمونو پروګرم تر لاس لاندې ونېول نو پاکستانی واکمنو کړیو د دغو گامونو اغیزې په خپل ولس کې ولېدلې او د غواغیزو ددوی سیاست ته بدلون ورکړ او په پای کې زموږ په وړاندې یې د سبوتاژ او وړانیو عملیات پیل کړل. زموږ په هېواد کې د وګړو لاریونونو پاکستانی واکمن وویرول او لاریون کوونکو د (ژوندی دې وي د افغانستان ډیموکراتیک جمهوریت) او (ژوندی دې وي تره کې) شعارونه وړل. زموږ هېواد ته نه یوازې د اخوان المسلمین د ډلو غړي چې له انقلابه وروسته تښتېدلي، بلکه د هغوی ټولې لېواگانې [منظور د پاکستان او ایران دول دی] په افغاني جاموکې هېواد ته را ننوتلي دي. له شوروي اتحاد څخه زما له لېدنې او د دواړو هېوادونو تر ترمنځ د مهم تړون له لاسلېک کولو وروسته امریکایي پانګوالو او نورو مرتجعینو د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت په وړاندې پیاوړې دښمني پیل کړه. هغوی پوه شول چې لوېدیځ افغانستان له لاسه ورکړ. دا د افغانستان او د شوروي اتحاد د ډیر ملګرتوب لامل وو چې پانګوال او مرتجعین یې په یوې ضد-افغاني کړۍ کې سره راوښارل.

نن موږ په خپلو خبرو کې وویل چې افغانستان دې له هند، ایران او پاکستان سره خپلې اړیکې په ښه چاپیریال کې وساتي. خو دا به ډیره گرانه وي چې ترسره شي ځکه ایران د پاکستان په شان له موږ سره د دوستۍ اړیکې نه غواړي.

الف.نون. کاسیګین: له ضیالاحقه یوه لېکلې وینا را رسېدلې او څرګنده کړې یې ده چې د افغانستان ستونزه دهغه هېواد یوه کورنۍ ستونزه ده او پاکستان به پکې لاسوهنه ونه کړي. وینا همداسې پرمخ ځي او وايي چې یوازې له افغانستانه پاکستان ته له راغلو ۳۵ زرو کډوالو سره بشري مرستې پدې اړه شرط کوي چې د افغانستان او پاکستان اړیکې خړې پرې نکړي.

ن.م. تره کی: هغوی یوازې له انسانيته خبرې کوي، خو په بر لاس روزنیز کمپونه او پندډغالي جوړوي او زموږ په وړاندې کماندو روزي.

الف.نون. کاسیګین: موږ هم ساده نه یو چې د ضیالاحق د وینا هر توری ومانو، که خبره هر څه وي، له وینا داسې ښکاري چې هغوی یې په تنګې کړۍ کې راتاو کړي دي.

ب.ن. پوني ماریوف: داسې ښکاري چې د ضیالاحق اوسنۍ خبره د 'پراودا' د ورځپاڼې د غبرگون له اغیزو راڅخه بدلې وي.

الف.نون. کاسیګین: څرګنده ده چې پاکستان یې په اندېښنه کې اچولی دی. هغوی نه یوازې ستاسو بلکه زموږ د فشار احساس یې هم کړی دی.

ن.م. تره کی : د پراودا د ورځپانې لېکنې چې د افغانستان په وړاندې یې دسیسې څیړلې دي په سم وخت کې خپره شوې ده. لېکنې زموږ پر گاونډیو ژورې اغیزه شپندلې دي. زه په ډاډ له تاسو سره همغږی یم چې عملي سیاسي گامونه دې پورته شي او جگړه له خطر ډک یو گام دی. که دا اندېښنه راوسپړو چې ایران، پاکستان، امریکایان او چینایان ولې زموږ په وړاندې دغسې عملي گامونه را اوجتوي بې گټې وي نو هر څه موږ اوستاسوته څرگند دي. خویوازنی ټکی چې پرې ټینگار کول غواړم دا دی چې موږ به له نورو [گاونډوي هېوادونه] سره ملگرتوب ته دوام ورکړو خوستاسو په اندازه به له هیڅ چا سره د نیردې ملگرو په توگه و نه اوسو. موږ له لینن څخه زده کړي او له هغه به یې نور هم زده کړو. موږ دلینن له لارښوونو څخه زده کړې دي چې له گاونډیو سره اړیکې په څه ډول وساتو. موږ هڅه کوو چې له گاونډیو هېوادونو سره ښه ملگرتوب ولرو خو امریکا چې له پرمختلونکو دولتونو سره په دښمنۍ کې ده زموږ خنډ گرځي. هغوی پخوا دې ته ورته کړنې دځوان شوروي اتحاد په وړاندې کړې وې او اوس یې دکیوبا، ایتوپیا، موزمبیق او سویلي یمن په وړاندې کوي. موږ ددغه خنډ په وړاندې درېدلې یو او غواړو د کارگرو ډلو په گټه د انقلابي ډیموکراتیکو ریفرمونو له لارې او دوگړو د درناوي او ډاډ په ترلاسه کولو حکومت وکړو نه د وسلو او زور په مټ. د دغې موخې د ترلاسه کولو لپاره موږ تر اوسه ۲۰۰ بیلونه افغانۍ لگولې دي. خلک ویلای شي چې ددوی ملگري او دښمنان څوک دي. زموږ ددولت په وړاندې وړانکارو ډنډورو د خلکو (منفي) ډنډون را ونه پاراوه، روحاني مشرانو اوس خپلو چکونو ته بدلون ورکړی او چينغې بوغاري یې پیل کړيدي چې گنې افغانستان د شوروي لارروۍ او دکمونستانو پلوی دی او ۱۰ زره شورويان د هیواد په هرگوت کې پرهرچا باندې واکمني چلوي .

چې رالنده یې کړم غواړم ټینگار وکړم چې موږ له ایران او پاکستانه افغانستان ته د ممکنه رانوتوکوسانو په اړه په اندېښنه کې یو، څرگنده ده چې له ایراني او پاکستاني مشرانو سره ستاسو شفاهي مخامختیا به گټه وړه وي او پر هغوی به پیاوړې اغیزې پرېباسي .

الف.نون. کاسیگین : یو بل خبر. ایراني دولت یوه لارښوونه خپره کړې ده چې د اپریل تر ۲۰ نېټې دې ټول بهرني کارگران او د جون دمېاشتې تر ۲۱ دې بهرني کارپوهان له ایرانه ووځي. داسې ښکاري چې دایران د اقتصاد لپاره د بهرنیو کارپوهانو شتون ډیر اړین دی او له هر یوه سره به جلا جلا چال چلند وشي .

ن.م. تره کی : لدې ښکاري چې ددغې لارښوونې موخه امریکایان وي. موږ مالومات لرو چې دایران دولت هغه امریکایي کارپوهان چې د چورلکو د بیا جوړولو او د پریزه جاتو د تړلو په برخه کې کارکوي بیرته ستانه کړي دي .

الف.نون. کاسیگین : هو، موږ هم دغه خبر اورېدلې دی خوموږ په ایران کې دامریکایانو په پرتله ډیر کارپوهان لرو. که دکارپوهانو د ایستلو خبره راپورته سي نو د ایران د اوسپنو د ویلي کولو فابریکې او نورې څانگې به کار ونه سي کولای. اوس په ایران کې څومره افغانان کارکوي؟

ن.م. تره کی: له ۲۰۰ زرو لږ دي. هغوی ۵-۶ کاله د داؤد او ان دهغه له دوره مخکې وخت کې ایران ته تللي دي. که له هغه ځایه افغاني کارگران وايستل شي نود افغانانو په جاموکې يو شمير گوريلايان هم په همدې پلمه افغانستان ته راننوخې، اوډيره گرانه به وي چې له مخونو څخه يې پوه سو چې څوک افغان او څوک ايراني دی. زه غواړم چې دافغان پوځ د اړتياوو پر خبره بيا راتاو سم. مور غواړو چې زغره والي چورلکې ولرو، د هغه ترڅنگ اضافي زغره والو ترانسپورتي وسايلو اود پليو سرتيرو موټرانو، او پرمختلليو مخابراتي وسايلو ته اړتيا لرو. همدارنگه د ترميمولو پرسونل به له مور سره لويه مرسته وي .

چورلکو په اړه چې زغره والې دي MI-24 ف.د. اوستينوف: داسې ښکاري چې مور د

خبرې کوو. مور به د جون-جولای په مېاشتو کې دغسې ۶ چورلکې او ددغه کال په وروستي فصل کې ۶ نورې در ولېږو. ښايي مور د لېږدونې مهال ته چټکتيا ورکړو .

ن.م. تره کی: مور دغسې چورلکو ته ډيره اړتيا لرو، او دا به ډيره ښه وي چې چورلکې له پيلوټانوسره يوځای راورسېږي .

الف.نون. کاسيگين: مور کولای شو د ترميم کارپوهان درولېږو چې په هوايي ډگر کې ددغو الوتکو ترميمات وکړي خو څرگنده ده چې د چورلکې د منځ سپاره جنگيالي نه شو درلېږلای، مور په دې اړه مخکې خبرې کړې دي .

ف.د. اوستينوف: تاسو بايد خپل پيلوټان چمتو کړئ. مور ستاسو افسران روزو او دهغوی د روزنې لړۍ ته چټکتيا ورکولای شو .

ن.م. تره کی: ښايي مور له هانوی يابل هېواد دبيلگې په توگه کېوبا څخه دچورلکو پيلوټان ترلاسه کړو .

الف.نون. کاسيگين: ما مخکې وويل چې مور له ويتنام سره پراخه مرستې کړې دي خو هغوی هېڅکله له مور څخه د پيلوټانو د لېږو غوښتنه نده کړې. هغوی يوازې له مور څخه د تخنيکي مرستو غوښتنه کړې ده. مور ۴۰۰ افغان افسران روزو. له دغې ډلې تاسو هغه کسان غوره کړئ چې تاسو يې غواړئ او مور به يې د روزنو دمېال لړۍ ورلنډه کړو .

ن.م. تره کی: مور دچورلکو رالېږدونې ته ډير ليواله يو مور ورته ډيره کلکه اړتيا لرو .

الف.نون. کاسيگين: مور به ستاسو غوښتنه وڅېړو اوکه شوني وي نو د لېږلو لړۍ به يې گړندۍ کړو .

خو په همدې لړکې تاسو بايد د پيلوټانو خبره په ځير په پام کې ونيسی ف.د. اوستينوف:

ن.م. تره کی: څرگنده ده چې نيسو يې. که مور يې په خپل هېواد کې ونه مومو، نوپه بل هېواد کې به يې ومومو. نړۍ لويه ده. که تاسو له دغې خبرې سره همغږي نه ياست نو مور به ستاسو په هېواد کې بوخت دافغان زده

کوونکو په منځ کې کسان ولټوو خو مور د ډاډ وړکسانو ته اړتیا لرو، او هغه افغان زده کوونکي چې ستاسو هېواد ته مخکې د زده کړې لپاره استول شوي دي ډیري یې اخوانیان او یا دچین پلویان دي .

الف.نون.کاسیگین : ښه ده، تاسو دغه خلک چاڼ کړئ مور به یې ژر ورزو. مور اخوانیان بیرته درلیږلای شو او پرهغو کسانو چې ډاډ لری مور به یې د روزنې لړۍ ورچټکه کړو .

ف.د.اوستینوف: سربکال ۱۹۰ تنه افغان افسران خپله د زده کړو لړۍ پای ته رسوي، د هغوپه منځ کې ۱۶ یې د الوتکو پیلوټان او ۱۳ تنه یې د چورلکو پیلوټان دي. ددغوټولو زده کونکو د نومونو لړ لېک به مور په افغانستان کې د سترپوځي سلاکار جنرال گورلیوف له لارې تاسو ته درواستوو .

ن.م. تره کی : ډیر ښه! موربه دا وکړو. خوستونزه دا ده چې مور دهغوی د نوم له مخې نه پوهیږو چې گنې څوک له انقلاب ضد ډلو سره تړاولري. مور یوازې دومره پوهیږو چې د داود په وخت کې د اخوانیانو او دچین د پلویانو (شعله جاوید) دټولنو یو شمیر کسان شوروي اتحاد ته لېږل شوي ول. مور به په دې اړه کار وکړو .

الف.ن.کاسیگین: داسې ښکاري چې تاسو پوځي ماشینری د لېږدونې په اړه دلارو چارو دموندولو هغه لارښود لېک ته نغوته کوی چې پرون شپه مو په کابل کې پرې خبرې وکړئ؟ په دغه لارښود لېک کې مور د ډیرو پوځي وسایلو او د سلو زرو ټنو غنمو د لېږدونې او دافغان د گازو دېبې د لوړ والي په اړه چې هر ۱۰۰۰ مترمکعبه به له ۲۴ ډالرو ۲۳ ډالرو ته لوړه شي خبره کړې، آیا تاسو له دغه لاسوندي سره بلد یاست؟

ن.م. تره کی : نه. داسې ښکاري چې هغوی (ددفتر ملگروېې ❖ ژ) ددغه لاسوندي لنډیز ماته ندی راکړئ .

الف.ن.کاسیگین: ډیره شوني به وي چې دغه لاسوندي، ماسکوته ستاسوله راتگه وروسته کابل ته رسیدلی وي. په لاسوندي کې دغه پریکړې شوي دي: دسربکال د مارچ په مېاشت کې به تاسو ته اضافي وړیا

همدا رنگه د BMP-1 ۳۳ دانې MI-25 , ۵ دانې MI-8T , ۸ وزره

۵۰ دانې ، ۵۰ دانې زغره وال موټران، دالوتکو ضد ۵۰ گرځنده واحده BTR-60pb.

او د الوتکو ضد (ستریلا) (غیشي) واحده

څلور وزره چورلکې او د مارچ په MI-8T دد مارچ په ۱۸ همدا شان مور تاسو ته

۲۱ مو ۴ نورې چورلکې درولېږلې. دغه ټول توکي تاسو ته وړیا درکړل شوي دي.

ن.م. تره کی : ستاسو لدې سترې مرستې مننه. زه به په کابل کې له دغه لاسوندي سره نور ځان په ژوره توگه بلد کړم. غواړم ووايم چې اوس مور ته سل زره ټنه غنم بس ندی. سربکال به مور ونه شوکولای دخپل حاصل لَو وکړو،

ځکه هغه ځمکې چې مور پرې ځمکو بزگروویشلي دي ندي کرل شوي او په څو سيمو کې ځمکني حاصلات له منځه تللي دي .

الف.ن. کاسيگين: تاسو ته به سل زره ټنه غنم په دې ډول دروليرل شي چې تاسو يې له سرحدي لېکې څخه د ليردونې وړتيا ورلرئ. داسې ښکاري چې تاسو دغنمو دلېرد په برخه کې ستونزه لرئ، زموږ د کارپوهانو د مالوماتو له مخې ستاسو ترانسپورټې څانگې يوازې په مېاشت کې د ۱۵ ټنو غنمو دلېرد وړتيا لري، حال دا چې دا سل زره ټنه غنم دي. مور به په راتلونکي کې پرې غور وکړو .

ن.م. تره کی : مخکې پاکستان له مورسره د ۲۰۰ ټنو غنمو دپلورلو ژمنه کړې وه، خو ژمنه يې بيرته واخيستله. ترکيه هم د ۷۰ ټنو له لېرد څخه لاس په سر شوه. مور لږتره نوور ۳۰۰ زرو ټنو غنمو ته اړتيا لرو .

الف.ن. کاسيگين: تاسو چې له پاکستانه دغنموژمنه درلودله، تاسو پيسې درلودلې؟ مور کولای شو له امريکا څخه غنم واخلو او افغانستان چې ته يې درولېري. د بيلگې په توگه، د ۲۰۰ زرو ټنو غنمو بيه ۲۵ ميليونه روبله يا ۴۰ ميليونه ډالره کيږي .

ن.م. تره کی : ددومره پيسو موندل به مورته گران وي .

الف.ن. کاسيگين: ترخپلې وسې وسې پيسې پيدا کړئ او په هماغو پيسو به تاسو ته غنم واخلو .

ن.م. تره کی : که مور دغه وسيله (پيسې) ونه مومو نو مور به له تاسو څخه يوځل بيا د غنمو د مرستې غوښته وکړو. همداشان له تاسو غواړو چې د کريدت په سر پرته د سود هغه گټه چې ځنډېدلې مور ته دې راکړل شي. زموږ د پوځ دبودجې پلان ددغې ځنډول شوې گټې ورکړې ته هبله مند دی

الف.ن. کاسيگين: دپوځي تيکنالوجۍ په وړيا لېردونې مورخو لا وختې ستاسو له پوځي بوديجې سره پراخه مرسته کړېده. مور به نورهم فکرورباندي وکړو چې پرکريدت د نورو ځنډول شوېو گټو ورکړو ته لاره ومومو. مور به دغه خبره وڅيړو او تاسو ته به خبردرکړو چې مور په دې تړاو نور څه کولای شو .

ن.م. تره کی : همداشان مور يو لوی راډيويي ستیشن ته اړتيا لرو چې له مخ به يې وکولای شو دخپلو پروپاگندونو لمنه د نړۍ تر لېرې گوټونو پورې ورسوو. زموږ راډيويي ستیشن ډير ضعيف دی. کله چې دبهرنیو ټوليزو رسنيو له لارې ديو شميرمذهبي مشرانو ځينې خبرتياوې خپريږي د هغه په وړاندې زموږ پروپاگند نه اورېدل کيږي .

ب.ن. پونومارييف: مور د افغانستان د ديموکراتيک جمهوريت د پروپاگنديزو برياليو خپرونه لپاره پياوړې اوله انرجي ډک گامونه پورته کوو. مور په دې اړه لا وختي د 'پراودا' په ورځپاڼه کې خبره کړېده. د نن ورځ په گڼه کې ستاسو خبروته ځای ورکړ شويدي. هغه به دپاکستان، ايران او نورو هېوادونو له لارې خپري شي. لدې لارې مور ستاسو دراډيو د ضعيفوالي تلافی کولای شو .

ن.م. تره کی: دپروپاګند په اړه ستاسو مرسته مور ته له ارزښته ډکه ده، خو مور غواړو چې نړۍ زموږ پروپاګند زموږ په غږ واوري. لدې امله ده چې مور له تاسو د ۱۰۰۰ کیلوواتو په کچه د راډیو دستیشن دجوړو لپاره مرسته غواړو .

الف.ن. کاسیګین: موربه دغه غوښتنه وڅیړو خو تر هغه ځایه چې زه پوهیږم د راډیو دستیشن جوړول ډیر وخت غواړي .

ب.ن. پونوماریف: مور به دپروپاګند په اړه تاسو ته یو کارپوه درولېږو. تاسو باید هغه ته وواياست چې ستاسو دپروپاګند کومه لویه برخه دې د نورو سوسیالیستي هیوادونو له لارې په خوندي توګه خپره شي .

د. ف. اوستینوف: دپوځي ماشینیرۍ دلېږد په اړه یوه پوښتنه چې راپورته کیږي هغه د نوروپوځي کارپوهانو او سلاکارانو خبره ده .

ن.م. تره کی : که تاسو ګومان کوئ چې دغسې یوه اړتیا شته، نوموړ به هغوی په دواړو سترګو ومنو. خو سره لدې تاسو بیا هم مور ته اجازه نه راکوئ چې له نورو سوسیالیستي هیوادونو څخه پیلوټان او د شوبلو چلوونکي په خپل پوځ کې وکاروو؟

الف.ن. کاسیګین :کله چې مور پوځي کارپوهانو ته نغوته کوو زموږ منظور هغه تخنیکي کسان دي چې د پوځي ماشینیري د ترمیم وړتیا لري. زه نه پوهیږم چې دپیلوټ او شوبلوچلونکو خبره ولې دومره شاربل کیږي او اوږي را اوږي. مورله تاسو د دغسې غوښتنې هېله نه درلودله. او زه بشپړ ډاډلرم چې نورو سوسیالیست هیوادونه هم دغسې یوې غوښتنې ته غاړه نه ږدي. د سرتیرو د لېږلو په خبره ټینګار په خپله یوه ډیره شمیرل شوي سیاسي پوښتنه ده اوداسې مانا لري چې گڼې سرتیري دې په شوبلوکې کښیني او ستاسو پر وگړو دې له ټانکونو په مردکیو اوربل کړي.

ن.م. تره کی: مور به وگورو چې له هغوافسرانو څخه چې مخکې دلته دزده کړو لپاره رالېږل شوي په څه ډول کار واخلو. موربه له تاسو وغواړو چې زموږ د خوښې وړ کسانو ته درزونې چټکه لږۍ ومنئ .

د.ف. اوستینوف: البته چې موربه یې روزنه ومنو .

الف.ن. کاسیګین: غواړم ددغې غوندې دخبرو لږۍ رالنده کړم، یوازینی پوښتنه چې بې ځوابه پاتې کیږي هغه دیوې پیاوړې راډیو جوړول دي او هغه به وروسته څرګنده کړو. بله پوښتنه چې پاتې کیږي د پوځي تکنالوجۍ دلېږدونې دچټکتیا خبره ده. تاسو به ، لکه څنګه چې مورمپوهه کړو، دچورلکوپیلوټان دروزنې لپاره مور ته غوره کړئ چې ژر یې در و روزو. که تاسو نورې غوښتنې یا هیلې لرئ نودشوروي دسفیر او مشرپوځي سلاکار له لارې مور ته خبر راکړئ. موربه یې په پام اوځیرو وڅیړو او دهغه پربنسټ به خپل غبرګون څرګند کړو .

همداشان مورومنله چې دپانګوالو او نورو په شاتلونکو(ارتجاعي) دسیسو په وړاندې دافغانستان ددیموکراتیک جمهوریت په ساتنه او ننگه کې سیاسي ګامونه اوچت کړو. موربه پر هغوی خپل سیاسي فشار ته دوام ورکړو.

زموږ رسنۍ به په نه سترې کېدونکې او پرله پسې توگه د افغانستان د ديموکراتيک جمهوريت په ننگه اوملاتر خپرونې وکړي .

موږ گومان کوو چې تاسو په خپل هېواد کې د ټولنيز ملاتړ د ترلاسه کولو په برخه کې ډير کار وکړئ، وگړي مو څنگ ته نيردې کړئ، هڅه وکړئ چې هيڅ شی ونه شي کولای وگړي له دولت څخه پردي او بې لارې يې کړي. په پای کې که څه هم دغه خبره چې اوس به يې وکړم زموږ د غونډې په اډانه کې نه ده خو د يوې هيلې په توگه، غواړم په يوې ډيرې مهمې خبرې خپل نظر څرگند کړم چې د خپلو کارمندانو په اړه له ډير احتياطه کار اخله. يو تن په بل تن پسې واچوه او له هر يوه سره بيل بيل چال چلند ولره. مخکې لدې چې د چاپرندې ټاپه ولگيږي ښه اوله سرتريايه علم دې پرې ترلاسه کړه .

ن.م. تره کی: ته د افسرانو په هکله راته وايې يا د جنرالانو په اړه؟

[څوارلسمه پاڼه دملي امنيت دکاڼۍ له دوسې څخه ورکه ده]

الف.ن. کاسيگين: که په هېواد مو زموږ پوځي يرغل ترسره شي نو دابه يوبشپړ بل اکر يا حالت وي. خو موږ تر وسې وسې هڅه کوو چې ددغسې يرغل مخه ونيسو. اوگومان کووم چې ددغه حالت مخه به ونيسو .

ن.م. تره کی: زه داپوښتنه ځکه مطرح کووم چې چين زموږ په وړاندې پاکستان راهڅوي .

الف.ن. کاسيگين: که يرغل ترسره شي نو بل ډول اکر يا حالت به را رامنځ ته شي. چين د ويتنام له بيلگې څخه زده کړل او ډاډه شو او اوس دخبرو لپاره موږ ته لاس ښوروي. دافغانستان په اړه بايد ووايم چې موږ د بهرني تيري دمخنيوي لپاره گامونه پورته کړي دي. ما مخکې وويل چې موږ دپاکستان ولسمشر، خميني او دايران سر وزيرته لېکونه استولي دي .

ن.م. تره کی: زموږ دسياسي بيرو غړي ماسکوته زما له سفره خبردي. کابل ته له رسيدلو سره هغوی به د دغې غونډې له پايلو څخه خبرکړم. آيا اجازه ده ورته ووايم چې شوروي اتحاد به يوازې د افغانستان له ديموکراتيک جمهوريت سره سياسي اونورې (اقتصادي) مرستې وکړي؟

الف.ن. کاسيگين: هو. سياسي ملاتړ، په پوځي اړخ کې توکي او نورې پراخې مرستې دواړه. دا زموږ دسياسي بيرو پريکړه ده. ل.الف. برژينف به له تاسو سره دخپلې غونډې په ترڅ کې درته ووايي چې څه ناڅه لس دقيقې وروسته پيل کيږي. زه گومان کووم چې ته به افغانستان ته زموږ له ملاتړ او پر خپلو کړنو په لا نور ډاډ ستانه شی .

ن.م. تره کی: خپله ژوره [ژباړه] مننه دترسره شويو خبرو اترواو دهغومرستو په اړه چې دافغانستان دکړکيچنو حالاتو په وخت کې به ورکړل شي څرگندوم .

شفاهي ژباړه د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د ايم آي ډي د ديپلوماتيکې اکاډيمې فارغېدونکي محصل ملگري کوزين .وي.پي. ترسره کړه او دغونډې دشفاهي خبرو ليکونکي د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د ايم آي ډي دديپلوماتيکې اکاډيمې دمنځني ختيځ دډيپارتمنت سلاکارملگري گاوريلوف ايس.پي، دی .

21.III.79

#AK-786ss

۳۰ کاپي

21.III.79

سرچينه :

{Source: Storage Center for Contemporary Documentation (TsKhSD), Moscow, Fond 89,
Perechen, Dokument 26}

د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د سياسي بېرو پريکړه ليک

پښتو ژباړه: رحمت آريا

جولای ۲۰۰۸

نوت: ددغه لاسوندي اصلي برخه نه ده ترلاسه شوي دغه برخه د لياخوفسکي له کتابه 'افغان غميزه او زړورتيا' راخيستل شوې

اندروپوف، گروميکو، اوستينوف او پونيماريوف دافغانستان پرحالت د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو دکمونيسټ گوند مرکزي کميټي ته گزارش ورکوي ۱۹۷۹ جون ۲۸

ډير پټ (کاملأ سري)

ځانگړې دوسيه

د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو دکمونيسټ گوند مرکزي کميټي ته

..... دافغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت جوړونه هغه ستونزمنه ننگونه ده چې په عيني توگه ټول ورباندې پوهېږو . دغه ستونزې له اقتصادي وروسته پاتې والي، په هېواد کې دکارگرې پارکې يا طبقې کوشنې والی او دافغانستان دخلق ډيموکراتيک گوند له زمولتيا يا ضعف سره تړاو لري. خو دځېنو ځاني يا (عندي) لاملونو له امله سختی لا نورې هم هغه مهال پياوړې کيږي چې له عملي ډگره ورته وگورو: دولت او گوند دواړه د کارپوه اوله يوبل سره د همکار مشرتابه له نشتوالي سره مخامخ دي، ټول ځواک يوازې د تره کي او امين په منگولو کې رامتمركزشوی اوبنکاري چې دواړه په گډه په خپلو کړنو کې سره لدې چې ډيرې تيروتنې کوی خو تيروتنې نه مني او په دې ډول قانون ترپښولاندې کوي او .....

له انقلاب ضد ډلو سره په ننگونې کې دافغان دولت لپاره د ملاتړ يوازېنۍ بنسټيزه سرچېنه پوخ دی اوبس. په وروستيو وختونوکې امنيتي او نويو رامنځ ته شويو د ځاني دفاع (دفاع خودي ناحيوي/کميته های دفاع ازانقلاب) ځواکونو په دغې ننگونې کې فعاله ونډه لوبولې ده. په دغې ننگونې کې يوازې دوگړو غبرگون ته لاريونونواوشعارونو کافي نه دي اوڅرگنده شوه چې دحالاتو په راکابو کولو کې دافغانستان ډيموکراتيک جمهوريت هڅې بې اغيرې پايلې درلودلې دي ....

ددغو مالوماتوپربنسټ د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو دبهرنيو چارووزارت او د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو دکې جي بي او د شوروي دکمونيسټ گوند دمرکزي کميټي دنړيوالو اړيکو له ځانگې غوښتل کيږي چې لانديني مصلحتونه په پام کې ونيسي چې:

۳..... دپوځي چارولوی سلاکار ته د مرستې لپاره دې یو پوځ اوکارپوه جنرال اوپاڅه او په کارپوه افسران افغانستان ته ولېږل شي چې نیغ په نیغه دې په (فرقو اوغڼدونو) کې له سرتیرو سره روزنیز کار وکړي .

۴. ددې لپاره چې دبا ګرام په هوایي ډګر کې دشوروي د هوایي ډلګي امنیت په خوندي توګه ونیول شي نو دافغان له دولت سره په همغږۍ کې دې دافغانستان دیموکراتیک جمهوریت ته په بدلو جاموکې (په عمومي ډول) دترانسپورتي الوتکو دترمیم په جامو کې دپارشوټ یوه امنیتي لېوا واستول شي .

دشوروي اتحاد دسفارت دساتنې لپاره دې کابل ته دسفارت دکارکوونکو په جامو کې دشوروي سوسیالیستي جمهوریتونو دکې جی بی له (۱۲۵- ۱۵۰) تنه ولیږل شي. داګست دمېاشتې په پیل کې وروسته له دې چې دترتیباتو ټوله لړۍ بشپړه شوه داوضاع د ډیرخرابوالي په صورت کې دامنیت ، په ځانګړې توګه ددولتي ودانیو دساتلو لپاره دې دافغانستان دیموکراتیک جمهوریت د(باګرام هوایي ډګر) ته د جی آریو له عمومي پرسونل څخه یوه ځانګړې ډله واستول شي چې دارټیا په وخت کې ورڅخه کارواخیستل شي.

الف. ګرومیکو، آی یو اندروپوف، د. اوستینوف ، ب. پونیماریف

[سرچېنه : الف. الف. لیاخوفسکي، افغاني غمیزه او زپورتیا، (ماسکو، جی پی آی 'ایسکان' ۱۹۹۵) پی. ۷۶. لیاخوفسکي لیکي چې هغه لارښوونې چې په دغه لاسوندي کې ویل شوې دي ۱۹۷۹

P.156/XI زکال دجون په ۲۸ دشوروي اتحاد دمرکزي کمیټې دسیاسي بیرو دڅانګې دغونډې په

پریکړه کې نېول شوې وې].

د جرمني مشرانو سره د برژنیف او نورو شوروي چارواکو لیدنه

د (ختیزجرمني ؟ ژ) د سوسیالیست ګوند د یووالي له سکرترجنرال او د هغه هیواد دولسمشرۍ دسرشمیریزې ډلې مشر ایریک هونکراو د ګوند دسیاسي بیرو له نورو کانديدو غړوسره د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو دمرکزي کمیټې د عمومي مشرلیونید ایلېج برژنیف او دشوروي اتحاد ددولت دغړو او دګوند د استازو په شته والي کې [د اکتوبر په ۲۹ نیټې د منځنۍ په ورځ (سه شنبه) ۱۹۷۹زکال] د(ختیز جرمني ؟ ژ) دولسمشر په کورکې د کتنې دغونډې د چټک-لیکنې (ستینوګرافیک) بڼه

[.....]

[.....] برژنیف

تاسو په نیردې تیرو وختونوکې مورته خبر راکړئ چې چانسلر شمیدیت [هلموت هینریچ ولادیمار شمیدیت ؟ د لوېدیځ آلمان مشر ؟ ژ] له تاسوسره دلېدلو لېوالتیا لري. مور له تاسو سره همغږي یو چې د دغسې شیبې له لاسه

ورکول به ښه نه وي خو د چمتوالي لپاره به يې لږوخت ته اړتيا وي. دغه غونډه به په خپله خټه او تومنه کې د فدرالي ټاکنو په درشل کې، دشميديت، د ټلوالې دولت او ولسمشرۍ د دريزد گټولولپاره د ډيرو مرستو نښې له ځان سره ولري. دا زموږ لپاره هم اړينه ښکاري چې تاسوله دغې غونډې څخه گټه واخلي او ان ورته تيارۍ ونيسئ چې د چانس لرديز داسې خوا ته راواړوي چې زموږ په گومان په اروپا کې دنورو خبرو په ترڅ کې دامريکا دمنځني واټن ويشتونکو توغنديو د ستيشنونو دځای پر ځای کولو پلان لپاره مهم ښکاري .

ملگري هونکر که تاسو ددغې غونډې په ترڅ کې زموږ سلا ته ليواله ياست نو موږ ورته په ورين تندي چمتو يو .

[.....]

امريکا په پام کې لري چې په ختيزې اروپا کې د امريکا دمنځني واټن ويشتونکي توغندي ځای پر ځای کړي او دهرې ورځې په تيريدو زموږ لپاره دانديښنې او ارزښت وگرځي. داسې ښکاري چې دجرمن فدرالي دولت او د فدرال چانسلر ښاغلی شمېدیت، ددغو پلانونو په چمتووالي کې ان کوشنۍ ونډه هم نه لوبوي. هغوی (امريکا-ژ) غواړي چې دناتو دټلوالې نور هېوادونه لکه هالنډ، بلجيم په دغې تابيا کې راگډ او په خاورو کې يې دتوغنديو نوي ستيشنونه ځای پر ځای کړي. ددسامبر په مېاشت کې دناتو د کېدونکې غونډې لپاره دليکل شويو پريکړو دراکړې ورکړې تابيا په پام کې نېول شوې .

دآلمان له فدرالي جمهوريت سره زموږ د نيغو اوله نورو لارو د گڼ شمير اړيکو پر بنسټ موږ په نه سترې کېدونکې توگه ددغو پلانونو د پلي کولو په وړاندې دخوځښت هڅه کوو. دا موږ ته مهمه ده چې ټول سيوسياليست هېوادونه په دې اړه گډ مورچل ولري .

دآلمان په فدرالي جمهوريت کې دې اغيزمنې ډلې پوه کړې شي چې بن اواشننگتن دواړو يوه خطرناکه لوبه راپيل کړې، او ددغو پلانونو پلي کول به په خپله دديتانت په وړاندې يوه سياسي چاودنه رامنځ ته کړي ځکه بالمقابل سيوسياليست هېوادونه اړيستل کېږي چې په وړاندې يې سياسي اوستراتيژيک گامونه اوچت کړي چې دا به په خپله د(آلمان-ژ) فدرالي جمهوريت لپاره يوه مخ په ودې ويره را وزېږوي .

زه گومان کووم چې د پوځي ديتانت په ډگر کې دسيوسياليستو هېوادونو ممتم اوگټوردفاعي اقدامات به يو شمير پايلې رامنځ ته کړي .

د دغې ستونزې په اړه زموږ له پلټنو، له تاسو او دملگري ټلوالې هېوادونو له مشرانو سره له سلا او مشورو وروسته د گټورو اقداماتو په تړاو ، موږ دغه لاندینۍ چارې په پام کې لرو :

موربه اعلان وکړو چې که ناتو او د امریکا متحده ایالات په لویدېځه اروپا کې د امریکایي توغندیو د دستګاوو دځای پرځای کولو له پلانونو څخه په بشپړ ډول لاس په سر شي نوموړ به هم د شوروي په اروپایي برخې کې د منځني واټن ویشتونکو توغندیو کچه راټیټه کړو .

مور به د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د ښه نیت دنځېنو دڅرګندونو لپاره اعلان وکړو چې شوروي اتحاد به د آلمان په ډیموکراتیک جمهوریت کې دوسلو اوځواکونو یوه څرګنده برخه راټیټه کړي او پرنورو لوېدېځو هېوادونو غږ کوي چې د شوروي نوبت ته په کتنې دې ورته نوبت ته ملا وتړي. ما د [آلمان د ډیموکراتیک جمهوریت د جوړېدلو د ۳۰ کلیزې دلمانځني په خوښیو کې] د ګډون لپاره دلته برلین ته د خپل د راتګ په مهال غوښتل خپل نظر تاسو ته څرګند کړم .

غواړم ټینګار وکړم چې نوموړي اقدامات به د آلمان د ډیموکراتیک جمهوریت په خاوره کې د دیره شویوسرتیرو په ګډون زموږ دوسله والوځو کونو دفاعي وړتیا ته په هېڅ ډول تاوان ونه رسوي او له دې اړخه تاسو ډاډه اوسئ .

اوس به راشم په امریکا کې د دویم سالت د تړون په اړه د پریکړې خبرو ته :

زموږ احساس دا دی هرچا چې تراوسه ددغه تړون له پریکړې ملاتړ کړی په ډیرو لورو ځایونو کې لاس لري. اوسنې اکر لاپیچلی شوی. دولسمشر کارتر د ادارې په ښکاره ګډون، د امریکې په متحدو ایالاتو کې شدیدو چیغو او وایلاو په کیوبا کې د شوروي د یوه پوځي غځند دځای پرځای کولو لپاره ټینګ خنډ رامنځ ته کړی دی. مور د امریکې د تهدید په وړاندې د کیوبا په شان کلک دریز نیولی دی. مور د امریکایانو د اجباري انحصار غوښتنې او یا زموږ او د کیوبا په اړیکو کې د لاسوهنو په وړاندې په ټینګه درېدلي یو. ولسمشر کارتر بیرته په تش لاس په شا شو. ددغې په شا کېدنې په کړس کې غواړي خپل زور اوځواک ښکاره کړي، په ځانګړې توګه د کارابین په سیمه کې .

خو ددغه دریز ناوړه اغیزې لا تراوسه هم شته. د دویم سالت د تړون د پرېکړې حالت چې ولسمشر کارتر ورته لیواله ښکاري له بده پسې بدتر شوی. د دویم سالت له سکالو پرته په واشنگتن کې د اندینېنې د کړکۍ را پرانیستنه هغه مهال په سترګو کېږي چې هغوی (امریکا) او په ټولیز ډول ټوله ناټو د پیاوړو وسلو جوړولو ته لیواله ښکاري .

دیوې ګډې دندې په توګه ، مور اوتاسو باید سرله اوسه او ان د دویم سالت د تړون له رامنځ ته کېدلو وروسته په یوه پراخ مورچل کې څنګ ترڅنګ په ګډه ودربړو چې د ټولو دیپلوماتیکو، سیاسي او ټولنیزو اغیزو له لارې ددغې لیوالتیا په وړاندې جګړه وکړو .

د شوروي اتحاد او نورو ټولو سوسیالیستي هېوادونو په وړاندې واشنگتن اوس په فعاله او مخ په زیاتېدونکې توګه چینایي کارډ لوبوي. امریکایي ❖ چینایي ملګرتوب یوازې نمایشې بڼه لري. د سیاسي کوژدې دغسې کرښه پیکینګ په ویتنام لاووس او کمبودیا کې نورولاسوهنو ته هڅوي. او دې ته مور باید ځانګړې ډول پاملرنه وکړو .

د چین ❖ شوروي د اړیکو د عادي کولو لپاره اوس په ماسکو کې خبرې اترې پیل شوې دي. دخبرو لومړۍ لړۍ داداري چاروتخنیکي اړخونو ته ورکړل شوې وه. له دې امله گرانه به وي اټکل وکړو چې چینایان به د خبرو د بل پړاو لپاره څه راوړي. زموږ پلاوي ته څرگنده لارښوونه شوې ده هغوی هڅه کوي چې د خبرو اترو مخه رښتوني اړخ ته راتاو کړي. موږ نه غولېږو. موږ له یوې سختې سیاسي جگړې سره مخامخ یو. موږ د اړیکو دښه والي لپاره هلې ځلې کوو هغه هم ان که د لږ ترلږه کچې پورې وي. اوگران بریښي چې دغه به هم ترسره شي که نه. دسولې او سوسیالیزم په وړاندې د پیکینگ تگلاره له ژورې دښمنۍ ډکه ده .

اوس په لنډیز دایران اوافغانستان په حالاتو راتاویږم- په وروستیووختونو کې په ایران کې لږ ترلږه حالات دیوې ناڅرگندې مثبتې لیوالتیا په پوښښ کې رادباندې شوې. اسلامي مشرانو د پرمختلونکو ځواکونه مشران دقانوني څار تر غیښې لاندې نیولې. هغوی په بې دردی د ملي لږکیو غږ په ستوني کې وچوي. هغوی موږ ددغوفعالیتونو په پارونې تورنوي .

له ایران سره دگاونډیتوب دښه اړیکو دځلولو او پرمختګ په لاره کې زموږ هڅو په تهران هېڅ اغیزه نه ده شیندلې او موږ په ټولو خبرو ښه پوهیږو .

خوموږپه یوه بله خبره هم پوهیږوهغه دا چې : په ایران کې اسلامي انقلاب ، د ایران او امریکا پوځي ټلواله په بنسټیزه توګه له منځه یووړه. دیوشمیر نړیوالو، په ځانګړې توګه په منځني ختیځ کې، د ستونزو په اړه نن سبا ایران دپانګوالۍ ضد دریز غوره کړی دی. پانګواله نړۍ غواړي چې په سېمه کې خپله اغیزه بیا ترلاسه کړي. موږ هڅه کوو چې ددغو هڅو په وړاندې ودیږو. موږ دایران له اوسني مشرتابه سره په ډیر زغم کارکوو او د دوه اړخیزو برابر وگټو پر بنسټ د دوه اړخیزو همکاریو دپراختیا دچاپیریال خواته درومو .

موږ تاسو ته په وروستیو وختونو کې د افغانستان د نویو پېښو دحالت په اړه لنډ مالومات درکړي. ددې ترڅنګ غواړم دغه ټکي پرې ورغبرګ کړم: موږ له افغانستان سره دپام وړمرسته کړېده. موږ هلته خپل پوځي او ملکي سلاکاران لېږلي دي؛ موږ هغوی ته مو دپام وړ اوپریماننه وسله اوپوځي توکي ورکړي دي .

په دغه هیواد کې اوس حالات ښه شوي دي. خو په یو شمیرولایتونو کې له یو شمیر یاغي ډلوسره چې له پاکستان، امریکا او چینه غیرمستقیم او له ایرانه مستقیمه ملاتړ تر لاسه کوي،پوځي ترینګلتیا لا دوام لري. ددې ترڅنګ په افغاني مشرتابه کې یو شمیر کړکېچونه او خړپړتیاوې شته. موږ هڅې کړې دي چې د مشرتابه په منځ کې دیووالي او یوموتې توب لپاره دهمکاری لاس وغځوو. تاسو پوهیږئ چې امین د تره کي له غیرقاطعیت څخه په ګټه اخیستنې او له ډیرنږدې ملګرتوب سره سره، نوموړی له منځه یووړاو مشري یې په غاړه واخیستله. تاسوپوهیږئ کله چې تره کی د ناپیلتوب د غورځنګ په کنفرانس کې د ګډون لپاره هاوانا ته تللی وو دخپلې لارې په ترڅ کې ماسکوته راغی. ما له هغه سره ولېدل او سلا مې ورکړه چې په خپل هېواد کې دې د ثبات لپاره کوټلي گامونه پورته کړي او

دنورو خبروترخنګ دې داساسي قانون او انقلابي قانونیت په منځ ته راوستلو کې کار وکړي. دا دی وینو هغه څه مې چې تره کي ته ویلي ول، اوس یې امین سرته رسوي .

که سپینه ووايم، مور د امین په تگلارو او اعمالو خوښ نه یو. هغه د واک تېری دی. هغه په خوڅوڅله نامناسبه زیروالی او شدت له ځانه څرګند کړی دی. خو د بنسټیرې سیاسي کړنلارې په ډگر کې په ډاګه منو چې امین په هوډمنه توګه د انقلاب په لا پرمختګ، له شوروي اتحاد او نورې سوسیالیستي ټولنې سره د اړیکو د لاهمکاری لپاره کارکوي .

په حقيقي اړخ کې د امین ګڼ شمیر لاررویان او پلویان د درناوي وړ خلک دي، هغوی دمارکسیسم ❖ لینینیزم نظریاتو ته پالیاله دي او زموږ په وړاندي د ښه چال چلند دریز لري .

داوسني حالت په پام کې نیولوسره موږ به له افغانستان سره خپل ملاتړ ته دوام ورکړو، یو شمیرمرستې به ورسره وکړو، او د بهرني نیواک او انقلاب ضد ډلو په ټکولو به یې ملا ور وټرو .

[....]

سرچینه:

{Source: Stiftung ❖ Archive der Parteien und Massenorganisationen der ehemaligen DDR im Bundesarchive ❖ (Berlin), DY30 JIV 2/201/1342 }

دغه لاسوندی میرمن کریستین اوسترمین له آلماني انګریزي ته ژباړلی دی

برژنیف ته د اندروپوف ځانگړی یادښت لیک

پښتو ژباړه: رحمت آریا

جولای ۲۰۰۸

برژنیف ته د اندروپوف ځانگړی یادښت لیک

(۱۹۷۹ کال، د دسامبر پیل)

۱. له کودتاه او د سېکال د سپتامبر په مېاشت کې د تره کي له وژلو وروسته د افغانستان د حالاتو مخه مور ته د نه منلو پلکو ته نیغه شوې ده. په گوند کې دننه ، د دولتي کارکوونکو او پوځ په منځ کې اکرډیرکړکیچن شوی او د امین د ډله ییز فشار اوزورزیاتي امله له هرورمو نابودی سره مخامخ دي. په همدې ترڅ کې لوېدیځ ته د ممکنه سیاسي مخامخ تاوونې مخگواښیزه مالومات هم رارسېږي. [او هغه دا دي]:

-له امریکایي څارکنس سره د پتوسکالو په تړاو اړیکه چې مورېې پرې نه یو خبرکړي.

په وروستیو وختونو کې له مورسره یوشیمربهر میشتو افغانو کمونیستانو اړیکه نیولې. له 'ببرک' کارمل او 'اسدالله' سروري سره زموږ داریکو په لړکي مور ته په ډاگه شوې ' هغوی مور ته په خپله ویلي ' چې له امین مخالفت سره په مخالفت کې پریوه پلان یې کارکړی او نوی گوند اود دولت ارگان به جوړوي. ددغو گامونو پروراندې دڅنډ کېدلو اوغبرگون په څرگندونه کې امین ډله بیزو نیونو اویندي کولو ته لاس اچولی ' ۳۰۰ تنه یې تر اوسه وژلي'

-له توکمیزو مشرانو سره ژمنه چې گنې خپل مخ به د شوروي له سوسیالیستي جمهوریتونو څخه اړوي او یو 'ناپییلی' سیاست به غوره کوي.

-د تړلو دروازو ترشا غونډو کې د شوروي پر سیاستونو اوزموږ د کارپوهانو په فعالیتونو تیری.

-له کابل په عملي ډول زموږ د مرکزونو لیري کول او نور.

-په کابل کې میشتې دیپلوماتیکې کړۍ په برالا توگه له ماسکو سره

د امین پراختلافاتو اود هغه د شوروي ضد ممکنه گامونو پراوچتوونې خبرې کوي .

دغو ټولو له یوې خوا د '۱۹۷۸زکال د اپریل' دمېاشتې دلاس ته راوړنود له منځه وړلو ویره رازیږولې ده ځکه چې په هېواد کې به(په پسرلي کې دیاغیانو دیرغل لړۍ پراخه شي) او له بله اړخه زموږ دریزونه یې په افغانستان کې له گواښ سره مخامخ کړي (همدا اوس هېڅ ډول ژمنه نه شي کېدای چې که امین پر واک پریږدونو نو په بدل کې به یې گنې لویدیځ ته به مخ نه وراړوي).

۲. په وروستیو وختونو کې له مورسره یوشیمربهر میشتو افغانو کمونیستانو اړیکه نیولې. له 'ببرک' کارمل او 'اسدالله' سروري سره زموږ داریکو په لړکي مور ته په ډاگه شوې ' هغوی مور ته په خپله ویلي ' چې له امین مخالفت سره

په مخالفت کې پریوه پلان یې کارکړی او نوی گوند اود دولت ارگان به جوړوي. ددغو گامونو پروړاندې دخنډ کېدلو اوغبرگون په څرگندونه کې امین ډله ییزو نیونو اوبندي کولو ته لاس اچولی '۳۰۰' تنه یې تر اوسه وژلي .

په دغسې یوه اکر کې پرته له دې چې کارمل او سروري له امین سره خپلو پلانونه ته بدلون ورکړي زموږ په اوږو هغوی ته د مرستې او دارټیا په وخت کې د پوځي مرستې په گډون د ملاتړ پازوالي په غاړه راپریوزي .

موږ دوه لېواگانې لروچې په کابل کې دیره دي او له هغه ځایه کولای سو ددغسې مرستې لاس ور وغځوو. داسې ښکاري چې 'همدغه دوه لېواگانې به -ژ' د یوه بریالي عملیات لپاره بس وي. خو دناټکل شویو پیچلتیاوو دمخنیوي لپاره دیوه احتیاطي گام په توگه ښه به دا وي چې یوه پوځي ډله دې کرښې ته نیردې ځای پرځای شي. دپوځي ځواکونو دپلي کولو په صورت کې به په هماغه وخت کې د داږه مارانو دوژلوپه اړه هم د پریکړې وړتیا ولرو .

دپورتني عملیات په پلی کولو موږپریکړه کولای شو چې د اپریل د انقلاب له لاس ته راوړنوڅخه ساتنه وکړو، په گوند کې مارکسیستي ❖ لیننیستي اصول پلي اوپه افغانستان کې یوه دولتي سرمشریزه رامنځ ته او په دغه هېواد کې خپل دریز خوندي کړو .

سرچېنه:

اې پي آر ایف (د امریکا د ټولنیزو اړیکو ټولنې): د اې.ایف.دوبرین دیاددښت لېکونو له مخې اخیستل شوی چې د ناوري د نوبل انستیتیوت ته یې ورکړی وو، چې سي ډبلیو ای ایچ پي ' دسرې جگړې دنړیوال تاریخ پروژې' ته دنوبل انستیتیوت دڅیړنو مشر آد ارنه ویستاد ډالی کړی او ' دسرې جگړې دنړیوال تاریخ پروژې' ته دانیل روزاس رالیږلی دی .

{Source: APRE, from notes taken by A. F Dobrynin and provided to Norwegian Nobel institute; provided to CWIHP by Odd Arne Westad, Director of Research, Nobel Institute, trans - for CWIHP by Daniel Rozas }

د لاسوندي دکتلو لپاره دغه ځای کښېکاري

په امریکې کې د شوروي سوسیالیستي
جمهوریتونو سفیر اناتولي فیډروویچ دوبرین

اناتولي فیډروویچ: په ۱۹۴۵ کال کې دکمونیسټ گوند غړی شو تر ۱۹۵۲ کال پورې یې د شوروي د بهرنیوچارو په وزارت کې کار وکړ له ۱۹۵۲ تر ۱۹۵۴ پورې په واشنگتن کې دشوروي کونسل وو. له ۱۹۵۵ تر ۱۹۵۷ پورې بیرته ماسکو ته ولاړ او په ډیرو نړیوالو غونډو کې یې گډون وکړ، له ۱۹۵۷ تر ۱۹۶۰ پورې یې په نیویارک کې دملگروملتونو دسکرتریت دریزیې وساته. په ۱۹۶۲ کال کې نیکیټا خروشچیف نوموړی په امریکا کې د شوروي د سفیر په توگه وټاکه. د هغه د ډیپلوماتیکي کارلړۍ دسرې جگړې په اوږدو کې د شوروي او امریکا د شپږو مشرانو د مشرۍ په دوره کې تر سره شوی. په ۱۹۸۶ کال کې میخایل گورباچف بیرته ماسکو ته راوغوښت او د کمونیسټ گوند د نړیوالو اړیکو د سکرتر په توگه یې وټاکه او په ۱۹۸۸ز کال کې له دغه دریز څخه کورناستی شو.

سرچینه:

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/167289/Anatoly-Fyodorovich-Dobrynin>

د اصلي لاسوندي سرچینه:

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/r7.pdf>

پرحفیظ الله امین د روسانو شکمنبدل

یاددښت: پورتنی سرلېک په لاسوندي کې نشته

ژباړه: رحمت آریا

جولای ۲۰۰۸

تیرتولو پټ (کاملأمحرم)

دشوروي اتحاد دکمونیسټ گوند مرکزي کمېټې ته

د افغانستان اکریا حالت د سرکال د سپتامبر د ۱۳ ۱۶ نیتو د پېښوله لړۍ وروسته چې په ترڅ کې یې تره کی دواک له گدی راوغورځول شو اوپه جسمي لحاظ له منځه یووړل شو، لا تراوسه په بنسټیزدول پیچلی پاتې دی.

دیوشمیرسر بهرنو (ظاهري) نښو په راڅرگندیدلو لکه داساسي قانون پر مسودې له سره کارپیل کول، له بنده د یو شمیر مخکې نیول شویو کسانوخوشې کول دې ته نغوته کوي چې امین د خپل واک د پیاوړي کولولپاره هڅې پیل کړې؛ په حقیقت کې پرپوځ، دولتي فعالینو، مدني ټولنو او په گوند کې دننه د د زورزیاتي او فشار لمنه پراخه شوې ده.

د هغومالوماتو پر بنسټ چې مور یې په لاس کې لرو ښکاري چې دمگړۍ د سیاسي بیرو د یو شمیرغړو (زیري، میثاق او پنجشیري) اعدام چې په افسانه یي تورونو 'گوندي ضد او انقلابي ضد کړنو' تورن دي په پام کې نېول شوی دی. د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مرکزي کمېټې په پلینوم کې چې په وروستیو وختونو کې جوړ شوی وو امین د گوند په پیاوړو واکمنو څانگو کې د خپلو خپلوانو په گډون خپل ځان ته پالیاله کسان ورپیژندلي دي...

په وروستیو وختونو کې یو شمیر د پاموړ حقایق څرگندوي چې د افغانستان سرمشریزه په پام کې لري له لوېدېځو ځواکونو سره د 'متوازنه سیاست' لاره راخپله کړي. له افغانانو سره د اړیکو د سرچینو پر بنسټ لوېدېځه نړۍ په ځانگړې توگه د امریکا استازي دې پایلې ته رسیدلي دي چې په افغانستان کې د سیاست د کرښې د مخې د بدلولو لپاره داسې امکانات رامنځ ته شوي چې لوری یې د واشنگتن خوشالولو ته په اوږدو دی.

د هغومالوماتو پر بنسټ چې مور يې په لاس کې لرو ښکاري چې دمگرې د سياسي بېرو د يو شمير غړو (زيري، ميناق او پنجشيري) اعدام چې په افسانه يې تورونو 'گوندي ضد او انقلابي ضد کړنو' تورن دي په پام کې نېول شوی دی. د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د مرکزي کمېټې په پلنوم کې چې په وروستيو وختونو کې جوړ شوی وو امين د گوند په پياوړو واکمنو څانگو کې د خپلو خپلوانو په گډون خپل ځان ته پالياله کسان ورپېژندلي دي...

ددې په پام کې نيولو او د ټولو اړينو امکاناتو د کارونې په پيلولو بايد په افغانستان کې د انقلاب ضد بريا اويا د لوبډېخ په لور د امين سياسي ميلان ته دې اجازه ورنکړل شي او لاندنۍ کرښه دې په ډير ځيرو پاملرنې په نظر کې ونېول شي :

۱. له امين او په ټوليز ډول د افغانستان د خلق د ډيموکراتيک گوند او د افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت له مشرتابه سره دې په نه ستړې کېدونکي ډول په دې توگه کارته دوام ورکړل شي چې هغه

ته څرک ونه لگېږي چې گڼې مور پر هغه يا ډاډ نه لرو او يا نه غواړو ورسره راکړه ورکړه وکړو. له امين سره د خپلو اړيکو د کارولو له لارې خپل مناسب رسوخ وښکار کړئ او په عين حال کې د هغه حقيقي موخه ځانته راڅرگنده کړئ .

مخکې له دې چې امين د شوروي ضد دريز خواته ور تاوشي د حقايقو له موندلو سره سم زموږ له پلوه ورته زموږ د شونواقداماتوپه اړه له اضافي تجویزونو څخه يې خبر کړئ .

الف. گرمیکو، آی.يو. اندروپوف

د. اوستينوف، ب. پونيمايوف

۱۹۷۹، اکتوبر، ۲۹

سرچينه

دالاسوندي دلياخوفسکي. الف. الف په کتاب کې 'د افغانانو غميزه او زپورتيا' په ۱۰۲ پاڼه کې خپور شوی

(Moscow: GPI Iskon, 1995)

دالاسوندي دکتلو لپاره دغه ځای کنښکاري

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/r6.pdf>

د امین لخوا د ځانگړو روسي ځواکونو د لیرد غوښتنه

د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د سیاسي بیرو دغونډې له پریکړې اخیستل شوې

نېټه: ۱۹۷۹/۶/۱۲

سرچینه: الف. الف. لیاخوفسکي، کتاب: د افغان زپورتیا او غمیزه، ماسکو، جی پی آی، ایسکون، ۱۹۹۵ پ. ۱۰۷

پیژندنه: د امین په غوښتنې د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د سیاسي بیرو دغونډې له پریکړې راکسیستل شوې چې یوه ځانگړې فرقه دې افغانستان ته ور ولیرل شي

ډیر محرم

ځانگړې دوسپه

ملگرو: برژنیف، اندروپوف، گرومپکو، سولوسوف، اوستیوف ته

اخیستل شوې له: د ۱۹۷۹ زکال د دیسامبر د ۶ نېټې د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د سیاسي بیرو دغونډې د پریکړې له ۱۷۶ پرتوکول څخه

افغانستان ته د ځانگړي پوځ لیرنه

په دې تړاو ټولو منلې او د شوروي اتحاد د کپ جی بی او د دفاع وزارت ته لارښوونه شوې او لارښود لېک ورسره مل دی، نېټه ۱۹۷۹ زکال د دیسامبر ۴. شمیره ۰۰۷۳/۲/۳۱۲ (مل لېک ورسره دی)

کاپي: سکتريجنرال ل. برژنیف

[له مل لېک سره]

تر ټولو محرم

د شوروي اتحاد د کمونیست گوند مرکزي کمیټې ته

د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مرکزي کمیټې عمومي منشي او د انقلابي شوری مشر او د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت سروزیر ح. امین په ډیر ټینگار د خپل استوگنځي د ساتنې لپاره کابل ته د یوه موتوریزه غونډ د ور لیرلو سکالوراپورته کړې ده. د مخ په ودې اړوپیچ اود ح. امین د غوښتنې په پام کې نېولو سره مصلحت وگڼل شو چې د جی. آر. یو او د ستردرستیز د ډلې له ځانگړو سرتیرو څخه دې یوه گډه ډله چې د همدغې موخې لپاره چمتوشوې، او په افغاني جامو کې دې ۵۰۰ نور مرستندویه سرتیري افغانستان ته ولیرل شي خو د شوروي اتحاد

پوځي ځواکونو ته دی څرگنده نه شي چې گڼې دوې زموږ سرتیري دي. د افغانستان دیموکراتیک جمهوریت ته د دغې ډلې د شوني لیرد سکالو د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمېټې د سیاسي بیرو د ۰۶/۲۹/۹۷ پروتوکول شمیره پ. ۱۵۶ / ای ایکس کې غبرگون موندلی دی .

کابل ته د پوځي ډلو د استولو په تړاو موږ له افغان خوا څخه همغږي ترلاسه کړېده، موږ وړاندیز کړی چې سرتیري د پوځي ترانسپورت د الوتکو له لارې د سړکال د دیسامبر د مېاشتې په لومړۍ نېمايي کې کوزولای شو. ملگری د.ف. اوستینوف له موږ سره همغږی دی .

یو. اندروپوف ، ن. اوگراکوف

شمیره: ۰۰۷۳/۲/۳۱۲

۱۹۷۹ د دیسامبر ۴

اخځ:

دلاسوندو راتپولوونکي: په منځني ختیځ کې سره جگړه

جوړونکی: اوگراکوف

دلاسوندي ورکوونکی: یوري. ی. اندروپوف

بڼه: گزارش

سکالو: پرافغانستان د شوروي یرغل

لېک بڼه: له روسي ژباړل شوی

سرچینه:

[Source: As cited in A.A. Liakhovskii, The Tragedy and Valour of the Afghani (Moscow: GPI "Iskon", 1995), p. 107.]

د ژباړې سرچینه:

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034DDFA-96B6-175C-97451DDBC39B5A35&sort=Subject&item=Ogarkov

پرافغانستان د شوروي د يرغل پريکړه او د لياخوفسکي لېکنه

پښتو ژباړه: رحمت آريا

جولای ۲۰۰۸

د الکساندر لياخوفسکي له پلوه

د افغانانو غمېزه او زړورتيا

GPI Iskon, Moscow, 1995, pp.109-112

برېد جنرال الکساندر لياخوفسکي ❖ دروسې د ځمکني پوځ جنرال.

د افغانستان د جگړې په مهال يې په افغانستان کې د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د دفاع د وزارت د عملياتي ډلې د بولندوی وي. آی. واريکنوف د مرستيال بولندوی په توگه کار کاوه .

د ۱۹۷۹ کال د دسامبر په اتمه نېټه د ليونيد ايليچ برژنيف په ځانگړي دفتر کې د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د مرکزي کميټې د سياسي بيرو د يوې کوشنې کړۍ په گډون يوه غونډه جوړه شوه: يو. اندروپوف، الف. گروميکو، م. سولوسوف او د. اوستينوف له ليونيد ايليچ برژنيف سره په غونډه کې راټول شوي ول. هغوی په سيمې کې د شوروي د سرتيرو ډلې کولو دگټو او تاوانونو په څيرلو د افغانستان او ورڅيرمه سيمې داوسني اکر په تړاو اوږدې خبرې ترسره کړې. يو. اندروپوف او د. اوستينوف د دغسې يوه گام د پورته کولو د اړينتوب پرهمجوليزوالي 'هماهنگي' او دفاع کې خبرې وکړې او ويې ويل: د شوروي د سويلي جمهوريتونو د خاورو په گډون د 'نوې عثماني سترواکۍ' د جوړولو لپاره د امريکا د متحده ايالاتو د سي آی اې د ادارې د يوه کارکوونکي (په انقره کې ميسټ امريکايي پاول هينز) هڅې؛ په سويل کې د يوه ډاډمن دافع هوا جوړښت نشتوالی چې له امله يې که امريکايان په افغانستان کې د 'پيرشنگ' ډوله توغندي ځای پرځای کړي نود شوروي د ژوند او مرگ گڼ شمير اهداف به په نښه کړای شي او په دې کې به د بينکونور فضايي مرکز هم گډون ولري؛ دا ويره شته چې پاکستان او عراق به د افغاني يورانيمو سرچينې په کار يوسي؛ [بنايي] پاکستان د افغانستان په شمال او دهغه ترڅنگ په څيرمو سيمو کې مخالف رژيمونه ځای پرځای کړي، او دې ته ورته .

د غونډې په پای کې هغوی د يوه لومړني پلان پر جوړولو پريکړه وکړه چې په دوه وو پړاوونو کې بايد ترسره شي: ۱- د کي. جي. بي د څارکښو په لاس دې حفيظ الله امين ليرې او پرځای دې ببرک کارمل کنښنول شي؛ ۲- د همدغې موخې لپاره دې د افغانستان خاورې ته يو شمير سرتيري واستول شي .

د ۱۹۷۹ کال د دسامبر په لسمې نېټې د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو ددفاع وزیر د.ف. اوستینوف، ستردرستیز ن.وي. اوگراکوف ته لنډه لارښوونه وکړه او ورته ویې ویل چې سیاسي بیرو خپلې لومړنۍ پریکړې ته رسیدلې او دلنډمهال لپاره به په افغانستان کې خپل سرتیري پلي کړي او هغه ته یې بولنده ورکړه چې له ۷۵ تر ۸۰ زروتونو سرتیري دي چمتو کړي .

ن.وي. اوگراکوف ددغسې پریکړې له امله هک پک او په قهر شو او ویې ویل چې ۷۵ زره تنه سرتیري به د اکرد کابو کولو وړتیا نه لري نو له دې امله نوموړی د سرتیرو دپلي کولو پلوی نه وو او هغه یې 'بې پروایي' وبلله. ددفاع وزیر په قهرژلې توگه دهغه خبرې ودرولې: 'ته غواړې چې سیاسي بیرو ته درس ورزده کړې؟ ستا دنده یوازې د بولندې پرځای کول دي.....' په همدغې ورځ نیکلای واسیلیویچ 'اوگراکوف' په ناڅاپه د لیونید ایلچ برژینیف دفتر ته راوبلل شو چې خوشې په نامه کوشنۍ سیاسي بیرو (یو.اندرپوف، الف. گرومیکو او د. اوستینوف) غونډه جوړه کړې وه .

ستردرستیز یوځل بیا هڅه وکړه چې په غونډه کې ناستوکسانو ته قناعت ورکړي، هغه ټینگار کاوه چې دپوځ د کارولو پرځای دې دافغانستان د لانجې پر سر د سیاسي لارو چارو د موندولو په اړخونو پریکړه وشي. هغه وویل چې افغانان هېڅکله د پردیو شتون نه شي زغملای او هغوی ته یې زموږ د ممکنه پوځي عملیاتو په اړه اخطار ورکړ - خو هر څه بې گټې ول .

خودخبروپه پای کې هغوی په ازمايښتي توگه هوډ وکړ چې د اوسني وخت لپاره به د پوځي بېرني مرستې په اړه پریکړه ونه نیسي، هرگوره پریکړه وشوه چې سرتیري دي هر ورومرو خپل چمتووالی ونیسي .

مانښام وو چې اوستینوف ددفاع وزارت ډله راوبلله او هغې ته یې دپوځي مشرتابه د لوړپوړوچارواکو کوشنۍ کړۍ ته خبرو کړې په نېرېدې راتلونکي کې به دافغانستان پرڅاوه دشوروي دلښکر دپلي کولو په اړه پریکړه ونیول شي او له دې امله هغوی دې دلښکرچمتووالي ته ملا وتړي. له همدې امله ووچې ۰۱۳۳/۱۲/۳۱۲ شمیره لارښود لېک سرتیرو ته واستول شو. د دسامبر له لسمې نېټې وروسته اوستینوف دترکستان په سېمه کې ستردرستیز ته دنوي لښکر دجوړولو په اړه شفاهي لارښوونې ورکولې. د دغو لارښوونو پر بنسټ دغوره شویو سرتیرو خوځښت ترلاس لاندې ونېول شو او د هوایي پوځ او دپوځ نورې څانگې دترکستان پوځي سېمې ته واستول شوې. دچمتووالي ټولې تابیاوې په پټه ترسره شوې او دحکم انځور و یانقشوپرمخ ولیکل شوې .

څرگنده ده چې دافغانستان له حالت څخه په کابل کې دیره د کي جي بي د استازي تورنجنرال ب.ایوانوف دارزونې پر بنسټ وروستنی پریکړه ونیول شوه. کله چې د دسامبر په ۱۲ نېټه ددفاع وزیر د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې غونډي ته روان وو د ایوانوف گزارش دهغه د میز پرسر پروت وو. سترجنرال وي.پ. پلاتین چې په یوه وخت کې د افغان پوځ د ادارې لوی سیاسي سلاکار وو، پورتنۍ گزارش لېدلی

او دغه خبره مني. يوه ورځ مخکې د شوروي د سوسياليستي جمهوريتونو دفاع وزير نوموړی ماسکو ته رابولي او غواړي هغه ته چې د افغانستان په ديموکراتيک جمهوريت کې په پوځي چارو کې له ترټولو ښه خبر سړي دی د را رسيدلي گزارش په اړه مالومات ورکړي ځکه چې اصلي پوځي سلاکارس. ماگوميتيف نوی افغانستان ته رسيدلی وو او د افغانستان د حالاتو په اړه يې ژور مالومات نه درلودل. خو کله چې دڅارکښو ادارو له خوا دافغان پوځ په اړه درالېرل شوي گزارش په وړاندې جنرال خپله ناهمغږي او غبرگون څرگند کړ او دشخړو په ترڅ کې يې وويل چې دابه په افغانستان کې اوضاع له بده پسې بدتره کړي او ډيرې دراماتيکي پايلې به ولري، نو د.ف. اوستينوف دکي.جي.بي د استازي ته [کوډ/شفر/محرم] تيليگرام وروښود چې پکې وويل شوي ول: 'که تاسو هلته 'په ماسکو کې ډ' ژ' له له يو بل سره پريکړه نه شي کولای نوموړبه هر ورو'دلته' په کابل کې ډ' ژ' پريکړه وکړو'.

دديسامبر په ۱۲ د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د مرکزي کميټې سياسي بيرو' په بله وينا دغورو شويو غړو ډلې' د يو.وي. اندروپوف، د.ف. استينوف او الف. الف. گرومېکو په نوښت په همغږي توگه وروستی پريکړه وکړه چې د افغانستان ته دې سرتيري واستول شي، او د خبرې د پټ ساتلو لپاره دغه پريکړه 'اقدامات' ونومول شوه. شوروي مشران گروهن ول چې دغه گامونه به، پرته له دې چې نورې موخې ولري، يوازې دهېواد د حالاتو پياوړتيا اوښه کولوته گټور وي. دغونډې تړونلېک چې تر ډيرې مودې پورې ترټولو پټ لاسوندی گڼل کېده او د ک.يو. چرنينکو په لاس لېکل شوی وو، هېڅ چا ان د مشرتابه لورپوړو چارواکوته ونه ښودل شو او په ځانگړي صندوق کې وساتل شو او د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د کمونيست گوند د مرکزي کميټې په ځانگړې دوسيه کې بندي خو ژوندی پاتې شو.

دغه لاسوندی په ډاگه څرگندوي چې افغانستان ته د شوروي د سرتيرو د ليرد پيلوونکي او پريکړه کوونکي څوک ول. تړونلېک د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د مرکزي کميټې د سياسي بيرو ټولو هغو غړو چې په غونډې کې يې برخه درلودله لاسلېک کړ. په دغو وختونو کې د هغه 'تړونلېک' په وړاندې 'چا خبرې نه شواي کولای. د سياسي بيرو هر غړی پوهېده چې ناموافق به يې څنگه د سترگو په رپ کې د گوند سکرتر جنرال ته ورسول شي او له همدې امله ول چې هر وړانديز په پټو سترگو 'دټولو غړو له پلوه' په ټوليز ډول منل کېده. د هغې ورځې تگلاره او پرنيسپ دا وو چې ټوليز او مجموعي پټپټاني واک چلاوه. د يادولو وړده، الف.ن. کاسيگين چې د دغې سکالوپه اړه يې منفي دريز درلود، په غونډې کې گډون ونه کړ. په تړونلېک کې د 'الف' له توري څخه موخه 'افغانستان' اوله 'اقداماتو' څخه موخه دغه هېواد ته د سرتيرو د ليرنې معني را څرگندوي. له دې امله افغانستان ته د سرتيرو د لېرلو د پريکړه کوونکو پازوالو 'مسوؤلينو' په اړه د ناسمو ډنډورو اوناها مهنگيو لمنه ورتوله شوله .

له افغانستانه 'دکي جي بي له پلوه' ډ' ژ' را رسېدلي پټ (محرم) تيليگرامونه داسي منښته څرگندوي چې د افغانستان په اړه د شوروي د مشرتابه له پلوه نيول شوي گامونه گڼې سم او پرځای گامونه ول .

د سرتيرو دلېرد په تراو داسې يو حکم نه وو چې د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د رئيسه هېئت د عالي شوری له خوا دې صادر شوی وي. ټول امرونه په شفاهي ډول ورکول کيدل. دا ددې لپاره شوې ول چې گڼې محرميت په پام کې ونيول شي او امين غافله راجاير کړي .

د شته سياسي دودونو او تگ لارو پر بنسټ په هغووختونوکې د مهمو سياسي پريکړو په اړه ددغسې اعمالو ترسره کول ممکن ول: په رښتوني اړخ کې، د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو دکمونيسټ گوند د مرکزي کميټې د سياسي بيرو په منځ کې چې 'د واکمن گوند تر ټولو لوړه او پياوړې څانگه وه' يوه ټوليزه دوديزه پاليسې داوه چې د دولت ټولو ارگانونو به هره پريکړه په 'رسمي' اوساده ډول منله او پريکړه به دخلکو خبرتيا ته وررسيدله. له همدې امله که هرڅومره دليل راوړلو نو بيا هم دې پايلې ته رسيدو چې که دغه سکالو د شوروي د رئيسه هېئت عالي شوری ته د خبرو اترو لپاره راوړاندې شوې وه نو ټولو به 'دويل شوي دود پر بنسټ' ډېر په يوه غړي پټو سترگو منلې وه. ځکه هغه وخت د 'متحده نظر' دوريا پير وو او ديوه ډير سختچاری يا مقيده سيستم تر سيوري لاندې چې د گوند د څانگنومونو 'نومينکليچر' په پوريوکې يې جوړ کړی وو، ان يوه گام ته يې اجازه نه ورکوله چې د گوند د سياسي بيرو له پريکړو او کرښو څخه دې هاغه غاړه واخيستل شي؛ هغه کسان چې د دولت په لوړو پوړونو کې ټاکل شوي ول د همدغسې يوه سياسي جوړښت تر بشپړ څارلاندې ول .

له روسي انگريزي ته ژباړه : دواشنگتن په پوهنتون کې د ملي امينت له آرشيف څخه ميرمن سويتلانا سارانسکايا له انگليسي پښتو ته ژباړه: رحمت آريا

سرچينه :

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/soviet2.html>

اتم لاسوندي کښيکارې. دا لاسوندي په مايکروسافت ورد کې ليکل شوی. چې انگليسي بڼه يې دا ده:

From: Alexander Lyakhovsky,

The Tragedy and Valor of Afghan

GPI Iskon, Moscow, 1995, pp.109-112

Alexander Lyakhovsky ◆ Major General, General Staff of the Russian Army. During the war in Afghanistan served as assistant to Commander of Operative Group of the USSR Defense Ministry in Afghanistan General V. I. Varennikov.

On December 8, 1979, a meeting was held in L. I. Brezhnev's private office, which was attended by the narrow circle of the CC CPSU Politburo members: Yu. Andropov, A. Gromyko, M. Suslov and D. Ustinov. They took a long time discussing the present situation in Afghanistan and around it, considered all the pros and contras of introducing the Soviet troops in the area. Yu. Andropov and D. Ustinov cited the reasons justifying the necessity of such step, such as: the efforts, undertaken by the CIA of the USA (U.S. resident in Ankara--Paul Henze), for creating a new Great Ottoman Empire, which would have included the Southern republics of the USSR; the absence of a reliable air defense system in the South, so that in the case of stationing of the American missiles of the Pershing type in Afghanistan, they would threaten many vital Soviet objects, including the space center Baikonur; the danger that the Afghan uranium deposits could be used by Pakistan and Iraq for building nuclear weapons; [possible] establishment of opposition regimes in the Northern areas of Afghanistan and annexation of that region by Pakistan, and so on.

At the end of the meeting they have decided, as a preliminary plan, to develop two options: (1) to remove H. Amin by the hands of KGB special agents, and to put Babrak Karmal in his place; (2) to send some number of Soviet troops on the territory of Afghanistan for the same purposes.

On December 10, 1979, the Defense Minister of the USSR D. F. Ustinov summoned Chief of General Staff N. V. Ogarkov, and informed him that the Politburo had reached a preliminary decision of a temporary introduction of the Soviet troops into Afghanistan, and ordered him to prepare approximately 75 to 80 thousand people. N. V. Ogarkov was surprised and outraged by such a decision, and said that 75 thousand would not be able to stabilize the situation, and that he was against the introduction of troops, calling it reckless. The Minister of Defense cut him off harshly: "Are you going to teach the Politburo? Your only duty is to carry out the orders . . ." On the same day, Nikolai Vasilievich [Ogarkov] was promptly summoned to L. Brezhnev's office, where the so-called small Politburo (Yu. Andropov, A. Gromyko and D. Ustinov) was in session.

The Chief of General Staff once again tried to convince those who were present, that the Afghan problem should be decided by the political means, instead of relying on using force. He cited

the traditions of the Afghan people, who never tolerated foreigners on their soil, warned them about the possible involvement of our troops in military operations, -- but everything was in vain. However, in the end of the conversation they tentatively determined that for the time being they would not make the final decision on the immediate military assistance, but, in any case, the troops should start preparing.

In the evening, D. Ustinov gathered the Ministry of Defense Collegium and informed the narrow circle of officials from among the highest military leadership that possibly in the near future the decision would be made to use the Soviet troops in Afghanistan, and that they had to start preparing the appropriate forces. For this purpose Directive # 312/12/00133 was sent to the troops. Beginning from December 10, D. F. Ustinov started giving oral instructions to the Chief of General Staff regarding formation of a new Army in the Turkestan military district. On the basis of these instructions, selective mobilization of troops was carried out, and airborne and other military units were transferred to the Turkestan military district. All arrangements were carried out in secret, and noted on the maps.

Apparently, the final step was made after they received the report from the KGB representative, General-Lieutenant B. Ivanov, stationed in Kabul, with his evaluation of the situation in Afghanistan. This report was on the table of the Defense Minister at the moment when he was leaving for the CC CPSU Politburo meeting in the morning of December 12. General-Major V. P. Zaplatin, who was at that time adviser to the Chief of Political Administration of the Afghan army testified about it. The day before, the USSR Defense Minister summoned him to Moscow to report on the situation as the man with the most thorough knowledge of the state of affairs in the army of the Democratic Republic of Afghanistan, since principal military adviser S. Magometov, who had just arrived [in Afghanistan], did not fully grasp the Afghan situation yet. However, when the General expressed his disagreement with the assessments of the Afghan Army provided by our special services, and presented his arguments to the effect that they had dramatized the situation developing in Afghanistan excessively, D. F. Ustinov showed him a coded telegram signed by the KGB representative, and said, ❖ You cannot come to an agreement there, but we need to make a decision [here]. ❖

On December 12, at the session of the CC CPSU Politburo (or rather its elite), on the initiative of Yu. V. Andropov, D. F. Ustinov, and A. A. Gromyko, the final decision was made unanimously to introduce Soviet troops into Afghanistan, although in the interest of secrecy, it was called the measures. The Soviet leaders believed that that step was intended to promote the interests of strengthening the state, and pursued no other goals. The protocol of that session, handwritten by K.U. Chernenko, which for a long time was super secret, was not shown to anybody, not even those among the highest leadership and was kept in a special safe, survived in a special folder of the CC CPSU.

This document to a large extent clarifies who were the initiator and executor of the introduction of Soviet troops into Afghanistan. The protocol was signed by all the CC CPSU Politburo members, who were present at the session. In those times nobody spoke against [it]. Every Politburo member knew how a disagreement with the opinion of General Secretary would be received, and therefore all proposals were received with unanimous approval. The principle of collective cover-up ruled the day. It is significant that A.N. Kosygin, whose position on this issue was negative, did not attend the session. In the document, the letter A signified Afghanistan, and the word measures signified the introduction of Soviet troops into that country. Therefore, all the false rumors, and inconsistencies regarding who was responsible for making the decision to introduce troops into Afghanistan have been removed.

The coded telegrams coming from Afghanistan looked as if they provided confirmation that the steps undertaken by the USSR leadership in regards to Afghanistan were the right ones.

There was no Decree of the Presidium of the USSR Supreme Soviet on the issue of the introduction of troops. All orders were given orally. That was justified by the need to ensure secrecy and the need to confuse H. Amin.

In those times, such actions were possible as a result of the existing practice of making important political decisions: in reality, after their adoption by the CC CPSU Politburo (the highest organ of the ruling party), they were, for the main part, simply formally approved.

by the state organs, and were announced to the people. Therefore, there is every reason to believe that if that issue was raised at the Supreme Soviet, it would have been decided unanimously positively. Because that was the era of unified thinking, and the strict system of hierarchy created by the party nomenclature did not allow even one step outside the line determined by the CC CPSU Politburo; the people who occupied the key posts in the government, were under the total control of that system.

Translated by Svetlana Savranskaya, The National Security Archive.

د پښتو ژباړونکې څېړنه او یادونه:

پورته مووویل چې دبرژنیف ترمشری لاندې دگوند سیاسي بیرو یوه پټه پریکړه وکړه او دپریکړې مسوده چرنینکو په خپل لاس ولپکه او په هغې کې 'الف' افغانستان او 'اقدامات' پرافغانستان دیرغل د امر مانا راښندي. اوس دلته تاسو ته همدغه لاسوندی له انځور او ژباړې سره ډالی کوم او سرچینه یې هم لیدلای شي :

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/r9.pdf>

ترتولو پت (محرم)

[تاپه:] ځانگړې ډوسيه

دغونډې مشر: ملگر 'ی' ل. الف. برژنيف

همدارنگه، حاضر ول: سولسوف م.الف، گريشين وي.وي، کريلينکو الف.پ، پيل شي الف.يا، اوستيوف د.ف، چرنينکو ک.يو، اندروپوف يو.وي، گروميکو الف.الف، تخنيکوف الف.الف، پونومارييف ب.ن

د ' الف ' د حالت په اړه ، د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو دکمونيسټ گوند دمرکزي کميټې دسياسي بيرو پريکړه

۱- دهغو څيړنواوگامونو داوچتولومنل ، چې د اندروپوف يو.وي او گروميکو الف.الف له پلوه رامخته شوي دي. هغوی ته واک ورکول کيږي چې ددغوگامونو د اوچتولو په لړۍ کې دې دغيرضروري کرکتر په اړه اصلاحات راولي . هغه پوښتنې او اړخونه چې د [مرکزي کميټې] پريکړو پورې تړلې دي په بيړنۍ اوبشپړه توگه دې سياسي بيرو ته ورسپال شي .

۲- ملگرواندروپوف يو.وي، اوستيوف د.ف او گروميکو الف.الف ته دنده ورسپارل کيږي چې د'گوند' دمرکزي کميټې سياسي بيرو دې دپورتنيو ويل شويو گامونو د پورته کولو د اکر په اړه خبرکړي .

دمرکزي کميټې سکرتر ' ل. برژنيف '

شميره (صفر) ۹۷۷ (وپ) (۱) (پانه)

پروتوکول) ۱۱۷۶

۱۲۵ له ۱۲/۱۲/۱۹۷۹

[لاسپکونه چې په رېونده يا رېښنده ډول له کينې ښۍ خواڅخه دلاسونډې له پورتنۍ کينې برخې پيل کيږي په دې ډول دي : اندروپوف، اوستينوف، گروميکو، پيل شي، سولوسوف، گريشين، کريلينکو، تخنيکوف، 'نه لوستل کيږي' ،

۱۲/۲۵ [دسامبر ۲۵]، 'نه لوستل کيږي' ۱۲/۲۵ / [دسامبر ۲۶]، او شچربيتسکي، ۱۲/۲۶/۷۹]

اصلي سرچينه:

{Source: TsKhSD, F.89. Per. 14.Dok.31}

[افغانستان ته] د سرتيرو دليږدپريکړه کله او ولې ونېول شوه

پښتو ژباړه: رحمت آريا

جولای ۲۰۰۸

پرافغانستان ولې او څنگه يرغل وشو

پېژندنه:

د گريگوري کورنينکوڅرگندونې

گريگوري.م. کورنينکو(دشوروي دبهرنيوچارو دوزيرپخوانی مرستيال انځور يې دلاسوندي په پای کې وگورئ - ژ)

د گريگوري.م. کورنينکوله پلوه : سره جگړه: دگډونوالو مَنبته 'شهادت'

'ماسکو،ميژدونروني اتنشينې "نړيوالې اړيکې - ژ" ۱۹۹۴" پ پ. ۱۹۳-۱۹۵

دلېخواوفسکي له کتاب او د گريگوري.م. کورنينکو له څرگندونوڅخه غوره شوې برخې :سره جگړه: دگډونوالو منبته 'شهادت'ماسکو،ميژدونروني اتنشينې "نړيوالې اړيکې" په پراخه توگه هغه پريکړه څيرلې چې افغانستان ته دسرتيروپريکړه څنگه ونېول شوه. يوازينی لاسوندپزيا مستند ثبوت چې په ډيرمحرم ډول تړډيرووختونوپورې پټ ساتل شوی وو په لاس لېکل شوی هغه لاسوندی دی چې د 'الف' حالت نوميرې او ۱۹۷۹د کال دديسامبرپه ۱۲ نېټه دسياسي بيرو غړو لاسلېک کړی وو او په مخکيني لاسوندي کې وژباړل شو .

دلاسوندي پيل

[افغانستان ته] د سرتيرو دليږدپريکړه کله او ولې ونېول شوه.

د[د گريگوري.م. کورنينکوله پلوه : سره جگړه: دگډونوالو منبته 'شهادت'ماسکو،ميژدونروني اتنشينې "نړيوالې اړيکې -ژ" ۱۹۹۴" پ پ. ۱۹۳-۱۹۵]

۱۹۷۹د کال د مارچ او اکتوبردمباشتو [په اوږدکې] ما او الف.الف گرومېکوډيري وختونه د شوروي سرتيرو داستولو په اړه د افغان د دولت پرغوښتنې له يوبل سره خپل اندونه گډول او هرکله موچې د نظرياتوراکړه ورکړه کوله نو يوه گډ نظر ته رسيدلو چې دغه به يو ناشونی کار وي. د دغې سکالوپه تړاو ما د اکتوبرترمباشتې پورې پر يو.وي.اندرپوف يا د.ف.اوستينوف، پريوه هم شک نه درلود. هرگوره، يووخت د اکتوبرپه مېاشت کې، کله چې امين، تره کی له واک څخه راوپرځاوه، د گرومیکو ' لاس اوپښې وتړل شوې' هغه نور له ماسره په خپلوڅبرو اتروکې افغانستان ته د شوروي د سرتيرو د لېږو په اړتيا ' يا نه اړتيا ' خبرې نه کولې. کله چې سرتيري ولېږل شول

زه ور سره د خبروپه ترڅ کې دې پایلې ته ورسیدم چې گرومېکو د 'الف' په اړه د سرتیرو د لېږد پریکړه منلې، خو نوموړی د دواړو اندروپوف او اوستینوف له پلو تر 'فشار' لاندې نیول شوی وو. دا چې له دغودواړو کوم یوې له خپل لومړی نظرڅخه اوبستی او د سرتیرو د لېږد په ملاتړې خبرې کړې څرگنده نه ده او یوازې انگیرنه کولای شو اوبس.

او اندروپوف چې په هغه وخت کې د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د کي جي بي مشروو د خپلو لوړپوړو چارواکوپه لاس کې یو یرغمل وو چې له یوې خوا یې د امین انخوړ د یوه امریکایي څارکښ (جاسوس) په توگه راکښلی وو او دهغه د واکمنۍ دوام یې په بننډیز یا مبالغوي ډول شوروي ته یو گواښ باله

هغه نوي لاسوندي چې په دغو نېږدې وختونو کې زمالاس ته راغلي دې ته نغوته کوي چې همدغه اوستینوف ددغه غم لري 'الف' یرغل وروستی تائید یې وکړ. افغانستان ته د شوروي سرتیرو د لېږد په اړه دهغه نظر [له (نه اړتیا) څخه (اړتیا) ته] هغه مهال بدلون مومي کله چې د ۱۹۷۹ کال په مني کې امریکایي سمندري بېړۍ د فارس په خلیج کې ودرېدلې او موږ ته را رسیدونکو مالوماتو راڅرگندول چې امریکا چمتو اوپرایران یې ممکنه یرغل ته ملا را

تړلې او دغه به د سپمې د حالت په پوځي ستراتیژیکې معادلې کې د بدلون د گواښ په رامنځ ته کولو د شوروي گټو ته تاوان ورسوي. که امریکا له خپلې خاورې څخه په زرگونو کیلومتره لیرې ځان ته اجازه ورکولای شي چې د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو تر زني لاندې کرښو ته رانېږدې شي نو په گاونډي افغانستان به کې موږ ولې د خپلودرېزونو په ساتنه کې وویرېږو؟ دا د اوستینوف تقریبي نظر وو. او اندروپوف چې په هغه وخت کې د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د کي جي بي مشروو د خپلو لوړپوړو چارواکوپه لاس کې یو یرغمل وو چې له یوې خوا یې د امین انخوړ د یوه امریکایي څارکښ (جاسوس) په توگه راکښلی وو او دهغه د واکمنۍ دوام یې په بننډیز یا مبالغوي ډول شوروي ته یو گواښ باله او له بلې خوا یې د شوروي په بدلون کې د پیاوړتیا په اړه ډیره مبالغه کړې وه. د کي جي بي د کارکوونکو په منځ کې زه د دغسې حالت او باور له شته والي څخه خبروم.

زما د مالوماتو پربنسټ افغانستان ته د سرتیرو د لېږد سکالو، په پوځ کې د یوشمیرکسانو په منځ کې لکه د پوځ ستردرستیز ن.وي اوگراکوف، دهغه لومړي مرستیال س.ف. اخریموف او دعمومي عملیاتو د څانگې مشر وي.آی. وارنیکو، لېوالتبا را ونه وپاروله. هغوی د سیاسي اړخونو په پرتله د دغې لېږدونې په وړاندې خپل غبرگون او نیوکه یوازې په کارپوهیزه برخه کې راڅرگنداوه او په ویتنام کې له امریکایانو سره په نښته کې (په نغوټې) یې خپل ملاتړ کاوه: پرته له دې چې په اروپا او له چین سره په لېکوکې د شوروي د میشتو سرتیرو په شمیره کې د پام وړ لېږوالی او ضعف رامنځ ته شي له افغانستان سره جگړه ناشونې وه، او په هغه وخت کې په دغو ځایونو کې د پوځ د شمیرې راتپېتونه د منلو وړنه وه. خو په پای کې اوستینوف د هغوی نظر وغانده. ترهغه ځایه چې زه پوهیږم، د شوروي د

سوسیالیستی جمهوریتونو د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې نړیوالې ځانگې افغانستان ته د سرتیرو لېږنه یوه تیره وتنه او اشتباه وبلله او هڅه یې وکړه چې دغه خبره د مشرتابه د لوړپوړو چارواکو تر غوږونو ورسوي خو بریالی نه شوه. ما وروسته هڅه وکړه چې د پېښو د پرمختگ لړۍ اواریکې له یو بل سره وتړم او په دې توگه ماته د سرتیرو د لېږد په اړه د دغو دریاوو د دریزونو سنجونه ستونزمنه برېښېدل او دغې سنجونې د اکتوبر، نوامبر او د دسامبر دمېاشتې تر لومړیو پورې دوام درلود. د ۱۹۷۹ کال د دسامبر په ۱۰ نېټه اوسټینوف ستردرستیزته شفاهي امر ورکړ چې د ترکستان په پوځي سیمه کې دې یوه پارا شوتي فرقه، پنځه پلې فرقه چې د الوتکو له لارې د لېږدولو لپاره چمتو وي پلي کړي او همدلته دې دوه سپکې موتوریزه فرقه د لېږدولو لپاره برابرې کړي او د کوشنیو پوځي بیړیو غڼدې دې پرته له دې چې په کومې دندې وگومارل شي د بشپړتیا رسي حالت کې ودرول شي.

د دسامبر په ۲۴ نېټه اوسټینوف د دفاع د وزارت لورپوړي چارواکي پرته له دې چې د دغه مأموریت موخه ورڅرگنده کړي په یوې غونډه کې راټول او هغوی ته یې د شوروي سرتیرو د لېږد پریکړه اعلان کړه.

افغانستان ته د شوروي سرتیرو وروستۍ سیاسي پریکړه د دسامبر دمېاشتې په نېمايي کې د ۱۹۷۹ کال د دسامبر په ۱۲ نېټه د شوروي د مشرانو د یوې کوشنۍ کړۍ له پلوه ونېول شوه: برژنیف، سولوسوف، اوسټینوف او گرومېکو (یو شمیر ورځپاڼې د

کاسیگین نوم هم اخلي خو زما د مالوماتو پر بنسټ هغه په دغه غونډه کې حاضر نه وو، ځکه چې ناروغه وو). له دې امله د برخلېک دغه پریکړه د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د سیاسي بیرو د یوې کوشنۍ ډلې له پلوه ونیول شوه خو د سیاسي بیرو دغه په لاس لېکل شوې پریکړه وروسته له اصلي پریکړې ولیکل شوه او بیا د سیاسي بیرو پرتولو غړو لاسلېک شوه.

له هغه وروسته د (پوځي) ډلگيو چمتووالي او جوړولو ته لا اوږه او چټکتیا ورکړل شوه او له پوځي سیمو څخه گاونډي هیواد ته په پوله کې پرتو ډلگيو ته د ننوتلو (دنده) وسپارل شوه. د دسامبر په ۲۴ نېټه اوسټینوف د دفاع د وزارت لورپوړي چارواکي پرته له دې چې د دغه مأموریت موخه ورڅرگنده کړي په یوې غونډه کې راټول او هغوی ته یې د شوروي سرتیرو د لېږد پریکړه اعلان کړه. په همدغې ورځ د دفاع د وزیر په لاس لومړی چاپ شوی لاسوندی لاسلېک او چمتو شو **❖** چې لارښود لېک نومېده **❖** په لارښود لېک کې ویل شوي ول پریکړه شوې چې (دهېواد په سویلي برخو کې د افغانستان په ډیموکراټیک جمهوریت کې دې د شوروي څو ځانگې پلي شي چې موخه یې له افغان وگړو سره د نړیوالو مرستو ترسره کول دي او د وړندو یا مساعدو حالاتو په رامنځ ته کولو دې د دواړو هېوادونو په سرحدې برخو کې د شونو او ممکنه افغاني ضد اقداماتو موخه ونیول شي).

ژباړه: سویتلانا ساورنسکایا، دملي امنیت آرشیف

له کنفرانس وروسته د ډوډۍ په وخت: (له کېنې - ښۍ خوا ته) د کي جي بي پخوانی مأمور نیکلای س. لیوانوف،
دملي امنیت د آرشیف غړی سویتلانا سارانسکایا، دامریکې پخوانی سفیر ریموند ل. گراتفورد، د شوروي د بهرنیو چار
د وزیر پخوانی مرستیال گریگوري م. کورنیکو او د امریکا د دفاع پخوانی وزیر مک نامرا
دانخوړسرچینه :

http://www.gwu.edu/~nsarchiv/nsa/cuba_mis_cri/McNamara%20lunch.JPG

د ټول لاسوندي سرچينه:

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/soviet2.html>

لسم لاسوندی

له دې چې لاسوندي ميرمن سوتيلانا ساورنسکايا په مايکروسافت آفيس کې په انگريزي ژبه ژباړلې اولاسوندي يوازې د ليکوال لياخوفسکي له کتاب څخه په اخځ را غوره شوی نو که لوستونکي لاسوندي راخلاص هم کړي لاندینی انگريزي متن به په لاندې ډول وگوري:

When and Why the Decision to Send Troops [to Afghanistan] Was Made.

[from Georgy M. Kornienko, *The Cold War: Testimony of a Participant*, Moscow, Mezhdunarodnye otnosheniya, 1994, pp. 193-195]

[In the period] from March to October 1979, A. A. Gromyko and I often exchanged opinions regarding the requests from the Afghan government to send in Soviet troops, and every time we came to a shared understanding that such a step would be impermissible. I have not noticed any doubts on that issue on the part of Yu. V. Andropov or D. F. Ustinov either until October. However, some time in October, after the physical removal of Taraki by Amin, Gromyko became locked in in his conversations with me he no longer touched upon the issue of the expediency (or in expediency) of sending Soviet troops into Afghanistan. From my conversations with him, already after the introduction of troops, I concluded that it was not Gromyko who said A in favor of such decision, but that he was pressured into it by Andropov and Ustinov together. Which one of those two was the first to change their initial point of view and spoke in favor of sending the troops, one may only guess.

Additional evidence that became available to me recently, leads me to suggest that it was Ustinov after all, who said A in this sad affair. The push to change his former point of view of in expediency of sending Soviet troops in Afghanistan came from the stationing of American military ships in the Persian Gulf in the fall of 1979, and the incoming information about preparations for a possible American invasion of Iran, which threatened to cardinally change the military-strategic situation in the region to the detriment of the interests of the Soviet Union. If the United States can allow itself such things tens of thousands of kilometers away from their territory in the immediate proximity from the USSR borders, why then should we be afraid to defend our positions in the neighboring Afghanistan? this was approximately Ustinov's reasoning. As far as Andropov is concerned, who at that time was Chairman of the

USSR KGB, in this situation he was a hostage of his own apparatus, which on the one hand exaggerated the danger for the USSR of Amin's continuation in power, because he was being portrayed as an American agent, and on the other hand, exaggerated the power of the USSR to change the situation in the desirable for the USSR direction. I was aware of the existence of such mood and perceptions in the KGB apparatus.

Among the leadership of the General Staff, people like Chief of General Staff N. V. Ogarkov, his First Deputy S. F. Akhromeev, and Head of Main Operations Department V. I. Varennikov, the idea of sending troops to Afghanistan did not inspire any enthusiasm, according to my information. For understandable reasons, they justified their objections against it by professional rather than political considerations, supporting them by [referring to] the American experience in Vietnam: the impossibility to cope with Afghanistan with the forces that could be used [for it] without substantially weakening the Soviet groups of forces in Europe and along the border with China, which was not acceptable in those years. However, in the end, Ustinov disregarded their opinion. As far as I know, experts of the International Department of the CC CPSU regarded the decision to send troops to Afghanistan as a mistake as well, and tried to let their considerations on that issue be known to the highest leadership, but without any success.

As far as I was able to reconstruct the development of the events later, the difficult deliberations of the three over the problem of whether to send the troops or not continued all through October, November, and the first part of December. On December 10, 1979, Ustinov gave an oral order to the General Staff to start preparations for deployment of one division of paratroopers and of five divisions of military-transport aviation, to step up the readiness of two motorized rifle divisions in the Turkestan Military District, and to increase the staff of a pontoon regiment to full staff without setting it any concrete tasks.

However, the final political decision to send Soviet troops into Afghanistan was made in the second part of the day on December 12, 1979 by a narrow group of Soviet leaders: Brezhnev, Suslov, Andropov, Ustinov, and Gromyko (some publications also mention Kosygin, but according to my information, he was not present there because he was ill on that day). Thus

the fateful decision was made by not even full CC CPSU Politburo, although a handwritten Resolution of the Politburo was prepared after the fact, which was signed by almost all the members.

After that, accelerated preparations of [military] units and formations that were assigned [the task of] entering the neighboring country began in the military districts on the border with Afghanistan. On December 24, Ustinov convened the highest leadership of the Defense Ministry and made an announcement of the decision to send Soviet troops into Afghanistan without explaining the purpose of that mission. On the same day, the first printed document signed by the Defense Minister was prepared the directive, which said that the decision was made to send several contingents of Soviet troops deployed in the southern regions of the country into the territory of the Democratic Republic of Afghanistan for the purposes of rendering internationalist assistance to the friendly Afghan people, and also to create favorable conditions to prevent possible anti-Afghan actions on the part of the bordering states.

Translated by Svetlana Savranskaya, The National Security Archive.

مرکزي کمیټې ته د افغانستان د پېښو په تړاو گزارش

گرومېکو، اوسټینوف، اندروپوف او پونیماریف د شوروي اتحاد د کمونیست گوند مرکزی کمیټې ته د افغانستان د پېښو په تړاو گزارش ورکوي

دیسامبر ۲۷-۲۸-۱۹۷۹ او دیسامبر ۳۱ ۱۹۷۹

په دغه گزارش کې له یرغله وروسته د دیسامبر په ۳۱ نېټه د شوروي اتحاد د کمونیست گوند مرکزی کمیټې ته سیاسي بیرو هم د افغانستان د پېښو په اړه گزارش له دغه لاسوندي سره یوځای ورکړی دی

گرومېکو، اوسټینوف، اندروپوف او پونیماریف د شوروي اتحاد د کمونیست گوند مرکزی کمیټې ته د افغانستان د پېښو په تړاو گزارش ورکوي

گرومېکو، اوسټینوف، اندروپوف او پونیماریف د شوروي اتحاد د کمونیست گوند مرکزی کمیټې ته د افغانستان د پېښو په تړاو گزارش ورکوي

دیسامبر ۲۷-۲۸-۱۹۷۹

نېټه: ۳۱ ❖ ۱۹۷۹

ډیرمحرّم

د شوروي اتحاد د کمونیسټ گوند مرکزي کمیټه

۱۹۷۹ کال د دیسامبر په ۲۷ او ۲۸ غونډو کې دافغانستان په اړه گزارش

له کودتا اود افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مرکزي کمیټې د عمومي منشي او د انقلابي شورا د لوی مشرن.م. تره کي له وژلو وروسته چې د سرکال د سپتامبر په مېاشت کې دامین له پلوه ووژل شو په افغانستان کې اړوپيچ په لنډ وخت کې له بده پسې بدترشواود کړکېچ لورته یې مخ وړ واپراوه .

د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې ح.امین په هېواد کې د شخصي د یکتاتوری. پربنسټ ولاړ یورژیم رامنځ ته کړ، د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند مرکزي کمیټه اوانقلابي شوری

یې د تش په نامه د یوې کوشنۍ څانگې کچې ته راکښته کړه. د مشرتابه ترټولو لوړدریزونه یا څوکۍ د کورنیواړیکود لرونکو او یا ح.امین ته د پالیالو گومارل شویو کسانو له پلوه ډکې شوې. د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مرکزي کمیټې، انقلابي شوری اود افغان دولت غړي شړونې ته اړیا و نیول شول. خپل اوله منځه وړنه په ټولیزډول دهغو کسانو په لورنیغه شوې وه چې د اپریل په انقلاب کې یې کارنده ونډه لوبولې وه، هغه کسان چې په برالا له شوروي اتحاد سره گډ اندي (سمپاتي) ول او هغه کسان چې په گوند کې دننه له لیننیستي ټاکلوتگلاروخڅه یې ننگونه کوله ټول د دغې څپنې او له منځه وړنې بلهاریان شول. ح.امین د خپلوخبرتیاوو له لارې گوند او وگړي دواړه په دې وغولول چې گڼې د شوروي اتحاد له دولت اوگوند څخه یې دتره کي د لیرې کولو اجازه ترلاسه کړې .

د افغانستان په ډیموکرایتک جمهوریت کې د ح.امین په نیغه لارښوونه، د شوروي اتحاد د ککړوالي او په افغانستان کې د شوروي اتحاد د کارکونکو د کارونو له انځورونو څخه د تورو سیورو په جوړولو، په برلاس گنگوسې خپرې شوې، د شوروي اتحاد د کارکونکوپر هڅو بندیزولگول شو او ورته وویل شول چې له افغان استازو سره دې د تړونلېک یا قرار داد په اډانه کې پاتې شي .

په عین وخت کې ح.امین هڅه کوله چې " په بهرنۍ تگلاره کې د "ځواک انډوله یامتوازن سیاست " په راخپلولو، له امریکا سره اړیکې ورغوي. ح.امین په کابل کې د امریکا له شارژد افیرسره پټې غونډې جوړې کړې وې. د افغانستان ډیموکراتیک جمهوري دولت دامریکا فرهنگي مرکز لپاره وړنده یا مساعده تشیال 'فضا' رامنځ ته کړی وه؛ د ح.

امین تر لاریښوونې لاندې د افغانستان ډیموکراتیک جمهوریت څارکښو ادارو د امریکا د سفارت په وړاندې ټول عملیات بند کړل.

ح.امین هڅه وکړه چې د کورنیو انقلاب **❖** ضد ډلو د مشرانو په منځ کې د جوړجاړي له لارې خپل دریزته لا اوږه ورکړي. د خپلو د ډاډ وړکسانو له لارې یې له اسلامي بنسټپالو مشرانو سره اړیکه تېنګه کړه .

د سیاسي ځپنو لمنه ورځ په ورځ پراخېدله. د سپتامبر له پېښې وروسته یوازې د لنډې مودې په ترڅ کې له ۶۰۰ تنو څخه زیات د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند غړي، پوځي کارکوونکي، او دامین په وړاندې یو شمیر نور شکمن کسان امین ته د پالیالو پلویانو په لاس پرته له پلټنو او محکمې ووژل شول حقیقي موخه دا وه چې د گوند لمنه ورتوله کړي .

په لاس یو کولو دغو ټولو، عیني ستونزو او د افغانستان ځانگړو پیچلو حالاتو یو بل سره

د انقلابي پرمختگ لړۍ له ډیرو ستونزمنو کړاوونو سره مخامخ او انقلابي ضد ځواکونو ته یې لا پیاوړتیا ورکړه او د هیواد په گڼ شمیر ولایتونو کې یې دهغوی اغیزمن څارواوک ته لاره پرانیستله. دامین په لاریښوونه د مخ په ودې بهرنۍ مرستې ترسیوري لاندې هغوی هڅه کوله چې دهېواد په سیاسي **❖** پوځي اړوپېچ کې بنسټیز بدلونونه رامنځ ته کړي اود انقلابي لاس ته راوړنو تېروټول کړي.

د انقلاب د برخلېک او د هېواد د خپلواکۍ په اړه غور بوڅوونکي اړوپېچ، ډلې په وړاندې د زور اخیستونکو غبرگونونو په رڼا کې بیرک کارمل او اسدالله سروري چې اوس په بهر کې د کډوالو په توگه ژوند کوي د انقلاب او د پلرني ټاټوبي د ژغورلو په موخه یې دامین د ډلې د ټولو مخالفینو د یو والي نوبت په لاس کې راواخیست. د هغه ترڅنگ اوسنی ترڅمکي لاندې پټي د 'پرچم' ډلې، د غیرقانوني مرکزي کمیټې ترلاریښوونې لاندې، نه ستړي کېدونکي کار ترسره کړ او هڅه یې وکړه چې ټول پرمختلونکي ځواکونه د خلق په پخوانۍ ډله کې د تره کې د پلویانو په گډون په یوه یوموتي دریز کې له یو بل سره څنگ ترڅنگ ودروي.

د زورځواکۍ د چال چلند تر سیوري لاندې د هېوادنیو چارو پرمخ بېونې، ځپنې، ډله یزې وژنې، او د قانون له ټاکلې کچې څخه پښې اوږدې غځونې په ټول هېواد کې پراخه ناخوښۍ را خپره کړه. په پلازمېنه کې شپې پانویا شبنامو سرونه راپورته کړل چې داوسني رژیم وگړنیز ضد چال چلندیې را انځور او د هیواد پر وگړو یې غبر کاوه چې دامین د ډلې پر وړاندې دې د ولسي یووالي په گډ مورچل کې راټول شي. د ناخوښو لمنه پوځ ته هم وغځېدله. د پوځ د بولندویانو یوې غټې شمیرې دامین د ناوړې یا بې کفایتې ادارې په وړاندې خپله ناخوښي اونالیوالتیا را څرگنده کړه. دغه اړوپېچ په خپله تومنه کې دامین پر وړاندې په هېواد کې دننه یو پراخ مورچل راوړ او په راتلونکو کلونو کې دامین تر ټولو لویو لاریښوونو سره مخامخ شو.

د امین او د هغه د انقلاب د برخلېک او د هېواد د خپلواکۍ په اړه غور بوڅوونکي اړوپېچ،

ډلې په وړاندې د زور اخیستونکو غبرگونونو په رڼا کې بېرک کارمل او اسدالله سروري چې اوس په بهر کې د کډوالو په توګه ژوند کوي د انقلاب او د پلرني ټاټوبي د ژغورلو په موخه یې دامین د ډلې د ټولو مخالفینو د یو والي نوبت په لاس کې راواخیست. د هغه ترڅنګ اوسنی ترځمکې لاندې پټې د 'پرچم' ډلې، د غیرقانوني مرکزي کمیټې ترلارښوونې لاندې، نه سترې کېدونکې کار ترسره کړ او هڅه یې وکړه چې ټول پرمختلونکي ځواکونه د خلق په پخوانۍ ډله کې د تره کي د پلویانو په ګډون په یوه یوموتي دریز کې له یو بل سره څنګ ترڅنګ ودروي .

د افغانستان د خلق په ډیموکراتیک ګوند کې د ټولو پخوانیو ناخوالو اود بیلټون د اوسنېو شته کړښو لمنه ورتوله شوه. خلقیانو (چې سروري یې استازیتوب کوي) او پرچمیانو (چې بېرک یې استازیتوب کوي) د ګوند د یووالي وروستنی خبرتیا یې خپره کړه. بېرک د نوي ګوند د منځمهالی مشر او سروري د هغه د مرستیال په توګه وټاکل شول .

په دغسې یوه سخت اړوپیچ کې د اپریل د انقلاب لاس ته راوړنو ته د ګواښ د مخنیوي او زموږ د هېواد د ولسي ټپکاو او امنیت د ګټود ساتلو په موخه اړېنه وبلل شوه چې افغانستان ته دې لا زیاته پوځي مرسته ورکړل شي په ځانګړې توګه چې دغسې پوځي غوښتنې د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د پخوانۍ واکمنې ادارې له خوا را وړاندې شوې وې. دافغان ❖ شوروي د ۱۹۷۸ کال د پخواني تړون په رڼا کې پریکړه وشوه چې افغانستان ته دې د شوروي د پوځ یو شمیر اړین ډلګي واستول شي .

د هېواد پالو د څپو په راپاڅېدلو چې د افغان ولس یوه لویه برخه جوړوي ټولو د افغان ❖ شوروي د ۱۹۷۸ کال د څرګند تړون په رڼا کې د شوروي ځواکونورا پلي کېدلو ملاتړ ته ښکاره او د امین مخالفینو یو سمبال شوی پوځي عملیات تر سره کړ چې پایله یې د امین د رژیم په راپرځولو را ووستله. دغه عملیات ته د کارګر پارکې یا طبقې، روڼ اندو، د افغان پوځ یوې لویې برخې

او دولتي کارکوونکوټولو اود افغانستان د خلق نوي ډیموکراتیک ګوند او د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د نوي دولت جوړونې ته ښه راغلاست ووايه .

نوی دولت او انقلابي شوری د پراخ بنسټه استازیتوب په اډانه کې د خلق او پرچم د پخوانیو ډلو، د پوځ د استازواو غیرګوندي کسانو په ګډون رامنځ ته شوي دي .

نوي مشرتابه د خپلې کړنلارې په خپرونو کې ژمنه کړې چې د ولسپالې ❖ ډیموکراسۍ د خپرولو ، د ځمکوالۍ د او پانګوالۍ ❖ ضد د انقلاب د بریا لمنه به تر وروستي ګوټ پورې ورسوي او د افغانستان له خپلواکې او ځمکنۍ بشپړتیا څخه به ساتنه وکړي. د بهرنۍ تګلارۍ یاسیاست په ځانګه کې هغوی ژمن دي چې له هرې شونې لارې د شوروي اتحاد له سوسیالیستي جمهوریتونو سره دهمکاری او ملګرتوب په پیاوړي کولو کې کاروکړي. د پخواني رژیم له تیروتنو څخه په زده کړه کې نوی دولت په پام کې لري چې د خپلو کړنلارو په پلي کولو کې د ټولنیز ژوند

په ولسواکه کولوکې، دقانون په مټه د ولاړې ټولنې په رامنځ ته کولوکې، د ټولنيزبنسټ په پراخولوکې، د هېواد په هرگوت کې ددولتي واکمنۍ په خپرولوکې، له مذهبي، توکمیزو او ټبرنيو لړکیو سره ديوې د زغم وړ کړنلارې په راخپلولو کې کوتلي گامونه را اوچت کړي .

يو له دغو کوتلو گامونو څخه چې د افغاني ټولنې پام يې ځانته را واراوه، د يو شمير سياسي اوپوځي مخکښه فعالينو په گډون د سياسي بنديانو د يوې غټې شميرې آزادول ول. دهغوی گڼ شمير (لکه قادر، کشتمند، رفيع او نورو) په فعاله او لېواله توگه د نوې انقلابي شوری او دولت د کارونو له لړۍ سره يو ځای شول .

د وگړو غټې شميرې د ح. امين د راپرځولو خبرتيا د ښکاره خوښيو په زور کې ولوستله او واورېدله او د نوي دولت له کړنلارو سره يې خپل ملاتړ په ليوالتيا څرگنده کړ. د افغان پوځ د ټولو څانگو او ډلگيو مخکښو بولندويانو له مخکې نوي گوندي او دولتي مشرتابه ته خپله پالوالي اعلان کړه. په ټوليز ډول له شوروي سرتيرو او کارپوهانو سره اړيکې د دوستۍ او ملگرتوب ترسيوري لاندې پراختيا مومي. په هيواد کې حالت عادي کېدلو ته مخه کړې.

د کابل په سياسي کړيوکې انگيرل کيږي چې د بېرک حکومت به په ښکاره او بايد توگه د اقتصادي او کورنيو ستونزو د نويو تگلارو په رڼا کې له پخواني رژيم څخه پر راپاتې شويو ستونزو او ننگونو بريالی شي؛ خو هغوی هېله څرگندوي چې د افغانستان خلق ډيموکراتيک گوند به د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو په مرسته پردغو ستونزو لاس بری ومومي. بېرک کولای شو د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د تيوريکي مشرانو په ډله کې يو پوځ مشر وبولو چې په هوشيارۍ او موخيزې 'هدفمندي' توگې يې د افغانستان اړوييچ را څيرلی دی؛ هغه تل د گوند په پاکرړو پلويانو کې شوروي اتحاد ته ديوه مخکښه رښتوني پالوال 'وفادار' په توگه پيژندل کيږي چې د گوند د پراخوکړيو په منځ او هېواد کې له ځانگړي درناوي څخه برخمن دی. په دې تړاو ويلای شو چې د گوند په غاړه دروند پيټی پروت دی او دافغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت مشرتابه به اغيزمنې لارې چارې ومومي چې په هېواد کې په بشپړه توگه اړوييچ کابو کړای شي .

[لاسليک]

يو. اندروپوف

[لاسليک]

د. اوستينوف

[لاسليک]

الف. گرومپکو

[الاسلېک]

ب. پونیماریوف

۱۹۷۹

د دیسامبر ۳۱

لومړنې سرچینه

{Source: TsKhSD, f.89, per 42, dak.10 provided by M. Kramer; trans by D. Roza}

ددغه لاسوندي د اخځ او د لاسوندي روسي او انگریزي سرچینې لپاره همدغه ځای کښېکارئ

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/r11.pdf>

دلاسوندي پای

د ژباړونکي شننه:

لکه څرنګه چې تاسو ولېدل، شوروي مشرتابه د خپل هیواد او ګوند د غولولو لپاره له سیاسته بې خبر او ناپوه بېرک د مرکزي کمېټې سیاسي بیرو په خپل گزارش کې چې د وخت د یو پیاوړي زبرځواک تر ټولو لوړه او د ډاډ وړ څانګه وه، یوه ښایسته او غولوونکې ناوکۍ جوړه کړه. اوس به ستاسو هېوادوالو پام د بېرک د هغې مرکې ژباړې ته را واړوم چې د خپل له شرمه ډک ژوند په پای کې یې د بې بي سي له خبریال مصطفی دانش سره ترسره کړې ده. هغه په خپله ویلي: (په ژوند کې مې چې ترټوله ستره زده کړه ترلاسه کړه دا ده چې هېڅ هېواد نه شي کولای د پردي ځواک په مټه خپلواکي ترلاسه کړي یا پرمختګ وکړي. باید د وګړو وېلاړ 'اراده' ته درناوی وشي او له خپلواکۍ دې ساتنه وشي. هر ولس باید په خپلو پښو په خپله ودريږي).

که څه هم دطالبانو له غیرولسي تګلارو سره هموغمره په ټکر کې یم چې د خلقیانو او پرچمیانو له هغو سره. خودهغو شاه زلمیو پر مټ دي برکت شي چې د بېرک د مړي پاتې شونې یې د افغانستان له سپیڅلې خاورې څخه را وایستلې او بیرته یې د شوروي په لور د آمو په مست سیند کې د تل لپاره لاهو کړې اود هېواد له تاریخ څخه یې دغسې تورټکي د تل لپاره ورک وکړ. د سپیڅلې مور په سپیڅلو شیدو مو دلوی څښتن برکت

له بېرک کارمل سره د وروستني لېدنې يادونه

بي بي سي

مصطفی دانش

د ختيز د چارو کارپوه

بني خوا مصطفی دانش له بېرک سره د کتنې پر مهال

له بېرک کارمل سره زما د کتنې وروستني نېټه چې شنه مې په ياد ده ۱۹۹۵ز کال ته ورگرځي .

د هغه لېدنې ته دافغانستان په شمال کې د حيرتانو کوشنې ښارگوټي ته ورغلی وم. تر دغه دمه درې کاله کېدل چې مجاهدينو په افغانستان کې حکومت کاوه او هېواد کې په کنډوالو اړولی وو. هېواد په خپچپانده اروپيچ کې ډوب وو خو کارمل له يادونو ليرې د هيرونې په نړۍ کې ژوند کاوه .

کله چې د پخواني ولسمشر مخ ته و درېدل نو په لومړي سر کې مې و نه پيژانده. يو زور، درې وړې بوډا سړی مې ترمخه رانېکاره شو چې د سرطان ناروغۍ پرژوند يې منگولې ښخې کړې وې. په تيرو کلونو کې مې د ارگ په ماني کې له لس ځله زيات ورسره خبرې کړې وې. هغه په سړې جگړې کې د ختيزې ټلوالې په کړيو کې د يوه مخورسړي په توگه مخوريزه نوم درلود. په تيرو کتنو کې يې پرخپل ځان د بې پايه ډاډ ، ولولو او احساساتو په څپو کې دخپلو موخو په اړه خبرې کولې .

کارمل ماته په کتلو ډير خوښ سو. مخبڼه يې وغورځوله او د يوه ورک شوي ملگري په توگه يې په غيږ کې ونيولم. گومان کووم زه يوازینی خبريال وم چې د هغو تورو ورځو په تورتم کې لېدنې ته يې ورغلی وم. ټول ورځه تللي ول. نه ورته ځانگړی روس ډاکټر وو، او نه هغه په سل هاوو بولندويان او جنرال چې يو وخت تر ده را تاو ول. ټول شيان يې له لاسه ورکړي ول او په سپکاوي او بې وزلي يې په دغه ليرې ښار کې په شرونې 'تبعيد' کې ژوند کاوه .

د شوروي اتحاد جمهوريتونو تر خپلې وسې له هغه گټه پورته کړه. خو نن چې شړل شوی ان هغه ته د ويزې له ورکولو ډه ډه کوي. هغه اجازه نه لري چې د درملنې او د خپلې کورنۍ د کتنې لپاره روسيې ته سفر وکړي .

له ۱۹۸۰ تر ۱۹۸۶ کال پورې له کارمل سره د خبرو اترو په ترڅ مې کې تل روسي لوی سلاکارويکتور پيتروويچ پليچکا د هغه ترڅنگ ولاړ لېده. هغه په ظاهري توگه د کارمل مخ ته سرټيټاوه خو په حقيقت کې يې پر هغه واک چلاوه او دهغه له لارې يې پر ټول افغانستان واک واکمني خپره کړې وه .

د هغه د واکمنۍ پیریا مهال هماغسې پای ته ورسیده چې پیل کړی وو: د شوروي په لاسوهنې او مټ. یوه ورځ ویکتور پیتروویچ پلیچکا د 'افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند' له دوه غړو سره یوځای کارمل ته ورغلل او له هغه یې وغوښتل چې د ځان د گونډه کېدلو 'استعفی' په لېک دې لاسلېک وکړي. کارمل ښه پوهېده چې که پښې ټینګې کړې نو د پخواني ولسمشر حفېظ الله امین برخلېک به چې په ۱۹۷۹ز کال کې د روسانو په نغوته ووژل شو، ورپه برخه شي.

په ۱۹۹۱ز کال کې د نجیب الله د حکومت له را پرځېدلو یو کال مخکې د کارمل (کینې خواته) لېدني ته ورغلی وم.

په یاد لرم چې په ۱۹۹۱ز کال کې د نجیب الله د حکومت له را پرځېدني څه ناڅه یوه کال مخکې په کابل کې د هغه لېدني ته ورغلی وم. هغه ماسکو ته له شړونې وروسته نوی افغانستان ته راغلی راستون شوی وو. شوروي خپلې وروستني سلگۍ ایستلې. کارمل خپلو پخوانیو خانواکو 'اربابانو' ته یو پالیاله مریي 'مرید' نه وو. هغه اوس د روسانو پر (شیطاني) سیاست کلکې نېوکې کولې. له خپلواکې او د هیواد له ساتنې یې تېرواوه. د افغانستان د پوځ گڼ شمیر لوړپوړي چارواکې تر هغه راتاو شوي ول. د هغوی یو شمیر په ۱۹۹۲ کال کې د نجیب الله د حکومت په را پرځولو کې ونډه درلودله.

د شړل شوی واکمن د ژوند پای

بیرته به د ۱۹۹۵ کال حیرتان ته راسو. کارمل د مجاهدينو له منگولو ژوندی پاتی شوی وو خو له سیاسي اړخه مړ وو. په حیرتان کې زما ترمخ د یوه دېرې وړې سړي په توگه ناست وو. هېڅ مخه او ارزښت یې نه درلود. کارمل یو تریخ اوسوړ یاد وو چې ډیر نېرډ به د هیروني خاورو ته وسپارل شي.

آیا دغه زده کړه د داسې یو چا لپاره چې له سیاسي چاپیریال څخه رټل شوی او پرتندي یې د 'هیواد پلوري او چوپړمار' ټاپه وهل شوي او اوس د مړېني په درشل کې دې کېدای شوای گټه ولري؟

د خدای پر امانۍ په مهال یې د سترې ستومانه او خوړلن غږ په ازانگو کې د ټول ژوند یبره یا حاصل یې داسې را ته ووايه: (په ژوند کې مې چې تېروله ستره زده کړه ترلاسه کړه دا ده چې هېڅ هېواد نه شي کولای د پردي ځواک په مټه خپلواکي ترلاسه کړي یا پرمختگ وکړي. باید د وگړو وېلاړ 'اراده' ته درناوی وشي او له خپلواکۍ دې ساتنه وشي. هر ولس باید په خپلو پښو په خپله ودرېږي).

آیا دغه زده کړه د داسې یو چا لپاره چې له سیاسي چاپیریال څخه رټل شوی او پرتندي یې د 'هیواد پلوري او چوپړمار' ټاپه وهل شوې او اوس د مړېني په درشل کې دې کېدای شوای گټه ولري؟

په ۱۹۹۵ کال کې د شوروي اتحاد له پرځېدلو وروسته کارمل بريالی شو چې د روس ويزه ترلاسه کړي او ماسکو ته ولاړ شي. يو کال وروسته هماغلته مړ شو. خو کله چې په ۱۹۹۸ کال کې طالبانو حيرتان کلابند کړه هغه په قبرپسې گرځېدل او قبر يې ور والوزاوه. مجاهدينو د هغه د مړي پاتې شونې را وايستلې او وگړو ته يې وښودلې. په دې توگه هغه بدبخته سياستپوه چې تل يې د خپل هېواد له ښيرازۍ او آباتۍ خبرې کولې او د هغه د وړانۍ لامل دی په خپله وو، د قبر په زړه کې آرامه شيبه ونه لېدله.

اخځ: له بي بي سي په ځانگړې توگه له مصطفی دانش څخه په منډې

http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/story/2004/12/041220_aa_mdanesh.shtml

پښتو ژباړه: رحمت آريا

جولای ۲۰۰۸

د ۱۹۸۰ ۸۲ زو کلونو په اوږدو کې په سویل لوېدیځه آسیا کې د کې جې بي فعاله اقدامات

پښتو ژباړه : رحمت آریا

سپتامبر ۲۰۰۸ زکال

د ۱۹۸۰ ۸۲ زو کلونو په اوږدو کې په سویل لوېدیځه آسیا کې د کې جې بي فعاله اقدامات

سرچینه د واسیلی میتروخین د لاسوندونو آرشیف

نېټه اپریل ۲۰۰۴

د لاسوندي پیژندنه :

د غه توکي د کې جې بي د آرشیفي لاسوندونو پخواني راټولونکي میتروخین، [د خپل کتاب "کي جې بي په افغانستان کې" ډبلیو پی ۴۰ له خپرولو وروسته] د سرې جگړې د نړیوال تاریخ د پروژې لپاره را برابر کړي دي. د آسیا په سویل او سویل لوېدیځ کې د شوروي د "فعال اقداماتو" په اړه د میتروخین د یادښت لېکونو ټولې ټولگې د چاقاق شویو او په پټه را ایستل شویو توکو پربنسټ ولاړې دي او په ځانگړې توگه د سرې جگړې د نړیوال تاریخ د پروژې لپاره په درنښت ورکړل شوي دي او غوښتنه کېږي چې د دغو لاسوندونو د سرچینو په اړه د محدودیت د څرنگوالي یادونې ولولې.

الف :

د شوروي لاسوهنې په افغانستان کې د ۱۹۷۹ زکال د دیسامبر له مېاشتې را وروسته د نړیوالې ټولنې پریکنده او خوځنده غبرگون را وپارواه. د دې لپاره چې کې جې بي په افغانستان کې د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو او د هغه د ځواکونو د کړنو په تړاو د منفي غبرگونونو را ټوکېدلې لړۍ راشنډه کړي نو د نا سمو اوغلطو مالوتو د خپراوي په گډون یې گڼ شمیر اقدامات تر لاس لاندې ونيول .

کې جې بي نوي دکتورین را وزیرول چې له مخې به یې ویل : کې جې بي له دښمن سره د جگړې لاره نه ده غوره کړې بلکه جگړه د دښمن د کړنو پربنسټ ورباندې تپل شوې نو له دې امله د کې جې بي ټولې کړنې په فرضي توگه قانوني او پر ځای وې .

،[دغلطو او بې لارو کوونکو مالوتو خپرَونه د شوروي د کمونیست گوند د لاس اوزار ول، دا د څارکښیزو کارونو یوه بشپړونکې ، اړینه ، حتمی او پټه برخه ده. دا نه یوازې زموږ وگړو ته گټه رسوي بلکه د نړۍ په هر گوټ کې د کارگرې پارکې "طبقې" لپاره هم گټور دي؛ دا په خپله د پرمختلونکي انسان لپاره د نړېوالې مرستې یوه بڼه ده او د لویدیځو کمپنیو له هغو بې لارو کوونکو مالوماتو څخه په بنسټیز ډول توپیر لري چې په خپله تومنه کې یې د وگړو د ټولنیز نظر د راخپلولو لپاره پټ ساتلي دي. د کي جې بي د ناسمو مالوماتو علمیات پرمختللي دي؛ هغه په برلاس

د بې لارې کولو لپاره را جوړ شوي خو د بې لارې کولو موخه يې دشمانان دي نه کارگري وگړي، دا مالومات يا د پانگوالو واکمنو کړيو د بې لارې کولو لپاره دي چې په بل ډول او په بې لارۍ کې عمل وکړي، يا د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د گټو د خوندي ساتلو لپاره دې چې له مخې يې د هغوی [د پانگوالو] [څ] د کړنو مخنيوی وکولای شي؛ او يا د سولې د ټينگښت او ټولنيز پرمختگ لپاره دي. دا مالومات د نړيوال ديتانت "بې وسلو کولو" لپاره دي، دا مالومات انساني دي او پر بنسټ به يې داسې يو سپيڅلي چاپيريال رامنځ ته شي چې په خټه کې به يې د انسانيت ځلانده راتلونکې نغښتې وي]،،

[،،] د ټولو فعاله اقداماتو ټولپزه ارزښت په دې کې دی چې د ليرل شويو او خپرو شويو مالوماتو درښتونولۍ او د هغود رښتونې سرچينې موندل گران خواغيزمنتوب يې د گټې د ضريب په توگه هغه مهال څرگنديدای شي چې په لږ لگښت او لږو هڅو سترې پايلې او گټې را وزيږوي. د بې لارو کونکو مالوماتو بڼې په ټوليز ډول په درېو ډولونو دي [ليکلې] لاسوندې، (شفاهي) غير لاسونديز، ننداريز (نمايشي)]،،

[،،] د کي جي بي په استوگنځايونو [په بهرنيو هيوادونو کې د سفارت ځانگړي کارکوونکي، سوداگران، سلاکاران او نور- څ] کې په فعالو اقداماتو پورې اړوند استوگن کسان په خپلو اړوندو کارونو کې د خپلو کړنو پازوالي "مسؤوليت" په خپله په غاړه لري. په لويو استوگنځايونو کې د څارکښيزو "جاسوسي" کارونو په اډانه کې فعاله اقدامات د اړوند سړي له پلوه په خپله سر ترسره کيږي او لارښوونه ورته نه کيږي؛ له دې امله د دغسې کارونو د سرته رسولو لپاره کارپوهان او ازمويل شوي کسان گومارل کيږي. د کي جي بي د سر مشر د ۱۹۸۲ز کال د اپريل د مېاشتې ۰۰۶ لارښود لېک حکم کوي چې د دپارتمنتونو ايف سي ډي [د لومړي لاس لوی مشران] گان او د هغه پرسونل بايد او په هرو مرو توگه د فعالو اقداماتو په تر سره کولو او په هغو کې د گډون کولو دنده په غاړه راواخلي؛ د دغسې کارونو په ترسره کولو کې ځوان افسران بايد له يوې آزمويڼې څخه راتير شي اودا په خپله د فعالو اقداماتو يا څارکښيزو فعاليتونو د يوه ډول په توگه پيژندل کيږي. هغه افسران چې د [الف] ډوله خدمتونه ترسره کوي بايد د نوښتونو د رامنځ ته کولو وړتيا ولري او د ساده او پيچلو کارونو په تر سره کولو کې له ځانه رڼه وړتيا راڅرگنده کړي. هغه کسان چې د ورځنيو اړوندو کارونو په ترسره کولو کې لارښوونو ته اړتيا ولري، هغوی د دغسې کارونو لپاره وړ نه بلل کيږي]،،

ب:

د ۱۹۸۰ز کال د فبرورۍ په مېاشت کې اندروپوف د کي جي بي لپاره د پاکستان په تړاو د اقداماتو يوه تگلاره و منله چې لاندینۍ ځانگړتياوې يې درلودلې:

[،،] ۱. کې جي بي بايد د ايس سي دي [په دويمه کچه د لويو کاري مشرانو- څ] له لارې په ماسکو کې مېشت پاکستاني سفارت او مأموريت ته مخگواښنه (اخطار) ورولپري که چيرې د [پاکستاني مشر] ضياالحق په سياسي دريز کې روښانه او اغيزمنې کړښې راڅرگندې نه شي، او پاکستان د امريکا او چين لارښوونو ته غاړه کښيږدي چې

له مخې يې د پاکستان خاوره د افغانستان په وړاندې د يوې مداميزې (دايمي) اډې په توگه را وکارول شي نو د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د ختيزپيژندنې اکاډمي ته به لارښوونه وشي چې د افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت د پولو د خوندي ساتلو په گټه په پاکستان کې د بلوخي او د پښتني زبېښاک ضد غورځنگ او همدا رنگه د پوځي رژيم د کورنيو مخالفينو په تړاو دې د لارو چارو د لټونې او څيړنې کار راپيل کړي .

۲. د عملياتي چلونو يا تخنيکونو د کارونې له مخې دې په مرکز کې را جوړې شوې شپې پانې يا شبنامې اسلام آباد او کراچۍ ته ولېږل شي؛ دغه شپې پانې دې د پاکستان پوځ د يو شمير افسرانو د نامه له پلوه ولېکل شي او په هغو کې دې د دولت کورنۍ او بهرنۍ پاليسۍ په کلکه وروغندل شي چې له پايلو يې دغه هيواد ته د شتمنيو يا ماديانو د لويو تاوانونو د رسولو هبله کيږي .

۳. د " سردار" تر سرلېک لاندې دې درې سوه شپې پانې راجوړې شي او په هغه دې کې پر دولت کلکې گوت نيونې وشي او څرگنده دې شي چې وگړي د دولت له ټولنيزې تگلارې او پوځي کړيو څخه په ټينگه سرټکاوی لري .

۴. د پاکستان په سيمه يزو رسنيو کې دې داسې جرړې ور وکړل شي چې گڼې پوځي رژيم په درواغو د افغانستان په تړاو له حالاتو څخه د گټو د را پورته کولو په پلمه غواړي خپله پوځي وړتيا لا پياوړې کړې او له دې لارې غواړي په ټول هېواد کې د خپلې واکمنۍ اغيزو ته لا اوږد ژوند او پراختيا ورپه برخه کړي او په دې پلمه غواړي تر يوه ناڅرگند وخت پورې د سياسي گوندونو او ډلو ټپلو پرفعاليتونو بنديز ته دوام ورکړي .

۵. په بنکاک کې د پاکستان مأموريت له غوږونو دې ور تېره شي چې د ضياالحق د رژيم په وړاندې د راکټېدلو ټولنيزو - سياسي ناخوښيو د څپو په پام کې لرلو، د کارتر په ادارې کې پاکستان ته د پوځي مرستو د ورکړود گټو په اړه شکونه راپارېدلي دي. د امريکا د بهرنيو چارو وزير [سايروس] وينس او دهغه مرستيال دواړوپه پام کې نيولې چې د امريکا د سياست د يوې بلې سترې تيروتنې د مخنيوی لپاره دا اړينه بولي چې په پاکستان کې د پوځي رژيم پرځای دې داسې يو رژيم راوستل شي چې د پاکستان ټيکاو او امن ډاډ من کړای شي .

۶. په هندوستان کې سروزيږې گاندهي ته دې مالومات ورکړل شي چې پاکستان د امريکا له لږې پوځي مرستې څخه خوښ نه دی ځکه چې امريکا پر پاکستان داسې اړونه (شرائط) را منلي چې گڼې امريکا به په دې اړ د مرستې د ورکړې لړۍ ور وغځوي چې پاکستان د اټومي سرگلولې له چولو څخه لاس پر سر شي. پاکستاني مشران په بېره هرلورې ته لاس اوپښې اچوي چې د افغانستان له حالاتو څخه په گټې اخيستني له امريکاڅخه ډيره وسله تر لاسه کړي او تر څنگ يې د پاکستان د اټومي بم د جوړولو په وړاندې را ولاړ شوي بنديزونه ليرې کړي .

۷. د ملگرو ملتونو د مشرتابه له لارې دې د ايران استازو ته خبر ورکړل شي چې پاکستان ته د پوځي مرستو په را ډيريدا اوس امريکا د بلوڅستان په گډون د پاکستان په خاوره کې د ايران د خاورې د سرحدي پولو په ورڅيرمه سيمو کې د پوځي اډو د جوړولو په لټه کې ده. پاکستاني مشران امريکا ته د دغه انحصاري حق د ورکړې لېواله دي .

۸. د ناپييلتوب د غورځنگ د هيوادونو په ټولو کړيو کې دې د پاکستان د بهرنۍ پالیسۍ د سپکولو او بې اعتباره کولو لپاره گامونه رااوچت شي او ټينگار دې وشي چې پاکستان د ناپييلتوب د غورځنگ د کړنلارو له کړنو څخه اوبنتی ځکه چې پاکستان دوه وو سترو ځواکونو امريکا او چين ته اجازه ورکړې چې هيواد يې په آسيا کې د هغوی د لاس د اوزارو په توگه را وکارول شي .

۹. په هندوستان، سیریلانکا، بنگله ديش، نيپال، اندونيزيا، اردن، ايتاليا او فرانسه کې دې د خپرۍ د خپراوي لړۍ نوره هم را وغځول شي او ټينگار دې وشي چې د پاکستان د څارکبنيزې ادارې او دهغې ادارې اړوند کسان نيغ په نيغه د افغانستان په کورنيو چارو کې د وسله والې لاسوهنې په سمبالولو کې را ښکېلې دي»، [،،]

د ۱۹۸۰ز کال د سپتامبر په دويمه کړچکوف [ولاديمير د کې جي بي مشر] د پورتنی پلان د مودې را غځېدنه ومنله. د کې جي بي د مرستيال وي الف چوخورف ترمشرۍ لاندې د [ايف سي دي] تر کچې يوه کاري ډله راجوره شوه چې د [ک] او [آر تي] د ادارو د لومړيو درجو خدماتو [الف] او د ۸، ۱۷ او ۲۰ د پارتمنتونو استازو په کې گډون درلود. ډلې ته دنده ورپه غاړه شوه چې جاسوسي اقدامات دې تر لاس لاندې ونيسي او د ټولو [ايف سي دي] گانو گډ او را اوچتېدونکي گامونه دې له يو بل سره همغاړې او ترڅنگ دې د پلي کولو څارنه هم وکړي. د [الف] د خدماتو د دريم د پارتمنت مشر ډگروال وي ريخولوف، د چوخورف د کاري ډلې دغړي په توگه وټاکل شو او دنده وروسپارل شوه چې د فعاله اقداماتو د پلي کولو څارنه دې وکړي او دهغو له پايو څخه راټول شوي مالومات دې د همغاړي کولو په موخې په يوه ټکې کې راټول کړي .

د ۱۹۸۱ ز کال د فبرورۍ په مېاشت کې کاري ډلې د " تورخم" تر پورني (مستعار) نامه لاندې د عملياتي پلان ډيرې برخې را جوړې کړې. دغه پلان بايد په گڼ شمير هېوادونو کې تر سره شوی وای، او د همدغه پلان تر رڼا لاندې نورو جلا جلا او ځانگړو بشپړونکو پلانونو بايد لاندینی ځانگړتياوې درلودلای:

-د ضياالحق له رژيم سره سوله؛

-په پاکستان کې د امريکا او چين د دريزرا کمزوره کول؛

-له ايران سره د اړيکو بدولو ته ملا راتړل؛

-د پاکستان او هندوستان ترمنځ د روانو شخړو پرسر اور را تازه کول؛

-د هند-پاکستان په اړيکو کې نوې پارونو ته لاس اچول؛

-شخصاً د ضيا الحق پر وړاندې د انديرا گاندهي او د هندوستان د نورو مشرانو په زړونو کې د کرکې او شکمنۍ د احساس را پياوړي کول؛

-د هند او د نړۍ د نورو هېوادونو د مسلمانانو په سترگو کې له هغه (ضیالحق ❖؟) سره زموږ د رغښتې یا سازش د احساس راژوندي کول؛

-د هندوستان دولت دې را وهڅول شي چې پر پاکستان زور واچوي او اړ دې باسي چې د افغان له یاغيانو څخه لاس په سر شي؛

-د پاکستانی کډوالو "مهاجر قومي غورځنگ ❖؟" او د ولسپالو د غورځنگ فعالیتونه دې را سمبال شي؛
د افغان مهاجرو تنظیمونه دې له یو بله را جلا کړای شي -

د افغان کډوالو په وړاندې دې د سیمه ییزو وگړو کرکه او دښمني نوره هم پیاوړې شي .

-د ایران او هندوستان له غوږنو دې ور تیره شي چې د پاکستان د پوځي وړتیا د پیاوړي کولو موخه نه یوازې د افغانستان په وړاندې دښمنۍ ته د چمتوالي لپاره بلکه دغه دښمني د هندوستان او ایران په وړاندې هم ده.

هندوستان په دې را و توانېد چې ضیالحق ته ور څرگنده کړي چې د افغان کډوالو په سترگو کې د هندوستان ضد حساسات را ژوندي کوي او په هندوستان کې د پاکستان په گټه افغان پټ مأمورین په کار اچوي. همداشان پلان:

-د هندوستان او نورو هېوادونو له پلوه د پاکستان په وړاندې د تبلیغاتو په پیاوړي کولو او هندوستان ته د پاکستان له پلوه د نیول شوي کشمیر د بیرته ور گرځولو د یوې کمېټې په جوړولو ټینگار کوي.

-بې لارې کوونکي مالومات دې د گاندهي له غوږونو ور تیرشي چې امریکا ، پاکستان او د چین د وگړو ولسي جمهوریت د جمو او کشمیر د اړوپیچ د بې ثباته کولو لپاره غواړي په گډه پوځي عملیات ترسره کړي .

په بنگله دیش کې زموږ ټولیزه وگړنیزه موخه دا وه چې د ضیالرحمن رژیم دې د افغان انقلاب ضد ډلو ټپلو له ملاتړه لاس په سرشي، د بنگله دیش او پاکستان ترمنځ دې د شخړو وړ د سکالو اوږته لا لمن ووهل شي؛ د بیلگې په توگه د پاکستانی کډوالو بیرته راگرځېدنه، د بانکي شتمنیو ویشنه او دغو ته ورته نورې، او ټینگار دې وشي چې د بنگله دیش په اقتصادي بیرته پاتې کې د پاکستان واکمنې کړۍ پخه ونډه لري. لومړنۍ موخه دا وه چې د افغانستان د والي ډیموکراتیک جمهوریت په وړاندې د امریکا، پاکستان او د چین د وگړو د ولسي جمهوریت د فعالیتونو مخه را ونیول شي. په ۱۹۸۱ او ۱۹۸۲ زو کلونو کې د "تورخم" د عملیاتو په اډانه کې د لاندینیو فعاله اقداماتو را پورته کول په پام کې را نیول شوي ول:

لومړی :

-د شیعه د مذهبي ډلو له اړخه او نامه دې شپې پانې ور جوړې او پاکستانی رژیم او له امریکا سره د هغه همکاري دې پکې په کلکه ور وغندل شي. په شپې پانو کې دې د ایران د لاس لرلو نښې نښانې ورڅرگندې کړای شي او په

لېکنه کې دې د آیت الله خميني له خولې پرضياءالحق نیوکې وشي. د شپې پانو د شیندلو لارې چارې: شپې پانې دې د گڼ شمیر ودانیو پر دیوالونو ونښلول شي، په اسلام آباد کې په ورځپاڼو او د بهرنیو هیوادونو په مأموریتونو "سفارتونو" کې دې خپرې شي او په کراچۍ کې دې وشپندل شي .

- (د "سردار" د لړۍ د یوې برخې په توگه په انگلیسي ژبه دې) په پاکستان کې د وسله والو بیلتون پالو له پلوه شپې پانې ور وشپندل شي، او په هغو کې دې ور څرگنده شي چې د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت او هندوستان په وړاندې د ضیاءالحق د را خپلو شویو پالیسیو په اړه د پاکستان په پوځي کړيو کې عمومي مخالفت مخ په را کتېدلو او ډیرېدلو دي او رژیم د پردیو د گټو لپاره لکه د امریکا او د چین د مریتوب پری په خپله غاړه کې اچولی دی. دغه شپې پانې دې په اسلام آباد او کراچۍ کې ور خپرې شي .

-پورتنۍ شپې پانې ته ورته یوه بله بېلگه دې د یوه شخصي لیک په توگه د پاکستان د کورنیو چارو د وزیر محمد هارون په نامه چې په دولت کې د لږکي شیعې استازیتوب کوي د ایراني مشر امام خميني په لارښوونه ولېکل شي. په لېک کې راڅرگنده شي چې ضیاءالحق په پام کې لري په پاکستان کې د شیعې په وړاندې ټینګ بندیزونه را منځ ته کړي او له دې امله دوی [شیعې وگړي- ژ] له خپلو ایراني وروښوڅه غواړي چې ددغې ویرې مخه راو نیسي. ددغه لېک یوه کاپي دې د پاکستان د پوځي ځانگړو استخباراتو یوه مشر ته د یوه "خیرغوښتونکي" له پلوه ور ولیږل شي .

د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې د بلوڅو او د مېشتو پاکستاني مخالف ځواکونو د په کار اچولو د وړاندیز برخې یا جیزئیات رابشپړې کړئ .

د سولې ټول لاسوندي د گڼ شمیر هېوادونو په رسنیو کې خپاره کړئ] ،،

دویم] ،،

په ټول زور او ځواک د پاکستان په وگړو کې د افغان مهاجرینو په وړاندې دښمنۍ را سختې کړئ او پاکستان ته د افغانانو د راکډوال کېدلو د بهیر په وړاندې شوني خنډونه رامنځ ته کړئ .

د پاکستاني ټولني په منځ کې له ډنډورو ډک مالومات را خپاره کړې او ټینگار وکړئ چې د ضیاءالحق رژیم په خپل رښتوني اړخ کې نه غواړي د افغان کډوالو ستونزې راحل کړي او له کډوالوپه گټې اخیستنې غواړي دغه ستونزه په یوې تل پاتې یا دايمي نه حل کېدونکې ستونزې راواړوي. د افغانستان له ډیموکراتیک جمهوريته د را کډوال شویو افغانانو شمیره او شتون پاکستان ته دا وسه وربخښي چې په لویه کچه مرستندویه توکي د هغوی په نامه له نورو راتولې کړي، دولت غواړي چې د بلوڅانو او پښتنو ولسپاله غورځنگونه یوې گوښې ته کړي او د هغوی په سیمو کې خپله واکمنۍ نوره هم پخه او پراخه کړي.

-د پاکستان دولت او د خبريالانو کړيو ته مالومات ورسوي چې د افغان کډوالو مشران د بېلگې په ډول [بنسټپاله اسلامي مجاهدين د (اسلامي گوند) لارښود] گلبدين حکمتيار او ن. محمد [ښايي نبي محمدي وي ؟] هڅه کوي چې پښتانه تېرونه تر خپلې اغيزې لاندې راولي او له هغوی سره ژمنه کوي چې د افغانستان او پاکستان په خاوره کې يو نوی دولت د خپلواک پښتونستان تر نامه لاندې رامنځ ته کړي.

د پاکستان د څارکښو ادارو د څانگو له غورځو ورو تيره کړئ چې افغان کډوالو ته د را رسيدونکې وسلې ستره برخه د هغومخالفو سياسي گوندونو پر پلويانو اورسمي چارواکو پلورل کيږي چې په پاکستان کې مېشت له افغان انقلاب ضد مخورو سره دايمي نا څرگندې اړيکې ټينگې کړې دي.

د هېواد د رسنيو له لارې ډنډورې راخپړې کړئ چې په پاکستان کې د مېشتو افغان مشرانو په منځ کې يووالی او يو موټی والی نسته، هغوی د ضياالحق له ادارې څخه خوابدي شوي او غواړي چې د امريکا له څارکښو ادارو، د چين د وگړو له ولسي جمهوريت او له سعودي عربستان سره د پاکستان له څارنې او منځگړتوب پرته اړيکې راتينگې کړي .

ددې لپاره چې په افغان کډوالو کې گډوډي رامنځ ته شي نوپه خپله د افغانانو د مرستې له لارې د افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت له څارکښو ادارو څخه دې په دغه اړه کارواخيستل شي]،،،

[،،] دريم

د پاکستان د اتومي بمب په تړاو د واشنگتن، پيکنگ او د ضياالحق درژيم تر منځ د اړيکو د خړپړ کولو لپاره د فعاله اقداماتو د کارونې چارې تر لاس لاندې را ونيسئ .

-د هندوستان، بنگله ديش او د نورو هېوادونو له غورځونو دا مالومات ورتير کړئ چې د شوروي سوسياليستي جمهوريتونه غواړي تاسو د هغو هېوادونو په کتار کې راودروي چې غواړي شوروي پلوه وي. يو شمير اقدامات دې د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د ټولو ځواکونو له ستر درستيز سره په گډه تر لاس لاندې ونېول شي .

-د آسيایي هېوادونو رسنيو ته په ډيلي ، ډاکه ، کولمبو او په دغو هېوادونو کې د پاکستاني مأموريت سفارتونو ته دا مالومات له غورځونو ورتير کړي چې د امريکا او پاکستان ترمنځ د پوځي همکاري له پایلې څخه به د پاکستان په خاورې کې د امريکا د پوځي اډې جوړېدنه هرو مرو را وزيرېږي، د هغه هېواد د پوځي سلاکارانو بې شميره ډلې به راشي او د پاکستان د خاورې په سمندري څنډو کې به امريکايي بېړۍ را تمې شي او د دې ترڅنگ به د پاکستان اړيکې له اسلامي او د ناپييلتوب د غورځنگ له هېوادونو سره خړې پرې او د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو اتحاد، هندوستان او ايران به د پاکستان په وړاندې د يوې گډې لېکې په راجوړولو کې له يو بل سره را همغاړې شي او دا به د ضياالحق د رژيم مخالفينو ته ښه پياوړې پلمه په لاس ورکړي او په ټينگ دريز به په پښو را و دريږي .

-د هندوستان او د ملگرو ملتونو د سکرتر جنرال د همکارۍ په شوني والي کې امريکا ته دا مالومات ور تير کړئ چې پاکستان ته د پوځي مرستو د پراخېدنې په اړه د ريگن د ادارې پلانونه به د ضيالحق د رژيم په وړاندې د مخالفو ډيموکراتيکو کړيو تېنگ غبرگونونه را وپاروي. که د ضيالحق کم پايښته د يکتاتور او ځانغوښتونکي رژيم را وپرخيږي نو په دغه هېواد او په ورته کچه په ايران کې به امريکايي ضد احساسات را وپارېږي .

-د هنگريانو له لارې د ناتو د چارواکو کړيو له غوږونو د ضيالحق د رژيم ضعف او بې وسۍ او په پاکستان کې د پاکستان د پوځ په گډون د مخالفينو د ځواک د ودې راجتکېدنه ور تيره کړئ او ټينگار وکړئ چې هېواد د بې ثباتۍ پر لور درومي .

په ډاکه کې په ولسي جرگه کې د ولسي جرگې د غړو له پلوه پوښتنې او خبرې را تودې کړئ، د وگړو، مخورو سياسي کسانو او د لويو مخالفو گوندونو له پلوه خبرتياوې را خپرې کړئ ، پر دولت دې زور راوستل شي چې د " بيهاري " کډوالو د بيرته راستنيدونکو د ستونزو په هوارۍ کې دې له ځير او احتياطه کار واخلې او بنگله ديش ته د ملگرو ملتونو د منځگړي کميسيون لپاره دې لاره هواره کړي او پر پاکستان دې زور واچوي چې د پاکستاني کډوالو را ستنېدا دې په ډيرې بيړنۍ توگه تر لاس لاندې ونيسي او د ضيالحق رژيم دې را اړباسي چې د سعودي عربستان له پلوه ورکړل شوې وړيا بسپنه دې د افغان انقلاب ضد کړيو د مرستې لپاره نه بلکه د همدغو کسانو په بيرته راستنېدا کې ولگولي .

-په ډيلي کې مالومات راخپاره کړئ چې امريکا او ناتو غواړي د هندوستان پروړاندې په سويلي آسيا کې يوه ټلواله رامنځ ته کړي چې په هغې کې به پاکستان کارنده او څرگنده ونډه ولوبوي. لويديز هېوادونه نه يوازې غواړي چې پاکستاني پوځ راپياوړي کړي بلکه د هندوستان په وړاندې د پاکستان وړانکارو فعاليتونو ته لاتينگه اوږه ورکړي او غواړي د هندوانو او مسلمانانو ترمنځ د شخړو لمبو ته لا لمن ووهي او د سيکهه د بيلتونپالو ملا وړ و تړي چې يو خپلواکه خالسيستان " (خالستان ژ) رامنځ ته کړي .

-په ډاکه کې ميشو هندي ډيپلوماتانو ته د هندوستان په وړاندې د پاکستاني مشرتابه د تيري گرو موخو او د جنتا " پټو گوندونو ؟" د ستراتيژيکو پلانونو په اړه راکاره شوي مالومات خپاره کړئ چې گڼې ددغو ستراتيژيو کو پلانونو موخه د هندوستان په لوېې نيمې وچې کې د هندوستان د هر اړخيزه دريز راتيټول دي چې د امريکا او د چين د وگړو د ولسي جمهوريت له پلوه ترلاس لاندې نيول شوي او پايله يې د پاکستان د پوځي وړتيا په پياوړي کولو ور اوړي .

-په تهران کې په پرله پسې توگه بې لارې کوونکي مالومات را خپاره کړئ چې گڼې پاکستان له افغان کډوالو څخه په کاراخيستنې غواړي بلوڅو او عربو بيلتونپالو ډلو ته په ايران کې وسلې ورتيږي کړي چې د خوزستان [د ايران په

سویل لویدیز کې، سیستان [د ایران په ختیز کې] او د بلوڅستان په ولایتونو کې د گډوډۍ ډله یزې دولتي ضد پېښې را وپاروي]،،

د ۱۹۸۱ز کال د مارچ په مېاشت کې د "تورخم" پر عملیاتي اقداماتي پلان سربیره د "گوادر" تر نامه لاندې یو بل ځنګیز پلان را وزیرول شو او موخه یې د بلوڅانو له ستونزو څخه په گټه اخیستنې پر پاکستان د اغیزو شیندل او پیاوړي کول ول. د ایف سي دي [الف] د مشرمرستیال ډگروال م. الف کراپوین ددغې تابیا د پلي کولو پازوالي په غاړه درلودله .

د "گوادر" عملیاتي پلان د لاندینیو ځانګړتیاوو په لرلو داسې دی :

[،،. د افغان د استخباراتو او په اسلام آباد او کراچۍ کې د کې جي بي د میشتو ځانګو له لارې د بلوڅانو مشرانو ته د پاکستانی چارواکو د موخو په اړه را کاره شوي مالومات ورتیر کړی چې گڼې پاکستانی چارواکي غواړي په بلوڅستان کې د افغانی کډوالو شته والی را قانونی کړي او هغوی ته حق ورکوي چې دایمی استوګنځي را جوړ کړي او هغوی به حق ولري چې پووندي او بارې په کار یوسي او خپل څاروي به پکې وپیايي .

-له افغانی وسله والو ډلو سره د یو شمیر بلوڅي ډلو د نښتو را پارولو ته اوږه ورکړی .

-اروپا ته د بلوڅانو له ټاکلي استازي سره د اړیکو د ټینګولو او ساتلو شوني والی تر آزمايښت او څیړنې لاندې ونیسئ چې له هغې لارې په بلوڅي غورځنگ کې دننه حالات وڅیړل شي، پر هغو اغیزه وشیندل شي او داسې ژمنې پکې راژوندی شي چې گڼې د شوروي اتحاد سوسیالیستی جمهوریتونه به ددوی غورځنگ ته پراخه مرسته وربرابره کړي .

-په افغانستان کې د بلوڅي راډیو د ستیشن د جوړولو د تخنیکي اړخونو شونتیا په پام کې را ونیسئ چې پر بلوڅي وگړو د یوه خپلواکه هېواد د را جوړولو په موخه د جگړې کولو غږ وکړای شي .

-د افغانانو له لارې د شپې پانو د شیندلو لړۍ را پیل کړی چې له مخې یې د بلوڅي وگړو او افغان کډوالو ترمنځ اړیکې لاپسې اور واخلي .

د پاکستانی مشرانو له غوږونو کاره مالومات ورتیر کړی چې امریکا د بلوڅانو له ستونزې څخه په گټه اخیستلو ځانگړې موخې لري او په پام کې لري چې د ضیالاحق پر رژیم زور واچوي چې له پاکستانه د افغانستان په وړاندې د نا اعلان شوې جگړې د سمبالولو لپاره د یوه پیاوړي مورچل په توگه کار واخلي .

-د سي آی اې په اړه بې لارې کوونکي عملیاتي مالومات را خپاره کړی چې گڼې د غې ادارې په غیر مستقیم ډول د یو شمیر سیاسي مخورو کسانو، د بیلگې په ډول [ښایي د ایران پخوانی سر وزیر شاه پور] بختیار او [پخوانی ایرانی جنرال غلام علي] اویسی له لارې اویا نیغه په نیغه بهرته د را کډوال شوی او یا په کور کې دننه د بلوڅانو له یوشمیر

مشرانو سره اړیکې را ټینګې کړې دي. ددې لپاره چې باور یې راشي نو د بلوڅانو له پلوه یو شمیر ظاهري لیکونه راټول کړی چې په امریکا کې د پاکستان سفارت او یا په آسیایي هېوادونو کې پاکستانی سفارتونو ته یې ورلیږلي وي او په لېکونو کې دې ضیالاحق او په پاکستان کې نورو دولتي او پوځي مشرانو ته ګواښونه شوی وي. دا دې هم روښانه کړای شوی وي چې بلوڅي مشران د امریکا له چارواکو څخه مالي مرسته ترلاسه کوي او د یوه خپلواک بلوڅستان د راجورلولو په بدل کې ځانګړي خدمات او مرستې تر لاسه کوي .

-د ایراني مشرتابه له غوږونو کاره مالومات ور تیر کړی چې امریکا ځانګړي موخې او اقدامات په پام کې لري ددغو اقداماتو له لړیو څخه یوه یې د "ساواک" [د ایران د څارکښې ادارې] د پخوانیو څارکښانو ګومارل دي او ګڼې امریکا په پام کې لري چې له ایرانه ایراني بلوڅان راټول اوله پاکستانی چارواکو سره له غاړه غړی کېدلو وروسته د پاکستان په خاوره کې یو یوموتی خپلواک بلوڅستان را منځ ته کړي .

-په کولمبو کې د پاکستانی دیپلوماتانو له غوږونو ورتیره کړی چې د لیبیا له مشرتابه څخه په را اخیستل شویو خبرو کې پاکستانی بلوڅو مشرانو له لیبیا څخه د یوه خپلواک هېواد په راجورولو کې د مرستې غوښتونکي شوي او د لیبیا لوړپوړي چارواکي په دغې غوښتنې غور کوي. د پاکستان د بلوڅانو وسله وال اقدام هغه مهال بیرته په شا کیدلای شي چې په هیواد کې ولسي ژوند خوندي او ډیموکراته لاره راخپله او له بلوڅستانه افغان کېوال بیرته خپلو کورونو ته ورستانه کړای شي .

-له افغانانو سره یوځای او په ګډه په دولتي ضد پارونو کې د بلوڅانو رانښلول تر پام لاندې ونیسئ او څرګنده کړی چې څه ډول مرستې دې ورته ورکړل شي .

-د [فلسطین د خپلواکۍ د ادارې مشر] یاسر عرفات او د ګڼ شمیر هېوادونو رسنیو ته دا مالومات ورسوی چې پاکستان غواړي پر اسرائیلو د یورشلم پرسر د اسلامي هېوادونو د قهر ملا راماته او ددغې سکالو پر سر د هغوی یو موتی والی را درې وړې کړي. که د اسلامي هېوادونو د اسلامي کنفرانس بیړنۍ غونډه را وبلل شي نو امریکایانو پاکستان ته دنده ورسپارلې چې د ټولو پام د افغانستان سکالو ته را واړوي او د یورشلم په تړاو پراسرائیلو د اسلامي کنفرانس د پریکړو را ماتول به د امریکا او اسرائیلو له پلوه وستایل شي] ،،، [

د چوڅروف کاري ډلې د یوې نوې قهرراپارونکي خبرې د اړخونو راجورول په پام کې ونیول ؟ دا د هندوستان او پاکستان ترمنځ د خپلواک کشمیر پرسر د ستونزې لا پراخول او په افغانستان کې په پردیس کې د یوه خپلواک او آزاد بلوڅستان دولت را جوړول ول. خو د ددغې سکالو د څو اړخیزه نا ډاډ والي او د حالت د پیچلتیا په پام کې نیولو سره د دغې ستونزې له را کټولو څخه لاس واخیستل شو .

دې ته ورته ډیرې اقدامات تر لاس لاندې ونیول شول او د پاکستان د ډیموکراتیکو ځواکونو د پیاوړي کولو لپاره شرایط رامنځ شول. د پاکستان د خلق د ګوند یا پیپلزپارټي له استازو، تحریک استقلال ، د مسلم لېګ د ګوند له

ټولو ځانگو، د مساوات له گوند، د پاکستان د نشنل ډيموکراسي له گوند، د پاکستان له نشنل گوند او د هېواد له نورو ولسي ډيموکراسي څخه کارونه ترلاس لاندې نيول شوي ول .

د فعالو اقداماتو د پلي کولو لپاره په بهر کې د کې چې بي د ميشتو څارکښو "جاسوسانو" او د کې چې بي د قرغزيا، تاجکستان، ترکمنيا او آذربايجان د غړو د په کار اچولو شونتيا را ډگر ته شوه .

ج

د فعاله اقداماتو ډيرې برخې په اسلام آباد کې د "نوا" تر نامه لاندې په خپريدونکې مهالنۍ کې چې د مېشتې کي جي بي له لوره څارل کېدله ځای پرځای شوې وې.

په ۱۹۸۰ز کال کې ۲۳۹ مقالې د "الف" د ډلې اقداماتو پورې اړوند خپرې شوې، د ۱۹۸۰ز کال په لومړۍ نيمايي کې، د ټولو خپرو شويو شميره ۲۱۶ ته را ورسيدله. کله چې د افغانستان په اړه د پاکستان ډيموکراسي افغانستان اړيکې تر شننې لاندې نيول کېدلې، مهالنۍ به گڼ وختونه د افغاني ضد او شوروي ضد دريزونو په راخپلولو کې خپلې شننې کولې. د همدغې مهالنۍ لسمه گڼه د امريکا له رسنيو څخه په را اخيستني د ضياالحق وينا را اخلي او څرگندوي چې د شوروي اتحاد سوسياليستي جمهوريتونو غوښتل د خليج فارس له لارې ځان ته د ننوتلو لاره را پيدا او د پاکستان لاس د شا له لورې ورو تړي. د مهالنۍ ۴۶ گڼې د "نواي وقت" لېکنه د دويم ځل لپاره را خپره کړه او شننه يې وکړه چې دغه ولس ولې د شوروي پوځ د ملگرو او خپلواکۍ بخښونکو په توگه گڼي او ټول کين اړخي يې وپرولي ول چې که شوروي سرتيري راسي نو نه به دوی او نه به ددوی کورنۍ په کرار پرېږدي .

په ۱۹۸۱ز کال کې د مهالنۍ ډيري برخې د افغانستان په اړه د کنفرانس او ناپييلتوب د غورځنگ پر دريز خپرونې کولې .

په ۱۹۸۱ز کال کې په پاکستان کې د [ک ر] د کرښو ۱۲ فعاله اقدامات پلي شول چې په هغو کې د "ليو" سولې او د سي آي اي په اړه د پوسترونو وپېښې گډون درلود. د امريکا د بهرنيو چارو د وزارت چارواکو، د امريکا د سفارت قونسلگرۍ او "ليو" بلوڅستان ته سفر وکړ او د ولايت د بيلتونپالو د پلويانو له سياسي مشرانو سره يې وکتل چې د هغوی له سفر څخه گټه را واخيستل شوه. له همدغه ځايه ول چې امريکا په ايران کې د را پورته شويو انقلابي ريفورمونو په وړاندې د شخړو د رامنځ ته کولو او سمبالولو ته ملا را وتړله او له دغو مشرانو سره يې ژمنه وکړه چې د ايران په وړاندې د خنډ په را پورته کولو به د ولايت کورواکي دوی ته ور وگرځول شي .

په سيمه يزې ورځپاڼې کې يولنډ خبر خپور شو او پکې ويل شوي ول چې يو پوليس د امريکا د سفارت د يوه غړي موټر دروي او د [چيکيستو] مأمورينو تر اغيزې لاندې د امريکايانو په قاچاق کې رانښکېل شوی وو او ورځپاڼې له پښتنو بيلتونپالو سره د نوموړي مأمور د اړيکو په منلو ټينگار کاوه .

څرگندونه :

د شوروي] (Chrezvychaynaya Komissiya, [tʃɛkɑ] чрезвычайная комиссия چيکست ::

د جاسوسۍ له لومړنيو ادارو څخه وه . دغه اداره د ۱۹۱۷ زکال د ولاديميرلینن له پلوه د ديسامبر په شلمه نېټه رامنځ ته شوه او لومړنی مشر يې کمونيست فليکس اندماندوويچ څرژينسکي وو. دغه اداره وروسته په يوه پوځي ځواک واوښتله او د شوروي د رژيم د ساتلو دنده يې په غاړه درلودله. [ډ]

په هماغه وخت کې يوه طرح يا دسيسه د فعاله اقدام په اډانه کې را پلې شوه. خبره دا وه چې د امريکا د سفارت د سياسي برخې د سکرترېکس ورک شو. په بکس کې داسې لاسوندي ول چې په خپله تومنه کې يې پاکستاني ضد مواد درلودل. بکس د يوه پاکستاني له پلوه په يوه گڼه گونې ډک ځای کې وموندل شو او پوليس ته ور وسپارل شو. د ۱۹۸۰ زکال د اپريل د مېاشتې په ۵ نېټه په ډيلي کې د کې جي بي تر څارلاندې ورځپاڼې " پتريوت [ډ] هيوادپال" يوه لېکنه را خپره کړه چې سر لېک يې وو: " د ضياالحق په وړاندې د امريکا د څارکښې ادارې سي آي اي تر چپنې لاندې چاره په لاس جگړه ". ليکنۍ د دولتي ضد مأمورينو په دسيسو کې د سي آي اي پر بشکيلوالي ټينگار کاوه .

همدغې ورځپاڼې د ۱۹۸۱ زکال د اپريل د مېاشتې په څلورمه " په پاکستاني فرقو کې د پوځي پاڅون " ۷ تنه اعدام شول ' تر سرلېک لاندې يوه بله لېکنه خپره کړه. لېکنې د پاکستان په سمبال شوي پوځ کې د راولپنډۍ ، پېښور او کراچۍ په بازکونو کې د ميشتو ځواکونو په منځ کې د گډوډې د راپارېدنې په تړاو خبرې کولې. د کې جي بي د ايف سي دي د " الف" د خدماتي څانگې د هېلو برخلاف له تاس پرته بلې هېڅ ورځپاڼې ددغو بې لارې کونکو معلوماتو په وړاندې غبرگون راڅرگند نه کړ .

د ۱۹۸۱ زکال د جولای د مېاشتې په شپږمه نېټه شوروي پوه او ختيز پيژندونکي چې د کې جي بي څارکښ هم وو په شوروي اتحاد کې د پاکستان له شاژدافير سره يوه غونډه درلودله. د پټو خبرو په ترڅ کې نوموړي شوروي پوه امريکا ته د پاکستان د بهرنيو چارو د وزير آغاشاهي د سفر په تړاو په اړوندو پياوړو ايجنسيو کې د واکمنو او اکاډيمکيو کړيو د نظر د غبرگون څرنگوالی ورياد کړ .

په خبرو کې په ځانگړې توگه ټينگار وشو چې امريکا افغان ياغيانو ته د پاکستان له لارې د وسلو مرسته کوي؛ په دغو وسلو نه يوازې افغانان وژل کېږي بلکه شورويان هم وژل کېږي؛ او دې ته په کاتو د شوروي اتحاد سوسياليستي جمهوريتونو اړ کېږي چې نه يوازې خپله پوځي مرسته به را ټيټه نه کړي بلکه دهغه په بدل کې به د خپلې پوځي مرستې کچه نوره هم را لوړه کړي. که پاکستان وغواړي چې د امريکا له پلانونو سره د يوه ملگري او همغاړي په توگه په ځانگړې ډول د آسيا په اړو پيچ اړوندو چارو کې ونډه ولوبوي، نو شوروی لوری به ونه شي کولای چې د يوه بيکاره په توگه ددغسې يو پرمختگ پرمخ راو نه دريږي. شاژدافير د خپل دولت له کړنو څخه د ننګې په کولو

ټينگار وکړ او د خپل دولت له خولې يې ورته وويل چې د پښتنو په ټبرنيو سيمو کې د اروپيچ "حالت" او فعاليتونو مخنيوی ناشونی کار دی .

شارژدافير وپوښتل: موږ څه کوو؟ "

جاسوس ځواب ورکړ . " زه خو واک نه لرم، زه نه شم کولای د پاکستان د دولت لپاره پریکړه وکړم، خو زه غواړم ستاسو پام دغه ټکي ته را واړوم چې زموږ د خبرو پر خټې او تومنې ټينگ فکروکړئ "

شارژدافير په لوړ غږ وويل : " مگر دا خو تاوتریخوالي ته لا پونده ورکوي !"

جاسوس د شارژدافير خبره وروغندله او ور غبرگه يې کړه: " آیا بانديستانو او ياغيانو ته د شوروي د سرتيرو د وژنې لپاره امريکايي وسله ورکول تاو تريخوالي ته پونده ورکول نه دي؟ پاکستان خو اوس د ياغيانو د سمبالولو په يوې لويې اډې اوښتای دی او د وسلو د تيرولو او برابرولو يو لوی سوری (تونل) شوی دی. اوتاسو گومان کوئ چې شوروي اتحاد به په چوپه خوله کرار کښېني او دې ته به سترگه په لار وي چې څه ورپښېري؟

شارژدافير په دغو خبرو داسې د پای ټکی کښيښود: " دا مهم معلومات دي. که څه هم ليواله نه يم چې دا کار وکړم، خو غواړم دغه گزارش اسلام آباد ته ورکړم ."

په افغانستان کې د شوروي د وسله والو ځواکونو په اړه ايرانيانو ته د ناسمو مالوماتو د ورکولو په مهال د [چیکا] ډګر د کې جي بي له جوړېدلو مخکې د شوروي لومړنې څارکښه اداره، چې پورته يې څرگندونه وشوه ډګر [څارکښان وروسته له يو څه وخته دې پایلې ته را ورسيدل چې که په افغانستان کې امريکا ته نيردې سياسي کړۍ واک په لاس کې را ونيسي او د واک پرگډيو کښېني، نو له خميني سره به د غورځو پرځو او دښمنۍ د کړس په کړاو کې د هغه په وړاندې د هغه خپله وسله ډګر اسلام ډګر ور وکاروي. له دې امله هغه [خيمني ډګر] بايد د نوي رژيم د رښتوني دښمن وړانکاريو ته ټينگه پاملرنه راواړوي چې نوم يې لوېدېز او گاونډي عرب هېوادونه دي .

ددې لپاره چې د ايران ډګر پاکستان په اړيکو کې نور تاو تريخوالي ته لمن ور ووهل شي او د افغان کډوالو په وړاندې د ايرانيانو کرکه نوره هم را وپارول شي نو د سيمه ييزو چارواکو په مرسته ددغه کار لپاره يو شمير تر لاسه شوي مالومات په کار واچول شول، خبره دا وه چې سي آي اي په عمان او پاکستان کې د پوځي روزنې يو شمير رونځايونه جوړ کړي ول چې په پوځي روزنه سمبال شوي جنگيالي په ايران کې د نوي رژيم او ايراني انقلاب په وړاندې د وړانکارو عملياتو لړۍ تر سره کړي. روزنه د سي آي اي د مأمورينو، د ساواک د پخوانيو څارکښانو او افسرانو او په پاکستان کې مېشت د افغانو تنظيمونو له پلوه ترسره کېدله .

د ۱۹۸۰زکال د نوامبر د مېاشتې په لسمې نيتې د ايران د ولسي جرگې مرستيال د زاهدان [د ايران په سويل ختيځ کې] له ښارگوټي څخه په ولسي جرگه کې د ايران په وړاندې د پاکستان، عمان او په سيمه کې د نورو لاسپوڅو

دولتونو له دښمنينو ډکو کړنو ته په کلکه نغوته وکړه. هغه په خپلو خبرو کې وويل موږ څرگند مالومات په لاس کې لرو چې: "تش په نامه ملگری خو پټ دښمن يعنې پاکستان د ايران د اسلامي جمهوريت په وړاندې غواړي وړانکارې کړنې تر سره کوي" مرستیال په خپلو خبرو کې د کي جي بي له ورکړل شويو مالوماتو څخه یادونه وکړه او ټينگار يې وکړ چې د وړانکارۍ په يوې برخې کې د پاکستان له خاورې افغان کډوال لاس لري او نوموړي د ايران له دولته په ټينگار وغوښتل چې ددغو وړانکاریو په وړاندې دې کوټلي گامونه را اوچت کړي او د ايران په خاور کې دې د افغان کډوالو حالت دې ور معنی کړي ځکه چې له هغوی څخه د ايران دښمنو ځواکونو له خوا د سياسي موخو په پلي کولو کې گټه اخیستل کېږي .

د "توکيسک" زهر ښه تر نامه لاندې يو بل فعاله اقدام تر لاس لاندې ونيول شو چې په ايران او پاکستان کې د افغان کډوالو د ژوند د حالت د لا تريخولو په موخه راجور سو. ددغه اقدام په سر کې دا پوښتنه را برسیره شوې وه چې د افغان جنگياليو ستره ستونزه د پيسو نشتوالی دی. او ددې لپاره چې جنگيالي خپله پوځي بودیجه را سمبال کړای شي نو پر لوېديز باندې د نیشه يې توکو په پلورلو کې رانښکيل شوي دي .

یوازې د ۱۹۸۰ز کال د جنورۍ او فبرورۍ په مېاشتو کې د افغان د سکالو په اړوند ۵۶ لېکنې وکړل شوې؛ په افغانستان کې د شوروي ځواکونو د يرغل په پلوي ۱۲ سرمقالې ولېکل شوې. سرمقالو ټينگار کاوه چې دغه تيری د افغانانو د ۱۹۷۹ ز کال د انقلاب په وړاندې یوازې د امپرياليزم د هغې نا اعلان شوې جگړې په ځواب کې دی چې د شوروي سوسيالیستي جمهوریتونو اتحاد يې له افغانستان سره د ملگرتوب د تړون تر سيوري لري او د افغانستان د قانوني دولت د غوښتنې پر بنسټ دغه هیواد ته راغلي او دهمدغه ملگرتوب په رڼا کې به خپله دنده تر سره کوي .

له دې چې دغو لېکنو د ټولنې د وگړو په اندونو کې د هېلې وړ اغيزې وړ ونه شيندلې او د ټولنې سترې برخې د شوروي يرغل وغانده، نو په بهر کې د کې جي بي ميشتو څارکښو د سيمې په گوندونو کې د [اغيزمنو سيمه ييزو] جاسوسانو له لارې وغوښتل چې د وگړو نظر د شوروي د يرغل له سکالو بل لوري ته را تاو کړي اودنده ورکړل شوه چې د افغانستان د نيواک پرځای دې د امريکا او بنگله ديش د ارتجاعي سياست د تومنې را برېښولو او د بنگله ديش په کورنيو چارو کې د امريکا لاسوهنو ته راواړوي. که دغې خبرې اغيزه نه درلودله نو د وگړو د ټولنيز نظر د حالت په پام کې نيولو سره دې په افغانستان کې د شوروي د يرغل د غندنې پرځای دې په عين وخت کې هم د شوروي يرغل او هم د امريکا امپرياليزم دې دواړه له يو بل سره پرتله کړي .

د کې جي بي په مرکزي کمېټه کې يو ډيره پټه پريکړه وشوه چې د جاسوسانو له لارې دې د [سرکار دعملياتي پلان د ډلې څانگې] د سي بي بي [د بنگله ديش کمونيست گوند] اود همدغه سي بي بي گوند د [ايم او ايچ آی] ښه موهي [څانگې ته دنده ورکړل شوه چې د گوند د غړيو په زړونو کې د شوروي ضد روحيه مړژواندې کړي او د هغوی

پام دې د هند او چین ترمنځ د هند په شمال ختيز ايالت کې د امريکا او د چین د وگړو د ولسي جمهوريت موخو ته را تاوکړي چې غواړي د سيتاگانگ د غرنۍ ولسوالۍ، تيري پوره، ميزورام او مانپور له سيمو څخه جوړ يو نوی دولت د يوه بفر ستيت يا حایل په توگه رامنځ ته کړي .

يوه بله شخړه ور پلې شوله: د افغانستان د پيښې په اړه امريکايانو خپله پاملرنه د ټولنو په ځوانې برخې ورنېغه کړې وه او له بلې خوا په گڼ شمير ټولنو کې د زده کوونکو ټولنو هم خطرناکه دنده په غاړه درلودله او دا ټولنې د همدې برخې لپاره جوړې شوې وې چې د ايران له انقلاب سره ډغرې ووهي خو امريکا هم دغه ټولنې او هم د ټولنو ځوانه برخه د افغانستان د پيښې په تړاو را پارولې. په دې اړوند په اندويزيا کې ټولنيزو ډلو، ماليزيا او پاکستان ته شپې پانې ور ولېږل شولې. د "گونوکونگ"، "جونپود"، "سندباد"، "نوتو بنگله" او "ډيموکرات" په خپرونو کې ليکنې خپرې شوې .

لاندينۍ لېکنه د ايف سي دي د الف د خدماتي څانگې له پلوه جوړه شوې يوه کوشنۍ برخه ده چې د بنگله ديش په خپرونو کې خپره شوې وه:

سره له دې چې له افغانستان را کډه شوي کډوال روسي ضد روحيه لري خو په وروستيو وختونو کې راغلي کډوال وايي چې افغان وگړي د شوروي سرتيرو له سم چال چلند څخه به هک پک کېدل، او ددی زړونو به نه منله چې يو نيواک گرځواک دې داسې يو چال چلند وکړي او دا له يو بل سره هېڅ نه جوړيدل. رښتيا دا ده چې شورويان له ۱۹۲۰زکال وروسته، د شلمې لسيزې له کلونو څخه ترلاسه شويو تجربو ته ورگرځي. په هغو وختونو کې دوی د منځنۍ آسيا مسلمان هېوادونه ونيول او اوس غواړي همدغه آزموينه په افغانستان کې را پلې کړي .

د شوروي د منځنۍ اسيا اړويچ په هغو وختونو کې کټ مټ په افغانستان کې د ۱۹۷۸زکال د اپريل د مېاشتې له انقلابه را ورسته اړويچ ته ورته وو: پولې ته نېردي د پرتو ټبرونو په منځ کې ټبرنۍ شخړې، د لويو ځمکوالو ډير قهرنی دريز، د پووندگرو او شپنو پر ټولنو د مذهبي کړيو پياوړې اغيزې چې له لېک لوسته بې برخې ول، د بریتانيا تر مشرۍ او لارښوونې لاندې په بهر کې (ايران، پي آر سي) کې له مخالفو ډلو ټينگ ملاتړ.

په هغه وخت کې روسانو له ځانه د نه منلو نرمښت را څرگند کړ او دا وړتيا يې وموندله چې پوځي او سياسي تگلارې دواړه سره راگډې کړي، دا په حقيقت کې هغه کار وو چې وروسته يې بايد کړی وای خو دوی هغه وروستني کار "نرمښت" ته په لومړي سر کې لومړيتوب ورکړ. په افغانستان کې د شوروي د پوځ شتون په ورځني ژوند لږ اغيزه راشيندلې ده. د ورځني ژوند د يوه قانون په توگه هغوی په داسې ځايونو کې لښکرکوټونه راجوړ کړې چې د وگړو له منځه ليري دي او هر څه يې چې په وس کې وي هڅه به وکړي چې د سيمه ييزو ميشتو کسانو پام ځانته را وا نه پوي. څرگنده ده چې سرتيري او افسران نه شي کولای له خپل لښکرکوټه د باندې را ووځي او يا دې له افغان وگړو سره اړيکه را ټينگه کړي .

د افغان کډوالو له خبرو داسې څرگندېږي مخکې له دې چې روسان افغانستان ته را ولېږل شي هغوی ته په ځانگړي ډول لارښوونه شوې وه چې که څوک کډوال کېږي یا دباندې ځي هېڅ څه دې ورته ونه ویل شي ځکه دا به د مسلمانانو پر احساساتو تیری وبلل شي او یا به برعکس د گڼ شمیر تېرونو پردودونو چې په لسگونو ډولونه یې په هېواد کې میشت دي تیری وبلل شي. د پاملرنې وړ خبره خو دا ده چې د شوروي هر سرتیري له ځان سره د چال چلند ځانگړی لارښود لېک لري چې له افغانانو سره د چال چلند په مهال دې په پام کې ونیسي. په څو څو ځله ټینگار شوی چې له مؤمنانو سره دې هېڅکله د مذهبي سکالوپه اړه خبرې ونه شي او پر دغو خبرو بندیز لگول شوی؛ لارښوونه شوی چې دا ډول خبرې د ټولو افغانانو له پلوه د یوه قانون په توگه گڼل کېږي او هرڅوک دې باید په ورځ کې پینځه ځله لمونځ وکړي او کله چې څوک پر لمانځه ولاړ وي هم دې درناوی وشي او نه دې لاس ورنه وړل شي. د مسلمانو تر مخ دې هغه کارونه چې په قرآن کې منع شوي دي و نه شي او په ټینگه ورباندې بندیز لگول شوی او دې ته ورته نور. کډوال وايي چې د شوروي په لښکرو کې شوروي بولندویانو ته اخطار ورکړ شوي که ددوی تر لاس لاندې کسان د سیمه یزو وگړو په منځ کې ناخوښۍ را منځ ته کړي او یا د سیمه ییزو مېشتو وگړو په تړاونامطلوبې پیچلتیاوې رامنځ ته شي نو دوی به سخته جزأ وويني. د لمانځنو په وخت کې کله چې افغانان له روسانو سره په اړیکه کې راځي او له یو بل سره گوري او یا افغانان غواړي چې په روسي لښکرکوټونو کې د سرتیرو له ژوند څخه لېدنه کتنه وکړي، هغوی ته په ټینگه امر شوی چې که زړه یې وغواړي یا ونه غواړي باید له ځانه خوښي او خوشحالي را څرگنده کړي دغه امر نه یوازې په سرتیرو پلي کېږي بلکه د هغوی افسران دې هم ورته کار وکړي او یادې په چوپه خوله د خپل دسپلین په اډانه کې پاتې شي .

په ۱۹۸۱ او ۱۹۸۲ زکلونو کې د [تورخم] د عملیاتي پلان په اډانه کې د پاکستان په اړه ایراني مشرتابه ته په پرله پسې توگه بې لارې کوونکي مالومات ورکول کیدل چې پاکستان د افغان کډوالو له لارې بلوڅي او عربو بیلټونپالو ته ورسلی وریږي چې د خوزستان، سیستان او بلوڅستان په ولایتونو کې دولتي ضد پېښې او وسله والې پارونې رامنځ ته کړي .

د افغانستان په ملاتړ یوه شپې پاڼه په هېوادنۍ او پراخه کچه د ایران د ملت د غیر نیونکو د ملي ادارې له خوا وگرځول شوه او ویل یې چې د افغانستان په وړاندې دې د ایران او پاکستان پاروونې بندی شي .

د ۱۹۸۲زکال د مې د مېاشتې په دویمه نیمايي کې د " زهر " د شپې پاڼې عملیات په پاکستاني بلوڅستان کې تر لاس لاندې ونيول شول چې د ضیاءالحق پر راپرځولو یې غږ کاوه. د افغان د ځانگړواستخباراتو د ځانگړې [ایس جی ای] څانگې د جاسوسانو له لارې ۹۹۰ شپې پاڼې خپرې شوې. د بلوڅانو د یوه تېرد مشرانو په منځ کې د سگي یوه جاسوس وکولای شول چې د یوه مشر د ډاډ وړیو سړی راخپل کړي او د ایراني ریال د ورکړې په بدل کې د کویتې او ایراني پولې تر منځ د زاهدان د ریل په پټلیو کې شپې پاڼې وشیندي. جاسوس وویل چې د نوموړي سړي کسانو د شپې پاڼو عملیات پلي کړل او دوی د یوه سړي له پلوه دغه کار ته را گومارل شوي ول چې غه سړی د ایران په سیستان

کې د بلوڅانو له توکم څخه د یوه مشر ملگری وو او دغه سړي شپې پانې او پیسې خپلې عملیاتي ډلې ته ورکړې او ورته ویل شوي ول چې چوپه خوله دې پاتې شي او دغه خبره دې خپلو افغانو ملگرو ته ونه کړي. د سگي یو بل جاسوس چې پټ نوم یې "محمد خانو" وو او د "فدا" د یوې کوشنۍ ډلې مشري یې کوله، خپل دوه تنه د ډاډ وړملگری استوي چې د کویټې د سکرکورت [سکر] په سیمه کې شپې پانې وشیندي. هغه د لگښت لپاره ایراني ریال ورکړل او ویې ویل چې پیسې یې د 'یوه ایراني په غوښتنه' اخیستلي دي، او څرگنده موخه یې دا وه چې د نورو بخشونو هبله هم وکړي. په دې توگه د عملیاتو د اصلي مخ لا پتېدلو ته ښه لاره وموندل شوه او په حقیقت کې د بهاندو اوبو مخ ته داسې ډنډ را جوړ شو چې څاڅکی به هم ورڅخه بې ځایه ونه بهیري ځکه که د عملیاتو پلي کوونکي ونیول هم شي هغوی د زیاتولو لپاره څه نه لري او د سپنسیو د جرښوي غونډارې د تار د سر را موندل نا شونې کېده.

په ۱۹۸۰ز کال کې د افغان کډوالو پروړاندې د کي جي بي د لاندینۍ شمیرې جاسوسان په عملیاتو کې را ښکېل ول: په پاکستان کې ۸، په بنگله دیش کې ۶، په هندوستان کې ۱۲، په افغانستان کې ۱۲.

په بریتانیا کې کې جي بي د پاکستانی کډوالو د یوه مشر په لټه کې شوه، په فرانسه کې دغې ادارې یو بلوڅی مشر لټاوه او موخه دا وه چې د هغوی مرسته په گډه عملیات را پلي شي.

د کي جي بي د فعاله اقداماتو په لړ کې یو پلان ترلاس لاندې ونیول شو او موخه یې د هند پاکستان د اړیکو په پرمختگ کې د خنډ رامنځ ته کول ول او کره موخه دا وه چې د پاکستانی مشرتابه په هغې هڅې کې ناکامۍ رامنځ ته شي چې غوښتل یې له هندوستان سره خپلې اړیکې پراخه او له هندوستان سره په گډه پوله کې د تاو تریخوالی کچه راټیټه کړي.

د خنډ د رامنځ ته کولو موخه وه چې که پاکستان یوه شیبه وخت ترلاسه کړي نو په هوساینې به خپله مخه افغاني لانجې ته را واړوي او په نړیواله کچه به د افغانانو په لانجه کې د شوروي اتحاد د لاسوهنې په تړاو شوروي ضد گامونه را اوچت کړي. په ۱۹۸۱ز کال کې [د فبرورۍ له ۹ تر ۱۳ نېټې پوري د ناپیلتوب د غورځنگ په غونډه کې] [د افغان د بهرنیو چارو وزیر "دوست" محمد] دوست سفر نوي ډلې ته په ناکامۍ پای ته ورسېد؛ [په همدغه کال کې د جون په مېاشت کې اسلام آباد ته د هندوستان د بهرنیو چارو د وزیر پ. وي. نارا سیما [شرما] سفر پایلې را ونه زیږولې. مهمه دا وه چې هندي سیاستمداران دې ته را ډاډه شي چې له هندوستان سره د اړیکو پرمختیا ته د پاکستان لیوالتیا یوازې یوه تاکتیکی مانور یا خوځښت دی، ځکه پاکستان په هندوستان کې د خپلې خوښې وړد بې ثباتۍ د رامنځ ته کولو په موخه د وړانکارو په راټولولو او وسله والو کولو غوښتل وخت تر لاسه کړي اوبیا له همدغه رامنځ ته شوي اړوپیچه وکولای شي د کشمیر د ستونزې د حل لپاره د هواری لاره را پیدا کړي.

په ملي کچه يو لاسوندي چې سرلېک يې د " هېگ ميمورنډم يا د هاگ يادښت لېک " وو راجوړ شو. ددغه لاسوندي پاڅه ټکي دا ول :

[[، [امريکا په پام کې لري چې پاکستان د ايران په بندرونو، د افغانستان په ډيموکراتېک جمهوريت او د هندوستان په سمندر کې د نړيوالې آزادې سوداگرۍ لپاره په يوه پاڅه مورچل را واړوي ترڅو د هند په سمندر کې د هندوستان د زبرځواکۍ د مخکښې ټېروهنې مخه را ونيسي .

-امريکا چمتو ده چې پاکستان ته الوتکه وړونکي بېرۍ ورجوړې کړي (يوه يا دوې الوتکه وړونکې بېرۍ به په پور ورته ورکړي) چې د تم کېدلو ځايونه به يې په گوادر کې وي او د کراچۍ د بېرېو د لنگر اچولو څنگيز بندر به نور هم ورته وروغځوي .

-د ريگن اداره د ضياالحق د هغو هڅو هرکلی کوي چې له مخې به يې د هندوستان په وړاندې د ښه چال چلند چاپيريال رامنځ ته شي، خو له دغې په وريځو کې پټې اورښتونې خبرې څخه هېڅوک سترگې نه شي پټولای چې تر هغه مهاله چې انديراگاندهي د واک پرگدی ناسته وي نو ډيلي به د شوروي پلوي سياست کړنې ته ليواله وي .

-پايله دا سوه چې: د واشنگتن [پيکينگ ؟] اسلام آباد د درې ځنډيز په گډو هڅوکې د هندوستان د دولت په بې ثباته کولو کې د يوې شيبې لپاره هم درېدنه يا بسېدنه دې منځ ته رانه شي .

-امريکا چمتو ده چې پاکستان ته د اې ډبليو اې سي ايس [په هوا کې د خبردارۍ او په خپل سر چلېدونکې څارونکي جوړښت لرونکو] پوځي الوتکو په برابرولو کې د پاکستان پرغوښتنې غور وکړي چې له نوموړو الوتکو څخه د هندوستان په پوله کې گټه واخلي او له هغه څخه پخه موخه دا وه چې د نوموړو الوتکو په ورکړې به د امريکا، چين او پاکستان ترمنځ د مالوماتو د راټولولو او د يو بل ترمنځ د مالوماتو گډولو ته لاره را پرانيستل شي] ،،،

په ډيلي کې د کي جي بي مېشتې څانگې وموندل چې د ۱۹۸۱ زکال د فبرورۍ د مېاشتې له ۹ تر ۱۳ پورې د ناپييلتوب د غورځنگ د بهرنيو چارو د وزيرانو په کنفرانس کې، د غورځنگ د ښي لاس برخې غوښتل او هڅه يې کوله چې شوروي ضد شعارونه راپورته کړي او په برلاس د افغانانو لانجه او د کمپوچيا ستونزه د دغو شعارونو تر مترکولاندې ښه و ټکوي .

[[، [هڅه وشوه چې د سوسياليستي هېوادونو په تړاو هغه پوهنلېدتوگه (تيزس) چې گڼې هغوی د ناپييلتوب د غورځنگ طبيعي ملگري دي را بې اعتباره کړي او شعارونه راپورته شول چې د ناپييلتوب غورځنگ پنځدوی يا طبيعي ملگري او ټلواله نلري خو پنځدويه دښمنان لري او هغه نوي [نيواک (نيو کلونيا ليزم)، توکمپالنه (ريسيسم)، پانگوالي (امپرياليزم) او لوړتياپالنه (هژمونيسم) دي. يوگوسلاويا او شمالي کوريا د غورځنگ په ښي اړخ کې ډه ډه ولگوله. د ناپييلتوب د غورځنگ يوازيني رښتوني او پرمختلونکي جنگيالي ځواکونه کيوبا او ويتنام ول .

د غورځنگ د ښي لاس څانگې د يوه ډونډ يا اعلاميې د لېکنې په راکاږلو له افغانستانه د بهرنيو ځواکونو دوتلو پر سرټينگار کاوه (دا يې منلې وه چې د شوروي د ځواکونو نوم به په ډونډ کې نه اخلي). افغانستان، انگولا، ايتوپيا او د يمن د وگړو ديموکراتېک جمهوريت سم چمتوالی نه درلود او له ځانه يې د غورځنگ د جنگيالي مخ سم راڅرگند نه شواي کړای]،،، [

په ډيلي کې مېشتې د کې جي بي د څانگې غړي پروخوروف چې [د گينادي افاناسيچ واومين تر نامه لاندې په ډيلي کې کار کاوه وروسته د تورنجرالۍ په رتبه د ايف سي دي د څانگې د ۱۷ دپارتمنت مشروټاکل شو] (د ۱۹۸۱زکال د مې د مېاشتې د پينځمې نېټې په خپل ۱۶۶۹ شميره تيلگرام کې) په خپل نوبت د فعاله اقداماتو د پلي کولو لپاره يو وړانديز رامنځ ته کړ. نوموړی دغې بې لارې کوونکې پايلې ته رسيدلی وو چې: ددې لپاره چې د ببرک کارمل رژيم په افغانستان کې د واک پرگدی ژوندی پاتې شي نو د هند او پاکستان ترمنځ جگړه به د شوروي اتحاد په گټه وي او هغوی بايد همداسې يوه لور ته راوکاږل شي. دپارتمنت نه يوازې دا چې په بهر کې خپل مېشت غړي ته د هغه ددغسې يوې خپسړۍ په ځواب کې د هغه غوږونه ور تاو نه کړل بلکه د نوموړي وړانديز يې د کې جي بي د ايف سي دي جغرافيوي دپارتمنت او د شوروي اتحاد د بهرنيو چارو وزارت ته ورولبړه .

د فعالو اقداماتو په اړه د هر عملياتي مأمورد هر نوبت پلي کېدل را وهڅول شول. د موضوع يا سکالو په تړاو د بهر مېشت څارکښ ليدتوگه اود کړنې څرنگوالی وروسته د وړانديزونو په ډول له مرکز نه نورو بهر مېشتو څانگو ته په اسلام آباد او تهران کې وليږل شوه. د [الف] خدماتي څانگې له خپلو غړو څخه د هندوستان ؟ پاکستان د اړيکو د لا خرابيدا د څرنگوالي په اړه پوښتنې کړې وې. په تهران کې د [شابروف] په نامه يو ټيلیگرام وليږل شو او له هغه "د ايران ؟ پاکستان د خپرو پرو اړيکو په اړه د نظر غوښتنه شوې وه چې دا به په خپله کې جي بي ته د ايران او پاکستان د اړيکو په لا خپرولو کې او يا هغو ته د لارو چارو د موندلو په تړاو بله لاره پرانيزي ان تر دې کچې چې دواړه هېوادونه د اړيکو د خپرېتيا له چاپيرياله د دشمنۍ تر کچې د يو بل په وړاندې را ودروي. د تيلگرام په پای کې د دپارتمنت مشر تورنجرال م. ک. پولونیک لاسلېک کړی وو. د ۱۹۸۲زکال د جنورۍ د مېاشتې په ۱۲ نېټې همدې ته ورته غوښتنه د اسلام آباد په پته چې د اوولسم دپارتمنت مشر تورنجرال نيکيشچوف (کاري نوم يې: ميشين وو) لاسلېک کړی وو، وليږل شوه. له دغو خبرو څخه يو بل وړانديز را وزېږېد: "د پاکستان او ايران ترمنځ اړيکې ښايې په ډير حساسو ټکو کار وکړي او کېدلای شي دغه اړيکې ددوې ترمنځ ډيرې خړې پرې شي ان تر دې کچې چې له يو بل سره بربنډې دشمنۍ ته را ووځي، او دا به په خپله په سيمه کې زموږ د خدماتي موخو د ترسره کولو لپاره گټورې را پريوځي".

د دواړو و تیلیگرامونو لومړنې بڼه د [الف] د څانګې مامور [الکسین] لېکلې وه .

په ډیلي او کولمبو کې د کې جی بی د میشتو څانګو د څارګرو له لارې دغې څانګې وکولای شول د ایف سی دي د [الف] د خدماتي څانګې مالومات په هندوستان کې په لوړو پوړو کې د کې جی بی د ځای پرځای شویو چارواکو غوږونو ته وررسوي. په ډیلي کې یوه څارګر(چې پټ نوم یې "وانو") او خبریال وو، دغه مالومات یې سروزیرې میرمن اندیرا ګاندهي ته ورسول .

د ۱۹۸۱ز کال د سپتامبر په مېاشت کې نوموړی پاکستان ته واستول شو. د [الف] خدماتي څانګې هغه ته د افغان د لانجې پرسر مالومات وربرابر کړل، او هغه باید د پاکستان د ادارې استازو ته رسولي وای اودنده ورکړل شوې چې له راستنېدلو وروسته تر لاسه شوی پیغام دې د هندوستان مشرتابه ورسوي او بیا دې د هند په رسنیو کې را خپور کړي. مرکز اجازه ورکړه چې رالیبرل شوي مالومات دې لږ نور هم سم کړلای شي او د جاسوس د کتنې د سفر په رڼا کې دې سمونې پرې ورزیاتې شي، خو دا داسې بریښېدل چې شخصي اړخ پکې برلاسی ولري او له پاکستاني ادارې څخه په ځانګړې توګه له ضیاالحقه د هندوستان د مشرتابه کرکه ډیره تر سترګو کېدله. ددې لپاره چې خبریال په راتلونکې کې پاکستان ته د خپلو شونو سفرونو په وړاندې خنډونه رامنځ ته نه کړي نوموړي د خپل کار په خپرو شوې برخو کې له ډیرې پام لرنې او هوښیاری څخه کار اخیستای وو او رمزونه یې په قاعدوي او نه سپرېدونکې بڼه جوړ کړي ول .

د اکتوبر په مېاشت کې له پاکستانه د خپلو راستنیدلو پر مهال نوموړي څارګر له میرمن ګاندهي سره غونډه درلودله او هغې ته یې د افغانستان د سکالو په اړه د کې جی بی ګامونه په تفصیل وویل .

«، [هغه څه چې پاکستاني مشرتابه وویل او که په ځیر ورته وکتل شي نو په پاکستان کې د افغان کېدوالو شتون د ضیاالحق ادارې ته ګټور ول ځکه هغه ته یې دا وسه وربخښله چې له امریکا، چین، سعودي عربستان او نورو څرګندو هیوادونو څخه د هغوی په نامه لا زیات مرستندویه توکي او وسلې ترلاسه کړي. خو ددې ترڅنګ افغان کېدوال د اسلام آباد لپاره د یوه سرباري تاو تريخوالي سرچینه وه ځکه د پاکستان بومي اوسېدونکو په خپله له هغو کوم توپیر نه درلود چې د هغوی ایلېندونه او پوونډې او د پوونډې ځمکې، د هغوی اوبه او خوراکي دانه باب کېدوالو کارول. د یو شمیر پوځیانو د لېد توګې پرېنست د پاکستان ❖ افغان د پولو ترمنځ به تاو تريخوالی تر هغه وخته دوام ومومي چې پاکستان په بشپړ ډول خپل پوځ له سره سمبال او له سره یې په ډیرو پرمختللو وسلو وپنځوي. داسې نښې نښانې را څرګندې شوي چې د ۱۹۸۲ز کال د جنوري له مېاشتې وروسته به امریکا اسلام آباد ته د ایف ❖ ۱۶ جنګي الوتکو لومړنې ډله او د ګرمې کوشني بیړۍ چې په ایم - ۱۱۳ "هاوک" توغندیو به سمبال وي ورکړي. له دې امله سړي کولای شي د وخت او د سیمې د سیاسي تومنې په پام کې نیولو سره و انگیري چې د پوځ په وسلو له سره پنځول هېواد پوځي کولو "میلیتاریزم" ته په بېره را کاري او د هغه تر څنګ دغه هېواد په خپله په یوه تیري کوونکي هېواد

اوږي چې د امريکا، چين او نورو اسلامي ارتجاعي رژيمونو د گټو او موخو په پلي کولو کې به ورڅخه گټه واخيستل شي]....،،

په کولمبو کې د کې جي بي د بهرميشتې څانگې يوه څارگر د سريلانکا د خبريالانو په منځ کې په سريلانکا کې د هندوستان له عالي کمشنر تي. سيري ابراهام سره اړيکه درلودله. هغه د ايف سي دي د [الف] د خدماتو د څانگې مالومات ابراهام ته ورسول او نوموړي وروسته په دې تړاو خپله نه ناکامېدونکې ليوالتيا ورڅرگنده کړه. له دې امله د ۱۹۸۱ز کال د جنوري د مېاشتې په لسمه نېټه په يوې عادي غونډې کې دغه څارگر نوموړي ته د هندوستان د گټو د راڅرگندولو لپاره په هندي سمندر کې د امريکا د يوه شل کلن پلان په تړاو مالومات ورکړل او ورته په ډاگه يې کړه چې امريکا غواړي په هندي سمندر کې برلاسی راخپل کړي. ابراهام وويل چې د جنوري په ۱۲ نېټه د هندوستان د بهرنيو چارو د وزارت سکرتر اي. گونسالويس سريلانکا ته د يوه سفر لپاره راځي او دغه مالومات به هغه ته په لاس ورکړي .

د دغه ډول مالوماتو ور تيرېدا ته " د ځانگړو مثبتو اغيزو د شيندلو تگلاره " وايي. په دغه ډول تگلارې کې کاره مالومات هم گډون لري او کېدای شي د مالوماتو بڼه او تومنه له هر ډوله وي، او يا کېدای شي بې لارې کوونکې مالومات وي، دغه ډول مالومات په دې بڼه جوړ شوي دي چې پر دولتونو، گوندونو، ځانگړو سياسي څيرو، پر يوې ټولنې او دولتي چارواکو د اغيزو د ور شيندلو لپاره د خبرو اترو په مهال د څارگرو، د بهرنيو پټو اړيکو، څارگرو مأمورينو، د شوروي اتحاد د تابعيت لرونکي يوه څارگر او يا د شوروي اتحاد د يوه شرکت له لارې ورسول کېږي. د " ځانگړې مثبتې اغيزې " تگلارې مخکې له مخکې خپلې فرضيې سنجولې وي او د خپل کار لپاره په پرله پسې ډول فرضيې را سپړي، په پرله پسې توگه د هغو پايلې او د راپورته شويو گامونو په وړاندې د غبرگونونو راڅرگنديدل په ځير څيږي .

کې جي بي له هنگرانو سره په گډه چې د هندوستان له يوه نامتو خبريال سره يې په ويانا کې اړيکه درلودله د فعاله اقداماتو عمليات تر سره کړل؛ هغوی نوموړي ته د کې جي بي، بې لارې کوونکي مالومات په لاس ورکړل چې په رسنيو کې يې تر خپل نامه لاندې خپاره کړل .

د " اوټو پالما " تر پټ نامه لاندې يو بل هنگري څارگر په کار واچول شو چې د لوېدېزو هېوادونو کړيو ته کاره کړل شوي مالومات ور تير کړي. د [الف] د خدماتي څانگې د پام وړ مالومات د هنگري د څارگرې ادارې د بې لارې کوونکو مالوماتو د څانگې مشر [جوسان] ته د پلي کولو لپاره ور وليږل شول .

په پاکستان، ايران او هندوستان کې د کې جي بي ميشتو څانگو ته لارښوونه وشوه چې د رسنيو د هر ډول گزارش په وړاندې چې د کولمو د ناروغيو د راپارولو په اړه وي کلک غبرگون راڅرگند کړي اود " تارا کاني " [ورېو ؟] د ورېو مورينه ؟ گړندی ؟ کيک يو ډول خزنده ده- مادر کيک] تر نامه لاندې د پيچلو فعاله اقداماتو د يوې برخې

په توگه دې د امریکا د بې اعتباره کولو لپاره خپلې لېد توگې مرکز ته راولېږي. دا د لاهور له طبي مرکز سره نښتې د يوې امريکايي کمپنۍ او د هغې د کارکوونکو د بې اعتباره کولو لپاره په پام کې نېول شوي ول او عميات ددې لپاره پلي کېدل چې د کمپنۍ کار له ناتو او امریکا سره د کيمياوي او بيولوژيکي وسلو د جوړولو په تړاو را ونښلول شي. د ۱۹۸۱ او ۱۹۸۲ز کلونو په اوږدو کې وخت په وخت د هندوستان، ايران، بنگله ديش او لبنان په رسنيو کې مواد را څرگندېدل اوويل کېدل به چې د امريکايي کارپوهانو په مرسته او ښکېلوالي په پاکستان کې د باکتریاالوژيکي وسلو د جوړولو لپاره چمتووالی تر لاس لاندې نېول شوی چې د افغانستان، ايران او هندوستان په وړاندو کې به ورڅخه کار را واخيستل شي. [،،] د انساني کولمو د ناروغيو پېښې د پشین، سرخاب، مسلم باغ او افغانستان ته په ورځيرمو سيمو کې او د څارويو د وُبا او ليردېدونکو يا ساري ناروغيو پېښې د هندوستان په لويديزه برخه (د پنجاب د ولايت د هرنایه او په جمو او کشمير او راجستان کې) له پاکستانه د را کېوال شويو او را کوچيدلو انسانانو او څارويو په منځ کې ولېدل شوې او ټول يې د امريکايي کارپوهانو له پلوه په پاکستان کې په دغو ناروغيو اخته شوي ول. ډيري وختونه د څارويو د روزلو لپاره يو شمير څاروي روزونکي توکمونو له يوې سيمې څخه بلې سيمې ته په افغانستان، ايران او هندوستان کې په کلنۍ او موسمي توگه کېوال کيږي چې له ځان سره د ليردېدونکو ناروغيو نوي ډولونه راوړي او دغه راوړل شوې ناروغيې په هغو ځايونو کې خپروي چې هلته دمه کيږي، خو له همدغې پېښې څخه د امريکايانو او پاکستانيانو موخه دا وه چې دا به په همدغو هېوادونو کې اله گوله، گډ وډي او ډول ډول پريښانۍ را وپاروي .

[،،] (په ايران کې ډنډورې راخپرې شوې چې امريکايان په پاکستان کې شيعه گان د گينايي خوکانو په څير په کيمياوي لابراتوارونو کې تر ازمويڼو لاندې نيسي چې له مخې يې پر انسانانو باندې د کيمياوي او باکتریاالوژيکي جوړو شويو توکو اغيزې وڅيږي او له امله يې د هغوی يو گن شمير يا مړه شوي او يا گوزن واهلي دي. ډنډورو به ويل چې دا د پاکستانی رژيم پريکړه وه او امريکايان يې پريښودل چې پر انسانانو دغسې ازمويڼې تر سره کړي او دا څرگندوي چې پاکستانی مشرتابه په ښې هوښيارۍ د شيعه له را پاريدونکې ويرې څخه خبر دی او دغه ويره سيمه ييزو شيعه گانو مشرتابه ته لا وختې ورڅرگنده کړې ده نو له دې امله مشرتابه پريکړه وکړه چې د خپل کورني پياوړي دښمن له سرخوړاوي څخه ځان را خلاص کړي) [،،،]

[،،] (په همدغو هېوادونو کې داسې گامونه را پورته شول چې د نړيوالې روغتيا اداره پرې را خبره کړي او ټينگار کېده هغه امريکايي کارپوهان چې پاکستان ته تللي دي د هغو د فعاليتونو په اړه دې پلټنې وشي او په دې تړاو دې يو کميسيون ته دنده ورکړل شي چې پر انسانانو او څارويو دې د ازمويڼو هغه لابراتوارونه را وپلټي چې د کيمياوي او باکتریاالوژيکي وسلو د فابريکو په توگه ورڅخه کار اخيستل کيده .

،[په کابل کې رسنیو، راډیو او ټلوویزیون خپرونې تر لاس لاندې ونيولې او په هغو کې یې د پاکستان له خاورې څخه په گټه اخیستنې نوموړو هڅو ته نغوته کوله او ټینګار یې کاوه چې په پاکستان کې د افغانستان، ایران او هندوستان په وړاندې د باکتریا لویکي وسلو د جوړولو لپاره وپرونکې ازموینې تر لاس لاندې نیول شوي دي]،،

،[په ډاکه کې د ورځپاڼو یو شمیر لیکنو د ډاکې او د نورو ښارونو په روغتونونو کې د نس ناستې یا اسپهال او د نړیوالو ناروغیو د څیړنې د نړیوال مرکز تر سیوري لاندې په هیواد کې د امریکایي کارپوهانو د ازموینو په اړه د رښتونو پلټنو پر غوښتنې ټینګار وکړ]،،

کې چې بي په دغو هېوادونو کې د امریکایي باکتریا لویکي خدماتو په تړاو بریالې شوه چې ټولنیز نظر په سمبال شوې توګه د امریکایانو په وړاندې را وپاروي. له پاکستانه د باکتریا لویکي لابراتور مشر وشرل شو. د هندوستان دولت د هندو- امریکا د روغتیا ساتنې ګډ کمیسیون او د کولمو د نارغیو په اړه د آسیایي کنفرانس چارې چې تابیا یې په هندوستان کې په پام کې نیول شوې وه وټولې.

د ۱۹۸۲ز کال د فبرورۍ د مېاشتې په ۱۱ نېټې په کراچۍ کې خپرېدونکې ورځپاڼې "ډیلی نیوز" په واشنگتن کې د خپل خبریال له خولې د پاکستانی چارواکو د هغې پریکړې په اړه گزارش خپور کړ چې له مخې یې یو امریکایي ډاکټر د ماریلیند د پوهنتون سیانس پوه ډاکټر دیوید نیلین چې د لاهور له طبي مرکز سره یې تړاو درلود له هېواده وشاړه. نیلین وویل چې دده د شړلو لامل د هغه د پاکستانی ملګرو د دروهو یا دسیسو له امله رامنځ ته شوی دی. امریکایانو وویل چې د ډاکټر نیلین د بدغوښتونکو او بې لورینو کسانو په ډله کې پوهاند سلام خان او برېد جنرال م. الف. چوهدری ګډون لري. کې چې بي د پاکستانی طبي پوهانو له خوا د برېښو راڅرګندو شویو غنډونو اود امریکا یې ضد لیکنو پر بنسټ چې د امریکایي کړنو غنډنه یې د نړۍ د ډیرو هېوادونو په رسنیو کې په ترڅې ژبې کړلې وې، ټولې یې د روغتیا د نړیوالې ادارې مرکزونو ته د غاډلېکونو (احتجاجیه لېکونو) په توګه ور ولیږلې.

د ۱۹۸۲ز کال د فبرورۍ په مېاشت کې د شوروي ادبي مجلې "ګزیت" د [زه اندروپوف] تر لوی سرلېک لاندې یوه لېکنه خپره کړه او تر سرلېک لاندې لېکل شوي ول: "د مرګ زیږونې ماشین". دا د لاهور د څیړنیز مرکز په اړه د کې چې بي د بې لارې کوونکو مالوماتو پرځای یو ځواب وو.

د ۱۹۸۲ز کال د فبرورۍ د مېاشتې په ۲۷ نېټه "پراودا" گزارش ورکړ چې هندي چارواکو د هندو- امریکایي د ورغتیا ساتنې د ګډ کمیسیون غونډه او د کولمو د نارغیو په اړه آسیایي کنفرانس را فسخ کړ. هغوی دغه فسخ کول په پاکستان او بنگله دیش کې د امریکایي کارپوهانو د هغې څیړنې په کړس کې وکړل چې د باکتریا لویکي وسلې د جوړولو په اړه یې د یو شمیر تولید شویو تجربوي توکو څیړنه تر لاس لاندې نېولې وه. د "پتريوت" د ورځپاڼې د گزارش پر بنسټ د هندوستان د کورنیو چار وزیر په پام کې درلودل چې په هندوستان کې د امریکایي پوهانو او ډاکټرانو په اړه ځانګړې پلټنې ترلاس لاندې ونیسي. د بنگله دیش چارواکو هم په خپل هېواد کې غوښتل د تش په

نامه د نړيوالو څيړنو د انستيتوت د چاروپه اړه چې بيلگه يې په لاهور کې د ډاکټرنيلين ترمشري لاندې يو څيړنيز مرکز وو ، پلټنې راپيل کړي. [ياددښت: 'پټريوت' اونيزه ژورنال، په ډيلي کې د کې جي بي د ميسټې څانگې له خوا څارل کېده].

د ۱۹۸۲ز کال د فبرورۍ په ۲۳ نېټه پاکستانۍ ورځپاڼې [ډان] د امريکا د ملي روغتيا د انستيتوت داستازو پاول احمد اودگلاس ويليام او د پاکستان د روغتيا وزير ډاکټر نصيرالدين جوگي زي ترمنځ دغونډې گزارش ورکړ .

ددغې غونډې په اړه رسنيو داسې ولېکل :

"له پاکستانه د ډاکټر د. نيلين د شپلو په اړه چې د ليردېدونکو نارغيو د خپرولو په تړاو يې ويروونکي ازميښتونه ترلاس لاندې نيولي ول يو امريکايي طبي پلاوی په بېره اسلام ته ولاړ اوغواړي د هغې اشواينې يا رسوايي پر خولې برغولی کښيږدي چې خپته يې په ناڅاپه ډول د لاهور د طبي پلټنو د مرکز پرسرا وچاودېدله او هم غواړي پرپاکستان زور واچوي چې ددغه مرکز له پلوه د ټولو ترسره شويو پلټنو کارپاييلې چاته ورڅرگندې نه کړي. د امريکايي پلاوي مشري پاول احمد او دگلاس ويليام کوي. په پاکستان کې د امريکا د طبي کارپوهانو نابېره راڅرگنديدنه په خپله د واشنگتن دا ويره مني چې د ډله ييزې وژنې باکټريالوژيکي وسلې د نويو اجزاوو د جوړولو په اړه به د تر سره شويو ازميښتونو مختوروالي را برېنډ شي او په خپله په دې پاييلې د منښتې گوته ږدي چې گڼې پاکستان په خپله امريکايانو ته اجازه ورکړې چې ددوی په خاوره کې ويروونکې تجربې ترلاس لاندې ونيسي او شوني به نه وي چې دغه وسله به د ايران، هندوستان او افغانستان پرضد وکارول شي ."

د ۱۹۸۲ز کال د مې په مېاشت کې په پاکستان کې د امريکا د کيمياوي اوباکټريالوژيکي وسلو د ځای پرځای کولو په اړه له اسلام آباده په نيټه ييز ډول راخيستل شوي گزارشونه د هندوستان په رسنيو کې را خپاره شول .

"د گزارشونو پر بنسټ چې له سيمه يزو پوځي سرچينو څخه مور ته ترلاسه شوي دي څرگندوي چې په تېرو نېرډو وختونو کې د امريکا د کيمياوي وسلو جوړولو له فابريکو څخه چې په جاپان او د پاسيفيک په سمندر کې په جانستون اتول کې ځای پرځای دي پاکستان ته کيمياوي [ري ايجنټونه] [څرگندوونکي : هغه کېمياوي ماده ده چې د نورو کيمياوي توکو سپيڅلتوب را څرگندوي او ازمویل کيږي- ژ] راوړل شوي دي؛ په پام کې ده چې دا توکي به په اسلام آباد، کراچۍ، لاهور، کويټې او پېښاور ته په ورځيږي سيمو کې را زيرمه شي. د سرچينو په وينا هغه څه چې د دغو ري ايجنټونو په ځانگړتياوو پورې اړه نيسي، هغو توکو ته ورته دي چې پخوا امريکايانو د ويتنام په جگړه کې کارولي ول. د همدغې سرچينې په وينا، په پاکستان کې د امريکا د کيمياوي او باکټريا لوژيکي زيرمو را جوړونه په دې موخه ډيزاين شوې چې امريکا په بېړنۍ توگه غواړي خپل ځواکونه د آسيا په سويل او سويل لويديز کې په يوې پراخې سيمې کې په شوني توگه را پلي کړي ."

د پاکستان په خاورې کې د کیمیاوي او باکتریاوژیکي وسلو د جوړونې په اړه د واشنګتن او اسلام آباد ترمنځ د دوه اړخیزه پوهاوي پیلینزه نېټه د ۱۹۸۰ز کال د اګست مېاشت ته ورګرځي اودا هغه مهال دی چې په پاکستان کې د امریکا د باکتریاوژیکي خدماتو فعالیتونه په رسمي ډول د یوه تړون له مخې راوغځول شول. د همدغه تړون د پینځمې مادې دویم بند امریکایانو ته په ځانګړې توګه په څرګنده دا حق ورکوي چې د امریکا د نړیوال پرمختګ د ادارې یا ایجنسۍ (یو ایس اید ایجنسي) له لارې کولای شي په ټاکلو او په پرله پسې وختونو کې د کارپایلې وڅیړي او د هغو د بیا او لا سماونې لپاره خپل وړاندیزونه ورجوړ کړي. په عملي ډګر کې، دا په دې مانا ده چې امریکایان د پاکستان په خاوره کې ځان ته دا حق راګټلی چې په پاکستان کې د کیمیاوي، باکتریاوژیکي او بیولوژیکي وسلو د جوړولو په اړه د څیړنو په ټولو اړخونو څار او واکمنۍ ولري.

ددغه ډول تړون جوړښت امریکا ته په یوه اړخیزه دا شوني وړتیا وربخښي چې د پاکستان په خاورې کې کیمیاوي ري ایجنټان زیرمه او و یې کاروي. ددغې خبرې د څرګندې منښتې نښې د لاهور په طبي مرکز کې په هغو پیژندل شویو حقایقو او فعالیتونو پورې تړنه لیدل کېدای شي چې په هغو کې امریکایي کارپوهان د باکتریاوژیکي او کیمیاوي وسلو په جوړولو کې ښکیل ول.

دغه ډول خپاره شوي توکي تاس راغونډ کړل او د شوروي اتحاد په رسنیو کې یې راخپاره کړل؛ درسنيو د مخپاڼو سکېټې د بې لارو کونکو مالوماتوپه په کره یا اصلي بڼو را ډکې شوې ول. [د اخبارونو پرمخ په حواشیو کې د فعاله اقداماتو اصلي شکلونه خپاره شوي ول]. تریوې کچې خو رسنیود افغان وګړو په وړاندې د شوروي د پوځ د کېمپاوي وسلې د کارونې په تړاو له لوېدیزو ورځپاڼو او گزارشونو څخه اخیستنه کړې وه. د شوروي د پروپاګند او تبلیغاتو خدماتي څانګو دغسې گزارشونه وغندل او په لېکنو کې یې ټینګار کاوه چې د لویدېزرسنۍ د امریکا ترپخور یا فشار لاندې دي او پر امریکایانو یې تور ولګاوه چې دوی پر افغانانو کیمیاوي وسلې کارولي دي.

په پاکستان د کي جي بي ميشت څارکښ، اکيم ته د کې جي بي د مشر یوري اندروف له پلوه د "تارا کاني" د فعالو اقداماتو د برياليو پلي کولو په ویاړ یو مننلېک د سوغات په ډول ورکړل شو.

له ۱۹۷۷ تر ۱۹۸۱ز کلونو پورې په کولمبو کې د کې جي بي د میشتې څانګې د فعالو اقداماتوکار چې د کارمند ګرینویچ په خپل نوبت ترلاس لاندې نېول شوی وو، مثبتې پایلې یې له څیړنې وروسته را وزیږولې: کارمند په ټولې هوښیاری د څارکښې ټول اړین اوزار وکارول، د څانګې ټول اړوند کارکوونکي یې رانښکیل کړل او ددوی د جاسوسانو د کار ګټه خورا زیاته وه. د " لنکا" او " ترایبون" نوبتي خپرونې چې د څانګې تر څارلاندې وې د ستاینې وړ وګرځېدلې.

په ۱۹۸۰ز کال کې د کې جي بي مشرتابه ته د ترسره شویو فعالو اقداماتو له ډلې څخه د ۱۳ په اړه یادونه شوېده. دا ډیر پیچلي ګامونه ول او موخه یې دا وه چې د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د دولت دریز په نړیوالې کچه

را پیاوړی کړي او هڅه کېدله چې د سیریلانکا په دولت او وگړو کې د کارمل څیره د یوې مثبتې څیرې په توگه را واپول شي. د غو عملیاتو دومره وکولای شول چې د شوروي اتحاد د سیوسیالیستي جمهوریتونوپه وړاندې د سیریلانکا استازي له خپلو پخوانیو گوت نیونو څخه را واورې او یو منځمهالی دریز را خپل کړي او همدا شان پرافغانستان د شوروي د یرغل په اړه رسنۍ په خپل دریز کې نرمښت را څرگند کړي.

په ۱۹۸۰ز کال کې د "ځوانو مسلمانو د ټولنې" تر دروغي "جعلی" نوم لاندې په کولمبو کې ۵۰۰۰ شپې پانې خپرې شوې چې د کارمل د دولت ملاتړ یې کاوه او د افغانستان په وړاندې یې د امریکا او د چین د وگړو د ولسي جمهوریت اقدامات غندل. همدې ته ورته گامونه د غونډو، سیمینارونو، پریکړو او د خبرو اترو له لارې د اغیزو د شیندلو په بڼه کې را پورته شول .

د "سوټرا" د ټولنې له لارې د سیریلانکا د ملي مرکز د آسیا د بودایانو د سولې د کانگرس له لارې د چین او پاکستان د سیاستونو د غندنې په موخې یوه غونډه را ولبل شوه او په ترڅ کې یې د غیراتومي نړۍ د تړون پر پراخیدا زور واچول شو .

یو بل فعاله اقدام تر لاس لاندې ونیول شو چې په سیریلانکا کې د چین د وگړو د ولسي جمهوریت " اومریکون" وغندل شو او غندن لیکونه د علمیاتو په ډول په سیریلانکا کې د چین د وگړو د ولسي جمهوریت سفارت ته ولیږل شول او په همدې ډول د چین او البانیا ترمنځ د بیلټون د پراخولو ، د امریکا ضد غندن لېکونه او د هند په سمندر کې د سولې د یوه زون د جوړولو لپاره دغوښتنې په تړاو د شپې پانو د شیندلو لړۍ ترلاس لاندې ونیول شوه .

د یوه څارکښ د مرستې له لارې د سیریلانکا افغانستان د همکارۍ کمېټه راجوره شوه: ددغې کمېټې له جوړولو څخه موخه دا وه چې د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې د امریکا، د چین د وگړو د ولسي جمهوریت او د پاکستان لاسوهنې د ډله ییزو غونډو له لارې وغندل شي او په هیواد کې له انقلابي ریفرومونو څخه ملاتړ وکړي. کمېټې د ولسمشر ضیاالحق او د پاکستانی دولت د ورځپانې (ډان) پروړاندې د غاو لېکونو (احتجاج لیکونه) د راسمبالولوچارې هم ترلاس لاندې ونیولې. په دغو لیکونو کې په پاکستان کې د سي آی ای فعالیتونه او د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې د امریکا، د چین د وگړو د ولسي جمهوریت او د پاکستان لاسوهنې وغندل شوې .

[[په کولمبو او کینډي (د سیریلانکا یو مرکزي ښار- ژ) کې په افغانستان کې د پانگوالو ځواکونو د غندنې په تړاو سیمینارونه را جوړ شول او ډیرې کړې اړول شوې (له مخکې ورښوول شوې) خبرې اترې تر لاس لاندې ونیول شوې چې افغانستان ته د گاونډیو هېوادونو له پلوه د جنایتکارو او په پیسو اخیستل شویو جنگیالیو ډلو په وړاندې ولسمشر جې آر جېواواردین او سر وزیر راناسینا پریماداسا اود واکمن گوند مخورې کړۍ او د بهرنیو چارو وزارت را وهڅول شي. په سیریلانکا کې د سیاستپوهانو، دولتي چارواکو او مخورو ټولنیزو کسانو له پلوه د خبرو اترو له لارې د اغیزو د شیندلو خبرې اترې ترلاس لاندې ونیول شوې چې موخه یې د افغانستان او دهغه د گاونډیو پرلور د جېواواردین

پر دریزد اغیزو را شیندل ول. د جاسوسانو له لارې پر سوداگریزو او گروهینزو (مذهبي) ټلوالو او ډلو د اغیزو د شیندلو عملیات تر لاس لاندې ونیول شول او وهڅول شول چې د پریکړو او خبرتیاوو له لارې په افغانستان کې د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو له پالیسیو څخه ملاتړ وکړي. د افغان د سکالو په اړه د کې جي بي د ایف سي دي د [الف] د خدماتي څانگې له پلوه د "تربییون"، لنکا گاردین" او د سیریلانکا د مرکز د بودایانو د سولې د دکانگرس په خپرونه کې لېکنې خپرې شوې]،، [

د ۱۹۸۰ز کال د جون په مېاشت کې په کولمبو کې لاندینې بې لارې کوونکي مالومات پاکستانی دیپلوماتانو ته ورورسول شول :

[،، [فرانسی دیپلوماتان د افغانستان په وړاندې د ضیال الحق سیاسي تگلارې ته له یوه ویرونکي اور سره د لوبې په توگه گوري. د کابل له نوي رژیم سره د نیغ په نیغه اړیکو په ټینگولو کې ډیرې ځنډونې په اسلام آباد کې غمزلې پایلې را زیږولې دي. هندوستان په اسلامي نړۍ کې د ضیال الحق سیاسي تگلارې ته د یوه مخکښ مشر خو له زړه نا زړه او شکمنې ډکې تگلارې په سترگه گوري او په پاکستان کې درژیم د بدلون په اړه به ځنډونه رامنځ ته نه کړي. امریکا د دغه رژیم پر پایښت گروهنه نه لري او د رژیم له مخالفینو سره یې د پټو اړیکو راټینگولو ته ملا را تړلې [ده]،، [

[،، [په همدې ترڅ کې په ډیلي کې پاکستانیانو ته وړاندیز شوی دی چې د تش په نامه د دیورند د کرښې پرسر د افغانستان او پاکستان ترمنځ د اړیکو درښتوني ښه والي شونیوالی لیدل کېده او د اړیکوپه ښه والي کې د ځنډ د شیبې له لاسه ورکول دغه شونتیا تر سیوري لاندې راوستله]،، [

[،، [په افغانستان کې د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو او د شوروي د سرتیرو په وړاندې د سیریلانکا د نرم دریزو استازو او د رسنیو د منفي چال چلند په پام کې نیولو سره؛ ټول، دولت او په هېواد کې سیاسي کړې دې ته را وهڅولې چې په افغانستان او د آسیا په سویل لویدیځې سیمې کې د حالاتو او شخړو د حلولو په پلوي د شوروي وړاندیزونو ته لیواله شي او له هغو پلوی وکړي]،، [

د لاسوندي راټولونکی	د میتروخین آرشیف
جوړونکی	واسیلي میتروخین
د لاسوندي بڼه	یادښت لېکونه
	افغانستان، پوځي ځواکونه، افغانستان: په افغانستان کې سیاسي چاپیریال، په افغانستان کې ټولنیزې ستونزې، هغه ته د شوروي مرسته، امریکایي ضد، دولتي ضد گامونه، د شوروي ❖ عرب اړیکې، پټ عملیات، سایروس وینس، ټبرنی تگلاره،

گلبدين حكمتيار، پانگوالي، هندوستان، څاركنبزه عمليات، منځنى ختيز، د غير اتمي نړۍ تړون، شوروي لښكرې، د	
امريكا لاسوهنې، د شوروي بهرنۍ تگلاره، د شوروي موخې، د شوروي څاركنبزه كړنې، په افغانستان كې د شوروي لاسوهنه، ډنډورې، د شوروي امريكا اړيكې، پرافغانستان د شوروي يرغل، په افغانستان كې د شوروي پرمختگ، شوروي اتحاد، د شوروي بهرنۍ سياست، له افغانستان سره د شوروي اړيكې، له هندوستان سره د شوروي اتحاد اړيكې، شوروي اتحاد، له شوروي اتحاد سره د امريكا اړيكې، شوروي اتحاد، د امريكاه وړاندې ستراتيژۍ، يوري اندروپوف	سكالو : دغه لاسوندي دغه سكالو رانغاړي
د افغانستان ډيموکراتيک جمهوریت، هندوستان، ایران، عراق، منځنی ختيز، پاکستان، پلستين، شوروي اتحاد، د انگلستان شاهي دولت، د امريكا متحده ايالات	ښکېل هېوادونه
	اړيكې
	په رسنيو كې د لاسوندي خپره
انگريزي	شوې ژبه
د سرې جگړې د نړيوال تاريخ پروژه	خپرنديوه ټولنه
د سرې جگړې د نړيوال تاريخ پروژه	خپرنديوه حق
انگريزي	خپرنيزه ژبه
3FF29963-ABFA-30E0-344EE1596C121EDF	د لاسوندي پيژندونكې شميره
اصل متن : روسي: له روسي انگريزي ته او له انگريزي پښتوته	ژباړه
سپتامبر ۲۰۰۸ رحمت آريا	ژباړونکی
http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=3FF29963-ABFA-30E0-344EE1596C121EDF&sort=Subject&item=Gulbuddin%20Hekmatyar	اخځ:

د ۱۹۸۰ ۸۲ زو کلونو په اوږدو کې په سویل لوېدیځه آسیا کې د کې چې بي فعاله اقدامات

پر افغانستان د روس له پوځي يرغل وروسته د کمونیست گوند د سیاسي بیرو لومړۍ غونډه

د سیاسي بیرو غونډه

پښتو ژباړه: رحمت آریا

جولای ۲۰۰۸

[په لاس لېکل شوې]

پ. ۱۷۹.

ترټولو محرم [تاپه]

له محرمېته وتلې [یوازې کاپې]

کاري لېکبڼه

د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمېټې د سیاسي بیرو غونډه

جنوري ۱۷، ۱۹۸۰

[لنډیز]

د غونډې مشر: ل. الف. برژنیف

گډونوال ملگري: اندروپوف، یو.وی. گریشین، وی.وی. گرومېکو، الف. الف. کرلینکو،

الف. پ. پیلشي، الف. لا. سولوسوف، م. الف. تخنیکوف، ن. الف.، اوستینوف. د. ف، چرنینکو. ک. ی،

گرباچف. م. س، دیمیشف. پ. ن، کورینخوف. وی. وی، پونوماریف. ب. ن، سولیمنخوف. م. س، کپیتانوف. آی. وی،

دولگیخ. وی. آی

۸. سکالو: په افغانستان کې داروپیچ ستونزه

برژنیف: تاسو غرو او ملگروته څرگنده ده چې څو مېاشتې مخکې مو د افغانستان د پېښې په تړاو یو کمیسیون

جوړ کړ چې ملگري اندروپوف، گرومېکو، اوستینوف او پونوماریف یې غړي ول چې د اړتیا په وخت کې دې د اوچت

شویو گامونو په اړه لاسوندي چمتو او هغه دې سیاسي بیرو ته وسپاري.

بايد څرگنده کړم چې کميسيون خپل کار ښه پرمخ يووړ. په تير ډير لنډ وخت کې د پريکړه لېکونو لړۍ ومنل شوې او پربنسټ يې په پام کې نيول شوي گامونه پلي شول .

ماته خو داسې ښکاري چې د افغانستان اکر يا حالات لاس ته اوسه هغه وخت نه دی رارسيدلی چې هره ورځ يې وڅارو او يا د اروپيچ پربنسټ اړين گامونه اوچت کړو. ماته بريښي چې د بل کميسيون جوړولو ته اړتيا نه لېدل کېږي؛ او همدغه کميسيون دې لکه څنگه چې پخوا يې کار کاوه په ورته ډول دې خپل کار پرمخ يوسي .

په دې تړاو نيوکې او وړانديزونه لری؟ نه!

نو چې داسې ده، موربه د سياسي بيرو د نوموړي کميسيون غړي ومنو او خپل کار دې پرمخ يوسي .

گرومېکو: په افغانستان د ځواکونو يووالی پرمخ ځي. گڼ وختونه له مورڅخه سلا او مشورې غواړي. مور يې ورکوي. هغوی انگرزي "اعلاميې" خپروي. په پوځ کې د پام وړ بدلونونه نه دي راغلي. خو له بده پسې بدتر شوي هم نه دي. دا ترټولو دپام وړ خبره ده. پوځ د افغانستان له مشرتابه څخه ملاتړ کوي .

د افغانستان گرد چاپيره نړيوال اروپيچ له بده پسې بدتره شوی دی. هغه چېغې اوبغاړې چې په ځانگړې ډول د امريکې په متحده ايالاتوکې راپورته شوې وې داسې بريښي چې مخ به سپردو دي.

په ناټو کې د شوروي اتحاد په وړاندې د اقداماتو د نيولو په اړه يووالی نه لېدل کېږي. هرگوره لوېدېځو هېوادونو په ځانگړي ډول ايف.آر.جي (د جرمن فدرالي دولت-ژ)، ايتاليا، ترکې او نورو هېوادونو د امريکا وړانديز ونه مانه، او له هغو بنديزونو سره هغې نه دي چې امريکا يې غواړي پلي کړي .

د[ملگرو ملتونو] عمومي اسامبله پای ته ورسيدله. د دريو ورځو په اوږدو کې ډيرو استازو خبرې وکړې. د يادولو وړ خبره دا ده چې د پريکړه لېک په اړه له ۱۴۰ استازو رايه ورکونکو څخه ډيرو په پټو سترگو رايه ورکړه، ۴۸ هېوادونه پښه بيرته وايستله او دهغې پرضد يې رايه ورکړه. دا په بشپړ ډول يو پر دريمه برخه ده. په دې ډول امريکايانو وکولای شول چې يو شمير په شاتلونکي ارتجاعي رژيمونه سره راټول کړي او اړ يې ايستل چې د پريکړه لېک لپاره رايه ورکړي. زه گومان کوم چې د امريکا او نورو هېوادونو په رسنيو کې به يو ناڅاپي خوځښت را وپاړيږي. خو يو شمير هېوادونه لکه ارجنټاين او برازيل له امريکايانو سره همغږي نه دي، د بيلگې په ډول، پر شوروي اتحاد دغلو دانو خرڅلاو. کاناډا هم په همدې ډله کې راځي .

برژنيف: وينس داوولمپيک په لوبو کې د امريکا د گډون پرضد راووت. (وينس: په فرانسه کې د يوه ښارگوټي اوټولني نوم دی چې د پيس دې لا لوريې په سيمې کې په سارتي دپيارتمنت کې پروت دی) (ژ)

گرومېکو: وينس! هو، رښتيا ده، په غير رسمي ډول يې ويلي دي. خوانگريزان په ټولو اقداماتو کې ډير پرخان غږه دي. گيسکارډ دې ايستنگ هم يو پيغام ورليږلې دي. (واليري ماري گيسکارډ دې ايستنگ له ۱۹۷۴ تر ۱۹۸۱زکال

پورې دفرانسې ولسمشر وو. ژ). دا ډیره ښه ده. په اسلام آباد کې د اسلامي کنفرانس غونډه جوړېږي. ک. ببرک له مور څخه سلا (اجازه- ژ) غوښتې چې آیا دی کولای شي دغه کنفرانس ته ورشي که نه. مور ورته سلا ورکړه چې ده به ښه دا وي چې د هېواد له لېکو دې دباندي ونه وځي .

اندرپوف: په تیرو لسو ورځو کې د دولت او گوند د مشرتابه ټولې څانگې جوړې شوې. ان یوه وکالتي شوری هم نومول شوې. افغان مشران په زړه ورتوب پیل کړې (یوه یا دوې کرښې له اصلي لاسوندي څخه ورکې دي) د لاسوندي رالیږونکي). له دغو ټولو سره سره د خلق او پرچم د ډلو ترمنځ تاو تريخوالی د پام وړ دی. البته چې مور باید د گوند په منځ کې ټولې چارې د یووالي د سلا په ورکولو په احتیاط وڅارو. هغوی د شوروي اتحاد د سیاسي بیرو لېک د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند د مرکزي کمیټې په پولینوم کې په پام کې نیولی او د لېک د لارښوونو په رڼا کې یې د گوند لومړنیو کرښو ته لارښوونه ورکړې چې پلې یې کړي .

توکمونه هلته ډیره ستره ونډه لوبوي. مور ته اړینه ده چې دهغوی زړونه د گوند خواته راواړوو. درو (۳) مخورو توکمونو د ببرک د رژیم د ملاتړ خبرتیا ورکړه. ببرک د یوالي په لاره کې ډیر ښه کار کوي. په ځانگړي ډول له مذهبي برخوسره د کار په اړه څرگند بدلون رامنځ ته شوی .

اوستنیوف: د افغانستان له گڼ شمیر سیمو څخه د پوځي حالت په اړه پراخ گزارش ورکوي؛ هغه وايي: په ټولیزډول پوځي اکر د قناعت وړ دی، دیاغیانو د مقاومت څو تاوده او پاخه مورچلونه شته .

پونیمارییف: دهغو اقداماتو په اړه خبرې کوي چې د گوند د جوړولو اود یووالي د منځ ته راوستلو په اړه پورته شوي. هغه گزارش ورکوي چې زموږ د کارپوهانو یوه ۱۶ کسيزه ډله د ملگري گریکوف ل. آی. تر مشرۍ لاندې افغانستان ته ولیږل شوه. ببرک کارمل زموږ د ملگرو سلا مشورو ته په ډیر ځیر او پاملرنې غوږ نیسي. گوندي مشرتابه اوس د خپلې ملا ستنه لري .

برژنیف: ددغې سکالو په اړه دملگرو گرومېکو، اندروپوف، اوستنیوف او پونیمارییف د مالومات پر بنسټ یو وړاندیز شته چې باید په پام کې ونېول شي .

ملگرو گرومېکو، اندروپوف، اوستنیوف او پونیمارییف ته دنده ورکول کېږي چې دافغانستان د اړوپېچ په تړاو د اړوندو موادو په څېړنې او چمتوالي، خپل کار ته دوام ورکړي. هغه سکالو چې د پریکړې نیولو ته اړتیا لري سیاسي بیرو ته دې وسپارل شي .

ټولو: ومنله

اخځ:

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/r12.pdf>

د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې د سياسي بيرو پريکړه

پښتو ژباړه: رحمت آريا

جولای ۲۰۰۸

د ژباړونکې يادونه :

ښاغلو لوستونکو!

په لاندني لاسوندي کې رانغاړل شوې سکالوپرافغانستان د شوروي لښکر له يرغله وروسته د شوروي د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې او د شوروي د دولت د بهرنۍ او کورنۍ تگلارې د راخپلولو ټوله اډانه راڅرگندوي چې پربنسټ يې دخلق او پرچم لاسپوڅو رژيمونو خپله کورنۍ او بهرنۍ تگلاره وټاکله. د افغانستان د اکربکر سياسي شنونکو او د هيواد د اوسمهالي تاريخ ليکونکو لپاره دغه لاسوندي کېدای شي هغه تياره اړخ رابند کړي چې يو وخت د خلق ډيموکراتيک گوند د خپلواکه سياسي او ولسي تگلارې ډنډورې وهلې حال دا چې دغه لاسوندي په رانه ډول څرگندوي چې دوی ته هم په کورنۍ او هم په بهرنۍ تگلاره کې لا دمخه ځانگړې اډانه ټاکل شوې وه. هېښنده خو لا دا ده چې ددغې تگلارې هېنداره لا نن موږ له بل اړخه په ورته توگه په سترگو وينو. زما د ټولو خبرو موخه يو ټکی دی او هغه له بهره لارښوونه او دولسي تگلارې نشتوالی دی. د همدغه لاسوندي په پای کې څرگنديږي چې روسانو خوارځواکي خلقيان او پرچميان يوازې په دې او هغې پلمې د خپلو موخو د پلي کولو لپاره کارولي او موخه يې له لومړيو څخه څرگنده وه چې ددوی له لارې به پر افغانستان تيري کوي. د تره کي تيلفوني سناريو ددغسې تيري لپاره يو بشپړ لاسوندي نه شي گڼل کېدای ځکه د همدغه لاسوندي پربنسټ مخکې له مخکې هېڅ ډول تړون نه دی لاسلېک شوی او روسان له تيري وروسته د خپلې پاتې کېدنې لپاره د تړون د لارو چارو د موندلو په لټه کې کيږي .

غواړم پرې راغبرگه يې کړم چې ددغه لاسوندي ژبه ډيره سياسي او ديپلوماتيکه ده، ښايي د عادي لوستونکي لپاره دومره د پام وړ نه وي.

زه هېله لرم چې تاريخ پوهان اوسياسي شنونکو ته د پام وړ وگرځي .

د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې د سياسي بيرو پريکړه

۱۹۸۰ز کال د جنوري ۲۸: د اندروپوف، گرومېکو، اوسټينوف او پونيمارييف د ۱۹۸۰ کال دجنورۍ د ۲۷ نېټې له گزارش سره جوخت

ترټولو محرم

شمیره: پ. ۳۴/۱۸۱

ملگرو برژنیف، اندروپوف، گرومیکو، سولوسوف، اوستنیوف، پونیمارییف او روساکوف ته:

د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د سیاسي بیرو د ۱۹۸۰ کال د جنورۍ د مېاشټې د ۲۸ نېټې د ۱۸۱ شمیرې پریکړې لنډیز :

سکالو: د افغانستان د اکربکر اړوند د شوروي اتحاد د ملي امنیت لپاره د نورو اقداماتو نېول

دملگرو گرومېکو الف. الف، اندروپوف ایو. وي، اوستنیوف د. ف، پونیمارییف ب. ن له یاددښت لېکونو سره جوخت چې ستاسو ترمخ پراته دي، ټول ملگري نېول شوې پریکړې مني

د شوروي اتحاد د بهرنیو چارو وزارت، د دفاع وزارت، د شوروي اتحاد کي. جي. بي. د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د بهرنیو اړیکو څانگې ته لارښوونه ورکول کېږي چې په افغانستان کې دې د لاندنیو ټکیو په پام کې نیولوسره دې خپل کارپلی کړي .

دویمه کاپي: سکرتریت

[امل لاسوندی]

سکالو: ۳۴ ټکی ۱۸۱ شمیره پریکړه (پروتوکول)

ترټولو محرم

ځانگړې دوسیه

د شوروي اتحاد د کمونیست گوند مرکزي کمیټې ته

د افغانستان په اکربکر اړوند، د شوروي اتحاد د ملي امنیت لپاره د نورو اقداماتو نېول

افغانستان ته د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو څو اړخیزو مرستو، د پوځي او د ببرک کارمل د نوي واک ته رسیدلي حکومت ته د مرستو په گډون، د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې د اکربکر د تېنگښت لپاره د پام وړ پرمختگونه رامنځ ته کړي او په منځني ختېځ کې یې دهغو پرمختگونو پرمخ د پای ټکی کښیښود چې زموږ لپاره یې ویرې را زیږولې .

د پېښو د پرمختگ ترڅنګ، څرگند شواهد ښيي چې د امریکا متحده ایالات، د هغې د ټلوالې ملگري او د چین ولسي جمهوریت په ټول واک او ځواک خپلې موخې ټاکلې او د افغانستان د پېښو په اړه د شوروي ضد (انتي سویتیزم) چاپیریال په رامنځ ته کولو غواړي خپلې بهرنۍ اوږد مهالې تگلارې په داسې بڼه پلي کړي چې مخه یې د شوروي

اتحاد په وړاندې له دشمنۍ ډکه یوه تگلاره وي او ستنه یې په (نړیوال ډ) واک کې د داسې یوه بدلون پر رامنځ کولو ولاړه وي چې ددوی په گټه پای ته ورسېږي. لوېدیځ او د چین ولسي جمهوریت افغان انقلاب ضد ډلو ته د مرستو د پراخولو له لارې غواړي په افغانستان کې د جگړې لمنه پراخه کړي چې دوی په گروهنې په پای کې به یې شوروي اتحاد په دغه هېواد کې ستړی او د شوروي اتحاد پر نړیوال مخورتوب او پرستیژبه منفي اغیزې وشیندي .

د پراخو گټورو بهرنیو تگلارو رامنځ ته کول اود شوروي اتحاد ټپکاو له موږ غواړي چې د افغانستان د پېښو په تړاو د راتلونکو گامونو په خټه کې د یرغلیزې یا متهاجمې تگلارې تومنه خوندي وساتو. د دغې تگلارې د پلي کولو لپاره موږ د لاندینيو ټکیو وړاندیز کوو:

-د کارتر د ادارې د پاروونکو گامونو په وړاندې او له امریکا سره د خپلو اړیکو په تړاو، باید سرله اوسه د نړیوالو چارو په کرښه کې خپل ټینګ دریزلا پیاوړی وساتو. له دې سره سره چې واشنگتن به په راتلونکي کې د شوروي- ضد کمپاین راپیل کړي او هڅه به وکړي چې د خپلې ټلوالې د اقداماتو له سمبال شوي کرکتر څخه گټه پورته کړي، هڅه به وکړي چې زموږ په وړاندې د غبرگون په ښودلو د ناوړو گامونو د خپرېدو په لارو به د شوروي او امریکا ترمنځ ټولې خواخوږیزې پیچلي اړیکې لا خړې پرې کړي .

-ددې لپاره چې په ناټو کې د امریکا د ټلوالې پر گڼ شمیر هیوادونو په ځانگړې ډول پر فرانسې او ایف آر جي (دآلمان فدرالي دولت) خپلې اغیزې لا پیاوړې کړو باید له هغو اختلافاتو څخه تر وسې وسې گټه پوره کړو چې د دوی او د امریکا تر منځ را برېښې شوې او د دغو اختلافاتو مخه باید هغه لور ته نیغې شي چې په افغانستان کې د شوروي اتحاد له اقداماتو څخه د ملاتړ لپاره لاره وموندل شي .

-باید په یاد ولری چې فدرالي آلمان او امریکا د خپلو اړیکو د نیردې کولو لپاره د افغانستان پېښه د شوروي اتحاد پر وړاندې د یوې وړ پلمې په توگه کاروي؛ د فدرالي آلمان ، امریکا او جاپان نومېرلې درې څنګېزه ټلواله به، د پیکېنگ او واشنگتن د اړیکو د پیچلي کولو لپاره د اوږد مهالو تگلارو تابیایو ونیسي .

-د شوروي اتحاد د سرتیرو د پلي کېدلو سکالو باید د پانگوالو او د پرمختلونکو هېوادونو د کمونیستو گوندونو د مشرتابه او کارگرې پارکې 'طبقې' په منځ کې دې د افغانستان ډیموکراتیک جمهوریت او افغان انقلاب ته د ورورۍ د مرستې ترنامه لاندې د یوه پراخ کمپاین په توگه په پام کې ونیول شي. برسیره پردې داسې غیررسمي لارې چارو دې ولټول شي چې نورې ټولنیزې ډلې ، رسنۍ او نور دغه کمپاین ته را وهڅوي .

-دناپیلټوب د غورځنگ په منځ کې، د کیوبا، د ویتنام سوسیالیستي جمهوریت اود ناپیلټوب د غورځنگ د پرمختلونکو هېوادونو د ډلې له سرچینو څخه په گټه اخیستنې، د افغانستان د دولت د ملاتړ لپاره دې لارې چارې ولټول شي، شوني ښکاري چې چین او لوېدیځه نړۍ به هڅه وکړي چې غورځنگ د شوروي اتحاد د کړنو غندونه ته

ولمسوي، ددې کار لپاره به د افغانستان دريز گونښي کړي او له اوسني مخ په ودې حالت څخه په گټه اخيستني به دغورځنگ په منځ کې د پرمختلونکو هېوادونو څانگه کمزورې کړي .

- په منځني او نيږدې ختيز په ځانگړې توگه پاکستان او ايران او په آسيا کې د نورو مخورو هېوادونو لکه هندوستان کې دې د اسلامي هېوادونو په وړاندې د امريکا د کړنو پرمخالفو څانگو دې ډيره کلکه پاملرنه وشي . امريکا غواړي د لوېديځې نړۍ اود يوشمير څرگندو اسلامي هېوادونو په گډون يو گډ مورچل راجوړ کړي او اسلامي تنگ الواکې ډلې بيا له سره له يو بل سره سمبال کړي، مور ته ښايي چې ددغسې يوې تگلارې په وړاندې په تېنگه ودريږو او دغه مورچلونه درې ورې وکړو .

-چين او امريکا دواړه په نه سترې کېدونکې توگه هڅه کوي چې له پاکستان څخه گټه واخلي، په دې ډول چې دافغاني ياغي ډلو تپلو جوړونه د همدغه هېواد په خاوره کې ترسره کيږي؛ دوی د ځانگړو لارو په گډون غواړي ضياالحق ددې منلو ته اړباسي چې د پاکستان له خاورې څخه دې د ياغيانو د کړنو او فعايتونو د لړۍ لمنه ور لنډه کړي. [داغونډله لنډه شننه غواړي. هغه دا چې: روسان غواړي په پام کې ونيسي چې له امريکا سره په لوبه کې يې دې خبرې ته پام دی: امريکا غواړي نوروته څرگنده چې گڼې د مجاهدينو ډلې د افغانستان په خاوره کې په خپله خپل ځانونه سمبالوي او دغه غورځنگ يو هراړخيزولسي غورځنگ دی چې له بهر يې ملاتړ نه کيږي او دپاکستان ونډه يوه څره او تياره ونډه ده. ژ]

-د پانگوالۍ او امريکا ضد، د زيرمه شويو تدابيرو بيا راژوندي کول او د ايران په بهرني سياست کې د داسې عناصرو کارول چې د ايران ښه امریکا اړيکې له کرکېچ سره مخامخ اود هڅولړۍ دې ترهغې کچې ورسول شي چې په اسلامي نړۍ کې دافغان ياغيانو په ملاتړ د خميني د رژيم د پارونې وړتيا ورشندې کړي .

-بايد په پام کې ولرو چې په افغانستان کې دوگړنيز ، ښه سمبال شوې او اغيزمن سياسي مخالف نشتوالي، د چين او امريکا د موخو د ترسره کولو لړۍ سوکه کړې، ددې لپاره چې د افغان کډوالو په منځ کې د هغوی ټولنيزې ډلې بې زړه او بې موراله او مشران يې بې اعتباره کړو نو مورته اړينه ده چې د خپلو اقداماتو او موخو پرپلي کولو په ځانگړې توگه هغه موخې چې بيل ماهيت او تومنه لري، ډيره ټينگه او لا پاملرنه وکړو.

-بايد د ملگرو ملتونو په عمومي اسامبلې کې تش په نامه 'دافغانستان د ستونزې' تړونښ لاندې د دامريکا، دهغه د ټلوالې او همدارنگه د چين، شوروي- افغان ضد ميکانيزم هڅو ته نيغه پاملرنه وشي، او ددغې غونډې هغه پريکړې دې شنډې شي چې د شوروي او د افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت په گټه نه وي .

-د بهرني سياست د پلي کولو او د تبليغاتي تگلارې د راخپلولو په اډانه کې دې د داسې لارو چارو پرلټولو ټينگاروشي چې د امريکا د پاروونکو هڅو په لړ کې افغانستان ته د شوروي اتحاد د پوځي مرستو برابرولو د يوازېنۍ گونښه شوې سکالو په توگه نه کتل کيږي، ځکه له اوږدو مودو راهيسې دغسې پاروونکې هڅې په هغو سيمو کې تر لاس لاندې

نېول شوې چې امریکا پکې خپلې پوځي برلاسی ته پراختیا ورکړي او دغه سیمې له ستراتیژیکي اړخه شوروي اتحاد ته ډیرې زیاتې د ارزښت وړ دي .

-د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې د کورنیو سیاسي اقتصادي ستونزو او په هېواد کې د شوروي ضد مخ په ودې اړوپېچ په پام کې نېولو سره چې له یوې مودې راهیسې د امین او د هغه د کړۍ د جنایاتو له امله په افغان وگړو کې رامنځ ته شوي، څرگنده ده چې بیا رغاونه او عادي حالت ته راگرځېدنه یې وخت ته اړتیا لري .

-په راتلونکو څو کلونو کې په هېواد کې د ولس د ځواک پیاوړتیا او په افغانستان کې د اقتصادي او سیاسي حالت تېنگښت له خپلو ټولوننگونو او پراخوالي سره په دې اړه لري چې د گوند د کړیو په ټولو پوړیو کې یو رښتونی یووالی رامنځته او ټول پرمختلونکي ولسپاله او ولسپالیاله ځواکونه د یوه یوموتي مورچل په اډانه کې راټول کړای شي .

-د دغو په پام کې نېولو سره د مرستې د چمتو کولو د لړۍ د غځولو لپاره ، د (۱۹۷۸) کال د اپریل د انقلاب په رڼا کې د افغانستان خلق ډیموکراتیک گوند ته د ملاتړ د ورکولو، د گوند د بنسټیزو سکالو په اړوند زموږ دسلامشورو د پلي کولو، د هېواد د رغاونې او د اقتصاد د پرمختگ لپاره ،موږ یو بنسټیز وړاندیز وړاندې کوو چې په لاندینیو ټکیو کې رالندې شوی دی :

-د گوند د یو موتي والي لپاره د گوند په ژوند اود گوند په جوړونه کې د همغږو او پرله پسې سلا مشورو پلي کول چې افغان ملگروته د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمېټې له پلوه د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند مشرتابه ته ورکړل شوي دي. په مرکزي او سیمه یزه کچه دهغو کسانو پیژندنه او گوښې کول چې له دغو کربښو سره همغږي نه کوي او په دې توگه به د گوند په بې موراله کولو کې د هغوی داغیزو لمن وړلنده شي .

-دافغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند تر مشرۍ لاندې، په سوسیالیستو هېوادونو لکه (چکوسلواکیا، بلغاریا او نورو) کې د ترلاسه شویو تجربو د پلي کولو په رڼا کې د یوه هوښیار او استازي پراخ کین اړخه مورچل رامنځ ته کول. د سپورتي، فرهنگي او دغو ته ورته ټولنو له لارې د کمسومول د ډلگيو رامنځ ته کول او پرافغان ځوانانوباندې د گوند د اغیزو شیندل په ځانگړې توگه د ښوونځیو پر زده کوونکو .

-د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د پرمختلکونو ټولنیزو - اقتصادي بنسټونو ډیرزښت تینگښت،د نوي اساسي قانون بیا جوړولو ته د هلوځلوچټکوالی ،د توکمونو او ولسي لږکیو استازو ته د داسې لار چارو او امکاناتو موندل چې دخپلو ټولو حقونو په خونديتوب په جرگو او سیمه یزو شوری گانو کې استازیتوب وکولای شي .

-د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې د جنګپلکو توکمونو له لارښودو مشرانو اوسپین روبرو سره د اړیکو تینگول او خبرو اترو ته کښینستل او دداسې بیرنیو لارو چارو موندل چې هغوی د دولت پر وړاندې له خپل مخالفت څخه لاس پر سرشي . د نرموالي د ښودلو، له ډول ډول توکمونو سره د ډول چال چلند په راخپلولو او د سیاسي

اقتصادي پلمو او چلونو له لارې د توکومو دغبرگون شووني د اړخونو موندل او پر دغو اړخونو کرارکرار اوگام پرگام یرغل .

-له اسلامي دینپالو سره دیوې اوږد مهالې تگلارې را خپلونه او پرهغې کار کول چې منځلارې دین گروهن په نښه او له چارواکوسره یې کارکولو ته را وهڅوي، د دیني بنسټپالوکړیو داستازو رټل، له شیعیه دیپوهانوسره د اړیکو ټینګول، د شیعیه ډلې په وړاندې د (اقتصاد په گډون) د هېڅ ډول توپیر پالنې نه منل .

-په هیواد کې د عادي منځمهالي اقتصادي ژوند جوړول، په ځانگړې توگه کارگرانو ته د کلیو او ښارونو په کچه د کارموندنې د لارو چارو پرمختگ. د دولت او شخصي سکتورونو ترمنځ د دوه اړخیزې گټورې برابرې همکارۍ لپاره د کار کولو د اډانې جوړول .

-کورنۍ او بهرنۍ سوداگرۍ ته د پراخو امکاناتو برابرول، د دولت تر څارنې لاندې د منځنیو، په ځانگړې توگه کوشنېو پانگوالو کړیو ته د تولېدي اسانتیاو برابرول .

ددغو ټکیو ترڅنګ، زموږ له اړخه :

-د افغانستان د خلق ډیموکراتیک گوند ته اوږه ورکول چې پر خپلې بهرنۍ تگلارې کار او د افغانستان د بهرنی سیاست په لاپېنگښت کې هلې ځلې تر سره کړي .

-د روزل شویو، چټکو، منظمو او په وسلو سمبال پوځیانو په پام کې لرلو سره د پوځ په جوړونه کې هر اړخیزه مرسته. دپوځي بولندویانو دکړیو په منځ کې د افغانستان دخلق ډیموکراتیک گوند د دریز دټینگولو لپاره د لارو چارو موندل، د افغانستان د ولسي ځواک د سیوري په اډانه کې پوځي روزنې ته چټکتیا ورکول .

-په یاد ولرئ چې د افغانستان د څارکښې یا استخباراتي څانگې د پیچلي کارستونزه دې هرو مروحل شي، دهغې تابیا یا پروگرام د پلي کولو چټکتیا ته دې لا اوږه ورکړل شي چې د دولتي امنیت د ارگانونو، د کورنیو چارو د وزارت، ولسي اربکیو یا ملیشودڅانگو له لارې په مرکزي او سیمه یزو کچو ورسره مرسته کيږي .

-باید په یاد ولرئ چې د ۱۹۸۰ کال په پسرلي کې به دیاغیانو د غورځنگ هلې ځلې ډیرې شي. دا هم باید په یادولو چې د افغانستان د تاریخي اوملي ځانگړتیا په پام کې نیولو سره دې ، دافغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت او ددفاع له وزارت سره دې په سلا او مشوره کې دداسې یوه مناسب او وړ تړون پر لارو چارو خبرې اترې وشي چې په افغانستان کې د شوروي اتحاد د پوځي ډلگيود پاتې کېدنې د مهال او قانوني شته والي اړخونه را څرگند کړي .

موږ ستاسو کتنو ته سترگې په لار یو.

الف. گرومیکو

د. اوستینوف

ایو. اندروپوف

ب. پونیماریف

جنوری ۲۷، ۱۹۸۰

پخه سرچینه

Source: Cold War International History Project Bulletin, Issues 8-9, Winter 1996/1997, pp. 163-165.

{Source: TsKhsD, f,89, per, 34,Dok,3; provided by: M.Kramer}

د ژباړې سرچینه:

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/r13.pdf>

د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کميټې د سياسي بيرو پريکړه

په افغانستان کې د شوروي اتحاد د ځواکونو د بدلېدونکي مأموریت په اړه

[د الکساندر لېپاخوفسکې له پلوه، د افغان زېږورتيا او غميزه، ماسکو، جي پي آی ایسکون '۱۹۹۵]

پښتو ژباړه:

رحمت آريا

۲۰۰۸ زکال جولای

غواړم ټينگار وکړم چې د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د اتحاد مشرتابه او زموږ پوځي بولنديانو تر يوه ځانگړي مهاله د مخالفينو له پوځي ډلگيو سره د جگړې په اړه د بېرک کارمل غوښتنې ته د ځواب له ورکړې ډه ډه کوله. د شوروي اتحاد د دفاع د وزارت د عملياتي څانگې مشرانو، د شوروي اتحاد مارشال س.ل. سوکولوف او ډگر جنرال س.ف. اخريموف ټينگار کاوه چې هغوی د افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت په خاوره کې د پوځي ښکېلوالي ليرلېد نه درلود. که له هغوی (سرتيرو) غوښتل شوي وای چې دغسې يوې غوښتنې ته ځواب ووايي نو دياغيانو د ناخپه اغيزمن اور ته غبرگون يا زموږ د پوځي سلاکارانو د ژغورنې او خلاصون عمليات يې نشوای کولای ترلاس لاندې ونيسي. خو د ۱۹۸۰زکال د فبروري د مېاشتې په پای کې په کابل کې له ډله یز دولتي ضد پاڅون (د کب پاڅون- ژ) اود ب.کارمل له دويمې غوښتنې وروسته چې له پاڅونه ډير سخت ویرېدلی وو، په افغانستان کې د شوروي ځواکونو مشرانو له ماسکوه یو پرېکنده پیغام ترلاسه کړ چې: 'د افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت له پوځ سره اوږه په اوږه د مخالفينو د ډلگيو درې وړې کول پيل کړئ...'. څرگنده ده چې دغه امر له لومړني ټاکل شوي پلان سره سمون نه خوړ او له هغه اوښتنگ وو خو امر له دولته راغلی وو او سرتيري اړ ول امرهرومرو پلي کړي.

د ۱۹۸۰زکال د مارچ د مېاشتې له پېله د شوروي پوځي لښکر او ل.سي.س.ت (د شوروي محدودو پوځي قطعاتو) د کنړ په ولايت کې خپل پوځي عمليات پيل کړل. هغوی په افغانستان کې خپل ځانونو د يوې غچ اخيستونکي جگړې په هېنداره کې ولېدل او د ياغيانو د درې وړې کولو د سپارل شوې دندې په تر سره کولو يې پيل وکړ او دا د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو په لومړني پلان کې په پام کې نه وو نېول شوي.

غواړم ټينگار وکړم چې د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د اتحاد مشرتابه او زموږ پوځي بولنديانو تر يوه ځانگړي مهاله د مخالفينو له پوځي ډلگيو سره د جگړې په اړه د بيرک کارمل غوښتنې ته د ځواب له ورکړې ډه ډه کوله.

د ستردرستيز د عمومي عملياتو د ځانگې د لاسوندونو پر بنسټ ... د ۱۹۸۰ز کال د فبرورۍ د مېاشتې په پای کې د شوروي مشرتابه (د ل. الف. برژنيف په نوبت) له افغانستانه د شوروي پوځ د ډلگيو د بيرته را ايستلو تابيا تر لاس لاندې ونېوله، ځکه په پام کې نېول شوې وه چې د امين په راپرځولو او د ب. کارمل تر مشرۍ لاندې د افغان دولت له

ټېنگلووروسته د هغوی دنده پای ته رسيدله. خو هغوی د څو لاملونو له کبله دغه کار ونه کړ. د ف. اوستينوف او يو. وي اندروپوف (او ښايي الف. الف. گرومېکو هم) له افغانستانه د شوروي پوځونو د بيرته راغوښتلو پرضد ول. په بله وينا، په هغه وخت کې د سرتيرو را ايستل د امريکا يرغلگري پاليسې ته د ځانگړې شېبې د په لاس ورکولو مانا درلوده؛ په امريکا او نورو لوېديځو هېوادونو کې يې د شوروي اتحاد په وړاندې د ترڅو نظرياتو او استدلالونو دريز ته لا اوږه ورکوله، دهغو تړونونو په اړه چې شوروي اتحاد لاسلېک کړي ول او شوروي اتحاد دغو تړونونو ته ځان ژمن گانېه د شوروي اتحاد مخورتوب او پرستيژ ته يې تاوان رساوه، د افغانستان په ډيموکراتيک جمهوريت کې يې د گوند، د دولتي کارکوونکو او د پوځ د کمزورۍ په پای کې اړوپيچ لا بې ثباته کېده او په پای کې افغانستان له لاسه تللو، او د شوروي اتحاد د کرنو په څنډو کې د اسلامي بنسټپالو چټکې ودې ته يې لاره پرانيستله. د پورتنيو خبرو په پام کې نېولو سره د سرتيرو درا ايستلو سکالو په دې اړ 'شرط' په پام کې ونېول شوه چې گوند او دولتي ځواکونه پياوړتيا او په هېواد کې سياسي اړوپيچ ټيکاو ومومي. ډيره شوني ښکاري چې د فبرورۍ د مېاشتې په پای کې د کابل د حالت کړکيچن کېدلو د هغوی په پريکړې اغيزه کړي وي؛ هر گوره.... له افغانستانه د شوروي د سرتيرو د رايستلو (پريکړه) ناشونې وه او په پای کې سرتيري د افغانستان په کورنۍ جگړې کې رانښکېل شول.

خو د ۱۹۸۰ز کال د فبرورې د مېاشتې په پای کې په کابل کې له ډله يز دولتي ضد پاڅون (د کب پاڅون- ژ) اود ب. کارمل له دويمې غوښتنې وروسته چې له پاڅونه ډير سخت وېرېدلې وو، په افغانستان کې د شوروي ځواکونو مشرانو له ماسکوه يو پرېکنده پيغام تر لاسه کړ چې: 'د افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت له پوځ سره اوږه په اوږه د مخالفينو د ډلگيو درې وړې کول پيل کړئ...'

کله چې څرگنده شوه چې د شوروي محدود پوځي ډلگي د يوه اوږده مهال لپاره پاتې کېږي نو پوځ احتياطي سرتيري او افسران راولبلل. د احتياط د سرتيرو او افسرانو د رابللو لړۍ داسې پيل او پای ته ورسېدله: افسران د ۱۹۸۰ز کال تر نوامبر پورې، برېدگي او سرتيري تر مارچه پورې. ټول ټال درې ديرش نيم زره کسان را وبلل شول، له هغې ډلې دوه سوه افسران او يوديرش زره او درې سوه تنه برېدگي او سرتيري. په همدغه وخت کې ټول ملکي موټران او د ليرد وسايل په پوځي گاډو بدل شول.

سرچينه:

[Lyakhovsky, pp. 176-177]

Translated by Svetlana Savranskaya, The National Security Archive.

سرچینه :

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/soviet2.html>

د کمونیسټ گوند مرکزي کمېټې ته د لېکوال شېدېروف لې

(پراودا)، د افغانستان د اروپيچ په ټراو د شوروي اتحاد دکمونیسټ گوند مرکزي کمېټې ته د لېکوال شېدېروف لېک، ۱۹۸۱زکال، د نوامبر ۱۲ نېټه:

پښتو ژباړه:

رحمت آریا

جولای ۲۰۰۸

د لاسوندي پیژندنه:

دغه لاسوندي په افغانستان کې د شوروي د رابښکېدللو هغه ریښتونی اړخ را څرگندوي چې دوی له ټول لښکر سره سره بیا هم د پوځ له لږ والي سره مخامخ او مني چې پوځي حل یوازینی د حل لاره نه ده .

د لاسوندي پیل:

د ۱۹۸۱ کال د اکتوبر دمېاشتې د گوندي سلاکارانو دغونډې د مالوماتو پر بنسټ، د افغانستان دیموکراتیک جمهوریت له خپلو ۳۵ زرو کلیو څخه یوازې پر پینځه زرو کلیو او د ولسوالیو په مرکزونو او پر ۲۹ ولایتونو واک لري او بس دا د پینځلس په سلو کې لا لږ مانا رابښدي. د پروسرکال له دوبي را پدېخوا په ټولیز ډول په اروپيچ کې کوم بدلون نه دی رامنځ ته شوی.

تراوسه هېڅ یو ولایت په بشپړه ډول نه دی آزاد شوی. په کلېوالي سپموکې چې د یاغیانو له پلوه یې څارنه کېږي په هېڅ یوه گوریلایي ډلگي کې د افغانستان د خلق د دیموکراتیک گوند، د ولسي جرگې [دوما: -ژ] او یا د افغانستان د دیموکراتیک جمهوریت پټه تر ځمکې لاندې ډلگي په سترگو نه لېدل کېږي .

د هغه پراخ عملیات په ترڅ کې چې موخه یې دانقلاب ضد ډلو ترشا د ولاړو یاغیانو د ټینگو مورچلونو درې وړې کول ول اوترسره شول، بیا هم پینځه اتیا په سلو کې ځایونه دیاغیانو په ولکه کې پاتې او عملیاتو هېڅ اغېزه نه درلودله. د علیماتو له بشپړېدلو سره سم افغان شوروي سرتیري بیرته خپلو پوځي اډو ته راستانه او سپمې بېرته د یاغیانو په ولکه کې را پرېوتلې .

په یو شمیر لیرې سپموکې ددولتي کسانو پرېښودل پرته له دې چې د پوځي ځواکونو پرله پسې ملاتړ ورسره وي، په اروپيچ کې یې کوم بدلون نه دی رامنځ ته کړی. ددې ترڅنگ په یاغیانو پسې په پرله پسې تلل او دهغوی په سپمو کې د هغوي د ځالگيو له منځه وړل د سپمه یزو وگړو په منځ کې مخ په ودې گوت نېونې راپورته کړيدي. د دغسې عملیاتو په ترڅ کې کرهینزې سیمې ویجاړېږي، وگړي وژل کېږي او په پای کې هرڅه همداسې په خپل حال پاتې

کيږي. ياغيان بيرته راځي او په خپلو سيمو خپله ولکه له سره ټينگوي. د تيرکال تجربو څرگنده کړه چې ددغسې عملياتو په پای کې د افغانستان ډيموکراتيک جمهوريت بيا هم په خپله دولتي ځمکني بشپړتيا واک نه لري او لا تر اوسه همداسې پاتې ده. ددې تر څنگ په ډيري ولايتونو کې دياغيانو ترولکې لاندې سيموڅخه کليوال د ولايتونو مرکزونو ته په پټه راځي او غواړي د انقلاب او د ولسي رژيم په ملاتړ دفاعي ډلگي جوړ کړي خو په يوه اړ يا شرط چې **❖** تر هغه وخته پورې چې ولسي رژيم پياوړی شي او هغوی د ياغيانو له جزائي حملو څخه وژغورلای شي او له همدې امله (هغوی له مور غواړي) چې دهغوی ولايتونو ته نيردې د افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت دايمي وسله وال او يا گرځنده پوځي ځواکونه ليری کړای شي. د فراه د ولايت تجربې لا وختي مثبتې پايلې رامنځ کړې .

يو څه برعکس بيلگې هم سته. په کندز، شبنډنډ او يو شمير نورو ځايونو کې چې د شوروي - افغان لويي پوځي اډې او ډلگي ځای پرځای او اغزن مزي ترې را تاو دي، له همدغو پوځي اډو څخه يو شمير ډلگي د ياغيانو د ټينگو مورچلونو د ځپلو لپاره په دوديز پوځي تاکتيک پراخو سېمو ته ورننوځي، رښتيا خبره خو دا ده چې دودې له پوځي اډو څخه دد يوه يا دوه كيلومترو په واټن کې سيمې په بشپړ ډول د ياغيانو تر ولکې لاندې دي او کله چې شپه راشي او ان د ورځي له پلوه له ډيرو نېردو ځايونو څخه د جگړو د ډزو غبرونه راځي. يو خنډ دکابل **❖** پغمان بېلگه ده چې لا تر اوسه د ياغيانو په ولکه ده.

چان شويو پوځي عملياتو چې موخه يې د ياغيانو د ډلگيو ټکونه، او يادهغوی د پياوړو مورچلونو له منځه وړنه وي، د دښمن تر ولکې لاندې سېمو کې هېڅ پايلې نه رازيږوي. اوس په بشپړ ډول څرگنده ده چې په هر حالت کې ان زموږ د خوښي وړ د حالت په گډون، د ډېرو اغيزمنو ستراتيژيو او تاکتيکونو په لرلو سره سره د انقلاب ضد ډلو له منځه وړل کلونه کلونه غواړي او بنسټي له پېنځو کلونو لا نوره هم پسي وغځيږي. دغه خبره ماته ب.کارمل او س.الف کشتمند د مرکز اود گڼ شمير ولايتونو مشرانو او زموږ سلاکارانو کړې ده.

په افغانستان کې جگړه يوه ځانگړې تومننه لري، دا داسې يوه جگړه ده چې د نړيوالو ځواکونو له وگرځېدو سره جوخت، يوه نا اعلان شوې جگړه ده. په بل اړخ کې دا يوه کورنۍ جگړه هم ده، د انقلاب **❖** ضد ډلو نوي چلونه راخپل کړي، هغوی له يرغلگر دريز څخه اوس د ځان او د خپلې سيمې د ساتنې چل ته ملا تړلې؛ سره له دې چې د پوځي ډلگيو ټوليزه شمير هماغه شميره ده خو د افغان - شوروي ځواکونو پر وړاندې پراخې جگړې نه ترسره کيږي.

د انقلاب ضد ډلې اوس داسې چلونه کوي چې گڼې هغوی ملکي وگړي دي او هغوی د وگړو په منځ کې ژوند کوي. ياغيان نه يوازې

په فعاله توگه ترهگري تر سره کوي بلکه پروپاگند هم کوي، پراخه سېمه يې په ولکه کې ده او د ځمکوالی او توکميزې ټولني د پخوانيو دودونو په ډول ژوند کوي .

چان شويو پوځي عملياتو چې موخه يې د ياغيانو د ډلگيو ټکونه، او يادهغوی د پياوړو مورچلونو له منځه وړنه وي، د دښمن تر ولکې لاندې سېمو کې هېڅ پايلې نه رازيږوي .

اوس په بشپړ ډول څرگنده ده چې په هر حال کې ان زموږ د خوښې وړ د حالت په گډون، د دېرو اغيزمنو ستراتيجيو او تاکتيکونو په لرلو سره سره د انقلاب ضد ډلو له منځه وړل کلونه کلونه غواړي او بسايي له پينځو کلونو لا نوره هم پسې وغځيږي. دغه خبره ماته ب. کارمل او س.الف کښتمند د مرکز اود گڼ شمير ولايتونو مشرانو او زموږ سلاکارانو کړې ده.

اصلي سرچينه:

[from the Center for Preservation of Contemporary Documentation, Moscow, Fond 5, Opis 84, delo 855]

Translated by Svetlana Savranskaya, The National Security Archive.

د ژباړې سرچينه

<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/soviet2.html>

د لاسوندي شميره ۱۵

د افغانستان د ديموکرايټک جمهوريت خاورې ته د يوه امريکايي د ننوتل

اخيستل شوې د شوروي اتحاد د کې چې بې او د ستردرستيز له گزارش څخه د ۱۹۸۲ز کال د ديسامبر ۱۶

پښتو ژباړه:

رحمت آريا

اگست ۲۰۰۸

سرچينه: اکلساندر لياخوفسکي، د افغانانو زړورتيا او غميزه، ايسکون، ماسکو ۱۹۹۵ پ. ۲۶۳، د سوتيلانا ساورانسکايا
ژباړه

۱۱. د افغانستان د ديموکرايټک جمهوريت خاورې ته د يوه امريکايي د ننوتلو په اړه له واشنگتن څخه د ملگري
الف. ف. ديميترين د مالوماتو پر بنسټ :

الف: موږ د پراودا او ايزويستيا ورځپاڼو ته د افغانستان په کورنيو چارو کې دامريکاد لاسوهنو په اړه لېکنه چمتو
کوو(يوه لېکنه چې د امريکا د ادارې د مشرانو په وړانکارو کړنو نيغه وي، افغان انقلاب ضد ډلو ته وسلو او مهماتو د
برابرولو، خپلو ترهرگرو ته د پيسو د برابرولو، د قانوني چارواکوپه وړاندې د اقداماتو د پورته کولو او د افغانستان
ديموکرايټک جمهوريت خاورې ته د يوه امريکايي د راننوتلو په اړه سکالو روښانه کړي) - ورځپاڼې او رسنۍ دې په
دغه ډله کې راودانگي،

ب: د ترکوو(د ترکمن پوځي سپمه) د ځواکونو بولندويانو اود افغانستان په ديموکرايټک جمهوريت کې لويو سلاکارانو
ته دنده ورسپارل شوې چې امريکايي تبعه چې د افغانستان په خاوره کې له انقلابي ضد ډلو سره بوخت دی، ونيسي .

ج: هغه څوک چې د ياغيانو په ډله کې نېول کېږي، هڅه وکړي ومومي چې په پاکستان کې د خپلې استوگنې په
موده کې چا د امريکا د څارکښې ادارې له چارواکو سره تړاو درلود. له هغوی سره وړ چال چلند وکړي. له هغه
وروسته، د افغانستان په کورنيو چارو کې د امريکا د لاسوهنو په اړه په کابل کې يوه خبري غونډه جوړه کړي .

د شوروي اتحاد د کې چې بي او د وسله ځواکونو د ستردرستيز له دفتر څخه

د ۱۹۸۲ کال، ديسامبر

Source: Alexander Lyakhovsky, Tragedy and Valor of Afghan, Iskon, Moscow 1995, p. 263,
Translated by Svetlana Savranskaya]

له کودتا څخه څلورکاله مخکې خلقیانو او پرچميانو ته د روسانو فرمان

دغوايي له کودتا څخه څلورکاله مخکې خلقیانو او پرچميانو ته د روسانو فرمان

پښتو ژباړه:

رحمت آريا

آگست ۲۰۰۸

سريزه:

د بينوا د ويب پاڼې ښاغلو لوستونکو!

ما دلاسوندو د رابربندولو په لومړۍ سريزه کې نغوته کړې وه چې د خلق ډيموکراتېک گوند هېڅکله يو يوموتي گوند نه وو او تل په خپلمنځي شخړو او جگړو او تېرنيو ناخوالو کې يوه

دوبه سياسي ډله وه. بشپړ ډاډ لرم چې ددغو ډلو مشران دغه کرښې لولي. زه هغوی ته هغه شيبې اود دوی ډنډورې وروپه ياد راولم چې ويل به يې موږ له چا فرمان نه اخلو او نه مو دی اخیستای. اوس ورته ټينگ شي!!!.

کله چې ارواښاد شهيد سردار محمد داوود خان د سپينې کودتا له لارې شاهي رژيم په جمهوري رژيم راواړاوه د روسانو غوږنو دوه بنسټيزو سکالو ته نيغ شول. لومړی: جمهوري رژيم دافغانستان په سياسي کورني ډگر کې نوې سا رامنځ ته کړه. دويم: د همدغه نوي چاپيريال پر بنسټ د خلقيانو او پرچميانو تر منځ له رژيم سره د همکاري کولو يا نه کولو پرسر بوږنونکې شخړې رابرسيره شوې. دغه اکر د خلق ډيموکراتيک گوند ددواړو لويو ډلو ترمنځ د بيلتون کرښه لا پسې اوږده کړه. خبره دې کچې ته ورسيدله چې روسانو د گوند پريووالي او له رژيم سره د همکاري فرمان ورولبړه. دا دی ددوی د خانواک فرمان:

دشوروي اتحاد دکمونيسټ گوند د مرکزي کمېټې فرمان ❖ د ۱۹۷۴ کال د جنوري په اتمه نېټه د دافغانستان د خلق ډيموکراتېک گوند د خلق او پرچم له مشرانو غوښتنه

نېټه

۱۹۷۴/۰۸/۰۱ سرچېنه:

RGANI (formerly TsKhSD), f. 89, op. 46, d. 103, ll. 31. [Not for publication].

پېژندنه:

دغه لاسوندى د افغانستان په سياسي ډلو كې د خپلمنځي جگړې په اړه د ماسكو ويره رانغاړي او په منځني ختيځ كې د شوروي د رانكېدلېلو پايلو ته نغوته كوي ..

۱. وپتيل شوه چې په كابل كې د كې جي بي دسوريو له لارې دې د شوروي اتحاد د وزيرانو د شوري غوښتنه دې په كابل كې د (خلق) او (پرچم) د ډلو مشرانو ته وليږل شي. (مل پانه ملگرې ده)

۲. په افغانستان كې د شوروي سفيرته دې دغوښتنې د لېكلې بڼې په اړه مالومات وركړل شي.

[لاسليک]

د رائيو پايلې:

[ټول ۷ لاسلېکونه، د ټولو رائيې ريكارډ شوې دي]

[دپاڼې په پاى کې: 'اخيستل شوې برخې ملگرو اندروپوف او پونيمارييف ته لېږل شوې' لاندې، 'ملگري ب.ن. پونيمارييف ته: ۱۵/۵/۸۷ (ملگري ک.م. بوگوليوبوف ته لارښوونه) نېټه په کېن اړخ کې: ۱۹۷۴/۱/۳': په پاى کې: 'ويشل شوې: ۱۹۷۴/۱/۸. خالتورينا']

[له روسي څخه انگرېزي ته د ژباړن يادښت: دلاسوندي په کښتنيو دوه پاڼو کې په هرکالم کې وروستني ۸-۱۰ وييکي پريکل شوي؛ هغه وييکي چې نه لوستل کېږي د (ايکس ايم) په نښه ورنښودل شوي او د وييکي په اړه گومان نه شم وهلاى.]

کابل

له ک. بېرک او ن.م. تره کي سره په جلا جلا توگه وگوره او هر يوه ته لانديني سکالو جلا جلا ورکړه .

'له کابله د ورکړل شويو غوږبوڅونکو گزارشونو پر بنسټ په ماسکو کې هغوى د 'خلق' او 'پرچم' د ډلو دمشرانو د پرله پسې خپلمنځي جگړو په تړاو په ژوره اندېښنه کې دي. په خواشېنۍ چې دغه خپلمنځي شخړې [ايکس ايم] دهغوى له اوږدمهاله تومنې سره جوخت، دواړه خواووې د کمزورۍ لورته راکاږي، او په ټوليز ډول دا د پرمختلونکو ځواکونو او ديموکراتيک [غوږځنگ] د پوړيو په منځ کې يو بيلوالى رامنځ ته کوي .

رامنځ ته شوى اروپيچ د افغانستان په جمهوريت کې يوازې کورني [او] بهرني دښمنان چې دروهې 'دسيسي'، سېوتاژ او نورې بد لورنې [ايکس ايم] جوړوي، خوشوي، او هغه کسان خوشوي چې د زاړه رژيم د بيا راژوندي کولو لپاره هڅه کوي. په دې [اړه] په دغسې يوه پيچلي اروپيچ کې ټولو پرمختلونکو ځواکونو ته لارښوونه کېږي چې د خپل هېواد او وگړو د گټو لپاره دې خپلمنځي [ايکس ايم] يوې خواته پريږدي او جمهوري رژيم ته دې په گډه د خپلو هڅوله لارې پراخه مرسته ورکړي چې (نوى رژيم) خپل ټولنيز بنسټ پياوړى کړي او د بهرنيو او کورنيو ارتجاعيونو [ايکس ايم] مخه دې ونيسي. يوازې د ټولو پرمختلونکو او هېوادپالو ځواکونو گډه [ايکس ايم] کولای شي دافغانستان په دغسې يوې حساسې شېبې کې، بريا رامنځ ته کړي!.

په افغانستان کې دشوروي سفيرته دې دغوښتنې دلېکلې بڼې په اړه مالومات ورکړل شي.

گزارش را کړئ چې دغه کار مو کله ترسره کړ.

۲وي ژ [لاسليک]

د شوروي اتحاد دکمونيسټ گوند مرکزي کمېټه

د افغانستان د خلق ډيموکرايټک گوند د 'خلق' او 'پرچم' له مشرانو غوښتنه

د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې د ۱۹۷۳ز کال د فرمان په اړه [ايکس ایم] د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې د نړيوالو اړيکو څانگې د [ايکس ایم] د شوروي اتحاد د وزيرانو له شوری سره يو ځای منلي چې د افغانستان د خلق ډيموکرايټک گوند د پرچم د ډلې مشر کارمل ببرک او د خلق د ډلې مشر نور محمد 'تره کي' ته دې دغه فرمان وليږل شي او له هغوی دې غوښتنه وشي چې خپلې ټولې هڅې دې د [ايکس ایم] د دولت اود هغه د ټولنيز دريز په ملاتړ [ايکس ایم] او ارتجاعي ځواکونو سره د جگړې لورته دې نيغې کړي .

دغوښتن لېک يوه يوه کاپي دې ک. ببرک او ن.م. تره کي ته [ايکس ایم]

دغه خبره د شوروي اتحاد د وزيرانو د شوروي د کي.جي.بي د څانگې (ملگري ف.ک. مارتين) سره د همکارې لپاره گډه شوېده.

ښه به وي ددغې غوښتنې لېکبڼه دې په افغانستان کې د شوروي له سفیر سره هم گډه شي .
د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې د فرمان مسوده له دغه لېک سره ملگري ده .

د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې د نړيوالو اړيکو د څانگې مرستيال

[لاسلیک]

۱۹۷۴/ جنوري ۲

شميره: ۲۵- ايس- ۲

د ژباړې سرچينه:

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034D659-96B6-175C-940B9213249667B8&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

ماسکو ته د داؤد خان سفر

پښتو ژباړه:

رحمت آريا، اگست ۲۰۰۸

شوروي اتحاد ته د محمد داؤد د سفر د پایلو په اړه دافغان پرمختلونکو ځواکونود 'پرچم' او 'خلق' د ډلو مشرانو ته د شوروي اتحاد دکمونيست گوند د مرکزي کمېټې معلومات	
نېټه:	سرچينه:
۶/۲۱/۱۹۷۴	
پېژندنه:	
دغه لاسوندي د افغان د سياسي گوندونو ترمنځ خپلمنځيو جگړو ته نغوته کوي او څرگندوي چې په پای کې به يې هېواد بې ثباته شي. دغه گزارش شوروي ته د محمد داؤد له سفره وروسته ورکړل شوی دی.	

د افغانستان د پرمختلونکو سياسي ټولنو مشران ببرک کارمل (پرچم) او نورمحمد تره کی (خلق) چې په غیر رسمي توگه په کابل کې د میشتې کې جی بی څانگې او د شوروي اتحاد د وزیرانو د شوری له لارې د شوروي اتحاد د کمونیست گوند له مرکزي کمیټې سره اړیکې ساتې، د ۱۹۷۳ زکال د جولای په مېاشت کې د جمهوري رژیم له رامنځ ته کېدلو سره سم د جمهوري نظام د وزیرانو په شوری، دولت او پوځ کې د روڼ اندو د کارونې له لارې په هېواد کې د (کمونیست گوند د حق تر نامه لاندې) دخپلو دریزونو د پیاوړي کولو او دخپلې ډلې د اغیزو د غښتلي کولو لپاره یوه وژونکي جگړه ترلاس لاندې نېولې ده. په عین وخت کې د چین د پلویانو او ولسپاله ډلو په شان یې د دولت په بیروکراسۍ او پوځ کې فعاله سياسي کار پیل کړی چې دافغانستان ولسمشر او سروزیر محمد داؤد ته یې ژورې اندیښنې رامنځ ته کړي دي .

محمد داؤد په ځانگړې توگه د څارکښو ادارو له هغو مالوتو څخه په سخته اندیښنه کې دی چې هغه ته یې دچپي ځواکونوله خوا دیوه زیږول شوي فرضي پلان په اړه ورکړي او په پلان کې نغوته شوې چې که دی (سردار محمد داؤد-ژ) د افغانستان ټولنیزه او اقتصادي جوړونه په چټکۍ او په داسې لاره پیل نه کړي چې موخه یې د ناپانگواله اقتصاد پر لور نیغه نه وي او په پای کې د سوسیالیستي پرمختگ لور ته ونه درومي، نو دی به له واکه بې واکه کړي .

د ۱۹۷۴زکال د فبرورۍ او مارچ په مېاشتو کې م. داؤد یو شمیرگامونه پورته کړل چې موخه یې د پرمختلونکو ځواکونو پرځپلو نېغه او د 'پرچم' او د 'خلق' ډلې یې له سياسي فعالیتونو څخه منع کوي .

د ۱۹۷۴ز کال د جنوري په مېاشت کې د (س.ت. ۳۱/۱۰۹) څخه جی ایس د (۸/۱/۱۹۷۴) لارښود لېک ک. بېرک او ن. تره کې ته ورکړل شو چې د یو بل ترمنځ خپلمنځي وژونکي جگړې و دروي دواړه ډلې دې سره یو شي او یو یوموتي گوند دې جوړ کړي، او په هېواد کې د جمهوري رژیم د ملاتړ لپاره دې خپلې گډې هڅې سمبال کړي.

یو ځل بیا دواړو ډلو ته د دغه لارښود لېک ویل اړین بلل کېږي؛ له دغه لارښود لېک سره کېدلای شي له شوروي اتحاد څخه د م. داؤد د وروستي سفر پایلې هم مل کړي. په کابل کې د شوروي سفیر دې هر ورو ددغو مالوماتو په اړه خبر کړای شي.

د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د فرمان مسوده له دغه لارښود لېک سره مل ده

د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې د مشر مرستیال [لاسلیک]

د نړیوالو اړیکو څانگه ر.یو. یانوفسکسي

۱۹۷۴ز کال جون ۲۱

شمیره: ۲۵- س- ۱۱۸۳

د ژباړې سرچېنه:

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034D649-96B6-175C-9E98082C2D1E6186&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

د داؤدخان د سفر په اړه خلیانو او پرچمیانو ته د روسانو بل فرمان

پښتو ژباړه:

رحمت آریا اگست ۲۰۰۸

د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې فرمان ❖ د ۱۹۷۴ ز کال د جون په ۲۶ شوروي اتحاد ته د محمد داؤد د سفر د پایلو په تړاو افغان سیاسي پرمختلونکو ټولنو 'پرچم' او 'خلق' ته مالومات	
نېټه	سرچینه:
۶/۲۶/۱۹۷۴	RGANI (formerly TsKhSD), f. 89, op. 46, d. 113, ll. 61. [Not for publication].
د لاسوندي پیژندنه:	
دغه لاسوندی د افغانستان د پرمختلونکو سیاسي گوندونو مشرانو ته د مرکزي کمیټې د ټاکنو پایلې را څرگندوي	

[اخځ]

شمیره س ت ❖ ۱۱/۱۲۹ س د ۶/۲۶/۱۹۷۴ ځانگړې دوسیه

د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمیټې

فرمان

شوروي اتحاد ته د محمد داؤد د سفر د پایلو په اړه د افغان سیاسي پرمختلونکو ټولنو 'پرچم' او 'خلق' مشرانو ته معلومات

[د لېکل شوي لېک په سر کې په لاس لېکل شوي چې: 'ملگرو: سولوسوف، کريلينیکو او پونیمارییف']

۱. منل کیږي چې شوروي اتحاد ته د م. داؤد د سفر په اړه په کابل کې د کي.جي.بي د چینلونو له لارې دې (مل) معلومات د یوه تیلیگرام له لارې د افغان د پرمختلونکو د سیاسي مشرانو ټولنو 'پرچم' (ک. کارمل) او 'خلق' (ح. تره کي) ته په ورکړل شوې پته ولېږل شي .

۲. په کابل کې د شوروي سفیر پرې خبر کړی .

[دوه لاسلېکونه]

د ټاکنو پایلې

د مرکزي کمیټې د سکرتریت د ۶/۲۶/۱۹۷۴ نېټې په غونډه کې منل شوي. پ ر. ۱۲۹ پ. ۱۱. س.

[د مرکزي کمیټې سکرتران په دې ډول یو بل ته مسوؤلیت لري - ژ]

د مرکزي کمیټې سکرتران : ملگری م. الف. سولوسوف ملگری

وي. آی. دولگیخ ته، ملگری

ک. ف. کپیتانوف ملگری

ک. ف. کتوشیف ته، ملگری

الف. پ. کیرلینکو، ملگری

ف. د. کلاکوف ته، ملگری

ب. ن. پونیماریف ملگری

ف. د. اوستینوف ته، ملگری

الف. یا. پیل شي ❖

[په لاس لېکل شوي ❖ نه لوستل کیږي]

د مرکزي کمیټې پیکه ټاپه

۱۴۹ اخځ ملگرو اندروپوف او پونیماریف ته

۱۵,۵,۷۸ [ایس. ای. سي.] ملگری ب. ن. پونیماریف ته (ملگری ک [م] بوگولیوبوف ته لارښوونه)

۱۹۷۴/۰۶/۲۱

ویشل شوې : ۱۹۷۴/۶/۲۷ خالتورینا

ځانگړې دوسیه

د ژباړې سرچینه

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034D62A-96B6-175C-96E106BAD17715EE&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

د شوروي له سفير پوزانوف سره د تره کي د خبرو ریکارډ شوې برخه

پښتو ژباړه:

رحمت آريا آگست ۲۰۰۸

د شوروي د سفير الف.م. اندروپوف او تره کي سره د مرکې ریکارډ	
نېټه	سرچينه:
۶/۱۸/۱۹۷۸	Notes of O.A. Westad, TsKhSD, f. 5, op. 75, d. 1181, ll. 22-27
دلاسوندي پيژندنه :	
د مرکې ریکارډ برخه- شوروي سفير الف.م. پوزانوف له تره کي سره د مرکې په ترڅ کې د افغان دکمونيست گوند د شوني بيلتون په اړه خبرې کوي خو تره کي د هغه خبره نه مني او وايي چې گوند يو موټی دی.	

دغه غونډه د وي اي خرازوف تر مشرۍ لاندې کابل ته د شوروي د گوندي سلاکارانو ديوه پلاوي له را رسيدلو وروسته ونېول شوه .

[سفر] کابل ته د جولای په ۲۷ نېټه د شوروي د سلاکارانو د لومړي پلاوي د راتگ په اړه ن.م تره کي ته خبرورکړ چې له افغان وزارتونو او دولتي څانگوسره کار وکړي .

[...] وروسته تره کي وغوښتل چې يوازې شوروي سفير او وي اي خرازوف دې پاتې شي او ويې ويل چې کارمل راغلی او غواړي يوشمير سکالو را څرگندې کړي.

کارمل دفتر ته ننوځي او دغه خبرې کوي :

په وروستيو وختونو کې ډيري وختونه ويل کيږي چې د افغانستان د خلق په ديموکراتيک گوند کې يوموتی والی نشته. پرته له شکه چې دغه خبرې په خپله پر گوند، پر پوځ، دولتي کارکوونکو، انقلاب، د شوروي اتحاد پرمخورتوب ناوړه اغيزې شپندي او ښايي سختې پایلی راوزېږوي. ډول ډول خلک دي، او دغه توپير پالنه ښايي د پاروونکو موخو لپاره وکارول شي. په خواشینی په گوند، ددولتي کارکوونکو او په پوځ کې زموږ دريز (دپرچم ډله) د يو شمير پاروونکو هڅو تر يرغل لاندې راغلی. تر هغه ځايه چې زه ډاډه يم او پرته له دې چې پر انقلاب شک ولرم د ن. م. تره کي او د (سروزيږ) ح.(حفيظ الله) امين تر مشرۍ لاندې گوند، دولت او پوځ د شوروي د سترې مرستې په مټ په هېواد کې سوسياليزم جوړوي، زه نه غواړم لانجې را وپاروم، نه غواړم چې هېڅ يو ملگری او يا دښمن زما له حالت څخه ناوړه گټه پورته کړي. د افغانستان د خلق ديموکراتيک گوند د مرکزي کمېټې د سياسي بيرو د جون د ۱۷ نېټې د پريکړې په اړه چې يو شمير ملگري دي بهرنيو هېوادونو ته د سفيرانو په توگه واستوي، زه او ن. الف. نور ..... غوره

گڼو چې بهر ته د سفيرانو په توگه ولاړشواو يا د ناروغۍ په پلمې يوې خواته ولاړ سو، چې په پای کې به يې د صادقو او شريفو کسانو په وړاندې د پاروونکو کسانو د پارونو لمنه را لنډه شي. په دې ډول به ن. م. تره کی او حفیظ الله امین وکولای شي چې دغسې يو پروگرام پلی کړي. کارمل وویل، په خواشېنۍ چې زه په گوند او پوځ کې ځانته داسې ځای نه وینم چې له خپلو نظرياتو دفاع وکولای شم --- ډیره کرانه به وي چې د مې د مېاشتې د ۲۴ د گوند سياسي بيرو دپريکړې په اړه لارښوونې پلې شي، يوازې د کاغذ پرمخ پاتې کېږي، تر هغه پورته بل څه نسته .

[....] وروسته کارمل په ډير هېجاني حالت دغه خبرې وکړې:

له ن.م. تره کي وروسته زه په گوند او دولت کې دويم دريز لرم. له دې سره سره، زه خبر نه يم چې په هېواد کې څه تيرېږي زه يې گوښې کړی يم، ماته نه دکورني سياست او نه دبهرني سياست په ډگر کې ځای راکول کېږي، زه په قفس کې د راگير پاتې شوي په شان ژوند کووم. ماته د يوه کمونيست په توگه، دا ستره غميزه ده. هغه د ن.م. تره کي، د خلق ډيموکراتيک گوند د سياسي بيرو غړي ح. امين تر مخې وويل گوند ته يووالی راولی او ډيره اړينه ده چې کوټلي گامونه اوچت کړی. ن. م. تره کی د زړه له کومې غواړي چې په گوند کې يووالی راشي. خو ددې لپاره چې يووالی راشي نو په زرگونه صادقه کمونيستان دې لومړی قربانی شي، ودې وهل شي، او په نومونو دې تور ولگول شي. زه په خپله په ويره کې ژوند کوم چې نن يا سبا به بندي شم. په پای کې کارمل ټينگار وکړ چې گوند د بيلتون پر لور درومي، هر څه د دولت او پوځ په ولکه کې ورننځي .

ن.م. تره کي وويل چې ټولې سکالو دافغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د واکمنو ارگانونو له لارې پرمخ ځي اوټولې پريکړې دډيموکراتېک مرکزيت تر سيوري لاندې نېول کېږي او هېڅوک څوک نه ويروي. په گوند کې بيلتون نسته، يووالی مو ټينگ دی، خو يوشمير څرگند کسان د گوند ديووالي پرضد دي. که هرڅوک د گوند ديووالي او انقلاب پرضد ودرېږي نو په گوند کې به تصفيه رامنځ ته شي. وژنه، ويرونه او ترور په گوند کې نشته، خو دا دې ومنل شي چې که دی يا بل څوک انقلاب ته ويره وزيروي نو په وړاندې به يې کوټلي گامونه اوچت او جزاگانې به ان تر اعدام پورې ورته ورکړل شي. ددغې خبرې په کولو ن.م. تره کی مرکه و دروله او ويې ويل چې نور نه غواړي له کارمل سره خبرې وکړي. ب. کارمل وويل. د خدای په امان او ووت. [سفیر او خزاروف] کله چې له تره کي سره يوازې پاتې شول، نو يو ځل بيا يې هغه ته د سياسي تشدد او له هغه څخه د راپاڅېدونکو پايلو په تړاو د يوې بلې غونډې د نيولو غوښتنه وکړه. هغوی ټينگار وکړ چې بايد دشمن ته اجازه ورنکړل شي چې له دغې تشې څخه د خپلو موخو لپاره کار واخلي. ن.م. تره کي وويل چې گوند يو موټی دی او گوند د پياوړتيا پر لور درومي، خو هغه کسان چې د گوند ديووالي پر وړاندې خپل مخالفت څرگندوي ' موږ به يې په دې وړې وړې کړو حتی که به بولدوزر هم وي. يوازې دغسې کوټلي گامونه به په گوند کې يووالی راولي .

کاپي لېږل شوې : کوزیریف سي پي، پونیمارییف ب. ن

د ژباړې سرچېنه:

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034DB79-96B6-175C-9852BEDFA0D5E1DA&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

د شوروي له سفیر سره د تره کي د مرکې بله برخه

پښتو ژباړه:

رحمت آريا، آگست ۲۰۰۸

افغانستان ته د شوروي د سفیر الف. م. اندروپوف او تره کي ترمنځ د مرکې ریکارډ شوې برخه	
نېټه	سرچېنه:
۷/۱۸/۱۹۸۷	Notes of O.A. Westad, TsKhSD, f. 5, op. 75, d. 1181, ll. 36-40
دلاسوندي پیژندنه:	
د افغانستان د اروپيچ په اړه د امریکا د بهرنیو چارو د وزارت له مرستیال دیوید نیوسم سره د تره کي غونډه او افغانستان ته د شوروي سفیر الف. م. اندروپوف ته د تره کي گزارش او افغانستان ته د دفاعي جوړښت د وسلو ورکړه	

[سفیر وویل] هغه انډینې چې د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د مشرتابه له خوا د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د هوایي حریم د دفاع او د یوه اغیزمن دفاعي جوړښت د لرلو لپاره را وړاندې شويدي د شوروي اتحاد د ستردرستیز دپوځي ځواکونو له خوا په ډیرځیرځیرل شوي، او که د افغانستان ډیموکراتیک جمهوریت ته هرډول هوایي ویره رامنځ ته شي نو په اړه به یې کوتلي او اړین گامونه را اوچت شي. سر بیره پر هغې باید په یاد ولرو چې له ځمکې څخه هواته د دفاعي بنسټونو نور جوړښتونه هم د اوس او هم د راتلونکي وختونو لپاره ځیرل شويدي. د وسلو د رالیږلو سکالو به د یوه تړون له لارې وروسته له لاسلېک کولو راپیل شي او د تړون د لاسلېک کولو لپاره به د ډگرجنرال وي. اي کوزنیتسف تر مشرۍ لاندې یو پلاوی نن راورسیري. تره کي سفیر ته خبر ورکړ چې هغه د هېواد د اروپيچ په تړاو د جولای په ۱۳-۱۴ نېټه د امریکا د بهرنیو چارو د وزارت له مرستیال دیوید نیوسم سره ولېدل. تره کي وویل، د بهرنیو چارو مرستیال د خپلې غونډې په ترڅ کې ماته د امریکا د دولت د انډینو په تړاو وویل چې افغانستان یو اړخیزه بهرنۍ تگلاره لري او هم یې د افغانستان ډیموکراتیک جمهوریت ته د نیوسم له ما څخه پاروونکې پوښتنې وکړې ډیموکراتیک او ویې ویل چې که شوروي اتحاد د افغانستان پر ډیموکراتیک جمهوریت یرغل وکړي تا سوبه څه وکړی. ن. م. تره کي د دغسې یوې پوښتنې ناوړتیا ته گوته ونېوله.

دژباړې سرچېنه:

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034DB89-96B6-175C-9FD69A46836A1D17&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

د ک. کارمل په اړه چکوسلواکیا ته دشوري وړاندیز

پښتو ژباړه:
رحمت آریا آگست ۲۰۰۸

د شوروي اتحاد د کمونيست گوند مرکزي کمېټه دک. ببرک په تراو د چکوسلواکیا کمونيست گوند ته اندېښنه څرگندوي	
نېټه ۱۱/۰۹/۱۹۷۸	سرچينه:
دلاسوندي پيژندنه: په دغه لاسوندي کې هغه مالومات رانغاړل شوي چې په پراگ کې د افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت پخواني سفير ببرک کارمل په چکوسلواکیا کې سياسي پناه غواړي او له هېواده دباندې د ژوند په غوره کولو دافغانستان دډيموکراتيک جمهوريت په وړاندې دښمنۍ ته دوام ورکوي، دشوروي اتحاد د کمونيست گوند مرکزي کمېټه له ببرکه د وړانکار يو د بندولو غوښتنه کوي.	

په کابل کې د شوروي اتحاد د استوگنې دامنيت ډلې څانگه مور ته خبراکوي چې په پراگ کې د افغانستان د ډيموکراتيک جمهوريت پخوانی سفير کارمل ببرک چې د چکسلواکیا ملگرو ورته سياسي پناه ورکړې، د سفارت له دندې څخه له گوښه کېدلو وروسته نه غواړي بيرته هېواد ته ستون شي، دی غواړي له بهره د خپلې ډلې پرچميانو په منځ کې په افغانستان اوپه بهر کې (په سوسياليستو اوپانگوالو هېوادونوکې ميشتو پرچميانو) کاروکړي او هغوی هڅوي چې دافغانستان د اوسني رژيم، دافغانستان دخلق ډيموکراتيک گوند او د افغانستان د ډيموکراتيک دولت په وړاندې ټينگه جگړه وکړي. (له کابله تيليگرامي شفر، سپتامبر: شمېره ۱۵۳۷ نېټه ۲۵/۱۰/۱۹۷۸)

مور د شوروي اتحاد مرکزي کميټې ته د دغه مصلحت وړاندیز کووچې ک. ببرک دې خبرو اترو ته راوغواړي او پرې ودې مني چې د افغانستان د واکمن رژيم په وړاندې دې له دښمنۍ څخه لاس واخلي.

د شوروي اتحاد د مرکزي کمېټې د پريکړې کاپي له لېک سره مل ده

د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کمېټې د نړيوالو اړيکو د څانگې مرستيال

[لاسلیک]

ر.يو ای.يانوفسکي

۱۹۷۸ نوامبر ۹

شمېره: ۲۵ - س - ۲۱۷۵

دلاسوندي سرچينه:

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034D678-96B6-175C-9F9372D624C DFA3E&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

دوهم لاسوندي

د ک. کارمل په اړه د چکوسلواکيا کمونيست گوند ته د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کمېټې وړانديز	
نېټه	سرچينه:
۱۵/۱۱/۱۹۷۸	
دلاسوندي پيژندنه: شوروي دولت په هېواد کې د يوازېني شوروي پلوي د افغانستان خلق ډيموکراتېک گوند په وړاندي هرډول ورنکارای غندي. د شوروي د مشرتابه د دريز پربنسټ دغسې پارونې په سيمه کې پياوړې بې ثباتۍ او سياسي گډوډۍ رامنځ ته کوي.	

گڼ شمير لاسلېکونه

[د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کمېټې له مل لېک سره]

شميره: ايس تي ۱۶/۱۳۴ ۱۶/۱۱/۱۹۷۸ جي ايس، نېټه

اخيستل شوی gs 16 ۱۶ د مرکزي کمېټې د سکرتریت د غونډې له خبرو څخه له شميرې ۱۳۴

د ک. بېرک په اړه د چکوسلواکيا له کمونيست گوند څخه غوښتنه

د تيلگرام ليکل شوی لېک له (مل لېک) سره منظور شو او د چکوسلواکيا په سوسياليستي

جمهوريت کې دې د شوروي سفیر ته واستول شي.

دويمه کاپي: سکرتر ته

ولپرل شول: ملگرو گرومپکو، پونوماریف ته

کاملاً محرم

مل لېک

۱۶ جي ايس د ان ۱۳۴ ټکيو ته

پراگ

د شوروي سفير!

د چکوسلواکيا د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې د نړيوالې پالیسۍ له څانگې سره وگورئ، هغوی ته د شوروي اتحاد د کمونيست گوند د مرکزي کمیټې لارښوونې وروښياست او [هغه] ته لاندیني ټکي وواياست.

په پراگ کې د افغانستان د ډيموکراتیک جمهوریت پخواني سفير بېرک کارمل چې اوس د چکوسلواکيا په سوسيالیستي جمهوریت کې اوسېږي، په سوسيالیستو او پانگوالو هېوادونو کې د میشتو افغانانو په منځ کې څرگندو کارونو ته ملا تړلې ده. د هغه ټولې هڅې دا دي چې له پرچميانو (هغه ډله چې لارښوونه یې د ک.بېرک له پلوه کېږي) سره اړیکې ټینګې کړي او د افغانستان د اوسني رژیم، د افغانستان د خلق ډيموکراتیک گوند او د افغانستان د ډيموکراتیک جمهوریت پرضد ټول د یوې پیاوړې تگلارې یا پلاټفورم گرد چاپیره راټول کړي. نوموړی دغې موخې ته درسیدلو لپاره غواړي په افغانستان کې له خپلو پلویانو سره چې د افغانستان د خلق په ډيموکراتیک گوند، افغان پوځ، دولتي اداراتو او نورو ټولنو کې کارکوي اړیکه ټینګه کړي.

دافغان مشرتابه ته دغسې فعالیتونه څرگند شوي او له منفي غبرگونونو سره جوخت به ناوړه پایلې را وزيږوي.

په افغانستان کې د اوسني انقلابي رژیم په وړاندې دغه چاره، دده مېلمه پال او شوروي ملگري په یو ډیر سخت دریز کې رانغاړي

هغه فعالیت چې په افغانستان کې د واکمن، دافغانستان د خلق ډيموکراتیک گوند، د کمزوروالي په لور نیغ شوی وي او هغه هڅې چې د نوي افغانستان د جوړولو خنډ گرځي، د یوې تیروتنې په توگه گڼل کېږي او یوازېنی تاوان یې افغانستان ته رسیږي.

ترلاسه شوي مالومات ښيي چې د هغو پرچميانو په وړاندې چې رژیم ته پالیاله او په دولتي ادارو کې په صداقت کارکوي زورزیاتې نه کېږي او نه د پرچميانو کورنۍ ځورول کېږي. ک.بېرک دې هر ورو دغه حالات په پام کې ونیسي او له هغو څخه دې گټورې پایلې راوباسي: هغه ته نه ښايي چې په دولتي ضد کارونو کې گډون وکړي او نه دې خپله ډله د چاپه وړاندې راپاروي.

[په بیره لاسلېک شوې، ښايي د ر. یو. یانوفسکي وي]

۲۱ ف

دلاسوندي سرچېنه:

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034D668-96B6-175C-9251846F7B26E7F4&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

دشوروي د بهرنیو چارو وزارت ته دشوروي د سفیر لیک

پښتو ژباړه:

رحمت آریا آگست ۲۰۰۸

<p>"د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د کورني سياسي اړوپیچ په تړاو" د شوروي د بهرنیو چارو وزارت ته په افغانستان کې د شوروي اتحاد د سفیر الف. پوزانوف سياسي لېک (یادښت لېک)</p>	
<p>سرچینه: دغه لاسوندی د معاصرو لاسوندونو د سرچینوپه مرکز کې د اوډ آرڼه د اخیستل شویو نوټونو پر بنسټ ولاړ دی</p>	<p>نېټه: ۰۵/۳۱/۱۹۷۸</p>
<p>Center for the Storage of Contemporary Documentation (TsKhSD), fond (f.) 5, opis (op.) 75, delo (d.) 1179, listy (ll.) 2-17</p>	
<p>د لاسوندي پیژندنه : "د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د کورني سياسي اړوپیچ په تړاو" د شوروي د بهرنیو چارو وزارت ته په افغانستان کې د شوروي اتحاد د سفیر الف. پوزانوف سياسي لېک (یادښت لېک) د نوي افغاني دولت د راتینګولو لپاره د مرستې په اړتیا ټینګار کوي.</p>	

د یادولو وړ ده چې د [محمد] داؤود د [واکمنۍ - ژ] د راپرځول کېدلو " لومړني اټکلونه" له ۱۹۷۳ز کال وروسته هغه مهال را پیل شول چې د هیواد د کورني اقتصاد او سیاست د پرمختیا لپاره د هڅو لړۍ په لاس کې ونېول شوه او پایله یې د ۱۹۷۸ز کال د اپریل د مېاشتې پر پېښې را واوښتله. داؤود خپله پاملرنه د متضادو منځنیو ځمکوالو پارکو ' طبقو ' او ښي اړخو ولسپالو ځواکونو گټو ته را وگرځوله او له دې امله یې ونه شوای کولای د پراخې کارگرې پارکې په گټه " خپل ریفورمونه را پلي کړي چې په لومړي سر کې د کرهڼیزو ځمکوسماونیز یا اصلاحي ریفورمونه " ولاړ ول. په هېواد کې د وړانۍ پر مخ د یوه روان اقتصاد په چاپیریال کې او د ۱۹۷۳ز کال له خپرې شوې تگلارې څخه اوښتنگ " د و گړو د ناخوښیو د مخ په ودې مورچلونو راجورولو ته لاره را پرانیستله"، د داؤود د پټو تړاونو لړۍ چې ملاتړ یې د " اسلامي مرتجعو رژیمونو " او د " امریکا د پانګوالۍ " له پلوه کېده، " کورنی غبرګون " را وپاراوه، او دغې چارې په خپله رژیم د " شخصي واک د پیاوړي کولو " لورته را وکاره.

دغسې یوه اړوپیچ " د داؤود د رژیم او د هغه د پارکیزو یا طبقاتي ملاتړو او د پراخ بنسټې کارگرې پارکې ترمنځ چې غږ یې د افغانستان د خلق په ډیموکراتیک گوند کې راغبرګېده " د ناانډولۍ پر کندنې یوه پرېره کرښه رامنځ ته کړه .

د افغانستان د خلق ډيموکراتيک [د مشرتابه ؟] د نيول کېدلو په اړه د داؤود امر د هغه د رژيم پر راپرځېدنگ را واوښت. د [۱۹۷۹زکال د مې د مېاشتې د اعلامېې] پر بنسټ د تره کي د دولت تگلاره د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند د ۱۹۶۶زکال له راخلې کړل شوې تگلارې سره سم دا دی اوس پرمخ ځي. تر ټولو لوی کار د کارگرې پارکې د گټو لپاره د ټولني د ټولنيزو- اقتصادي جوړښتونو بيارغاونه، او " د نوي ښکيلاک او پانگوالی د اغيزو له منځه وړل دي."

د اپريل د مېاشتې په ۲۹ تره کي د شوروي له سفیر سره په خپلې يوې مرکې کې وويل چې " افغانستان به د مارکسييزم لښيزم د تگلارو په راخلولو د سوسياليزم د جوړولو لپاره لاره هوار کړي او په سوسياليستي بلاک پورې تړلی يو هيواد به سي " خو موږ ته ښايي چې دغه لاره په " ډير ځير او احتياط " را پلي کړو او د افغانستان د خلق ډيموکراتيک گوند به د هېواد وگړي " وروسته " له خپلې اصلي موخې را خبر کړي."

د افغانستان ډيموکراتيک جمهوريت په خپل بهرني سياست کې د ناپييلتوب د غورځنگ لور ته لېواله دی، خو د شوروي اتحاد له سوسياليستي جمهوريتونو سره همکارۍ ته به لومړيتوب ورکړي.

د لوېديز د غبرگون په اړه: د داؤود راپرځېدنگ " ټول هک پک کړل " او د نوي دولت په وړاندې د لوېديزو او د " مسلمانومتجمعو هېوادونو " رسنيو د " درواغو د خپرولو کمپاين " راپيل کړ.

له بله اړخه " د هغو مالوماتو پر بنسټ چې موږ يې لرو " د امريکا او نورو لوېديزو هېوادو سفارتونو لارښوونې ترلاسه کړيدي چې په افغانستان کې د پاتې کېدلو لپاره دې ټولې لارې چارې د اقتصادي مرستو د ژمنو د ورکولو په گډون ، و پلتي.

د افغانستان مشرتابه، د بهرنيو اقتصادي اړيکو په بيا رغاونې کې چې د لومړيتوب اوږه يې د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو او د سوسياليستي بلاک پلکو ته کږه ده ، له لوېديز سره د اقتصادي تړونونو په ترسره کولو کې له " ځانه بېره نه راڅرگندوي "

هغه گامونه چې په دغې مېاشت کې د نوي دولت له پلوه را اوچت شوي د سترگو د لېدلي حال په توگه د دولت په هغو " ټينگو موخو " ټينگار کوي چې کرار کرار به د سوسياليستي پرمختگ د لارې د هوارولو لپاره په " افغانستان کې " مخکېني شرايط رامنځ ته شي.

وگړي د نوي واک ته رسيدلي د افغانستان د خلق له ډيموکراتيک گوند او د هغه له کړنو څخه په ټينگه ملاتړ کوي. " په همداسې يوه مهال کې که څه هم " کورني غبرگون " " برالا لاريون " ته لاس نه دی اچولی خو پټې او ترځمکې لاندې هڅې يې راپيل کړې دي " (ډنډورې، د وسلو د راتگ بهير او کورلارې ډلې چې د پاکستان له پلوه سمبالېږي).

د خلق اود پرچم د ډلو گوند او گوند بازي- ناوړه اغيزې لري. تر ټولو لويه شخړه د دولت د دريزونو پوښتونو د راخلولو پرسرده. د خلق د ډلې استازي د پرچم د ډلې د استازېو له مشرتابه سره په لوړو پياوړو پوښتونو په ځانگړې توگه په پوځ کې په کارکولو خوښ نه دي. د پرچم د ډلې مشر [ببرک] کارمل په خپل وار د پوځ په گټه د انقلابي

شوری له پراخېدلو څخه کلکه سرټکونه کړی ده. سفیر او " گوندي سلاکارانو" د خپلو خبرو او مرکو په ترڅ کې په راپاڅېدلې " تاوتريخوالي" د لاس بري کېدلو او د گونديز مشرتابه او د گوند د "يووالي پرپياوړي کېدلو" ټينگار کړی دی. په پای کې د ۱۹۷۸ز کال د مې د مېاشتې په ۲۴ نېټه د افغانستان د خلق ډيموکراتېک گوند د مرکزي کمېټې سياسي بيرو پريکړه وکړه چې د خلق او د پرچم د ډلو نومونه له منځه يوسي او د افغانستان د خلق د ډيموکراتېک يو موټي گوند په نامه له يو بل سره سلا شول.

افغانانو د شوروي اتحاد له جمهوريتونو څخه وغوښتل چې د "مشاورينو او سلاکارنو يولويه ډله" دې وروليږي چې له دولتي کارکوونکو او د پنځه کلن پلان د برخو په يو ځای کولو کې ورسره د مرستې لپاره جوگه شي. د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو دغه غوښتنې په " ورين تندي" ومنلي.

دا به د شوروي اتحاد د سيوسياليستي جمهوريتونو لپاره لاره پرانيزي چې موږ په افغانستان کې خپل دريزونه لا نور پياوړي او غښتلې کړو.

پايليزې خبرې: حالت په هيواد کې " په ټوليز ډول د هرې ورځ په تيرېدلو" لا پياوړی کېږي، دولت په خپلو ټولو سيمو خپل واک راتينگوي او د " کورني غبرگون او لاريونونو د .... د پريکولو لپاره" اقدامات تر لاس لاندې نيسي.

د نوې واکمنۍ د لا راتېنگولو لپاره ترټولو اړينه خبره د افغانستان د خلق د ډيموکراتېک گوند او دولت په مشرتابه کې د يو موټي والي راوستل دي. خو " تاو تريخوالی لا تر اوسه له منځه نه دی تللی". سفارت او گوندي سلاکاران دواړه په گډه د افغان د مشرتابه د ډلې په منځ کې پراختلافاتو د لاس بري کېدلو په موخه اړين گامونه را اوچتوي.

اخځ:

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034DB6A-96B6-175C-91262B384BCC068C&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

په افغانستان کې دروسانو د تبلیغاتو د مورچل جوړول

پښتو ژباړه : رحمت آریا

سپتامبر ۲۰۰۸

"د افغانستان له ډیموکراتیک جمهوریت سره د رسنې په پیاوړي کولو کې مرسته	
نېټه: ۰۲/۱۹/۱۹۸۰	سرچینه:
د لاسوندي پېژندنه هغه پلان چې په افغانستان کې شوروي پلوې ، انقلاب ضد رسنۍ جوړه شي. په دغه پلان کې په ماسکو کې د باختراژانس د خبري رسنۍ لپاره د عملي زده کړو لارې چارې هم په پام کې شوې دي	

۱. د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې سیاسي اړوپېچ ته په کتنې د شوروي اتحاد ټولې رسنۍ هڅې کوي چې په افغانستان کې د شوروي اتحاد له کړونو او دریز څخه په کلکه ننگه وکړي او څرگنده کړي چې ټولې هڅې د افغانستان د ملي خپلواکۍ ، ځمکنۍ بشپړتیا ، د ښه ګاونډیتوب د اړیکو او د افغانستان او شوروي د وګړو ترمنځ د همکارۍ او ملګرتوب لپاره دي او موخه یې د شوروي ضد، د پانګوالو هېوادونو او د پیکنگ د زبرواکپالو پالیسیو له مخې د افغان- ضد دریزد ځادر لېرې کول دي. د نوي مشرتابه د تګلارو د تبلیغاتي کمپاین په تړاو دې افغانو ټولیزو رسنیو ته ټینګه اوږه ورکړل شي .

۲. د افغانو ملګرو پام دې په خپرونو کې زیاتوالي ته را واړول شي چې په ترڅ کې یې په افغانستان کې په کورني ژوندانه کې د ښو بدلونونو د منځ ته راتللو څرنگوالي ته غبرګون ورکړي. د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د دولتي تیلیویزیون او د راډیو د خپرونو کمېټه او د " نووستې" خبري ایجنسۍ د خپلو بهرنیو کانالونو له لارې پورتنۍ تبلیغاتي تګلاره خپروي .

۳. د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت ټولیزو رسنیو ته د اوږه ورکولو لپاره :

د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو ګوس- تیلیراډیو :

د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د مخابراتو د وزارت په همکارۍ دې، د سنجول شویو راډیويي څپو خپرنیز اوزار د ځانګړې شوې " اختصاصي" بودېجې له لارې په پام کې ونېول شي او د شوروي د راډیو په خپرونو کې دې د پښتواو دري ژبو د خپرونو وختونه دوه ځله نور زیات شي او ډاډ دې تر لاسه شي چې د دغې راډیو خپرونې د افغانستان او پاکستان په څېرمو سیمو کې د اوریدلو وړ رسنیزه وړتیا ولري .

د ۱۹۸۰ز کال په دویمه اودریمه څلوریزه کې دې، په یوه درې مېاشتني عملي زده کړنيز پروگرام کې د افغان راډیو او تیلیویزیون پینځه تنه کارکوونکي ومنل شي؛

د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو د گوس- تیلیراډیو لپاره دې په کابل کې په یوې څانگې کې استازی دفتر او د یوه خبریال او یوه مرستیال کاریزه څوکۍ هم په پام کې ونیول شي.

د ۱۹۸۰ز کال په دویمه څلوریزه کې دې افغانستان ته د شوروي د تیلیویزون د تیلیگرافي یوه درې کسيزه ډله واستول شي (خبریال، د کمرې چلوونکی او د غږ سمبالوونکی)،

تیلیویزوني په ځانگړې توگه خبرونه او د پروپاگند ضد مواد دې افغانستان ته واستول شي. " زمورد سترشمالي گاونډي هېواد" تر نامه لاندې دې یوه نېم ساعته خپرونه چمتو او یوازې په دري ژبه دې د مېاشتني خپرونې لپاره دبینگ شي .

تاس :

له "باختر آژانس" سره دې د بهرنیو خپرونو په څانگه کې مرسته وشي. د دې ترڅنگ تاس او د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو د مخابراتو وزارت دې د کابل ماسکو ترمنځ راډیو-تیلیگرافي چینل پرانيزي چې په پای کې یې له کابله تر عربي، اروپایي او د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت تر گانډیو هېوادونو پورې خپرنیزه او رسنیزه وړتیا وړلي؛

له "باختر آژانس" سره دې مرسته وشي چې له هندي یو ان آی اینجسی سره یو تړون لاسلېک کړي چې له مخې یې نوموړی اینجسی د خپلو چینلونو له لارې د افغان وگړو د ژوندانه په اړه مواد خپاره کړي؛

افغان لوري ته دې له اضافي پرزو سره یو ځای د فارسی ژبې ۲۰ تیلی تایپ وړیا ماشینونه او د دوه سوه زرو شوروي روبلو په بېه په شوروي کې جوړ اړوند په لاس چلېدونکي ماشینونه ور ولېږل شي؛

د چارو د سمبالولو لپاره دې یو سلاکار د شپږومېاشتو لپاره د افغان "باختر" آژانس په واک کې ورکړل شي؛

د تاس د قانونو په کاري او د ټاکلې کارگري تنخوا په اډانه کې د افغان "باختر" آژانس د ایجنسی شپږ تنه کارکوونکي دې د درې میاشتني عملي زده لپاره ومنل شي او د عملي زده کړو پر مهال دې د عملي زده کړو د زده کوونکو لپاره ځانگړي شوي ژمني توکي [ایخیپروکا] ورکړل شي؛

د افغانستان ډیموکراتیک جمهوریت ته د ترانسیفرونو د ځای پرځای کولو، همغاړه کولو او د پرسونل د روزلو لپاره د (" خبري موادو ژ" د اخیستلو او ورکولو) کارپوهان واستوی

الف پ ن (ای پی ان)

د افغانستان په ډیموکراتیک جمهوریت کې د ای پی ان له لارې دې په پښتو او دري ژبو د "اخبار" د مجلې د هرې گڼې ویشنه شلو زرو ته لوړه شي

سرله ۱۹۸۰ز کاله دې د ای پی ان له لارې په پښتو او دري ژبو د ادبي خپرونو کچه را لوړه شي او په هغې کې دې د تیورۍ، د شوروي اتحاد د کمونیست گوند د مرکزي کمېټې د کړنو او په شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو کې د سیاسي تجربو او توکمیزې پالیسۍ سکالو ته لومړیتوبونه ورکړل شي؛

په دري او پښتو ژبو دې د [ناد پیسې] روسي اصطلاح او نامتو خپرونې ژ تر نښې لاندې د انځوریزو اخبارونو خپراوي ته سمبالتیا ورکړل شي .

د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د چاپي خپرونو، چاپونو او د کتابونو د سوداگرۍ دولتي کمېټه دې :

د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د اطلاعاتو او کلتور له وزارت سره په همکارۍ کابل ته د کارپوهانو یوه ډله واستوئ چې د چاپي تولیداتو د کچې د سمبالولو، د کارکوونکو په روزنې او په چاپیزو چارو کې د کورنیو سیمه یزو کارکوونکو د کارپوهنې لوړاوي ته وده ورکړي؛

د افغانستان د ډیموکراتیک جمهوریت د اطلاعاتو او کلتور له وزارت سره په همکارۍ او د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د کارپوهانو او کارپوهنیزو یا مسلکي زده کړو له دولتي کمېټې سره په یوځای والي دې د ځانگړ شوې ونډې په اډانه کې د افغان چاپوونکو د روزنې چارې دې سمبال او ترلاس لاندې ونهول شي؛

د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د نصبولو او ودانولو د چارو له وزارت سره په ملتیا دې یو سلا کار کابل ته واستول شي چې د آفسیت د اخبار چاپولو د شپږ رنگیزه چاپ - ماشین په چالانولو کې مرسته وکړي .

۴. د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د منځنېو اولورو زده کړو وزارت دې له افغان لوري سره په گډه د بشري زده کړو په څانگه کې د شوروي د لوړو زده کړو په انستیتوتونو کې شل تنه افغان زده کوونکي غوره او هغوی دې د ورځپاڼو، راډیو او ټیلیویزیون په څانگو کې وروزي او همدا شان د ۱۹۸۰ او ۱۹۸۱ زکلونو لپاره د ژورنالیزم په ښوونځیو کې د شوروي د لوړو زده کړو په انستیتوتونو کې د افغان زده کوونکو د منلو په اړه دې له افغان لوري سره خپلو خبرو ته دوام ورکړي .

۵. د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د سینماتوگرافي دولتي کمېټې له افغان لوري سره په دري او پښتو ژبو د یوه گډ لاسوندیز 'مستند' فیلم د جوړولو لپاره د همکارۍ یوترون وروستنیو پوړیو ته را رسولی دی چې په هغه کې د افغان وگړو په ژوند کې راغلي بدلونونه را څرگندېږي او د افغانستان د خپلواکۍ پر وړاندې د پیکینگ او پانگوالو کړیو وړانکارې کړنې ورغندل کيږي؛ په ازبکستان او تاجیکستان کې د ډبینگ په برخه کې له افغان لوري سره د شوروي د څیرې او په لاسوندیزو فیلمونو کې دې مرسته وشي .

٦. د توکو، تخنیکي ځانگو اوله افغان لوري سره د ټولیزو رسنیو لپاره د مالي مرستو د برابرې لگښتونه :

د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د مالي چارو وزارت :

د ۱۹۸۰ز کال او ورپسې کلونو لپاره له دولتي بودیجې څخه له ځانگړي شوي جلا کړل شوي اختصاصي لگښت څخه دې د تاس او مخابراتو د وزارت لگښت ورکړل شي چې د کابل ښار ماسکو ترمنځ د راډیو- ټیلیگراف د چینل د سمبالولو او له کابله د رارسیدونکو مالوماتو د آخذې آسانتیاوې را برابرې کړي؛

کابل ته د کار پوهانو لگښت دې د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د دولتي بودیجې له هغې څانگې څخه چې د بهرنیو هیوادونو لپاره د وړیا مرستو د ورکړې لپاره ځانگړې شوې د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د [گوسکومیزدات] او د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د [مینموتاژپیشستروی] له لارې برابرشي؛

په دري او پښتو ژبو د خپرندویه اینجسی د خپرونو د پراختیا لپاره دې د مالي لگښت په اړه له ای پې ان سره په گډه پریکړه وشي .

د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د مخابراتو وزارت :

د کابل اود هېواد د لسو ولایتونو له مرکزونو سره د باختراژانس د ایجسنی د راډیویي اړیکو د چینلونو لپاره چې ځایونه یې لا د مخه چمتو دي؛ افغان لوري ته دې د سلو زرو روسي روبلو په ارزښت شل دانې د آرایس او- ۳۰۰ او آرایس او ۳۰ ترانسیفرونه له آنتنا او گاسولین سره یو ځای ولیږل شي؛

د افغانستان ډیموکراتېک جمهوریت ته د کارکوونکو د روزلو او د ترانسیفرونو د سمبالولو او ځای پر ځای کولو لپاره دې لس تنه کارپوهان واستول شي .

د مخابراتي توکو د صنایو وزارت دې له خپلې زیرمې څخه په ۱۹۸۰ز کال کې د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د مخابراتو د وزارت له لارې دې لس آرایس او ۳۰ ترانسیفرونه ورکړي .

د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د گاز- پلان اداره دې تاس ته د اسعارو د آزاد بازار په بیې اتیا زره شوروي روبله ورکړي چې د افغان باختراژانس لپاره پرې توکې ور واخلي .

د باختر افغان خبري آژنس لپاره د بهرنی سوداگری وزارت دې په ۱۹۸۰ز کال کې تاس ته د توکو د رسونې له لگښت سره یو ځای شل د ټایپ زیمنس ماشینونه چې د فارسي ژبې د لېکلو وړتیا ولري، واخلي .

د هوایي ملکي ترانسپورت وزارت:

له کابله تر ماسکوه - له ماسکوه بیرته تر کابله د شوروي روبلو په لگښت د تاس د وړاندیز پر بنسټ شپږو تنو افغانانو، او د شوروي سوسیالیستي جمهوریتونو د گوس تلیراډیو د غوښتنې پر بنسټ پینځو تنو افغانانو ته دې د تگ او راتگ ترانسپورتي لارې چارې برابرې شي .

د شوروي روبلو په بيه د شوروي سوسياليستي جمهوريتونو د مخابراتو د وزارت له مصرفي بوديجې څخه دې ، کابل ته د شلو آر ايس او ۳۰۰ او آر ايس او ۳۰ ترانسيفرونو، آنتنا اود تيلو د جنراتورونو د ليږد چارې تر لاس لاندې ونيسي د شوروي روبلو په بيه د تاس له مصرفي بوديجې څخه د شلو زيمينس ټايپونو او ورسره اضافي پرزو او همدشان تاس ته د اختصاص ورکړل شويو په لاس چلېدونکو ماشينونو ليږد دې ترکابله په پام کې ونيول شي

د وزيرانو د شوری د بهرنیو سيلانيانو لوی رياست دې تاس ته اجازه ورکړي چې په ماسکو کې د افغان مېلمنو زده کوونکو د ملي مستون لگښتونه دې د شوروي وگړو لپاره د لگښتونو د ځانگړي شوي ليست له مخې ورکړي .

دوېمه کاپي : سکرتر ته

وليرل شوه [ځای سپين دی]

33vs

د لاسوندي سرچينه او اخځ :

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034DA02-96B6-175C-9DF6EBC81C8212F3&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

احمدشاه مسعود او روسي سلاکار

پښتو ژباړه : رحمت آريا

سپتامبر ۲۰۰۸

د احمدشاه مسعود لېک د روسانو لوی سلاکار ته	
نېټه	سرچېنه :
۱۲/۲۶/۱۹۸۸	باريس گروموف، " اوگرانيچيني کونتينجنت " (محمود قطعات)، پروگرس، ماسکو، ۱۹۹۴
د لاسوندي پيژندنه:	
دغه لاسوندي د احمدشاه مسعود له پلوه يولېک دی چې په افغانستان کې د شوروي پوځيانو د ښکېلوالي په تړاو د هغه چال چلند رابربندوي	

ښاغلی سلاکار!

کله چې ما ستاسو لېک تر لاسه کړ نو تر هغه لا مخکې ما غوښتل چې په ټاکل شوي ځای کې د شوروي له استازي سره وگورم. د لاخرگندولو لپاره بايد راغبرگه کړم چې : مور د لسو کالو په اوږدو کې جگړه او ستاسو شتون زغملی دی. انشالله د څورنورو ورځو لپاره به يې نور هم و زغمو. خو که تاسو پوځي عمليات راپيل کړئ نو مور به يې د مخنيوی لپاره غبرگ ځواب ورکړو. بس همدا ده. مور به سر له ننه خپلو ټولگيو او ډلو ته د عملياتو لپاره د بشپړه جگړه ييز تيارسی دنده وسپارو.

په درناوي،

احمدشاه مسعود

۱۹۸۸ ديسامبر ۲۶

د لاسوندي سرچېنه:

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034D290-96B6-175C-9E996A8244FE5265&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

احمد شاه مسعود دروسي سترتيژی پلي کوونکي گوداگی

د نجیب الله د واکمنۍ په دور کې د نجیب یاور جنرال اسحق توخي د ټول افغان له لارې یوه ډیره په زړه پورې لیکنه خپره کړې او په هغې کې یې له یو شمیر حقایقو څخه ځادر لیرې کړی دی. ښاغلی توخي د خپلې لیکنې " دکتور نجیب الله و خروج نیرو های نظامی شوروي از افغانستان" په ۱۴ او ۱۵ پاڼه کې د شمالي ټلوالې د بولندوی احمد شاه مسعود په اړه داسې لیکي:

"په هغو شپو ورځو کې چې د شوروي ځواکونو د وتلو لړۍ خپلې بشپړېدا ته نږدې کېدله د شوروي د بهرنیو چارو وزیر ادوارډ شیواردنازي د یوه پلاوي په مشرۍ کې کابل ته را ورسید. د نوموړي له سفر وروسته دکتور نجیب الله ما لیکوال ته وویل ' اوس ورته څرگنده شوې چې د کابل په ښار کې د خوراکي توکو د زیرمو د تشولو د سبوتاژ په اړه د حسن شرق د مشکوکو کړو وړو تر شا د مسکو د زړو کارپوهانو لاس دی. دکتور نجیب الله د خپلو خبرو په دوام وویل ، شواردنازي په پټه راته وویل چې

'د دې تر څنګ چې د ټولو امنیتي چارو څار ته ډیره پاملرنه وکړئ د شوروي د سرتیرو د وتلو د لړۍ تر بشپړېدا پورې د سروزیري له څوکۍ څخه محمد حسن شرق مه لیرې کوئ ترڅو ستاسو پر وړاندې د شوروي د مشرتابه کړۍ را ونه پارېږي.'

وروسته څرگنده شوه چې د مسکو زاړه کارپوهان د حسن شرق ، گلابزوی ، شهنواز تني ، پاچا گل وفاداراو په احمدشاه مسعود پورې د تړلو کسانو او ستمیانو د گډولې په راټولو د شوروي د سرتیرو له وتلو سره سم یوه کودتا په لاره واچوي ترڅو نړیوال په دې خبرې ډاډه کړي چې افغانانو خپل برخلیک په خپلواکه توګه په خپل لاس کې واخیست.

په همدې تړاو زما ښه په یاد دي چې له افغانستانه د شوروي سرتیرو د لړۍ له بشپړېدا وروسته د دکتور نجیب الله په نامه د هیواد له ولایتونو څخه یو شمیر شفرونه را رسیدلي ول ، ما دغه پاکتونه پرانیستل چې په هغو کې یوه پاکت زما پام ځانته را واړاوه. دغه پاکت له هغو پاکتونو څخه توپیر درلود چې د شفرونو د رالېږلو لپاره په کار وړل کیدل. پاکت مې پرانیست او و مې لیدل چې پر یوې کوشنۍ پانې په دري ژبه لیکل شوی لیک د شوروي د سفیر یولي وړانتسوف په نامه لیک وو چې د احمدشاه مسعود له پلوه د شوروي سفیر ته لېږل شوی وو. په لیک کې داسې لیکل شوي ول:

"ښاغلی سفیر! ستاسو پیام مې چې له ما سره مو د لیدلو په اړه را لېږلی وو ، ترلاسه کړ. له دې چې تاسو په خپلې ژمنې چې واکمني به له " دال " څخه " شنه " ته لېږدوئ پالیالي ونه کړه ، نو له تاسو سره د لیدلو څه اړتیا شته ؟ "

ما نوموړی پاکت په بېره دکتور نجیب الله ته ور وړ ، د شفر په لوستلو په فکر کې ډوب شو او له ما یې وپوښتل تاسو ته د " دال " وییکی څه مانا بښدي؟ ما وویل ، دوې ماناوې بښدي یا " ډیموکراتیک خلق " یا " ډاکتر نجیب " او

د " شنه" وييکي په خپله څرگنده ماناشندي ، اخوانيان ، يعنی دی " مسعود" په خپله. دکتور نجيب الله وويل پاکټ په هغه بڼه بيرته وتره چې هېڅ څوک ورباندې پوه نه شي او بيرته يې ماته راوړه .

سرچينه : وگورئ Dr.Najibullah Wa Khorouj Nairo haie Shpraw

له دغې ليکنې مخکې ما " ژباړونکي" د وودرو ولسن د مرکزله پلوه خپور شوی لاسوند د بينوا د ويبپاڼې د جنگي جنايتکارانو د ځانگړ شوې برخې له لارې خپور کړی وو چې احمدشاه مسعود د شوروي د يرغلگرو ځواکونو د څلويښتم لښکر بولندوی جنرال باریس گروموف ته ليرلی وو. يو شمير کسانو پر نوموړي ليک د وياړ په ترڅ کې ويلي چې مسعود غوښتل د روسانو پښه ورنلډه کړي خو له دواړو ليکونو او لاسوندونو په ډاډ جاج اخيستل کيږي چې روسانو مسعود د خپلو ستراتيژيو د يوې آلې په توگه په کار اچولی وو. شوروي روسانو نه يوازې مسعود ته اقتصادي او پوځي مرسته ورکوله بلکه نوموړی يې د خپلو ستراتيژيکو موخو لپاره د خپل يرغل او له يرغله په وروسته کلونو کې په کار واچاوه. داسې بريښي چې له مسعود سره روسانو پخې ژمنې کړې وې ، د هغو ژمنو له منځه يوه يې مسعود ته د افغانستان د واکمنۍ ليردول ، او په بد ترينه حالت کې د افغانستان د نهو شمالي ولايتونو بيلول او له تاجکستان سره د هغوی نښلول ول. دغه زهه ولايتونه د هندوکش په لمنه کې پراته دي او هندوکش د روسانو لپاره يو ستراتيژيک دريځ لري او مسکو په افغانستان کې له خپلې بدنامې ماتې وروسته لږ تر لږه د هندوکش په څارنه او کنترول بسنه کوله. دواړه ليکونه او لاسوندونه د همدغې ستراتيژۍ بيلگې دي .

که ښاغلو لوستونکو د " حاجي مراد" په نامه د ليو تولستوی د ۱۹۱۲ زکال ناول لوستلی وي نو هغوی ته په پته ولگيږي چې شوروي کمونيستانو له خپلو تزارې واکمنو څخه په زده کړی د افغانستان د يرغل په کلونو کې دويم حاجي مراد د احمد شاه مسعود په نامه وزير او په افغانستان د جهاد ملا پر هغه ور ماته کړي او روسانو په افغانستان کې خپلو موخو ته ورسيرې. د ليو تولستوی د حاجي مراد د ناول غټ ټکي په لاندې ډول دي :

" حاجي مراد په قفقاز کې د امام شامل د خپلواکۍ غوښتونکې ډلې يو بولندوی دی. مراد له خپلو دوه تنو ملگرو سره يو ځای د شامل له ډلې تښتي او د سادو په نامه د يوه تن په کور کې چې د شامل له ملاتړو څخه دی پناه اخلي. کليوال خبريږي او غواړي شامل ته د هغوی د پتېدا په اړه خبر ورکړي. د مراد د ډلې يو تن په دې بريالی کيږي چې له روسانو سره اړيکه ونيسي او له هغوی سره وگوري. شامل په دې هيله په ولادي واستوکيا کې له روسانو سره گوري چې د هغوی په مرسته د شامل ځواکونه په شا و تمبوي. په ولادي واستوکيا کې مراد له روسي شهزادگي سيميون وراستوسف او د هغه له ماندينې مارياسره د ملگرتوب اړيکي ټينگوي او د شهزادگي د لښکر کوټ د بولندويانو زړونه لاس ته راوړي. وارنستوف ، مراد ته خپل لاسي ساعت د نخښې په توگه ورکوي ."

په دې توگه مراد د روسانو د ملاتړ په مټ له شامل سره کورنۍ جگړه پيل کوي ؛ روسانو له مراد څخه د شامل د ځواکونو په ټکولو کې ډيره گټه تر لاسه کوي لکه چې له احمد شاه مسعود څخه يې تر لاسه کړه. مسعود په هېڅ ډول د سالنگ په سويلي څنډو او د شمالي ډنډ په اوږدو کې يې د مجاهدينو هېڅ ډلې ته اجازه نه ورکوله. لاسوندونه

په زباد رسوي چې مسعود به په همدغو سيمو کې د ميشتو مجاهدينو کوارديناتونه روسانو ته ورکول او روسانو به په ناخاپه د شوبلو او الوتکو غوبل پيل کړ.

احمدشاه مسعود او روسي سلاکار

پښتو ژباړه: رحمت آریا

سپتامبر: ۲۰۰۸

د ببرک کارمل او د چک د دیپلوماتیک تړون د مشر ترمنځ د خبرو د ثبت لنډیز	
سرچېنه:	نېټه
مرکزي دولتي آرشیف، د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو د کمونیست ګوند د مرکزی کمېټې آرشیف، د هوسک دوسیه، نا زیرمه شوي توکي، د افغانستان بکس. [مورته] د اولدریچ توما له پلوه را چمتو سوي دي.	۱۹۷۸/۱۲/۰۹
د لاسوندي لنډیز:	
د ببرک کارمل او د دیپلوماتیک تړون د مشر ترمنځ د خبرو اترو لنډیز چې کارمل د خپلې سفارتي چارواکۍ د پای په ترڅ کې په چکسلواکیا کې د سیاسي پناه غوښتنه کوي	

ببرک کارمل د سپتامبر په ۱۱ نېټه د ماسپینین په دريو بجو د دیپلوماتیک تړون له مشره سره وکتل. هغه خپلې خبرې په چکسلواکیا کې د هغه د اړوندو دیپلوماتیکو چارو په پای موندلو راپیل کړې. د دیپلوماټک تړون مشر ځواب ورکړ چې د بهرنیو چار وزارت غه خبر په کابل کې د چکوسلواکیا د استوګن سفارت له لارې تر لاسه کړی دی.

کارمل وویل چې هغه پوهېده د هغه اړوندې چارې په چکوسلواکیا کې په رسمي ډول پای ته رسیدلې خو د خپل ګوند د مشرتابه د یوه غړي په توګه غواړي له ملګري بیلک سره وګوري چې د خپل هېواد داروپيچ او د خپل ځان په تړاو ورسره خبرې وکړي. همداشان کارمل خبر ورکړ چې د اوسني روان کورني اړوپيچ په اړو دوړ کې نه غواړي خپل مورني ټاټوبي ته بیرته ستون شي خو یوه پانګوال هېواد ته په هېڅ ډول کډوال کېدنې ته لیوال نه دی. هغه خپله موخه رابربنده کړه او د سیاسي پناه غوښتنه یې وکړه.

کله چې کارمل د سفارت له کاره له ګوښه کېدلو وروسته په چکسلواکیا کې د خپل مدني حالت په تړاو پوښتنه وکړه چې مدني حالت به یې څه وي نو د دیپلوماتیک تړون مشر ځواب ورکړ چې تاسو د یوه افغان تبعه په توګه د افغان د سفارت تر ساتنې لاندې یاست.

اخځ:

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034D0DB-96B6-175C-

[90CF0C4CC31CC1C6&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanista](http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034D0DB-96B6-175C-90CF0C4CC31CC1C6&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanista)

افغانستان ته د شوروي اتحاد د سفير الف. ميم . پوزانوف او د تره كي منځ د خبرو لنډيز

پښتو ژباړه : رحمت آريا

سپتامبر، ۲۰۰۸

افغانستان ته د شوروي اتحاد د سفير الف. ميم . پوزانوف او د تره كي منځ د خبرو لنډيز	
نېټه	سرچينه:
۰۳/۲۲/۱۹۷۹	Notes by O.A. Westad in TsKhSD, f. 5, op. 76, d. 1044, ll. 29-30
د لاسوندي د پېژندنې لنډيز: افغانستان ته د شوروي اتحاد د سفير الف. ميم. پوزانوف او تره كي ترمنځ د خبرو لنډيز چې په ترڅ يې كې تره كي د پوزانوف له لارې د شوروي له مشرتابه څخه مننه كوي او سفير ته د هغو خبرواترو په تړاو مالومات وركوي چې ده د شوروي له مشرانو سره كړې وې.	

تره كي پوزانوف ته د خپلو هغو خبرو اترو په اړه خبر وركړ چې نوموړي د پياوړو خوندي څپو لرونكوې (هاى فريكوينسي) راډيو له لارې له برژنييف، كاسيگين، اوستينوف، گروميكو او پونيمارييف سره كړې وې. شوروي مشرانو پريكړه وكړه چې كه ايران، پاكستان او نورهېوادونه د افغانستان پرډيموكراتيك جمهوريت بريد وكړي نو شوروي اتحاد به ورسره سياسي او پوځي مرسته وكړي، ددې لپاره چې د هوا له لارې د ليرد چارو ته چټكتيا وركړل شي نو د كريدیتونو د نېټې د پای نيټې دې وځنډول شي، د افغانستان ډيموكراتيك جمهوريت ته دې سل زره ټنه دانه باب وركړل شي او د هغه طبيعي گازو بيه دې لوړه كړای شي چې شوروي اتحاد له افغانستانه راپيروډلي دي. تره كي د شوروي اتحاد له سوسياليستي جمهوريتونو څخه مننه كړې چې دافغانستان د ډيموكراتيك جمهوريت په كورنيو چاروكې د پاكستان او ايران د لاسوهنې د غندنې په موخې يې اعلاميه خپره كړې ده.

[پاليزه يادښت: د افغانستان د اروپيچ په تړاو د شوروي اتحاد د كمونيست گوند مركزي كمېټې ته د جوړ كړل شوي گزارش د ژباړې لپاره چې گروميكو، اوستينوف او پونيمارييف د ۱۹۷۹ز كال د اپريل په لومړۍ نېټه چمتو كړی او سياسي بيرو ه د ۱۹۷۹ز كال د اپريل د مېاشتې په ۱۲ نېټې منلای وو ، د سړې جگړې د نړيوال تاريخ د پروژې دريم بولتن وگورئ (د ۱۹۹۳ ز كال منۍ) ۶۷ ❖ ۷۹]

اخځ :

http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.document&identifier=5034DBF6-96B6-175C-935A5B274DB250F0&sort=Collection&item=Soviet%20Invasion%20of%20Afghanistan

د امریکا سفیر: د شمالي ټلوالې جنګي جنايات نه شي کنتروليدای

آرشیف ❖ منځنۍ ، نوامبر ۲۰۰۱

راپورتر : مارک کولون[1]

ژباړه : رحمت آریا

مارک کولون: شمالي ټلوالې چې په افغانستان کې د طالبانو د والګي (ګریپ) د ماتولو لپاره دومره لوڅې پوځې وکړې ، آیا اوس پوښتلاى شو چې دغه ټلواله څوک کنترولای شي؟
د بیلګې په ډول د شمالي ټلوالې یو بولندوی جنرال دوستم یو له هغو بې رحم ترینه توپکواکو جګړه مارانو څخه دی چې ډیري افغانان ورته له ویرې درنښت لري. په ځانګړې توګه افغان میرمنې لا تراوسه نه غواړي چې خپلې چادری لیري کړي ، دا د دې مانا نه ښندي چې ګنې چادري د هغوی خوښیږي دا ځکه چې هغوی د شمالي ټلوالې د جنسي تیريو پخوانۍ شپې ورځې په یاد لري او ویره لري هغوی نه غواړي چې د ټلوالې په شتون کې دې پخوانی پیر بیا را ژوندی شي .

تام شیفر [2] په آسترالیا کې د امریکا سفیر دی. ما نن له نوموړي څخه په مزارشريف کې د رامنځته شویو وحشتونو او بیرحمیو په اړوند پوښتنه وکړه .

تام شیفر: دغه ډول چلند او دې ورته نور کړه وړه چې ترسره شوي --- څرګنده ده چې ناوړه کړه وړه ول او ښکاره خبره ده چې موږ یې ملاتړ نه کوو .

مارک کولون: خو تاسو د هوا له لارې د هغوی مرسته وکړه ، همداسې نه ده؟

تام شیفر: که په یوه جګړه کې ستا ملاتړ کوونکی وژل کیږي نو ته به هرورمو د هغه د وژل کیدا مخه نیسی. هلته په کلا کې دننه څو تنه را پورته شول ، په لاسونو کې یې بمبونه را واخیستل ، هغوی نه یوازې خپل ځانونه وژل بلکه نور خلک یې هم وژل ، کله چې د کلا د نیولو لپاره هڅې وشوې څرګنده ده چې د نیولو پر مهال خلک وژل کیږي ، او دا هغه څه دی چې پېښ شول .

[د ژباړونکي یادونه : دلته له کلا څخه د ټام شیفر موخه د کندز " قلعه جنګي " ده چې په ۲۰۰۱ زکال کې تسلیم شویو بندي طالبانو پاڅون وکړ او ګڼ شمیر یې ووژل شول. د لا زیاتو مالوماتو لپاره د بینوا ویب پاڼه ❖ جنګي جنايتونه ❖ د مرګ کاروان وګورئ]

مارک کولون: که تاسو په هغه پړاو کې دومره کنترول په لاس کې درلود نو ولې مو له هغه وروسته د جنرال دوستم د سرتیرو مخه ونه نیوله ؟

تام شیفر: و ګورئ! زه ګومان نه کوم چې د جنرال دوستم کنترول به دقیقاً هغه څه نه دي چې موږ یې په خپل کار کې ولرو. زما موخه د هغوی د کړو وړو.....

مارک کولون: ولې به نه وي ، آیا دا د دې لپاره چې ټول په دغه جگړه کې نوموړې خبره د یوې ستونزې په توګه یادوي؟ آیا په دیموکراسۍ کې به دا مقوله د یوې ښې قاعدې په توګه و ګڼل شي چې زما د دښمن غلیم زما ملګری دی ، همداسې نه ده ؟

تام شیفر: ښه نو! زه گومان نه کوم چې دا به ښه قاعده وي او زما په باور مور داسې نه کوو. گومان مې نه راځي چې مور دې د پورتنې مقولې پربنسټ خپلې چارې بر مخ بوځو. دلته د جگړو لمنه له پخوا وختونو پراخه وه خو اوس که چا وحشت رامنځته کړی وي نو ښکیل کسان یې هرو مرو پازوالي لري او پازوال کسان دې د خپلو کړنو په ځواب کې عدالت ته را وکارل شي .

زما په گومان دا به تر یوې کچې ګرانه وي چې په افغانستان کې د هر رامنځته کیدونکي وحشت د پرې بار دې د امریکا پر اوږو کښیښودل شي. مور هلته نه یو بلل شوي. هلته داسې یو رژیم وو چې په خپله غیر یې ترهګرو ته د پناه په توګه پرانیستلې وه ترهګر له همدغه ځایه را والوتل ، په بې ګناه خلکو بار الوتکې یې وتښتولې او له آسمان څکالو ودانیو سره یې و جنگولې .

مارک کولون: دا چورلټ د پوهیدو وړ ده خو....

تام شیفر: خو مور غواړو چې نور یې پای ته ورسوو .

مارک کولون: خو تاسو باید له دیموکراتیکو ارزښتونو څخه دفاع و کړئ نه دا چې هغه دې وړې وړې کړئ .

تام شیفر: زه خو هلته نه یم چې داسې وکړم ، خو که خبره پر امریکې راځي او که امریکا داسې کوي نو دا بیا امریکا ته ښه نه ده او نه باید داسې وکړي.

مارک کولون: څرګنده خبره ده چې همداسې کیږي او همداسې له شمالي ټلوالې سره په همکارۍ کې را منځته کیږي ، شمالي ټلواله د داسې کسانو له ګډولې څخه جوړه یوه ډله چې اکثریت یې بدنامترینه خونړۍ سابقه لري ، دا هغه کسان دي چې ستاسو د مټ او مرستې په زور یې د افغانستان کنترول په لاس کې اخیستی دی .

تام شیفر: مور ورته د طالبانو د ښکېلاک په هینداره کې ګورو او د طالبانو د واکمنۍ ګټه نن خلک ګوري. په بله وینا دلته داسې یو ملت وو چې د لوږې پر ژۍ ولاړ وو. اوس د لوږې پر ژۍ نه دی ولاړ ځکه چې امریکا ور ودانګل .

هلته یو نیم میلیون کسان ول چې خپله ورځنۍ ډوډۍ یې نه درلودله مور تر ټولو ستره مرسته وکړه ، مور خوراکي توکي ورکړل ، دا مرستې د جگړې لپاره نه دي شوي دا مرستې مور له جگړې مخکې کړي. د دې په ویلو تاسو نه شئ کولای چې په افغانستان کې د هرې ستونزې د پازوالۍ پرې زموږ په اوږو را سپره کړئ. زه گومان کوم چې مور ډیره لویه اجنډا لرو .

مارک کولون: ما خو اوس داسې نه دي ویلې خو دا ډیره څرګنده ده چې....

تام شیفر: که ته غواړئ پوه شي چې آیا مور دې د دې ملاتړ وکړو چې لومړی ولاړ سو د خلکو لاسونه ور وتړو او بیا یې په ډزو ډزو ووژنول ، څرګنده خبره ده چې مور د دغسې چلند ملاتړ نه کوو او مور یې نه کوو .

مارک کولون: ستاسو خلک خو هلته ول .

تام شیفر: زموږ د کسانو شمیره څومره وه؟ زما موخه دا ده چې تاسو نه پوهیږئ زموږ څو تنه هلته ول ، څوک ول او کنترول د چا په لاس کې وو.

مارک کولوين : مور پوهيږو. مور د هغوی انځورونه ليدلي دي.

تام شيفر : ستاسو مالومات زما تر مالوماتو ښه دي ځکه زه خبر نه يم....

مارک کولوين : ستاسو د سي آی اې د کسانو انځورونه د ورځپاڼو پر لومړيو مخونو خپاره شوي ول. اوس بايد تاسو ته څرگنده شوي چې تاسو تر يوې کچې کنترول درلود.

تام شيفر : د هغو کسانو انځورونه چې د ورځپاڼو پر لومړيو مخونو خپاره شوي ، پر هغوی تور لگول شوی چې د سي آی اې غړي ول ، گومان کوم هلته يوازې د درو تنو انځورونه ول. اوس نو تاسو گومان کوئ چې يوازې همدا درې تنه په ټول افغانستان کې د روان وحشت پازوال و بولو؟ تاسو نه پوهيږئ چې دغه درې تنه هلته څه کوي؟ تاسو نه پوهيږئ چې هغوی څه ويلي دي. تاسو نه پوهيږئ چې د هغوی دريځ څه وو او کوم دريځ يې را خپل کړی وو.

آيا هغوی د هوايي ملاتړ غوښتنه وکړه ؟ تاسو بايد پوه شئ چې هغوی د هوايي ملاتړ غوښتنه وکړه. پوهيږئ ولې؟ ځکه چې نيږدې ول هغوی ووژل شي. دا د دې مانا نه ښندي چې هر څه دې شمالي ټلواله وکړي د هغې پازوال دې مور وگڼل شو ځکه چې د شمالي ټلوالې کنترول زموږ په لاس کې نه وو .

مارک کولوين : څه شو د امريکا اوسني ټينگار چې افغانستان به بيا ودان کړي ، ما ته خو داسې بريښي چې ددغه هيواد واگې د داسې کسانو لاسونو ته ور لويږي چې خورا زيات بيخونده کسان دي ، همداسې نه ده؟

تام شيفر : امريکا هڅه کوي چې په سيمه کې پايښت او امن راخوندي کړي. دا د امريکا په گټه ده. او په هماغه کچه د افغانستان په گټه هم ده . مور په سيمه کې يوه ټينگ او له امنه ډک افغانستان ته اړتيا لرو او مور تر خپلې وسې وسې هڅه کوو چې دغې موخې ته ورسېږو. دا يوه کورنۍ جگړه ده .

مارک کولوين : دغه خبره ما بيرته جنرال دوستم ته را گرځوي. دوستم د امن راپرونکی دی ، آيا همداسې ده ؟

تام شيفر : ښايي تاسو داسې گومان وگرځئ. خو هلته....

مارک کولوين : خو ډيري افغانان داسې فکر نه کوي لکه چې تاسو يې انگيرئ ، د هغوی په ياد دي چې دوستم او د شمالي ټلوالې نورو جگړه مارو ور سره څه وکړل؟

تام شيفر : مور بايد څه کړي وای؟

مارک کولوين : زه دا پوښتم چې که دوستم له تاسو سره په ټلواله کې وو نو ولې د هغه کړه وړه نه دي کنترول شوي؟

تام شيفر : مور په افغانستان کې توکميز مشران نه کنترولوو.

مارک کولوين : تاسو له دوستم سره ټلواله جوړه کړې.

تام شيفر : د کاغذ د کومې پاڼې پرمخ ليکل شوې چې مور ورسره ټلواله جوړه کړې. زما موخه دا ده چې مور دغه ډلې له يو بل سره يو ځای کوو.

مارک کولوين : تاسو ورسره ټلواله لرئ ځکه ستاسو هوايي مرستو هغه ته زړه او زور ور کړ او دوستم په ځمکني پرمختگ کې وسه او پياوړتيا وموندله.

ښاغلی مارک ! څه غواړئ؟ تام شيفر :

مارک کولوين : آیا دا یوه ټلواله نه ده؟

تام شيفر: ښاغلی مارک! مور بهرنی پالیسي لرو. بهرنی پالیسي د نړۍ د امن په لاره کې کار کوي. هلته توکمیز مشران دي. ټوله سیمه د جگړه مارو ډلو په منځ کې ویشل شوې ده. مور ټینګښت او امن غواړو مور نه شو کولای هر هغه څوک تر پوښتنې، حساب او کتاب لاندې نه شوی نیولای چې د طالبانو خلاف دي ځکه بیلابیل خلک د بیلابیلو لاملونو پر بنسټ د طالبانو مخالفت کوي. دا ستونزمنه او خونړې سیمه ده، دلته [جوزوف ب.] [3] نه شي راتلای چې زموږ په ګټه دې زموږ تر څنګ و درېږي او زموږ په خوښه دې سوله راته جوړه کړي .

مارک کولوين : زه دغه پوښتنې له تاسو څخه له دې امله کوم چې د شمالي ټلوالې تگلارې او چلند په ټولنه کې داسې شرایط او حالات رامنځته کړل چې خپله په خپله یې د طالبانو راتګ او د هغوی واکمنۍ ته لاره پرانیستله. او ډاډه اوسئ چې تاسو هماغسې یوې واکمنۍ ته بیا لاره پرانیزي ، آیا تاسو هماغسې یوه بله لوبه نه رامنځته کوئ چې په زړه کې یې له امریکا سره دښمني او امریکایي ضد احساس وده وکړي؟ آیا تاسو د همداسې قماري معاملې پرې په لاس کې نه دې اخیستی؟

تام شيفر: که تاسو داسې انګیرئ چې طالبان د شمالي ټلوالې په غبرګون کې رامنځته شول او شمالي ټلوالې هغوی واکمنان وگرځول ، گومان کوم دا سمه نه ده. طالبان یوه مرتجع او رپکې ډله ده چې د اسلامي نړۍ یوه برخه ده. دا هغه کسان دي چې ښځې د ټولني د چاپیریال له کړۍ څخه دباندي باسي ، که ښځې پوهنتونونو ته ځي هغوی یې په ډزو وژني .

مارک کولوين : خو کله چې طالبانو د واکمنۍ واګې په لاس کې واخیستې ، د ولس ډیریو پرګنو او وګړو ورته په ورین تندي ښه راغلاست ووايه ځکه چې طالبانو د یوې وحشتناکې واکمنۍ ځای ونيو او اوس هم په ولس کې ډیر خلک شته چې د هغوی ملاتړ کوي .

تام شيفر: دا به د طالبانو لپاره پیاوړی تبلیغ وبلل شي که ووايو پر طالبانو په غیر عادلانه ډول تور لګول کیږي ، همداسې نه ده؟ موخه مې دا ده چې له تاسو وښتم ایا طالبان د ډیموکراسۍ یو انځور دی؟ آیا په هغوی کې داسې کسان شته چې زغم ولري ؟

مارک کولوين : دا هغه پوښتنې وې چې ما غوښتل له تاسو یې وپښتم .

تام شيفر: که رښتیا ووايم ، زه نه پوهیږم تاسو څه غواړئ. زه نه پوهیږم چې ستاسو پوښتنې له کومه ځایه سرچینه اخلي. تاسو د طالبانو د راتګ پازوالي د شمالي ټلوالې پر غاړه ور غورځوئ او دې ورته ، زه غواړم ووايم چې دا یوه کورنۍ جگړه ده او ښاغلی مارک دغه جگړه له پخوا روانه وه. دغو ډلو له پخوا له یو بل سره جگړه کوله ، په دې جگړې کې یوازې د جگړې دوې ښکېلې غاړې نه دي په دغې جگړې کې پینځوس ښکېلې خواووې دي. که تاسو د نړۍ په دغه ګوټ کې او په دغسې یوه چاپیریال کې ټینګښت راولئ دا هر چاته آسانه کار نه دی .

مارک کولوين : ښه نو ستاسو د خبرو مانا دا ده چې تاسو د دغو خلکو په ملاتړ کې هیڅ ډول شونې ګواښ نه وینئ؟ تام شيفر: زه په افغانستان کې د بې ثباتۍ په لاره کې ستر ګواښ وینم. زه دلته د ډیموکراسۍ هیلې وینم چې دغې سیمې ته به راوړل شي. گومان کوم دا زموږ ټولو لپاره ستره هیله ده او د دغې هیلې په لاره کې امریکا کار کوي .

د سرچنې د لیدلو لپاره لاندنۍ پته و گورئ :

<http://www.abc.net.au/pm/stories/s428962.htm>

[1] Mark Colvin

[2] TOM SCHIEFFER

[3] Joseph B = Joseph Ber (Yosef Dov, Yoshe Ber) Soloveitchik 1903-1993

امریکایي یهودي دیني ارتودکس پوه ، تَکَمود پاله او معاصره یهودي فیلسوف

افغان مخالفين د (وحشت ريکارډ)

آدبڼه : د اکتوبر ۱۹ ، ۲۰۰۱ ز کال

شمالي ټلواله د طالبانو ډير څرگند بدیل

په افغانستان کې د طالبانو او اسامه بن لادن پروړاندې د امریکا تر مشرۍ لاندې جنگیدونکې ټلواله د افغانستان له پیاوړې مخالفې ډلې شمالي ټلوالې سره کلکې همکارۍ او مرستې ته دومره لیواله نه ده ځکه شمالي ټلواله تورنه ده چې له بشري حقونو څخه بې شمیره سرغړونې کړې دي .

امریکا او د هغې د ټلوالې ملگري دې له هغو بولندویانو سره مرسته نه کوي چې د هغوی و حشي کرو و ورو د هغوی د مشروعیت پوښتنې رامنځته کړي دي .

سیدني جونز : د بشري حقونو د څار ټولنه

په امریکا کې میشتې او له ملگرو ملتونو سره په همکارې کې د بشري حقونو د څار ټولنې د اکتوبر په شپږمې نېټې اخطار ورکړ چې شمالي ټلوالې ته دې د پوځي ملاتړ مرسته نه ورکوي . دغه ټلواله په ۱۹۹۷ ز کال کې رامنځته شوه . د بشري حقونو د څار ټولنې وویل چې د افغانستان په کورنیو جگړو کې ښکیلو خواوو د بې شمیرو وژنو ، ړندو بمباریو ، پر ملکي وگړو د بریدونو ، د ډله ییزو وژنو له لارې بې شمیره بشري حقونه تر پښو لاندې کړي دي .

که دا سمه و خیرې نو د شمالي ټلواله به د طالبانو په پرتله په چې د ټول افغانستان د نیولو لپاره یې ملا تړلې وه او له ډیرو پخوا وختونو په جنگې جنایاتو کې تورن بلل شوي ، ښایي بالنسبه ښه دریځ کې ودرې .

په آسیایي چارو کې د بشري حقونو د څار د ټولنې مشر ښاغلي سیندي جونز وویل چې امریکا دې په خپله ټلواله کې له ډیر احتیاط او ځیر څخه کارواخلي او پوهه دې شي چې د شمالي ټلوالې له کوم بولندوی سره کار وکړي . سیندی جونز زیاته کړه : " امریکا او د هغې د ټلوالې ملگري دې له هغو بولندویانو سره مرسته نه کوي چې د هغوی و حشي کرو و ورو د هغوی د مشروعیت په اړوند پوښتنې رامنځته کړي دي " .

"هر هیواد چې له افغان مخالفینو سره مرسته کوي باید دا پازوالي هم په غاړه واخلي چې د هغوی مرستې پر کومې لارې لگول کیږي " .

ځورونې او ناوړه چلند

گزارش د ۱۹۹۹ او ۲۰۰۱ زو کلونو ترمنځ د څلورو مېاشتو په اوږدو کې د پښتانه توکم د وگړو هغو سیستماتیکو او پراخو ځورونو ته نغوته کوي چې شمالي ټلوالې د سمنگانو د ولایت د نیولو په لړ کې تر سره کړل .

د شمالي ټلوالې یو بولندوی چې نوم یې په گزارش کې راغلی دی رشید دوستم دی

ویل کیږي چې د شمالي ټلوالې د بولندوی ، احمدشاه مسعود ځواکونو د ۱۹۸۸ز کال د سپتامبر په مېاشت کې د کابل په شمال کې د ملکي وگړو گڼ میشتې سیمې بمبارد کړې او ۱۸۰ تنه ملکي وگړي یې ووژل .

د ۱۹۹۷ز کال د مې په مېاشت کې د طالبانو له یوه ناکام برید وروسته د جنرال عبدالملک ځواکونو د مزارشريف په ښار کې څه د باندې ۳۰۰۰ تنه بندیان اعدام کړل .

پر شمالي ټلوالې د نورو لگول شويو تورنو په لړ کې ويل شوي چې د احمدشاه مسعود د جمعيت ځواکونو د ۱۹۹۵ز کال د مارچ په مېاشت کې د هزاره توکم په لږکي بريد کې ، د بريد په لړ کې يې پر بنځو ډله ييز جنسي تيري کړي او د وگړو کورونه يې لوټ کړي دي .

شمالي ټلواله او طالبان دواړه پر بلل شوي چې له بنديانو سره نا وړه چلند کوي .

که څه هم جمعيت او جنبش په خپلو منځو کې له يو شمير جگړو وروسته يوه ټلواله جوړه کړه خو ددوې جگړې دې هم بايد په کلکه په پام کې ونيول شي .

اټکل شوی چې تر ۱۹۹۴ز کال پورې د کابل د ځواکجگړې او ځواک وپېښې په اخ و ډب کې ۲۵۰۰۰ تنه ملکي وگړي د توغنديو او د توپچي ځواکونو د اور په لړ کې وژل شوي دي .

په افغانستان کې له بشري حقونو څخه د سرغړونې په تور د شمالي ټلوالې هېڅ بولندوی تر اوسه نه دی محکمه شوی او د بشري حقونو نړيواله ټولنه ويره لري چې له هغوی سره د نوې ټلوالې په رامنځته کيدلو او هغوی ته د نويو امکاناتو په ورکولو به د ځورونو او د بشري حقونو د ځپنې يو نوی پړاو رامنځته شي .

سرچينه و گورئ :

http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/1608504.stm

احمد شاه مسعود له هماغه پېله، د افغانستان د ټوټه ټوټه کېدلو پلان درلود

ژباړه : رحمت آریا

۲۰۱۱ ز کال د جون د مېاشتې ۳ نېټه

له آرشېفونو څخه : د ❖ لوی تاجیکستان ❖ په لټه کې

لېکوال : بروس ریچارډسن

احمد شاه مسعود له هماغه پېله، د افغانستان د ټوټه ټوټه کېدلو پلان درلود

په افغانستان کې د څلوېښتم لښکر ستر بولندوی [1]، جنرال ا. ا. لیاخوفسکي [2]

د افغان ❖ شوروي د جگړې د کلونو په لړ او له هغه په را وروسته کلونو کې بې شمېره تیوري رامنځته شوي چې هره یوې یې په خپل وار د شوروي له څلوېښتم لښکر سره د احمد شاه مسعود د مرستې تر شا پټې انگېزې رابندوي او پر بنسټ بې شمېرو لېدلورو وده کړل شوې ده. په دې لړ کې تر ټولو برلاسه تیوري د شوروي د رسمي آرشیفونو د لاسوندونو پر بنسټ ولاړه ده چې د کې جي بي او جي آر یو (KGB and GRU) د څارگرو رسمي چارواکو، او یا یې هم په افغانستان کې د څلوېښتم لښکر په لېکو کې د کورناستو لوړ پوړو افسرانو په یادښت لېکنو کې غبرگون موندلی دی، او یا په پېښو کې د تل حاضرې بې شمېرو عیني شاهدانو د سترگو لېدلی حال، اورېدل شوي یادښتونه او یا د یوې ځانگړې پېښې روایتی یادښتونه دي چې د څارگرو ادارو په راپورنو کې د یادښتلېک په بڼه راڅرگند شوي دي؛ دغه ټولې څو اړخیزې گواهي، هغه بې شمېره لاسوندونه دي چې ټول په گډه، تاریخپوهانو او پلټونکو ته د یوې ډاډمنې ایکی. ❖ سکې ❖ ارزښت لرلی او د هغوی په آثارو کې خپاره شوي دي. په دې ترڅ کې یوه تیوري رامنځته شوې چې د احمد شاه مسعود هغه وسواس او روحي عقده په زباد رسوي چې غوښتل یې افغان تاجیکان د هغه وخت د شوروي اتحاد د تاجیکستان له سوسیالیستي جمهوریت سره د اتنیکي تړاو پر بنسټ یو کړي، دا د ❖ لوی تاجیکستان ❖ د جوړولو په لاره کې د مسعود د هغې لېواتیا څرگندویه ده چې غوښتل یې په خپله ورباندې واک وچلوي. مسعود د دغه خوب د رښتني کولو په لاره کې له څلوېښتم لښکر سره د ستراتېژیکې همکارۍ د لارې په غوره کولو غوښتل د شوروي له پیاوړۍ ځواک څخه په مرستې خپل ټول دایمي میرخمن چې په منځ کې یې د پام وړ لوی دښمن د گلبدین حکمتیار تر مشرۍ لاندې اسلامي گوند وو، له منځه یوسي. وگورئ (Misdaq, p 330N).

د شوروي د څلوېښتم لښکر لوی بولندوی جنرال ا. ا. لیاخوفسکي په خپل افشا کونکي یادښتلېک کې چې [پلامیا افگانا Plamyra Afgana نومېږي داسې لېکي : ❖ احمد شاه مسعود له هماغو لومړیو د افغانستان د ټوټه ټوټه کېدلو پلان درلود ❖. همدا شان د ❖ لوی تاجیکستان ❖ د طرحی په اړوند د [مسکو] د [لاسونو] [The Hand of Moscow] په کتاب کې لاسوند شواهد راغونډ شوي چې پانې بې پلټونکو ته سترگه په لاره دي؛ دا شواهد چې د کې جي بي د یوه رسمي چارواکي شخصي یادښت لېکونه هم دي په افغانستان کې د شوروي د جگړې د کلونو په لړ کې د پلویو شویو پټو عملیاتو او ستراتېژیو له مخې ځادر لېرې کوي. د کتاب لېکوال د کې جي بي د [بهرنۍ څارگرۍ د عمومي ادارې] د لومړي ریاست رئیس جنرال لئونېد شېبارشین [3] دی چې د کتاب په یوه برخه کې

په ډېرو مهمو، او د پام وړ تاريخي يادښتليکونو باندې خبرې کوي؛ په دې وراشه **❖** بحث **❖** کې لېکوال د دوه وو فکس شويو لاسوندونو پر بنسټيزو ټيکو باندې خبرې کوي چې لا تر اوسه يې پر تندي د لوړ محرميت ټاپه وهل شوې ده؛ دواړه لاسوندونه هغه شرايط او جزئيات شرح کوي چې پر بنسټ يې بايد د مسعود او د شوروي د مرکزي بولنې د مقام تر منځ دې د دښمنۍ بېر ټول او د يوه تړون د ټيکو په اډانه کې دې د تاجيک د نېمه خپلواک **❖** شېه قلمرو **❖** د رامنځته کېدلو او پراختيا لپاره لارې چارې برابرې شي؛ بنسټيز ټکي په لاندې ډول دي :

لاسوند : له احمد شاه مسعود سره د خبرو اترو ټکي

۱ : - د يوموتي افغانستان د مفهوم په اډانه کې په تاجيک ميشتو سېمو کې د خپلواکه تاجک قلمرو لپاره د لارو چارو برابرول؛ په دغو سيمو کې د بدخشان، توخار، کندز، بغلان ولايتونه او د پروان **❖** کاپيسا د ولايتونو يو شمېر برخې رانغاړل کېږي او هم په نوموړو سېمو کې د يوه [خپلواک] دولت رامنځته کېدل .

۲ : - د هېواد **❖** مشرۍ د رياست په چوکاټ کې د تاجيکانو استازيتوب او هغوی ته د ځانگړو مقامونو حق، په ملي پارلمان او د افغانستان د وزيرانو په کابينه کې د تاجيکانو ځانگړی حق او دريز .

۳ : - د يوه خپلواک رسمي گوند په توگه د [IOA] يا [د رباني، د افغانستان د اسلامي غورځنگ Islamic Movement in Afghanistan] گوند په رسميت پېژندنه، او همدا شان دداسې يوه گوند په توگه چې په افغانستان کې برابر حق ولري .

۴ : - د [IOA] يا [د رباني : د افغانستان اسلامي غورځنگ Islamic Movement in Afghanistan] د جوړښت په چوکاټ کې د منظم تاجيک پوځي ځواک جوړول او په [4] [VSRA] کې د هغوی ورگډېدل. د دغه ځواک د پازواليو/ مسؤوليتونو تعريف د ملي گټو [محتماً د تاجيکستان ملي گټې **❖** لېکوال] پر بنسټ او د ټولو هر اړخيزو حکومتی دندو پر بنسټ کېږي چې د حيرتان **❖** کابل تر منځ د لويې لارې خوندي ساتل هم په کې گډون لري .

۵ : - په خپلواک تاجيک قلمرو کې د سولې رامنځته کول او په دې سېمې کې مېشتو وگړو ته د عادي ژوندانه د شرايطو او حالاتو راگرځول او د امکاناتو برابرول .

۶ : - په شمال - ختېزو سېمو کې د اقتصادي ودې سکالو **❖** موضوعات **❖** : په دې اړوند د افغانستان د دولت د همکارۍ برخه په اقتصادي، طبي، او نورو څو اړخيزو مرستو کې رانغاړل کېږي چې د سرحداتو ترمنځ د سوداگرۍ وده هم په کې گډون لري. هغه ټکي چې ما دلته راپورته کړي زما او د شوروي سفير يوري . م. ورنټسوف [5]، او جنرال . وي. آي. ورنينکوف [6] تر منځ ورباندې سلا شوې او هغوی په خپل وار د [افغانستان **❖** ژ] جمهوريت له مشرتابه سره يو په يو روښانه او راپورته کړي دي.

[سرچېنه: په افغانستان کې د MO SSSR عملياتي ډله، د څلورېنيم لښکر د بولنې اعلى قومانداني ، کابل، ۱۹۸۸ زکال.

لاسليک کوونکي : ډگر جنرال بي . وي. گروموف. د افغانستان جمهوريت د دفاعي چارو وزير شهناز تڼی او احمد شاه مسعود [7]. (Shebarshin, pp 177-214)]

د پروتوکول مسوده:

د دوه اړخيزو اړيکو په اړوند

په افغانستان کې د مېشتو شوروي ځواکونو او د پنجشېر د مخالفو وسلوالو ځواکونو (IOAP) تر منځ په افغانستان کې د سولې د ټينګښت په هېله لاندې لاسلېک کوونکې خواوې دواړه د نېکې ارادې په لرلو لاندې پازوالی/ مسؤولېتونه مني : چې

۱ : - د سالنگ په سویل او د کابل ښار کې د لوېې لارې په ورځپېرمو سېمو کې هر ډول پوځي فعالیتونه په بشپړ ډول درول کېږي، پنجشېري مخالفه وسلواله ډله IOA مني چې د دوی تر ولکې لاندې له هېڅ کلي څخه به هېڅ وسلواله ډلگۍ د هېڅ ډول وسلې او پر کتارونو، د افغان - شوروي د سرتیرو د څار پر کلاکوټونو، د تلابېو پر پوستو، د سرحدي پولو پر ساتونکو او د څارندوی پر ځواکونو نه کوي .

۲ : - د پنجشیر را بیلې شوې وسلوالې ډلې پر خپل ځان د ښار تاجیکانو د کلي او ښار چاګني ترمنځ د اړیکو د خونديتوب پازوالي په خپل ځان په دې موخه مني چې د شوروي او افغان سرتیرو پر وړاندې د توپخانې د ډزو، لوټماریو او نورو ورته کړو وړو مخه دې ونیول شي .

۳ : - د دوه اړخیز تړون پر بنسټ شوروي لوری دنده لري چې ، د پنجشیر د ډلې او د اړوندو ورځپېرمو سېمو د پایښت لپاره چې په پروتوکول کې د لوېې لارې په اوږدو کې د پرتو سیمو په نامه یادې شوې دي د خوراکي توکو په ګډون اړین اکمالات او د بېړنۍ اړتیا پرمهال اړین توکي او نور مواد دداسې یوه مهالیز واټن په اډانه کې برابر کاندې چې دواړه خواوې ورباندې سلا شوې وي .

۴ : - د نورو خواوو هېڅ ډلې او ان رابیلې شوې ډلې ته اجازه نه ورکول کېږي چې په دغه پروتوکول کې یاد شویو سېمو ته پر افغان- شوروي کتارونو باندې د اور د ګوزار په موخه ننوځي یا ترهګر کړه وړه تر سره او یا راغځېدلې نلکيه سبوتاژ کاندې. که د بلې هر ډلې غړي د داسې کړو وړو لپاره هلې ځلې وکړي شوروي اړخ هېله لري چې د پنجشیر وسلوالو ډلو ته دهغوی د غوښتنې پر بنسټ د ملاتړې توپخانې او د هوايي ځواک مرسته برابره کړي.

۵ : - په پروتوکول کې د یادو شویو سېمو په چاپیریال کې د شوروي او افغان اتباعو د تري تم شویو کسانو په اړوند د مالوماتو تبادلې او د هغوی د موندنې لپاره د هر اړخیزو همکاريو پلي کول .

۶ : - د دباو فشار او ترینګلتیا د ډېرېدلو په صورت کې او په ځانګړو زونونو کې د سولې د ټينګښت او د نویو پوځي اقداماتو د مخنیوي په موخه، دوه اړخیزې سلا مشورې، د غونډو او لېدنو کتنو له لارې تر سره کېږي .

۷ : - ددغه پروتوکول د مفرداتو اغېزې د اړیکو د کرښې د دواړو غاړو په اوږدو کې د دېرش کېلومترو په واټن خپرې دي چې د ښار تاجیکانو د کلي او ښار چاګني ترمنځ د جغرافیوي چاپیریال سېمه رانغاړي. هره هغه وسلواله ډله چې په هرګوند پورې اړه ولري او ان که ددغه جغرافیوي چاپیریال له کرښو دباندې د تړونوالو خواوو پر وړاندې پوځي خوځښتونه و نه دروي، شوروي سرتېري او د پنجشیر وسلوالې ډلې حق لري چې د هغوی د درې وړې کولو په موخه پوځي عملیات ترسره کاندې.

۸ : - دا پروتوکول د لاسلېک کولو له شېبې وروسته د اعتبار وړ دی .

[سرچېنه: په افغانستان کې د MO SSSR عملیاتي ډله، د څلورېښتم لښکر د بولنې اعلی قومانداني ، کابل، ۱۹۸۸ زکال.

لاسلیک کونکي: ډگر جنرال بي. وي. گروموف. د افغانستان جمهوریت د دفاعي چارو وزیر شهناز تڼی او احمد شاه مسعود. (Shebarshin, pp 177-214)]

د افغان ډگر جنرال په پړاو کې چې لړۍ یې په ۱۹۷۹ ز کال کې پیل او تر ۱۹۸۹ ز کال پورې دوام وکړ، احمد شاه مسعود د ۱۹۸۰ ز کال له پیل وروسته له شورویانو سره تر ونه لاسلیک او ژمنه یې وکړه چې د سالنگ د حیاتي لویې لارې په اوږدو کې به د شوروي د اکمالاتو له کرښو څخه ساتنه او دفاع وکړي. د گډې همکارۍ د همدغو تر ونوالو اړیکو پر بنسټ ول چې احمد شاه مسعود به د مجاهدينو پر هغو ډلگيو وردانگل چې غوښتل یې د شوروي د اکمالاتو پر کتارونو او د کاروانونو د ساتنې پر پوستو او کلاکوټونو باندې وسلوال گوزارونه وکړي. اکثراً وختونه به مسعود ته د هغه د تر ونوالو مسؤلیتونو د پلي کولو په لاره کې د توپخانې د اور مرسته برابرېدل. داسې وختونه هم راتلل چې د مسعود او شوروي تر منځ د شوي تړون نېټه به پای ته رسېدل، خو مسعود به ان په همدغه وخت کې د پخواني تړون د شرایطو او مفرداتو ژوندي ساتلو ته تر هغه مهاله دوام ورکاوه چې نوی تړون به دده او د شوروي خوا تر منځ لاسلیک شو. جنرال لیاخوفسکي په دې اړوند په خپل کتاب کې لیکي: ډگر تر هغه مهاله چې مور په افغانستان کې وو، مسعود په ټولې دغې مودې کې هغه څه وکړل چې مور ورته ویل ډگر. (Liakhovskii, pp 462-485).

لاسوند: د شوروي د څلویښتم لښکر د څارگرۍ د عمومي ریاست [8] له خوا، کابل: ډگر من اناتولي تکاچیف [9] د شوروي اتحاد د سوسیالیستي جمهوریتونو د څارگرۍ د ریاستونو د عمومي ریاست د ستر مشر جنرال پ. آی. ایواشوتین [10] په لارښوونې له احمد شاه مسعود سره اړیکې ټینګې کړي دي، هماغسې چې ډگر من تکاچیف وايي له احمد شاه مسعود سره دغه اړیکې له ډېر پخوا ټینګې شوي ول. د دغو اړیکو تاریخي لنډېر په لاندې ډول دی:

د منځگرو کسانو د اړیکو پر بنسټ مور د احمد شاه مسعود د اېښودل شویو شرایطو تر سیوري لاندې د ټاکل شوي ځای او وخت پر سر له یو بل سره سلا شولو: ځای: پنجشیر، هغه دره چې د مجاهدينو له پلوه کنترولېدل، وخت: د ۱۹۸۳ ز کال ډگر جنرال له لومړۍ ورځې یوه ورځ مخکې [11]. مور باید د نوي کال په شپې ځانونه د لېدنې کتنې ټاکل شوي ځای ته رسولي وای. همدا شان مور د غونډې ځای ته باید له گارد او وسلې پرته تللي وای. کله چې لمر کېناست د خپل ژباړونکي [مکس Max په ملتیا د] رځې له کلي / قشلاق [Kishlak Rukha] ووتلو او ډېر ژر ټاکل شوي ځای ته ورسېدلو، دا هغه ځای وو چې مور ته د تاج الدین تر مشرۍ لاندې د وسلوالو مجاهدينو د ډلې له خوا ښه راغلاست وویل شو؛ تاج الدین د احمد شاه مسعود د جاسوسۍ ضد ډلې مشر وو. د گهېڅ له سبا ناري وروسته زه، زما ژباړونکی مکس، احمد شاه مسعود او د هغه یو تن اعتمادي په کوټه کې یوازې پاتې شولو. خبرې پیل شوې. زموږ په وړاندې کې کلیدي ټکي په پنجشیر کې پر دوه اړخیزو پوځي اقداماتو باندې اوربند او دداسې دوه اړخیزو پازوالیو ډگر مسؤلیتونو ډگر په غاړه اخیستل ول چې په ترڅ کې یې په سېمه کې مېشتو وگړو ته د خوندي او بسیا ژوندانه شرایط او امکانات برابر شي. احمد شاه مسعود وویل چې په زړه کې د شوروي اتحاد پر وړاندې د دښمنۍ احساس نه لري. په حقیقت کې د رښتونو دښمنیو پای، د اوربند د څار [نظارت] لړۍ او د نېردي همکاريو د شرایطو برابرول د همدغې او نورو ورته غونډو د پایلو زیږنده وه.]

مارتین: ما په پنجشیر کې د مسعود د ونډې په اړوند هماغه یوه خبره په څو څو ځله او په تکرار اورېدله. له شورویانو سره د هغه لنډ مهاله اوربند نه دی فسخ شوی. د مسعود د جمعیت جنگیالی له پنجشیر وړاندې نورو کلیو ته لېږل شوي ول چې د حزب تر ولکې لاندې کلي ونېسي. د حزب د جنگیالیو د ځپلو لپاره روسان مسعود ته وسلې، مهمات او نور لوژیستيکي اکمالات برابرول ځکه روسان د حزب جنگیالی خپل تر ټولوسخت ❷ زړي او نه پخلا کېدونکي جنگیالی بولي (Martin, p 198).

پایله: د افغانستان د تجزیې په اړوند د کي جي بي د توطیې شرحه د لمر په شان روښانه ده. په منځنۍ آسیا کې د شورویانو د قومي تجزیې ستراتیژي بریالی وه او همدغه تجربه په افغانستان کې ددوی په عملیاتي تگلارې بدله شوه. په شوروي ګرډود / لهجه کې د کسکد د عملیاتو نوم په ښه ډول پېژندل شوی دا په حقیقت کې د هغه پلان یوه مسوده وه چې پر بنسټ به یې یا هېواد ټوټې ټوټې او یا د شمالي ډډو په بېلولو افغانستان تجزیه کېده؛ په پام کې ول چې احمد شاه مسعود به په تجزیه شوې برخې کې ان د محدودې کورنۍ خپلواکۍ په لرلو واکمني وچلوي. جنرال لیاخوفسکي په خپل کتاب کې لېکي چې مسعود د ❸ لوی تاجیکستان ❹ د جوړولو د ټولیز مفهوم تندې پسې اخیستی وو او د جګړې د ټولې لسیزې تر پایه پورې یې په دې لاره کې په سربښندنې کار وکړ. (Liakhovskii, pp 485-486, Richardson, pp 22-23).

سرچینې:

لاندې مو د یو شمېر سرچینو د نوملړ یادونه یو په یو کړې ده، ددغو سرچینو په سلګونو پاڼې پلټونکو ته سترګه په لاره دي. مستند لاسوندونه، د عیني شاهدانو ګواهی، روایات او متناوب شواهد ټول د لوی تاجیکستان د جوړولو د خوبونو په اړوند د احمد شاه مسعود د تخیلي او روحي وسواس تائید کوي. په دغو کتابونو کې د مالوماتو یوه ستره پانګه پرته ده او په افغانستان کې د شوروي د مرکزي قوماندې له مرکز سره د مسعود د بې شمېرو تړونونو او اوربندونو له مخې څادر لېرې کوي. د لاندنیو لېکوالانو لېکنې په زباد رسوي چې د مسعود اخلاقي چال چلند شورویانو ته دا شېبه په لاس ورکړه چې روسي سرتیري له پنجشیره ووځي او د هېواد سویل ته د مقاومت د ځپلو لپاره ولاړ شي خو له دې سره سره د شوروي د نېواک پر وړاندې مقاومت کې هېڅ ډول کمښت هېڅکله رامنځته نه شو. هماغسې چې له شوروي وسلوال ځواک سره د مسعود د اوربند په تړونونو کې ټینګار شوی وو، شورویانو مسعود ته د هوایي بمبارد او د توپخانې د اور مرسته د هغه د غوښتنې پر بنسټ هغه مهال برابروله چې دی به د سالنگ په اوږدو کې د حزب او د مقاومت د نورو ډلو پر وړاندې جګړو کې ښکېل شو او یا به یې پر هغو وسلوالو ډلو وردانګل چې غوښتل یې د شوروي پر اکمالاتي کتارونو باندې برید وکړي. ددې تر څنګ بې شمېره شواهد دا ادعا په زباد رسوي: له دې چې د شوروي اکمالاتي کتارونو ته د سالنگ د تلنځ ❶ معبر ❷ له لارې اجازه ورکول کېده نو د سالنگ له تلنځه د خوندي تېرېدنې پایله د جګړې پر غځېدا او دوام واوښتله- (Liakhovskii, pp 462-485).

*A.A Liakhovskii, Plamy Afgana, Moscow, Iskon, 1999, translated for Cold War in History Project, CWIHP, Washington, D.C. by Gary Goldberg.

*Main Intelligence Directorate (MID) of the General Headquarters, USSR Armed Forces, title: Lion of the Panjsher, Article no. 18, (No. 882/83-3-5-77, Fond 80, Perechen 14, Document 77, translation of excerpts by Elena Kretova, Information Services, Moscow.

*Boris V. Gromov, Limited Contingent, Moscow, Progress Press, 1994, translated by Professor Ian Helfant, Department of Slavic Languages and Literature, Harvard University.

*Leonid Shebarshin, The Hand of Moscow, Moscow, Progress Press, 1992, translated by Professor Ian Helfant, Department of Slavic Languages and Literature, Harvard University.

Bruce Richardson, Afghanistan, A Search for Truth, Free Forum, ME, 2009.
Bruce Richardson, Afghanistan, Ending the Reign of Soviet Terror, Maverick Publications, OR, 1996

Mike Martin, Inside a Rebel Stronghold, LBS, UK, 1984.

Nabi Misdaq, Afghanistan, Political Frailty and External Interference, Routledge, NY, 2006.

Mark Urban, War in Afghanistan, Macmillan, UK, 1990.

Pardes Mosafir, the Red Army in Afghanistan, Peshawar, 1997 (Pashto)

*S.E. Grigoriev, the Pandzhsher from 1975-1990, Saint Petersburg University Press, 1997.

*Publications by Russian authors are available from East View Press, Minneapolis, MN.

يادونه : په ژباړل شويو لېکنو کې د ځايونو او کسانو د نومونو لېکنيزه لېکبنه کې مټ په هغه بڼه لېکل شوې چې په بومي ژبه کې ويل کېږي.
بروس ريچارد سن
پای

-----
[1] قوماندان

[2] General A.A. Liakhovskii, Chief of Staff, Soviet 40th Army Afghanistan

[3] General Leonid Shebarshin

[4] د ژباړونکې يادونه: د برېښنا لېک له لارې مې له لېکوال څخه د VSRA د اصطلاح سپيناوی وغوښت او په ځواب کې يې راته داسې ولېکل:

VSRA د شهنواز تڼې او د نورو کمونيستو پوځي افسرانو تر مشرتابه لاندې د افغان کمونيست وسله وال ځواک لپاره د څو وييو/ لغاتو د پيلنيزو تورو گډوله او يوه شوروي اصطلاح ده

[5] Juri M. Vorontsov

[6] General V.I. Varennikov

[7] The Operations Group of the MO SSSR in Afghanistan ♦ Headquarters of the Fortieth Army, Kabul, 1988. Signatories: Lieutenant General B.V. Gromov, RA Minister of Defense, Shah Nawaz Tanai, and Ahmad Shah Massoud

[8] Main Intelligence Directorate (MID)

[9] Lieutenant Colonel Anatoly Tkachev

[10] General P.I. Ivashutin

[11] یادونه: د گریگوري د کالهپندارې پر بنسټ په ټولو عيسوي هېوادونو کې دا ورځ د هرکال د دسامبر له ۳۱ نېټې سره سمون چې په دې توگه د نوي کال شپه بلل کېږي. ددې ورځې نمانځنه د نوي کال د ورځې له نمانځنې څخه توپیر کوي. دا ورځ چې د دسامبر ۳۱ نېټه کېږي د New Year Eve د ورځې په نامه یادېږي. چې په عربي کې بې لیلۍ رأس السنة الميلادية بولي .

[12] War in Afghanistan, by Mark Urban

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**